DZIENNIK URZĘDOWY
WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

Opole, dnia 6 września 2018 r.

Poz. 2402

Elektronicznie podpisany przez:
Beata Maria Adamus
Data: 2018-09-06 14:26:02

UCHWAŁA NR XLIV/412/18
RADY MIEJSKIEJ W GŁUBCZYCACH

z dnia 29 sierpnia 2018 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Głubczyce na lata 2018-2021”

Na podstawie art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2017 r. poz. 2187 oraz z 2018 r. poz. 10) uchwala się, co następuje:

§ 1.1. Przyjmuje się „Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Głubczyce na lata 2018-2021” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

2. Program uzyskał pozytywną opinię Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Opolu.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Głubczyc.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego.

Przewodniczący
Rady Miejskiej

Kazimierz Naumczyk

Załącznik do uchwały nr XLIV/412/18
Rady Miejskiej w Głubczycach
z dnia 29 sierpnia 2018 r.

GMINNY PROGRAM OPIEKI
NAD ZABYTKAMI
GMINY GŁUBCZYCE
NA LATA 2018– 2021

OPRACOWANIE:
Judyta Nawrot-Bukowiec

GŁUBCZYCE
KWIECIEŃ 2018 r.

1. Wstęp 4

2. Podstawa prawna opracowania Gminnego programu opieki nad zabytkami 5

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce 6

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego..... 14

4.1 Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami - dokumenty o znaczeniu krajowym..... 15

4.1.1 Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2013 oraz Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2020. 15

4.1.2 Tezy do Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami 16

4.1.3 Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014 -2017....17

4.1.4 Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 18

4.1.5 Koncepcja Zagospodarowania Przestrzennego Kraju 2030 18

4.1.6 Strategia Rozwoju Kraju 2020 - Aktywne społeczeństwo, Konkurencyjna gospodarka, Sprawne państwo 19

4.1.7 Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020..... 20

4.2. Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu..... 22

4.2.1 Program opieki nad zabytkami województwa opolskiego na lata 2016-2019 22

4.2.2 Strategia rozwoju województwa Opolskiego do 2020 23

4.2.3 Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego 23

4.2.4 Regionalny program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020..24

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego 26

5.1 Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy (analiza dokumentów programowych gminy)..... 26

5.1.1 Strategia Rozwoju Gminy Głubczyce 26

5.1.2 Lokalny Program Rewitalizacji miasta Głubczyce do roku 2020 26

5.1.3 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Głubczyce..... 26

5.1.4 Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego gminy Głubczyce 28

5.1.5 Ograniczenie antropopresji na różnorodność biologiczną, dziedzictwo kulturowe i historyczne – zrównoważony rozwój obszaru Gór Opawskich i Bramy Morawskiej. 30

5.2 Charakterystyka zasobów oraz analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego Gminy Głubczyce..... 31

5.2.1 Charakterystyka gminy 31

5.2.2 Zarys historii rozwoju przestrzennego gminy 32

5.2.3 Krajobraz kulturowy 33

5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony..... 55

5.3.1 Zabytki wpisane do rejestru zabytków..... 55

5.3.2 Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków 63
5.3.3 Zabytki archeologiczne wpisane do rejestru zabytków 64
5.3.4 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego 76
5.4 Zabytki w gminnej ewidencji zabytków 76
5.5 Zabytki archeologiczne 112
5.6 Dziedzictwo niematerialne 152
5.7 Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy 153
6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń 155
7. Założenia programowe 157
8. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami 164
9. Zasady oceny realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami 166
10. Źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami 167
11. Realizacja i finansowanie przez Gminę zadań z zakresu ochrony zabytków 172

1. Wstęp

Program ten stanowi kontynuację opracowanego dokumentu - Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami gminy Głubczyce na lata 2014 - 2017, który został przyjęty uchwałą nr LIII/396/14 przez Radę Miejską w Głubczycach dnia 05 listopada 2014 r. Program został zaktualizowany w zakresie potencjału dziedzictwa kulturowego i źródeł finansowania oraz dostosowany do zmieniających się realiów dotyczących opieki nad zabytkami w części analizy SWOT, celów i działań.

Niniejszy dokument służy określeniu działań gminy Głubczyce w zakresie inicjowania, wspierania i koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego. Działania te winny odbywać się w harmonii z działaniami gospodarczymi i społecznymi oraz zapewniać ochronę dziedzictwa kulturowego środkami prawnymi, takimi jak odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz finansowymi, poprzez przeznaczenie części budżetu gminy na ochronę zabytków. Procesy rozwojowe zachodzić bowiem powinny przy zapewnieniu warunków trwania i zachowania dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń oraz przy wykorzystaniu zabytków na potrzeby społeczne, gospodarcze i edukacyjne. Lokalne dziedzictwo kulturowe posiada potencjał wpływający na atrakcyjność ekonomiczną regionu poprzez rozwój turystyki w oparciu o zabytki i tradycję etnograficzną. Poprzez wyznaczone działania może przyczynić się do wzmocnienia świadomości wspólnoty kulturowej i lokalnej tożsamości.

Przedmiotem programu opieki nad zabytkami jest dziedzictwo kulturowe znajdujące się w granicach administracyjnych gminy Głubczyce. Są to pojedyncze obiekty i zespoły budowli, dzieła sztuki, elementy zagospodarowania przestrzeni, krajobraz miejski i wiejski, obszary kształtujące świadomość i tożsamość regionalną mieszkańców, zdefiniowane poprzez wpis do rejestru zabytków i w formie gminnej ewidencji zabytków.

Program wskazuje działania służące poprawie stanu zabytków ich adaptacji i rewaloryzacji oraz zwiększenia do nich dostępności mieszkańców i turystów. Podmiotem programu jest społeczność lokalna, program adresowany jest do mieszkańców gminy, w tym do właścicieli zabytków, władz samorządu terytorialnego, miejscowych organizacji i osób zainteresowanych dziedzictwem kulturowym, mogących w praktyce zastosować się do nakreślonych postulatów i możliwości działań. Gminny program opieki nad zabytkami opracowywany jest na cztery kolejne lata, tym samym zadania w nim wskazane nie wyczerpują wszystkich zagadnień związanych z problematyką ochrony zabytków w gminie Głubczyce. Część tych rozwiązań będzie wymagała kontynuacji w kolejnej perspektywie.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Głubczyce na lata 2018-2021 jest dokumentem uzupełniającym w stosunku do innych aktów planowania w gminie, takich jak miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego czy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

2. Podstawa prawna opracowania Gminnego programu opieki nad zabytkami

Podstawą prawną sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami jest art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.), mówiący, że:

1. Wójt, burmistrz lub prezydenta miasta sporządza na okres 4 lat program opieki nad zabytkami (art. 87 ust. 1 cyt. wyżej ustawy).

2. Gminny program opieki nad zabytkami podlega uchwaleniu przez radę (miasta, gminy, powiatu) po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków (ust. 3 cyt. wyżej ustawy).

3. Program ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym (ust. 4 cyt. wyżej ustawy).

4. Z realizacji programu wójt, burmistrz lub prezydent sporządza, co dwa lata, sprawozdanie, które przedstawia Radzie (ust. 5 cyt. wyżej ustawy).

W przypadku programów na poziomie gminnym podstawą ich sporządzenia jest Gminna Ewidencja Zabytków założona w oparciu o art. 21 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. nr 162 poz. 1568 z dnia 17 września 2003 r. z późn. zm., ostatnia nowelizacja 18 marca 2010 r. – Dz. U. z 2010 r. nr 75 poz. 474).

Ustalenia gminnego programu opieki nad zabytkami uwzględnione zostają w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (art. 19 ust. 2 ww. ustawy).

Celem Gminnego programu opieki nad zabytkami w świetle art. 87 ust. 2 ustawy z dnia 21 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami jest:

1. Włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju.

2. Uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.

3. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.

4. Wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego.

5. Podejmowanie zadań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.

6. Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków.

7. Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce

Zabytki zostały objęte w Polsce ochroną zadeklarowaną jako konstytucyjny obowiązek państwa i każdego obywatela. Znaczenie dziedzictwa kulturowego dla rozwoju cywilizacyjnego oraz zadania państwa w zakresie ochrony tego dziedzictwa określają artykuły 5 i 6 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Dookreślenie tego konstytucyjnego obowiązku państwa wraz z podziałem kompetencji na poszczególne organy administracji publicznej i instytucje państwowe następuje na poziomie ustawodawstwa zwykłego.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r., która zastąpiła starą ustawę o ochronie dóbr kultury z 1962 r., powiązała ochronę zabytków z ochroną szeroko pojmowanego dziedzictwa kulturowego, umieszczając to zagadnienie w kontekście naszego uczestnictwa w kulturze i historii całej Europy. Nowe prawo zostało dostosowane do zasad obowiązujących w Unii Europejskiej.

Obowiązujące uregulowania prawne, dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, zostały zawarte w:

- **Konstytucji Rzeczpospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.** *(t. j. Dz. U. 1997, Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)* w przepisach:

Art. 5: „Rzeczpospolita Polska (…) strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”.

Art. 6 ust. 1: „Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju oraz (...) udziela pomocy Polakom zamieszkałym za granicą w zachowaniu ich związków z narodowym dziedzictwem kulturalnym”.

Art. 86: „Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Zasady tej odpowiedzialności określa ustawa”.

- **Ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami** *(t. j. Dz. U. 2017 poz. 2187),* która jest głównym aktem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce. Przy opracowaniu programu opieki nad zabytkami należy uwzględnić przepisy tej ustawy, takie jak:

Art. 3: definiuje podstawowe pojęcia użyte w ustawie, takie jak: zabytek, zabytek nieruchomy, zabytek ruchomy, zabytek archeologiczny, instytucja kultury wyspecjalizowana w opiece nad zabytkami, prace konserwatorskie, prace restauratorskie, roboty budowlane, badania konserwatorskie, architektoniczne, archeologiczne, historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny, historyczny zespół budowlany, krajobraz kulturowy, otoczenie zabytku.

W tym miejscu należy wyjaśnić pojęcie zabytku. Zabytek, jest to nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, które są dziełem człowieka lub związane są z jego działalnością. Stanowią one świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Art. 4: objaśnia, że ochrona zabytków polega na podejmowaniu w szczególności przez organy administracji publicznej działań mających na celu: „zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz

ich zagospodarowanie i utrzymanie; zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków; udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania zabytków; przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę; kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków; uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska".

Art. 5: określa, w sposób otwarty, kwestię opieki nad zabytkami: „Opieka nad zabytkami sprawowana jest przez jego właściciela lub posiadacza i polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków naukowego badania i dokumentowania zabytku; prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku; zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie; korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości; popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz o jego znaczeniu dla historii kultury".

Art. 6: klasyfikuje w układzie rzeczowym przedmioty ochrony i zarazem stanowi szczegółową definicję zabytku:

„1. Ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania:

1) zabytki nieruchome będące, w szczególności:

a) krajobrazami kulturowymi,

b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,

c) dziełami architektury i budownictwa,

d) dziełami budownictwa obronnego,

e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,

f) cmentarzami,

g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,

h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

2) zabytki ruchome będące, w szczególności:

a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,

b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,

c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,

d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,

e) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach,

f) instrumentami muzycznymi,

g) wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,

h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

3) zabytki archeologiczne będące, w szczególności:

a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,

b) cmentarzyskami,

c) kurhanami,

d) reliktami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

2. Ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej".

Art 7: reguluje następujące formy ochrony zabytków:

1) Wpis do rejestru zabytków, który dla zabytków znajdujących się na terenie województwa prowadzi Wojewódzki Konserwator Zabytków.

1a) wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa.

2) Uznanie za pomnik historii, zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru lub parku kulturowego o szczególnej wartości dla kultury przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego.

3) Utworzenie parku kulturowego, w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. Park kulturowy może utworzyć, na podstawie uchwały, rada gminy po zasięgnięciu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

4) Ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego. Dotyczą w szczególności: zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków i ich otoczenia, innych zabytków nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego ustala się również, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

Rejestr zabytków - dla zabytków znajdujących się na terenie województwa prowadzi Wojewódzki Konserwator Zabytków. Do rejestru wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego zabytku. Wpis do rejestru historycznego układu urbanistycznego, ruralistycznego lub historycznego zespołu budowlanego nie wyłącza możliwości wydania decyzji o wpisie do rejestru wchodzących w skład tych układów lub zespołu zabytków nieruchomych. Wpisanie zabytku nieruchomego do rejestru ujawnia się w księdze wieczystej danej nieruchomości na wniosek Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, na podstawie decyzji o wpisie do rejestru tego zabytku. Wpisy do rejestru są wolne od opłat. Skreślenie z rejestru zabytków następuje na wniosek właściciela zabytku lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy lub z urzędu, na podstawie decyzji ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Na podstawie decyzji Wojewódzki Konserwator Zabytków występuje z wnioskiem o wykreślenie wpisu z księgi wieczystej i z katastru nieruchomości. Informacja o skreśleniu ogłoszona jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Wykreślenia wolne są od

opłat. Zabytek ruchomy wpisuje się do rejestru na podstawie decyzji wydanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków - na wniosek właściciela tego zabytku. Wojewódzki Konserwator Zabytków może wydać decyzję o wpisie z urzędu - w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę.

Lista Skarbów Dziedzictwa - prowadzi ją minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Na Listę Skarbów Dziedzictwa wpisuje się zabytek ruchomy o szczególnej wartości dla dziedzictwa kulturowego, zaliczany do jednej z kategorii, na podstawie decyzji wydanej przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, z urzędu albo na wniosek właściciela zabytku ruchomego.

Pomnik historii - Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w drodze rozporządzenia, może uznać za pomnik historii zabytek nieruchomy wpisany do rejestru lub park kulturowy o szczególnej wartości dla kultury, określając jego granice. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może złożyć wniosek, o którym mowa w ust. 1, po uzyskaniu opinii Rady Ochrony Zabytków. Cofnięcie uznania zabytku nieruchomego za pomnik historii następuje w trybie przewidzianym dla jego uznania. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może przedstawić Komitetowi Dziedzictwa Światowego wniosek o wpis pomnika historii na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO w celu objęcia tego pomnika ochroną na podstawie Konwencji w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego.

Park kulturowy - jest formą ochrony zabytków. Tworzony jest w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. Park może być powoływany przez radę gminy, po zasięgnięciu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Art. 16 ust. 1: wskazuje radę gminy, jako organ tworzący park kulturowy, w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. Jest on tworzony na podstawie uchwały, po zasięgnięciu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Art. 17: określa zakazy i ograniczenia dotyczące terenu parku kulturowego, związane z: prowadzeniem robót budowlanych oraz działalności przemysłowej, rolniczej, hodowlanej, handlowej lub usługowej, zmianami sposobu korzystania z zabytków nieruchomych, umieszczaniem tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną parku kulturowego, z wyjątkiem znaków drogowych i znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1, składowaniem lub magazynowaniem odpadów, zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury, składowania lub magazynowania odpadów.

Art. 18: „1. Ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy sporządzaniu i aktualizacji koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, planu

zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego. 2. W koncepcji, strategiach, analizach, planach i studiach, o których mowa w ust. 1, w szczególności: 1) uwzględnia się krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami; 2) określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu; 3) ustala się przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu uwzględniające opiekę nad zabytkami".

Art. 19: wskazuje, że „1. studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, w szczególności ochronę: zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia, innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, parków kulturowych. 1a. W decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego uwzględnia się w szczególności ochronę: 1) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia; 2) innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków. 1b. W uchwale określającej zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń uwzględnia się w szczególności: 1) ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia; 2) ochronę zabytków nieruchomych, innych niż wymienione w pkt. 1, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków; 3) wnioski i rekomendacje audytów krajobrazowych oraz plany ochrony parków krajobrazowych. 2. W przypadku gdy gmina posiada Gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium i planie, o których mowa w ust. 1. 3. W studium i planie, o których mowa w ust. 1, ustala się, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków".

Art. 20: mówi o konieczności uzgadniania projektów i zmian planów zagospodarowania przestrzennego wojewódzkich i miejscowych z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Art. 21: „Ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy".

Art. 22: „1. Generalny Konserwator Zabytków prowadzi krajową ewidencję zabytków w formie zbioru kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się w wojewódzkich ewidencjach zabytków.

2. Wojewódzki Konserwator Zabytków prowadzi wojewódzką ewidencję zabytków w formie kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się na terenie województwa.

3. Włączenie karty ewidencyjnej zabytku ruchomego niewpisanego do rejestru do wojewódzkiej ewidencji zabytków może nastąpić za zgodą właściciela tego zabytku.

4. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy.

5. W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte: 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru; 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków; 3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

6. Właściwy dyrektor urzędu morskiego prowadzi ewidencję zabytków znajdujących się na polskich obszarach morskich w formie zbioru kart ewidencyjnych".

Art. 89: wskazuje, że „organami ochrony zabytków są:

1) minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków;

2) wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje wojewódzki konserwator zabytków".

- **Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym** *(t. j. Dz. U. 2017, poz. 1875),* gdzie w art. 7 ust 1 pkt. 9 zostały określone zadania własne gminy: „zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy (…) kultury, w tym (…) ochrony zabytków i opieki nad zabytkami". Pośrednio do ochrony zabytków odnoszą się zadania obejmujące kwestie: ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej, gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego, bibliotek gminnych i innych instytucji kultury, kultury fizycznej i turystyki, zieleni gminnej i zadrzewień, cmentarzy gminnych, utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych, promocji gminy.

Istotne uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, znajdują się w innych obowiązujących ustawach, w tym:

- **Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym** *(t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1073).* Ustawa określa zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej oraz zakres i sposoby postępowania w sprawach przeznaczania terenów na określone cele oraz ustalania zasad ich zagospodarowania i zabudowy. Ustawa, mówi także, że w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, uwzględnia się wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

- **Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane** *(t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1332).* Ustawa normuje działalność obejmującą sprawy projektowania, budowy, utrzymania i rozbiórki obiektów budowlanych oraz określa zasady działania organów administracji publicznej w tych dziedzinach. Przepisy ustawy nie naruszają przepisów

odrębnych, a w szczególności, między innymi o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami - w odniesieniu do obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów i obszarów objętych ochroną konserwatorską na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Ustawa dotyczy także obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków.

- **Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska** *(t. j. Dz. U. 2017 poz. 519*), która mówi między innymi o tym, że ochrona środowiska polega na zachowaniu wartości kulturowych.

- **Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody** *(t. j. Dz. U. 2016 poz. 2134 ze zm.),* której przepisy określają między innymi kompetencje dotyczące wycinki i pielęgnacji drzew, na terenach objętych prawną ochroną konserwatorską.

- **Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami** (*t. j. Dz. U. 2016 poz. 2147 ze zm.).* W rozumieniu ustawy, celem publicznym jest między innymi: opieka nad nieruchomościami, stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Ustawa określa między innymi postępowanie wobec nieruchomości objętych prawną ochroną konserwatorską.

- **Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej** *(t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 862).* Ustawa precyzuje, że działalność kulturalna polega na upowszechnianiu i ochronie kultury (art. 1 ust. 1). Mecenat nad działalnością kulturalną sprawuje państwo i polega on na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji i oświaty kulturalnej, działań i inicjatyw kulturalnych oraz opieki nad zabytkami. (art. 1 ust. 2). Mecenat nad działalnością kulturalną sprawują też jednostki samorządu terytorialnego (art. 1 ust. 4). Art. 2 ustawy wymienia formy organizacyjne działalności kulturalnej, wśród których znajdują się obok teatrów, oper, operetek, filharmonii, orkiestr, kin, muzeów, bibliotek, domów kultury, ognisk artystycznych, galerii sztuki - ośrodki badań i dokumentacji w różnych dziedzinach kultury. Jednostki samorządu terytorialnego organizują działalność kulturalną, tworząc samorządowe instytucje kultury, dla których prowadzenie takiej działalności jest podstawowym celem statutowym. Prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego o charakterze obowiązkowym (art. 9 ust. 1, 2). Instytucje kultury, a zwłaszcza muzea, jednostki organizacyjne mające na celu opiekę nad zabytkami, ośrodki badań i dokumentacji, biura wystaw artystycznych, galerie i centra sztuki, Filmoteka Narodowa, biblioteki, domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby, ogniska artystyczne, domy pracy twórczej - prowadzą w szczególności działalność w zakresie upowszechniania kultury. Do podstawowych zadań tych instytucji należy między innymi sprawowanie opieki nad zabytkami.

- **Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie** *(t. j. Dz. U. 2016 poz. 1817 ze zm.).* W ramach ustawy, gminy mogą wspierać działalność kulturalną związaną z ochroną zabytków i tradycji prowadzoną przez organizacje pozarządowe (między innymi stowarzyszenia).

- **Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu, tzw. Ustawa Krajobrazowa** *(t. j. Dz. U. 2015 poz. 774).* Ustawa definiuje pojęcie reklamy, szyldu, krajobrazu, krajobrazu kulturowego, krajobrazu priorytetowego. Nakłada też m.in. obowiązek sporządzania przez samorząd wojewódzki audytu krajobrazowego, w którym mają być zdefiniowane obszary krajobrazów priorytetowych, gdzie sejmik województwa ma mieć możliwość ustalania norm dotyczących wysokości, kształtu budynków i ewentualnego stosowania materiałów miejscowych lub tradycyjnej architektury. Ustawa wprowadza kary za nielegalne reklamy. Ponadto daje samorządom możliwość uchwalenia lokalnego kodeksu reklamowego, w którym określone zostaną zasady sytuowania m.in. nośników reklam.

Zasady ochrony zabytków, znajdujących się w muzeach i bibliotekach, zostały określone w:

- **Ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach** *(t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 972).* Określa podstawowe ramy i zasady funkcjonowania polskich muzeów. Według przepisów ustawy „Muzeum jest jednostką organizacyjną nie nastawioną na osiąganie zysku, której celem jest trwała ochrona dóbr kultury, informowanie o wartościach i treściach gromadzonych zbiorów, upowszechnianie podstawowych wartości historii, nauki i kultury polskiej oraz światowej, kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej oraz umożliwianie kontaktu ze zbiorami" (art. 1).
  Zgodnie z ustawą muzeum realizuje powyższe cele poprzez:
  „1) gromadzenie dóbr kultury w statutowo określonym zakresie,
  2) katalogowanie i naukowe opracowywanie zgromadzonych muzealiów,
  3) przechowywanie gromadzonych dóbr kultury, w warunkach zapewniających im właściwy stan zachowania i bezpieczeństwo, oraz magazynowanie ich w sposób dostępny do celów naukowych,
  4) zabezpieczanie i konserwację muzealiów oraz, w miarę możliwości, zabezpieczanie stanowisk archeologicznych oraz innych nieruchomych obiektów kultury materialnej i przyrody,
  5) urządzanie wystaw,
  6) organizowanie i prowadzenie badań, ekspedycji naukowych oraz prac wykopaliskowych,
  7) prowadzenie działalności edukacyjnej,
  8) udostępnianie zbiorów do celów naukowych i edukacyjnych,
  9) zapewnianie właściwych warunków zwiedzania i korzystania ze zbiorów,
  10) prowadzenie działalności wydawniczej" (art. 2).
  Gmina jako podmiot tworzący (lub przejmujący) muzeum zobowiązana jest do:
  1) zapewnienia środków potrzebnych do utrzymania i rozwoju muzeum,
  2) zapewnienia bezpieczeństwa zgromadzonym zbiorom,
  3) sprawowania nadzoru nad muzeum.

- **Ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach** *(t. j. Dz. U. 2012 poz. 642 ze zm.).* Mówi, iż biblioteki i ich zbiory stanowią dobro narodowe, służą zachowaniu dziedzictwa narodowego. Biblioteki organizują i zapewniają dostęp do zasobów dorobku nauki i kultury polskiej oraz światowej.

Ochronę materiałów archiwalnych regulują przepisy:

- **Ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach** *(t. j. Dz. U. 2016 poz. 1506 ze zm.).*

Do aktów wykonawczych dotyczących ochrony i opieki nad zabytkami należy także:

- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dn. 28.06.2017 r. ws. prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków *(Dz. U. 2017 r. poz. 1265);*
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dn. 26.05.2011 r. ws. prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem *(Dz. U. z 2011 r. nr 113, poz. 661);*
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dn. 28.04.2017 r. ws. Listy Skarbów Dziedzictwa *(Dz. U. 2017 r. poz. 928);*
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dn. 16.08.2017 r. ws. dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (*Dz. U. 2017 r. poz. 1674);*
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dn. 10.01.2014 r. ws. dotacji na badania archeologiczne *(Dz. U. 2014 r. poz. 110);*
- Rozporządzenie Ministra Kultury z dn. 9.02.2004 r. ws. wzoru znaku informacyjnego umieszczonego na zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (*Dz. U. 2004 r. nr 30 poz. 259);*
- Rozporządzenie Ministra Kultury z dn. 25.08.2004 r. ws. organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych *(Dz. U. 2004 r. nr 212 poz. 2153);*
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dn. 18.04.2011 r. ws wywozu zabytków za granicę *(Dz. U. 2011 nr 89 poz. 510).*

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

4.1 Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami - dokumenty o znaczeniu krajowym

Gminny program opieki nad zabytkami gminy Głubczyce jest zgodny z założeniami polityki państwa w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami. Dokumenty, do których odwołuje się Gminny program opieki nad zabytkami połączono na trzech poziomach: ogólnokrajowym, regionalnym (wojewódzkim) oraz lokalnym. Są to różnego rodzaju strategie, studia i programy, które dotykają problematyki ochrony i popularyzacji dziedzictwa kulturowego.

Gminny program opieki nad zabytkami gminy Głubczyce zbieżny jest ze strategicznymi celami państwa w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami. Cele te wymienione są w następujących dokumentach:

4.1.1 Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2013[1] oraz Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2020[2].

Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami zostały zawarte w dokumencie o nazwie Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2013 (przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r.) oraz jego uszczegółowieniu „Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2020" (przyjętym w 2005 r.). Są to rządowe dokumenty tworzące ramy dla nowoczesnego mecenatu państwa w sferze kultury, a przede wszystkim dla nowocześnie pojmowanej polityki kulturalnej państwa, funkcjonującej w warunkach rynkowych, w połączeniu z perspektywami kolejnych okresów programowania Unii Europejskiej.

Głównym celem strategii jest działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju kulturalnego regionów w Polsce.

Dokumentem służącym wdrożeniu Narodowej Strategii Rozwoju Kultury jest **Narodowy Program Kultury Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego na lata 2004-2013**. W programie zapisano następujące priorytety i działania:

- Priorytet 1. Aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe

Działania realizowane w ramach niniejszego priorytetu mają na celu materialną poprawę stanu zabytków, ich adaptację i rewitalizację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców, turystów i inwestorów. Realizacja działań pozwoli na zwiększenie atrakcyjności regionów, a także wykorzystanie przez nie potencjału związanego z posiadanym dziedzictwem kulturowym.

- ✓ Działanie 1.1. Budowa nowoczesnych rozwiązań organizacyjno- finansowych w sferze ochrony zabytków,
- ✓ Działanie 1.2. Kompleksowa rewaloryzacja zabytków i ich adaptacja na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne, rekreacyjne i inne cele społeczne,
- ✓ Działanie 1.3. Zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych.

[1] *Narodowa strategia rozwoju kultury na lata 2004 – 2013,* Ministerstwo Kultury.
[2] *Uzupełnienie narodowej strategii rozwoju kultury na lata 2004 – 2020,* Ministerstwo Kultury, Warszawa 2005

- Priorytet 2. Edukacja i administracja na rzecz ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego

✓ Działanie 2.1. Rozwój zasobów ludzkich oraz podnoszenie świadomości społecznej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego,

✓ Działanie 2.2. Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego przed nielegalnym wwozem, wywozem i przewozem przez granicę.

Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020, opracowane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w 2005 r., zawiera opis Programu Operacyjnego „Dziedzictwo kulturowe".

- Priorytet I. Rewaloryzacja zabytków nieruchomych i ruchomych. Celami priorytetu:

✓ poprawa stanu zachowania zabytków,

✓ zwiększanie narodowego zasobu dziedzictwa kulturowego (w tym także dziedzictwa archeologicznego),

✓ kompleksowa rewaloryzacja zabytków i ich adaptacja na cele inne niż kulturalne,

✓ zwiększenie roli zabytków i muzealiów w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych,

✓ poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków i ich dokumentacji,

✓ zabezpieczenie zabytków, muzealiów i archiwaliów przed skutkami klęsk żywiołowych, kradzieżami i nielegalnym wywozem za granicę oraz na wypadek sytuacji kryzysowych i konfliktu zbrojnego.

4.1.2 Tezy do Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami

Tezy do Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami, opracowane przez zespół Rady Ochrony Zabytków przy Ministrze Kultury, są niezwykle ważnym dokumentem, związanym z ochroną zabytków w Polsce. W dokumencie zapisano między innymi: „Ochrona i konserwacja zabytków jest istotnym elementem polityki kulturalnej Państwa, są one bowiem nie tylko śladem przeszłości, ale także cennym składnikiem kultury współczesnej, przyczyniającym się do kształtowania przyjaznego człowiekowi środowiska jego życia. (...) Ich zachowanie, ochrona i konserwacja jest działaniem ważnym w interesie publicznym ze względu na znaczenie zabytków w procesie edukacji, humanizacji społeczeństwa, jego kulturowej identyfikacji, wreszcie także znaczenie dla sfery ekonomii i gospodarki".

W opracowaniu zostały zawarte cele i zadania dla Programu Krajowego. Stwierdzono, że „celem Programu jest wzmocnienie ochrony i opieki nad tą istotną częścią dziedzictwa kulturowego oraz poprawa stanu zabytków w Polsce".Za istotne, uznano przypomnienie podstawowych zasad konserwatorskich porządkujących sferę ochrony zabytków, które dotyczą konserwatorów, pracowników urzędów, restauratorów dzieł sztuki, architektów, urbanistów, pracowników budowlanych, archeologów, badaczy, właścicieli i użytkowników, w tym duchownych.

Podstawowe zasady konserwatorskie:

1. Zasady primum non nocere (z łac. - po pierwsze nie szkodzić);
2. Zasady maksymalnego poszanowania oryginalnej substancji zabytku i wszystkich jego wartości (materialnych i niematerialnych);
3. Zasady minimalnej niezbędnej ingerencji;
4. Zasady, zgodnie z którą usuwać należy to (i tylko to), co na oryginał działa niszcząco;

5. Zasady czytelności i odróżnialności ingerencji;
6. Zasady odwracalności metod i materiałów;
7. Zasady wykonywania wszelkich prac zgodnie z najlepszą wiedzą i na najwyższym poziomie.

W dokumencie do opracowania krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami wyznaczone zostały następujące założenia w zakresie:

- ✓ Uwarunkowań dotyczących ochrony i opieki nad zabytkami: określenie stanu zabytków: nieruchomych, ruchomych i archeologicznych oraz stanu zabytków techniki, pomników historii i obiektów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO. Dodatkowo ocena stanu służb związanych z ochroną i opieką nad zabytkami i stan uregulowań finansowych, organizacyjnych i prawnych;
- ✓ Działań o charakterze systemowym: powiązanie ochrony zabytków z polityką ekologiczną, ochrony przyrody, architektoniczną i przestrzenną, celną i polityką bezpieczeństwa państwa; przygotowanie strategii i głównych założeń ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce i wprowadzenie jej do polityk sektorowych;
- ✓ Systemu finansowania: stworzenie sprawnego systemu finansowania ochrony i opieki konserwatorskiej;
- ✓ Dokumentowania, monitorowania i standaryzacji metod działania: co oznacza ujednolicenie metod działań profilaktycznych, konserwatorskich, restauratorskich i ochronnych;
- ✓ Kształcenia i edukacji: kształcenie profilaktyczne, podyplomowe i system uznawalności wykształcenia, edukacja społeczeństwa, edukacja właścicieli i użytkowników;
- ✓ Współpracy międzynarodowej: współpraca z instytucjami i organizacjami, współpraca w obszarze Europy Środkowej;

4.1.3 Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014 - 2017[3]

Program stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego, zawartego w art. 84 i art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami .

Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014 - 2017 przyjęty został w dniu 24 czerwca 2014 r. przez Radę Ministrów. Dokument ma usprawnić nadzór nad służbami konserwatorskimi oraz określić źródła finansowania inwestycji i procedur administracyjnych związanych z wydawaniem decyzji oraz przyznawaniem funduszy na prace podejmowane w obiektach zabytkowych.

Uchwalony program jest pierwszym dokumentem porządkującym działania organów sprawujących opiekę nad zabytkami. Z programu będą pochodzić fundusze między innymi na szkolenia dla urzędników i ujednolicenie kwestii formalnych. Wśród zadań uwzględnionych w przyjętym dokumencie znalazło się porządkowanie rejestru zabytków oraz przygotowanie zasad oceny stanu zachowania zabytków nieruchomych. Program ma na celu także zwiększenie uspołecznienia ochrony zabytków i opieki nad zabytkami poprzez promowanie takich narzędzi jak konkursy, konsultacje z mieszkańcami i współpraca z mediami. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego zamierza przeznaczyć na jego

[3] *Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014 -2017,* przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 24 czerwca 2014 r.

realizację 26,5 mln zł. Dokument doprecyzowuje ponadto kompetencje samorządów w zakresie realizowania projektów konserwatorskich i rewitalizacyjnych. Zgodnie z nowymi ustaleniami Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Generalnego Konserwatora Zabytków, w ciągu najbliższych 3 lat zaangażowanie samorządów w opiekę nad zabytkami powinno znacznie wzrosnąć.

4.1.4 Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020[4]

Strategia rozwoju kapitału społecznego 2020 została przyjęta uchwałą nr 61 przez Radę Ministrów z dnia 26 marca 2013 r. Jest jedną z dziewięciu tzw. strategii zintegrowanych, służących wdrożeniu SRK 2020. Jako cel główny wskazano w niej wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno - gospodarczym Polski, w którego ramach określono cztery cele szczegółowe.

W kontekście ochrony zabytków i opieki nad nimi wskazać można czwarty z celów „Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego", a zwłaszcza jego **Priorytet 4.1 „Wzmocnienie roli kultury w budowaniu spójności społecznej".** Wytyczone tutaj kierunki działań to:

4.1.1. Tworzenie warunków wzmacniania tożsamości i uczestnictwa w kulturze na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym.

4.1.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu.

4.1.3. Digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury.

Walory i potencjał tkwiący w dziedzictwie kulturowym są postrzegane w strategii jako „kluczowy element potencjału kulturowego", a tym samym jedna z „szans rozwojowych dla całego społeczeństwa". W strategii podnosi się także kwestię znaczenia aktywnej partycypacji społecznej w ochronie zabytków i opiece nad nimi.

4.1.5 Koncepcja Zagospodarowania Przestrzennego Kraju 2030[5]

Dokument dotyczący ładu przestrzennego Polski przyjęty został przez Radę Ministrów 13 grudnia 2011 r. Jego celem strategicznym jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia: konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długiej perspektywie czasowej. Szczególny nacisk położony został na budowanie i utrzymywanie ładu przestrzennego, który decyduje o warunkach życia obywateli, funkcjonowaniu gospodarki i pozwala wykorzystywać szanse rozwojowe.

W ramach dokumentu zdefiniowane zostały m.in. uwarunkowania polityki przestrzennego zagospodarowania kraju w perspektywie najbliższych dwudziestu lat – zbiór czynników i procesów zależnych w niewielkim stopniu od działań rządu i innych podmiotów publicznych, które mogą jednak wywierać duży wpływ na sposób prowadzenia polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, wyznaczanie celów i możliwości ich osiągania, w związku z czym powinny być uwzględniane w formułowaniu i prowadzeniu tej polityki. Uwzględniono wśród nich także uwarunkowania wynikające z dziedzictwa kulturowego. Zdiagnozowano m.in. niski, niezgodny z posiadanym potencjałem rozwojowym, poziom wykorzystania funkcji symbolicznych i promocyjnych zasobów dziedzictwa kulturowego.

[4] *Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020*, przyjęta uchwałą nr 61 przez Radę Ministrów z dnia 26 marca 2013 r., Warszawa 2013 r.

[5] *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030,* przyjęta przez Radę Ministrów 13 grudnia 2011 r., Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 uwzględnia powiązania polityki przestrzennej z ochroną i opieką nad zabytkami oraz zalecenia odnoszące się do zachowania i wykorzystania dziedzictwa kulturowego Polski:

1. rewitalizacja historycznych i zabytkowych obiektów w celu wzmocnienia i wyeksponowania ich funkcji;
2. zabezpieczenie możliwości dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego w oparciu o zachowanie w dobrym stanie zasobów naturalnych, kulturowych i lokalnych walorów środowiska;
3. zachowanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym najcenniejszych fragmentów przestrzeni przyrodniczej, w procesie trwałego rozwoju społeczno-gospodarczego – przy aktywnym udziale różnorodnych partnerów, w szczególności społeczności lokalnych;
4. rozpoznanie i zachowanie charakterystycznych krajobrazów przyrodniczych i historycznych oraz związanych z nimi elementów symbolicznych o charakterze dóbr materialnych lub stanowiących część niematerialną dziedzictwa kultury oraz rozwój współczesnych krajobrazów kulturowych;
5. wykorzystanie unikalnych zasobów krajobrazu kulturowego i budowanie specjalizacji terytorialnej w celu rozwoju lokalnych rynków pracy;
6. ochrona i wykorzystanie dla harmonijnego rozwoju obszarów wiejskich ich potencjału przyrodniczego, krajobrazowego i kulturowego;
7. dbałość o zabytki oraz dziedzictwo kulturowe, kultywowanie tradycji lokalnych, sprzyjające rozwojowi turystyki i wspomagające proces budowania/wzmacniania tożsamości kulturowej;
8. kompleksowe lokalne programy rewitalizacji powinny zapewniać poprawę stanu budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej, ochronę dziedzictwa kulturowego, zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni publicznych, poprawę transportu publicznego, itp.;
9. zintegrowana ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego;
10. prowadzenie aktywnej polityki konserwatorskiej i promocyjnej w stosunku do zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i zabytkowych obiektów kultury, obejmującej określenie przestrzeni i obiektów poddanych ochronie lub wskazanych do ochrony, prowadzenie monitoringu zachowania zasobów; powstanie list krajobrazów i obiektów o unikatowych wartościach przyrodniczych, historycznych, archeologicznych, szczególnie o cechach symbolu, a także upowszechnienie listy krajobrazów zagrożonych;
11. zabezpieczenie dziedzictwa przed skutkami klęsk żywiołowych;
12. edukacja obywatelska w zakresie budowania powszechnego przekonania, że polska przestrzeń pojmowana jako bogactwo naturalne i dziedzictwo kulturowe podlega zasadom zrównoważonego rozwoju, a ład przestrzenny jest dobrem publicznym.

4.1.6 Strategia Rozwoju Kraju 2020 - Aktywne społeczeństwo, Konkurencyjna gospodarka, Sprawne państwo[6]

Strategia Rozwoju Kraju 2020 została uchwalona przez Radę Ministrów dnia 25 września 2012 r. Jest to główna strategia rozwojowa w średnim horyzoncie czasowym, wskazuje

[6]Strategia Rozwoju Kraju 2020, dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r., Warszawa 2012 r.

strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe.

Strategia wyznacza trzy obszary strategiczne, w których będą się koncentrować główne zadania:

1. Sprawne i efektywne państwo;
2. Konkurencyjna gospodarka;
3. Spójność społeczna i terytorialna.

W Strategii pojawiają się zapisy mówiące o wprowadzeniu obowiązku sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego obszarów funkcjonalnych obejmujących obszary miejskie, a w szczególności metropolitalne, tereny wrażliwe rozwojowo, związane zochroną między innymi dziedzictwa kulturowego (Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem, Priorytet I.1.5. Zapewnienie ładu przestrzennego).

Drugim ważnym, podkreślonym przez strategię obszarem jest digitalizacja zasobów dziedzictwa narodowego oraz zapewnienie właściwego ich przechowywania (Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych, Priorytet II.5.3. Zapewnienie odpowiedniej jakości treści i usług cyfrowych; Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych, Priorytet III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych).

Ponadto wspierany będzie rozwój infrastruktury społecznej - w tym infrastruktury kulturalnej - oraz działania na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego, co stanowi ważny czynnik rozwoju i podnoszenia atrakcyjności gminy (Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, Priorytet III.3.2. Wzmacnianie ośrodków wojewódzkich).

4.1.7 Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020[7]

Ogólne wytyczne do konstruowania programu wojewódzkiego zawiera przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r. *Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013* (w 2005 r. Ministerstwo Kultury przygotowało *Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020*), będąca rządowym dokumentem tworzącym ramy dla nowoczesnego mecenatu państwa w sferze kultury, a przede wszystkim dla nowocześnie pojmowanej polityki kulturalnej państwa, funkcjonującej w warunkach rynkowych, a także dla wspólnoty Polski z Unią Europejską. Strategia została stworzona centralnie dla obszaru całej Polski. Określa spójne działania realizowane w regionach. Stąd celem strategicznym jest działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju kulturalnego regionów w Polsce, a celami cząstkowymi są m.in. zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywna ochrona zabytków, wzrost efektywności zarządzania sferą kultury itd. Jednym z instrumentów za pomocą których realizowane są wspomniane cele *Strategii jest Narodowy Program Kultury* **Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego na lata 2004-2020**, który za cel strategiczny przyjął intensyfikację i upowszechnianie dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie kompleksową poprawę stanu zabytków nieruchomych.

Cele cząstkowe programu to:

- ✓ poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w sfer ze dokumentacji i ochrony zabytków,

[7] *Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004 –202,* Warszawa 2005.

- ✓ kompleksowa rewaloryzacja zabytków i ich adaptacja na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne, rekreacyjne i inne cele społeczne,
- ✓ zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych,
- ✓ promocja polskiego dziedzictwa kulturowego w Polsce i za granicą, w szczególności za pomocą narzędzi społeczeństwa informacyjnego,
- ✓ rozwój zasobów ludzkich oraz podnoszenie świadomości społecznej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego,
- ✓ tworzenie warunków dla rozwoju i ochrony dziedzictwa kultury ludowej,
- ✓ zabezpieczenie zabytków przed nielegalnym wywozem za granicę.

Cele programu realizowane będą m.in. w ramach następujących priorytetów i działań:

- **Priorytet I: Aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe.**
- ✓ Działanie 1.1. Wzmocnienie ośrodków dokumentacji zabytków oraz budowa nowoczesnych rozwiązań organizacyjno-finansowych w sferze ochrony zabytków.

W ramach działania zostaną zaproponowane zmiany instytucjonalne, prawne i funkcjonalne w sferze dokumentacji i ochrony zabytków oraz procesu oferowania zabytków na rynku. Rodzi to konieczność przeprowadzenia szerokich konsultacji ze środowiskami konserwatorskimi, właścicielami zabytków, a także z ewentualnymi partnerami Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wdrażającymi zaproponowany system, a następnie wystąpienie z inicjatywami ustawodawczymi przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

- ✓ Działanie 1.2. Kompleksowa rewaloryzacja zabytków i ich adaptacja na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne, rekreacyjne i inne cele społeczne.

W ramach działania realizowane będą projekty rewaloryzacji zabytków i ich adaptacji na cele społeczne. Projekty muszą posiadać znaczący wpływ ekonomiczny na rozwój regionalny, w tym szczególnie przyczyniać się do wzrostu dochodów, jak i zwiększać ilość miejsc pracy.

- **Priorytet II: Edukacja i administracja na rzecz dziedzictwa kulturowego.**
- ✓ Działanie 2.1. Rozwój zasobów ludzkich oraz podnoszenie świadomości społecznej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego.

W ramach działania przewiduje się zrealizowanie zadań mających na celu podniesienie wykształcenie kadr zatrudnionych w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego, oraz podniesienie zainteresowania społeczeństwa problematyką ochrony zabytków, jak również powołanie zespołu naukowego zajmującego się badaniami naukowymi w sferze wpływu zachowania i rewaloryzacji dziedzictwa kulturowego na rozwój społeczno – ekonomiczny regionów, w tym szczególnie turystyki. Ponadto planuje się promowanie zachowania dziedzictwa kulturowego wsi poprzez aktywizację społeczności wiejskich, a także ochronę i popularyzację kultury ludowej.

- ✓ Działanie 2.2. Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego przed nielegalnym wywozem i przewozem przez granice.

Działanie realizowane będzie poprzez wdrożenie Programu „Absent Patrymonium" -sieci informacji wirtualnej o zabytkach wywożonych i zaginionych. Program wpisuje się w cele i założenia MF EOG Oprócz wytyczonych w NPK „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego" priorytetów i założonych działań, zadania wytyczone w dokumencie będą realizowane przez podprogramy m.in. Program „Polskie regiony w europejskiej przestrzeni kulturowej", Program Operacyjny „Promesa Ministra Kultury".

4.2. Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu

4.2.1 Program opieki nad zabytkami województwa opolskiego na lata 2016-2019

(Uchwała Nr XVIII/206/2016 Sejmu Województwa Opolskiego z dnia 14 czerwca 2016 r.).

Istotnym dokumentem strategicznym na poziomie województwa opolskiego jest Program opieki nad zabytkami województwa opolskiego na lata 2016-2019. Program ten zakłada utrzymanie celów i kontynuację działań sformułowanych w wojewódzkich programach opieki na lata 2007-2010 oraz na lata 2011-2014, realizowanych przez Samorząd Województwa oraz samorządy i społeczności lokalne. Jednocześnie program zakłada, iż w sposób szczególny powinny być promowane działania wokół tych wartości kulturowych regionu, które można określić jako unikatowe lub wyjątkowe w skali krajowej i międzynarodowej. Celem nadrzędnym dokumentu jest kontynuacja działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego Śląska Opolskiego w całym jego bogactwie i zróżnicowaniu, a także lepszego wykorzystania potencjału w nim tkwiącego, polepszenia jego dostępności i wszechstronnej promocji.

Powyższe potrzeby zostały ujęte w następujących celach i priorytetach:

CEL STRATEGICZNY I: UTRZYMANIE I ZARZĄDZANIE ZASOBEM REGIONALNEGO DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.

Priorytet I. Realizacja zadań własnych Samorządu Województwa.

Priorytet II. Odnowa wsi w kontekście poprawy stanu zachowania krajobrazu i dziedzictwa regionalnego.

Priorytet III. Rewaloryzacja i rewitalizacja miast.

Priorytet IV. Ochrona dziedzictwa archeologicznego.

Priorytet V. Rozwój muzealnictwa i wystawiennictwa.

Priorytet VI. Rozwój instytucji opieki nad zabytkami.

CEL STRATEGICZNY II: OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE KRAJOBRAZU KULTUROWEGO.

Priorytet I. Dziedzictwo kulturowe jako czynnik stymulujący rozwój gospodarczy.

Priorytet II. Wstrzymanie procesu degradacji założeń pałacowo-parkowych.

Priorytet III. Wspieranie inicjatyw mających na celu podniesienie rangi obiektów i zespołów zabytkowych.

Priorytet IV. Wspieranie funkcjonowania istniejących szlaków turystycznych oraz inicjatyw na rzecz tworzenia nowych szlaków, obejmujących charakterystyczne dla województwa zespoły i obiekty zabytkowe.

Priorytet V. Wstrzymanie procesu degradacji oraz popularyzacja zabytków techniki.

CEL STRATEGICZNY III: ROZWÓJ INICJATYW ZWIĄZANYCH Z REGIONALNYM DZIEDZICTWEM KULTUROWYM I ROZWÓJ TOŻSAMOŚCI REGIONALNE

Priorytet I. Podnoszenie poziomu edukacji i wiedzy na temat regionalnego dziedzictwa kulturowego.

Priorytet II. Współpraca z instytucjami i stowarzyszeniami działającymi na rzecz ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym.

Priorytet III. Współpraca między regionami, współpraca międzynarodowa.

Priorytet IV. Polityka informacyjna i promocyjna w zakresie opieki nad dziedzictwem kulturowym.

4.2.2 Strategia rozwoju województwa Opolskiego do 2020 *(Uchwała Nr XXV/325/2012 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 grudnia 2012 r.)*

Strategia regionu ma służyć osiągnięciu następującej wizji Opolszczyzny w 2020 roku:

- ✓ regionu wielokulturowego, w którym na pierwszym miejscu są jego mieszkańcy: wykształceni, otwarci na zmianę, wiedzę i innowacje, a także aktywni – na rynku pracy i poza nim,
- ✓ przyjaznego środowiska życia jego mieszkańców, rodzin, przedsiębiorców i wszystkich reprezentantów przestrzeni społeczno-gospodarczej
- ✓ województwa z atrakcyjną ofertą rynku pracy, edukacyjną, kulturalną i gospodarczą, zachęcającą do wyboru tego regionu jako miejsca do zamieszkania, wypoczynku, inwestycji i rozwoju działalności innowacyjnej.

W tym kontekście dziedzictwo kulturowe postrzegane jest w Strategii jako potencjał do tworzenia oferty kulturalnej i turystycznej i zostało ujęte w piątym celu strategicznym:

CEL STRATEGICZNY 5. Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna. Atrakcyjność województwa wzrastać będzie wraz ze zwiększaniem konkurencyjności produktów turystycznych i kulturalnych. Niezbędne będzie zatem rozszerzenie oferty turystyczno-kulturalnej regionu poprzez modernizację i rozbudowę obiektów dziedzictwa kulturowego. Wykorzystanie potencjału turystycznego powinno uwzględniać chłonność środowiska przyrodniczego i nie powodować uszczuplenia walorów przyrodniczych.

4.2.3 Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego *(Uchwała Nr XLVIII/505/2010 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 września 2010 r.).*

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki przestrzennej na poziomie regionu. Dokument ten zawiera obszerny fragment poświęcony problematyce dziedzictwa kulturowego. Do głównych kierunków polityki przestrzennej w zakresie ochrony dziedzictwa zalicza on:

1. ochronę zabytkowego krajobrazu kulturowego,
2. ochronę historycznych układów przestrzennych,
3. ochronę obiektów i miejsc dziedzictwa kulturowego, w tym dóbr kultury współczesnej,
4. ochronę dziedzictwa archeologicznego,
5. ochronę materialnych i niematerialnych przejawów tradycji kultury ludowej,
6. ochronę miejsc pamięci narodowej i świadectw przeszłości historycznej,
7. wykorzystanie elementów dziedzictwa kulturowego dla rozwoju regionu.

W planie określono również główne zasady zagospodarowania przestrzennego w zakresie dziedzictwa kulturowego:

1) zachowanie ładu przestrzennego na terenach zabudowy historycznej poprzez:

- ✓ wymóg uczytelniania historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych,
- ✓ wymóg dostosowania nowej zabudowy w zakresie skali, formy, materiału i koloru do zabudowy historycznej,
- ✓ wymóg szczególnej ochrony elementów tworzących zabytkowy charakter przestrzeni,

2) obejmowanie prawną ochroną dziedzictwa kulturowego poprzez opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z określeniem stref ochrony konserwatorskiej – priorytet dla obszarów cennych pod względem zabytkowym,

3) nadawanie mocy prawnej gminnym ewidencjom zabytków poprzez umieszczanie ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,

4) kompleksową ochronę obszarów i obiektów zabytkowych,

5) wykorzystanie obiektów i obszarów zabytkowych do pełnienia określonych funkcji, zgodnych bądź nie kolidujących z ich zabytkowym charakterem,

6) oszczędne kształtowanie krajobrazu kulturowego, a także przeciwdziałanie rozpraszaniu historycznie ukształtowanej zabudowy,

7) harmonizowanie zabytkowych układów urbanistycznych w powiązaniu z rozwojem osadnictwa i komunikacji,

8) zachowanie mieszkalno-usługowego charakteru centrów miast,

9) eksponowanie regionalnych cech środowiska kulturowego województwa opolskiego,

10) inicjowanie nowych form ochrony dziedzictwa kulturowego poprzez tworzenie pomników historii i parków kulturowych w symbiozie z przyrodą i wymogami rozwoju społeczno-gospodarczego.

4.2.4 Regionalny program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 (*Uchwała nr 385/2015 Zarządu Województwa Opolskiego z dnia 19 marca 2015 r. ze zm.).*

Głównym celem Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego jest zwiększenie konkurencyjności oraz zapewnienie spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej dla podniesienia atrakcyjności województwa opolskiego, jako miejsca do inwestowania, pracy i zamieszkania.

Za wizytówkę regionu uważa się kompleksy architektury sakralnej i świeckiej, zespoły zamkowe i pałacowo-parkowe oraz drewniane kościoły położone głównie w północnej części województwa, włączone w szlak architektury drewnianej Polski Południowej - części europejskiego szlaku architektury drewnianej. W wachlarz obiektów dziedzictwa kulturowego i historycznego województwa wplatają się ponadto zespoły urbanistyczne, ruralistyczne, obiekty użyteczności publicznej oraz cmentarze. Stan techniczny wielu instytucji kultury, zespołów dziedzictwa kulturowego i obiektów pogrupowanych w szlaki kulturowe lub stanowiących podstawę do ich utworzenia jest zły, przez co kwalifikują się do przebudowy, modernizacji, renowacji lub rewaloryzacji. Ze względu na kubaturę lokalnych zabytków i instytucji kultury, działania na ich rzecz wymagają znacznych nakładów inwestycyjnych, pozostających poza zasięgiem jednostek samorządu terytorialnego. Problemem jest również brak skutecznej informacji o przedsięwzięciach kulturalnych, co przekłada się na bardzo niski poziom wiedzy potencjalnych turystów o ofercie miasta i regionu w tym zakresie. Wśród mocnych stron województwa opolskiego wymieniane są zarówno walory przyrodniczo-krajobrazowe, jak i dziedzictwo kulturowe, któremu towarzyszy wysoka aktywność kulturalna mieszkańców regionu.

W perspektywie finansowej 2014-2020 przewidziane zostało podkreślenie atrakcyjności obiektów zabytkowych, historycznych i produktów turystycznych. Zaplanowane działania obejmą również poprawę stanu technicznego obiektów dziedzictwa kulturowego. Ważnym aspektem podejmowanych w ramach RPO WO 2014-2020 interwencji będzie zwiększenie atrakcyjności oferty kulturowej regionu, w tym na obszarach przygranicznych województwa.

Zagadnienia związane z ochroną dziedzictwa kulturowego i historycznego zostały przeanalizowane w ramach osi priorytetowej 5 „Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego”. Jednym z celów tej osi jest: cel szczegółowy 3 - Zwiększona dostępność zasobów kulturowych regionu. Do głównych typów przedsięwzięć wspieranych w ramach w/w celu szczegółowego należeć będą:

1) przebudowa, remont, zakup wyposażenia dla obiektów kultury, służące podwyższeniu standardu technicznego, w tym dostosowaniu do wymogów bezpieczeństwa wynikających z aktualnych przepisów prawa, z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych;

2) odbudowa, przebudowa, konserwacja, remont lub wyposażenie obiektów dziedzictwa kulturowego oraz dziedzictwa naturalnego, z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych;

3) budowa towarzyszącej infrastruktury technicznej, informacyjnej oraz zagospodarowanie terenu wokół obiektów dziedzictwa kulturowego lub naturalnego, dostosowanie tych obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych, jedynie jako element uzupełniający projektu;

4) przebudowa lub remont budynków wraz z wyposażeniem pomieszczeń do właściwego przechowywania zbiorów oraz ich zabezpieczenia;

5) konserwacja muzealiów, archiwaliów, starodruków, księgozbiorów oraz innych zabytków ruchomych; - działania edukacyjne, informacyjne jako integralny element projektu;

6) działania dotyczące wykorzystania, rozwoju aplikacji i usług teleinformatycznych związanych z kulturą i turystyką jako integralny element projektu.

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

5.1 Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy (analiza dokumentów programowych gminy)

5.1.1 Strategia Rozwoju Gminy Głubczyce *(Uchwała Nr XX/263/2001 Rady Miejskiej w Głubczycach z dnia 28 lutego 2001 r.)*

Misją gminy Głubczyce sformułowaną w Strategii jest wykreowanie gminy jako ośrodka nowoczesnego rolnictwa, usług i turystyki.

Podstawą formułowania strategii rozwoju gminy jest działanie na rzecz jej różnorodności oraz wielofunkcyjności, przy wykorzystaniu istniejących walorów i zasobów, zmierzające m.in. do eliminowania słabych stron gminy lub złagodzenia ich negatywnych skutków dla mieszkańców, gospodarki, środowiska przyrodniczego, przestrzeni i dziedzictwa historyczno-kulturowego (likwidacja istniejących zaniedbań, barier i ograniczeń rozwojowych).

Dokument za mocne strony gminy uznał bogate i aktywne środowisko kulturalne (np. festiwal pianistyczny i festyn górnośląski). Wśród deklaracji misji rozwoju wymienia m.in. ochronę istniejących zasobów przyrodniczych i kulturowo-historycznych.

5.1.2 Lokalny Program Rewitalizacji miasta Głubczyce do roku 2020 *(Uchwała Nr XXV/213/16 rady Miejskiej w Głubczycach z dnia 15 grudnia 2016 r.).*

Dokument wskazuje na duży obszar ochrony konserwatorskie wynikający z dużej liczby obiektów ujętych w rejestrze zabytków województwa opolskiego i ewidencji zabytków na terenie miasta Głubczyce. Jako mocne strony wymienia istnienie zabytkowych budynków.

5.1.3 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Głubczyce

Głównym celem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest określenie polityki przestrzennej gminy z uwzględnieniem elementów środowiska przyrodniczego, uwarunkowań społeczno – gospodarczych oraz potrzeb rozwojowych mieszkańców gminy.

W dokumencie wymieniono główne założenia, którymi powinno się kierować w ramach ochrony krajobrazu, zapobieganiu jego przekształceniom, a także w ramach urozmaicenia i wzbogacenia krajobrazu na terenie gminy:

− dążenie do rekompozycji nowej zabudowy, wprowadzanej na tereny dawnych siedlisk zagrodowych, w celu minimalizacji dysonansu między zabudową współczesną, a tradycyjną zabudową regionu, z zachowaniem ustalonych w niniejszym studium wskaźników dla nowoprojektowanej zabudowy i doprecyzowanych na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;

− przeprowadzenie prac rewaloryzacyjnych zespołów zabytkowych, z uwzględnieniem wytycznych Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;

− kontrolowanie charakteru remontów istniejących obiektów, a także sprecyzować ścisłe wytyczne dla obiektów nowych, na obszarach wsi o charakterze kolonijnym i terenach położonych przy majątkach ziemskich, aby zachować charakter zabudowy zgodny z typem wsi;

− chronienie cmentarzy z dominującymi w krajobrazie zadrzewieniami;

− nie dopuszczenie do przesłonięcia, dominujących w krajobrazie zespołów kościelnych, zarówno z oddalonych miejsc i punktów widokowych, jak również z miejsc znajdujących się w bezpośrednim otoczeniu zespołu kościelnego;

− wprowadzanie programów rewitalizacji dla istniejących parków oraz uaktualnianie planów odnowy poszczególnych miejscowości;

− chronienie istniejących układów zieleni;

− dążenie do przekształcenia monotonnego krajobrazu płaskowyżu użytkowanego rolniczo przez wprowadzenie pasmowych i kępowych zadrzewień i zakrzewień wzdłuż cieków wodnych, rowów melioracyjnych, wododziałów, dróg miedz i skarp;

- ważnym elementem krajobrazu gminy są pierwotnie wykształcone dominanty wysokościowe wsi (m. in. wieże kościołów, czy ogólnie zarysowane sylwety wsi na obszarach przewyższeń terenu), które nie powinny być przesłaniane przez silosy, maszty telekomunikacyjne czy wieże elektrowni wiatrowych, co skutkować będzie zachowaniem walorów widokowo – krajobrazowych ukształtowanych sylwet wsi gminy Głubczyce. Przesłanianie w krajobrazie konkretnych obiektów tymi elementami zaleca się jednak uszczegółowić w MPZP.

W Studium poświęcono rozdział dotyczący dziedzictwu kulturowemu "*Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej"* gdzie wymieniono główne zalecenia dotyczące zabytków wpisanych do rejestru zabytków, obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków oraz stanowiska archeologiczne. *Studium* wskazuje do objęcia ochroną konserwatorską w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obiekty z gminnej ewidencji zabytków.

Wymienia ponadto strefy ochrony konserwatorskiej ustanowione na terenie miasta:

- strefa ochrony konserwatorskiej (A i B);
- strefa ochrony krajobrazu kulturowego (K);
- strefa ekspozycji dla walorów widokowych pasmowego układu zieleni w dolinie rzeki (E);
- strefa ochrony archeologicznej (W);
- strefa obserwacji archeologicznej (OW).

Strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej została wyznaczona na potrzeby ochrony obszarów najbardziej wartościowych, o czytelnej, historycznej strukturze przestrzennej. Obszary objęte strefą „A” uznawane są za wyjątkowo ważne, materialne świadectwo historyczne. Strefa ochrony konserwatorskiej „A”, wyznaczona w obrębie ścisłego centrum miasta Głubczyce, obejmuje:

- ✓ układ urbanistyczny w granicach starych murów miejskich;
- ✓ planty;
- ✓ archeologiczne nawarstwienia kulturowe.

Strefa „B” ochrony konserwatorskiej została wyznaczona dla obszarów, gdzie struktura przestrzenna głównych, historycznych elementów jest stosunkowo dobrze

zachowana. Strefa ochrony konserwatorskiej „B", wyznaczona w części centralnej miasta, obejmuje:

- ✓ ochronę i uzupełnienie układu urbanistycznego, w tym ochronę wartościowych obiektów i zespołów zabytkowych oraz kulturowych;
- ✓ ochronę archeologiczną stanowisk archeologicznych, zwartych nawarstwień lub nagromadzeń pozostałości kulturowych, pradziejowych i historycznych;
- ✓ ochronę wartości krajobrazu doliny Psiny.

Strefa „K" ochrony krajobrazu kulturowego ustanowiona została w celu ochrony obszarów naturalnego krajobrazu, nierozerwalnie powiązanego z obiektami i zespołami oraz na potrzeby ochrony obszarów o wysokich walorach krajobrazowych, będących wyrazem tożsamości kulturowej i historycznej.

Strefa „E" ochrony ekspozycji dla ochrony walorów widokowych pasmowego układu zielni wzdłuż rzeki Psiny, usytuowana jest przy rzece Psinie i utworzona została w celu zabezpieczenia widoku na walory przyrodnicze – krajobrazowe wzdłuż wspomnianej rzeki.

Strefa „W" ochrony stanowisk archeologicznych wyznaczona w obrębie obszarowo naniesionych stanowisk archeologicznych. Ma na celu ochronę najcenniejszych stanowisk archeologicznych na terenie miasta.

Strefa „OW" obserwacji stanowisk archeologicznych ustanowiona na terenie bezpośrednio otaczającym stanowisko lub zespół stanowisk archeologicznych oraz potencjalne obszary eksploatacji archeologicznej.

5.1.4 Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego gminy Głubczyce

Zgodnie z art. 15, ust. 2 pkt. 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U. z 2016 r. nr 778, ze zm.), w planie miejscowym określa się obowiązkowo zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. Projekt planu, zgodnie z ww. ustawą musi zostać uzgodniony przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Na terenie gminy Głubczyce obowiązuje 15 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Na terenie miasta obowiązuje 5 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a na obszarze wiejskim gminy 10. 8 z miejscowych planów uchwalonych zostało na podstawie ustawy z 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym, a 7 na podstawie ustawy z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Na terenie miasta mpzp uchwalonym na podstawie nieaktualnej już ustawy jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Głubczyce Śródmieście o pow. 1,22 ha, natomiast na obszarze wiejskim gminy na mocy ustawy z 1994 r. powstało 7 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Na mocy nowej ustawy są uchwalone wszystkie pozostałe miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obowiązujące na terenie gminy, czyli 4 miejscowe plany na terenie miasta i 3 na obszarze wiejskim.

Na terenie miasta miejscowe plany dotyczyły głównie przeznaczenia na cele mieszkaniowe i usługowe, a w mniejszym zakresie na cele zabudowy przemysłowej, terenów sportu i rekreacji czy terenów infrastruktury technicznej. Istotnym aspektem jest dość duże zróżnicowanie (wynikające przede wszystkim z powierzchni objętej konkretnym miejscowym

planem zagospodarowania przestrzennego) w przeznaczeniu terenów na różne cele w obrębie jednego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Na obszarze wiejskim gminy miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego głównie przeznaczają tereny na konkretne cele.

Tabela 1. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na terenie miasta Głubczyce.

L.p	Nazwa dokumentu	Nr uchwały	Dz. Urz. Woj. Opolskiego
1	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Głubczyce Śródmieście o pow. 1,22 ha.	XXX/ 367/ 02 z dnia 10.10.2002 r.	Nr 126 poz.1634 z dnia 11.12.2002 r.
2	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Głubczyce obejmujący obszar położony pomiędzy ulicami: Żeromskiego, Wyspiańskiego, Bończyka o pow. 5,40 ha.	VIII/ 121/ 03 z dnia 26.06.2003 r.	Nr 74 poz. 1425 z 2003 r.
3	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Głubczyce obejmujący teren przeznaczony na lokalizację centrum handlowo-rozrywkowego.	XIV/ 196/ 04 z dnia 22.01.2004 r.	Nr 28 poz. 903 z dnia 30.04.2004 r.
4	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Głubczyce o pow. 1243 ha – obszar opracowania w granicach administracyjnych miasta.	XXXVI/ 443/ 2006 z dnia 17.10.2006 r.	Nr 88 poz. 2570 z 2006 r.
5	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w obrębie miasta Głubczyce.	XXXV/ 311/ 09 z dnia 23 września 2009 r.	Nr 95 poz. 1326 z 2009 r.

Tabela 2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na obszarze wiejskim gminy Głubczyce.

L.p	Nazwa dokumentu	Nr uchwały	Dz. Urz. Woj. Opolskiego
1	Zmiana – Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Głubczyce w części obejmujący obszar gruntów wsi Gołuszowice- „Elektromet" pow. 0,25 ha.	XIX/ 217/ 1996 z dnia 25.04.1996 r.	Nr 17 poz. 71 z dnia 28.06.1996 r.
2	Zmiana – Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Głubczyce obejmujący obszar gruntów wsi Zubrzyce – zbiornik retencyjny o pow. 10,0 ha.	XIV/ 168/ 2000 z dnia 26.04.2000 r.	Nr 38 poz. 201 z dnia 14.06.2000 r.
3	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Głubczyce obejmujący obszar gruntów wsi Gołuszowice – „Elektromet" o pow. 0,48 ha.	XXIX/ 354/ 02 z dnia 27.06.2002 r.	Nr 72 poz. 969 z dnia 19.07.2002 r.
4	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Głubczyce	XXIX/ 355/ 02 z dnia 27.06.2002 r.	Nr 82 poz. 1115 z dnia 14.08.2002 r.

	obejmujący obszar gruntów wsi Dobieszów – cmentarz o pow. 0,18 ha.		
5	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Głubczyce obejmujący obszar gruntów wsi Chomiąża – cmentarz o pow. 0,25 ha.	XXIX/ 356/ 02 z dnia 27.06.2002 r.	Nr 84 poz. 1140 z dnia 21.08.2002 r.
6	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Głubczyce obejmujący obszar gruntów wsi Pomorzowice, Klisino – gazociąg.	VII/ 100/ 03 z dnia 28.04.2003 r.	Nr 41 poz. 895 z dnia 02.06.2003 r.
7	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Głubczyce terenu przeznaczonego na eksploatację kruszywa we wsi Zopowy o pow. 1,914 ha.	XI/ 161/ 2003 z dnia 30.10.2003 r.	Nr 109 poz. 2265 z dnia 29.12.2003 r.
8	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Głubczyce obejmujący obszar gruntów wsi Gołuszowice – „Elektromet" o pow. 0,38 ha.	XX/ 249/ 04 z dnia 28.10.2004 r.	Nr 2 poz. 36 z dnia 12.01.2005 r.
9	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego parku wiatrowego „Zopowy".	XXIII/208/08 z dnia 18 września 2008 r.	Nr 81 poz. 2003 z dnia 30.10.2008 r.

5.1.5 Ograniczenie antropopresji na różnorodność biologiczną, dziedzictwo kulturowe i historyczne – zrównoważony rozwój obszaru Gór Opawskich i Bramy Morawskiej.

Projekt realizowany w partnerstwie: Lider – Gmina Prudnik i 5 partnerów: Gmina Branice, Gmina Głubczyce, Gmina Głuchołazy, Gmina Kietrz i Powiat Głubczycki (okres trwania 16.03.2015 - 30.11.2019 r.).

W wyniku realizacji projektu powstaną produkty w postaci: 6 obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych (w Prudniku: Park Miejski, Park „Małpi Gaj", sanitariaty na Koziej Górze, Rynek w Kietrzu, Dom Kultury w Branicach, ciąg pieszo-jezdny: Aleja Lipowa i ul. Żeromskiego w Głubczycach), 4 zabytków nieruchomych objętych wsparciem (Park Miejski w Prudniku, Park Zdrojowy w Głuchołazach, Rynek w Kietrzu, Dom Kultury w Branicach), 4 zabytków ruchomych objętych wsparciem (zespół kapliczek drogi krzyżowej w Głuchołazach, dwie fontanny w Głubczycach, zabytkowa Kolumna Maryjna w Kietrzu), 4 wspartych obiektów dziedzictwa kulturowego (w Prudniku: Park Miejski, w Głuchołazach Park Zdrojowy oraz zespół kapliczek drogi krzyżowej, Dom Kultury w Branicach), 1 instytucji kultury objętej wsparciem (Dom Kultury w Branicach) oraz 1 obiektu zasobu kultury objętego wsparciem (Dom Kultury w Branicach).

5.2 Charakterystyka zasobów oraz analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego Gminy Głubczyce

5.2.1 Charakterystyka gminy

Mapa 1. Gmina Głubczyce (*J. Królikowska, Głubczyce zapraszają, 2001, s. 2).*

Gmina Głubczyce położona jest w południowo-zachodniej części Polski na terenie województwa opolskiego. Jest największą gminą w województwie opolskim. Jej powierzchnia wynosi ok. 294 km2 (3,1% terenów województwa) i jest pod tym względem największą gminą województwa. Od zach. na długości ok 43 km granica gminy jest jednocześnie granicą państwa z Czechami. Od płd. Głubczyce graniczą z gminą Branice, od wsch. z gminami Baborów i Pawłowiczki, a od płn. z gminą Głogówek.

5.2.2 Zarys historii rozwoju przestrzennego gminy

Pierwsze wzmianka o Głubczycach pochodzi z 1107 r. Były one wówczas morawską wsią, bądź drewnianym grodem, położonym nad prawym brzegiem rzeki Psiny i należącym do Czech. Ponad wiek później, na lewym brzegu Psiny zbudowane zostało miasto przez niemieckich kolonistów. Świadczy o tym niemiecka nazwa Głubczyc - Lubschicz, użyta w opawskim dokumencie, pochodzącym z 1224 r. Nieznana jest dokładna data nadania miastu praw. Wiadomo, że w 1270 r. król Czech Przemysł Ottokar II odnowił, nadane wcześniej miastu przywileje miejskie. Niedługo potem Głubczyce zostały otoczone murem obronnym z 22 basztami i 3 wieżami bramnymi oraz fosą. Głubczycki kościół parafialny, Ottokar II oddał pod opiekę komturii zakonu joannitów z pobliskich Grobnik.

W 1298 r. król Czech Wacław II, syn Ottokara II, znacznie rozszerzył przywileje Głubczyc. Odtąd mogły one nabywać majątki wiejskie, a także stały się wierzchnim trybunałem tzw. prawa głubczyckiego dla wielu morawskich miejscowości. Na prawie głubczyckim ulokowano wówczas wiele miast i miasteczek, m.in. Nowy Jicin, Hranice, Horni Benesov, Valasske Mezirici, Uhersky Brod.

W latach 1365-1503 Głubczyce były samodzielnym księstwem. Do 1482 r. należały do czeskich Przemyślidów, nieślubnych potomków Ottokara II. Był to dla miasta okres pomyślny, z wyjątkiem wojen husyckich, podczas których husyci spalili przedmieścia miasta. Ostatni przemyślida głubczycki, książę Jan Pobożny, ufundował Głubczycom kościół i klasztor franciszkanów. Po śmierci Jana Pobożnego Głubczycami władał Piotr Haugwitz, za którego rządów w 1501 r. na płd. od kościoła parafialnego postawiono gotycki kościółek pw. śś. Fabiana i Sebastiana, służący dziś jako kostnica. Kolejnymi władcami Głubczyc byli kanclerz czeski Jan Schellenberg i jego syn Jerzy. Obaj jednocześnie posiadali pobliski Krnów, stąd też od 1503 r. Głubczyce stały się częścią księstwa karniowskiego (krnowskiego).

Rok 1523 przyniósł miastu istotne zmiany. Jego nowy właściciel, margrabia Jerzy Hohenzollern, rodzony brat późniejszego księcia pruskiego Albrehta i wyznawca luteranizmu wprowadził do księstwa swoją religię. Źródła historyczne wspominają o usuwaniu siłą opornych franciszkanów, a później również Żydów. W czasach reformacji w 1558 r. miasto uzyskało luterańską szkołę, stojącą do dziś po płn. stronie kościoła parafialnego oraz renesansowy ratusz miejski, którego wieżę wzniesiono w 1570 r.

W 1622 r. Głubczyce przeszły pod panowanie katolika Karola von Liechtenstein. Nie było mu łatwo rządzić swoimi posiadłościami w związku z toczącą sie wojna 30-letnią (1618-48 r.). Głubczyce raz przechodziły w ręce protestantów (Duńczycy, Szwedzi), raz katolików (żołnierze cesarscy). Były systematycznie niszczone. Najgorszy w skutkach i najbardziej uciążliwy był najazd szwedzki w 1645 r. Po odejściu Szwedów 1650 r. rozpoczął się okres kontrreformacji. Liczba mieszkańców Głubczyc zmniejszyła się wówczas z 2100 do 1200. Następne lata przyniosły miastu powolny rozwój.

W 1741 r. król pruski Fryderyk Wielki odebrał cesarzowej austriackiej Śląsk, a z ziemi głubczyckiej, po pokoju wrocławskim, Prusacy utworzyli powiat głubczycki. Zerwane zostały stosunki z Opawą i Krnowem. W 1752 r. magistrat uzyskał zgodne króla na założenie gimnazjum. W 1774 r. zbudowano kościół katolicki św. Trójcy przy ul. Sobieskiego, a po 1787 r. neogotycki kościół ewangelicki przy ul. Kościelnej, rozebrany w 1955 r. Klęska poniesiona przez Prusy w wojnie z Napoleonem spowodowała przeprowadzenie wielu reform w państwie pruskim, które nie ominęły Głubczyc. Wydana w 1808 r. ordynacja o miastach rozszerzyła samorząd miejski. W 1810 r. przeprowadzona sekularyzacja zakonów usunęła z Głubczyc na ponad wiek franciszkanów i na zawsze joannitów z komturii Grobniki. Równocześnie możność osiedlenia się w Głubczycach uzyskali Żydzi.

Od końca XVIII w. stopniowo redukowano mury miejskie. W 1837 r. za sprawą radnego miejskiego dr Josefa Lauffra rozpoczęło się tworzenie parku miejskiego. Zbudowane w II poł. XIX w. połączenie kolejowe Głubczyc z Raciborzem, Racławicami Śląskimi i Krnowem pozwoliło na dalszy rozwój miasta. Powstało wówczas kilka browarów, w tym największy Weberbauera, słodownia, tartaki, młyny parowe, huta szkła, fabryka wełny należące do dwóch przedsiębiorców żydowskich Hollandra i Teichmanna, na bazie których po II wojnie światowej powstały Zakłady Przemysłu Dziewiarskiego "Unia". Powstało wiele budynków, m.in. żydowska synagoga w 1864 r., Katolicka Szkoła Ludowa, Sąd Powiatowy z więzieniem, Urząd Landrata dzisiejszy Urząd Miasta i Gminy), poczta, koszary, wieża ciśnień, gazownia, straż pożarna, Liceum Sióstr de Notre Dame. Na początku XX w. Głubczyce otrzymały wodociąg i kanalizację.

I wojna światowa, choć nie przebiegał tędy front, przyniosła mieszkańcom Głubczyc wiele strat. W płd. - wsch. części cmentarza przy ul. Wrocławskiej znajduje się tablica pamiątkowa poświecona poległym w czasie wojny żołnierzom oraz kilkanaście bezimiennych mogił.

W 1921 r. w wyniku plebiscytu górnośląskiego miasto pozostało w rękach Niemców. W okresie międzywojennym powstało wiele nowych obiektów, jak np. stadion sportowy, miejski basen kąpielowy, domy. W 1933 r. do Głubczyc, od lat rządzonych przez polityków z katolickiej partii "Zentrum", wkroczył hitleryzm. Miasto stało się punktem szkoleniowym jednostek SS i siedzibą sturmbannów SA. W powiecie nasępiło przemianowanie słowiańsko brzmiących nazw miejscowości na niemieckie. W 1938 r. hitlerowcy brutalnie zniszczyli sklepy głubczyckich Żydów i spalili synagogę.

W czasie II wojny światowej na terenie całego powiatu zatrudniono jeńców polskich, angielskich, rosyjskich i francuskich. 18 marca 1945 r. wojska I Frontu Ukraińskiego pod dowództwem marszałka Iwana Koniewa zamknęły w Głubczycach w kotle 18 Dywizję Grenadierów Pancernych SS "Horst Wessel" i 371 Dywizję Wehrmachtu. Na miasto spadły bomby lotnicze, pociski czołgowe i granaty fosforowe. Te ostatnie zniszczyły ratusz i zabudowania rynku. 24 marca 1945 r. do Głubczyc weszły oddziały radzieckie. W mieście pozostały jedynie księża, kobiety i starcy, skupieni w piwnicach klasztoru franciszkanów i w Domu Misyjnym "Maria Treu" (dzisiejszy szpital przy ul. Skłodowskiej). W gruzach leżało 1355 budynków. 19 maja 1945 r. komendant Głubczyc, radziecki ppłk Barinow przekazał miasto staroście Tadeuszowi Kopczyńskiemu. Od tego momentu rozpoczął się polki okres w dziejach Głubczyc. Zniesiona została jego dotychczasowa nazwa Leobschutz. Rok później Głubczyce stały się miastem powiatowym (do 1975 r.). Rangę siedziby władz powiatu głubczyckiego miasto odzyskało ponownie 1 stycznia 1999 r.

5.2.3 Krajobraz kulturowy

Na terenie Gminy Głubczyce przeważa zabudowa wiejska z budynkami mieszkalnymi (niektóre bogato dekorowane) oraz rzadziej zachowanymi budynkami gospodarczymi. Licznie występują krzyże kamienne z 2 poł. XIX i pocz. XX w., spełniające rolę epitafium bądź sakralną. Umieszczane były w obrębie osad, jak też poza jej granicami, często przy głównych traktach komunikacyjnych. Stanowią stały element krajobrazu kulturowego wiejskiej części Gminy oraz ślad po dawnych mieszkańcach tych terenów i ich tradycji (na wielu krzyżach wciąż widnieją nazwiska fundatorów oraz osób, którym były poświęcone).

W wielu osadach zlikwidowano po II wojnie światowej zespoły rezydencjonalne, zaś z biegiem lat zamykano też podupadające małe zakłady przemysłowe, związane z techniką rolno – spożywczą, wśród nich głównie młyny (stały element wielu tutejszych miejscowości).

Odmiennie kształtuje się krajobraz kulturowy samego miasta Głubczyce silnie doświadczonego działaniami wojennymi roku 1945, kiedy to legło w gruzach stare miasto. Ocalały kościół Narodzenia Najświętszej Marii Panny obecnie otaczają od płd. powojenne bloki, wybudowane na miejscu starej zabudowy. Na współczesnym rynku znajduje się odbudowany po 2008 roku ratusz, nie zachowały się jednak otaczające go kamienice. Całe ulice przestały istnieć. Dziś centrum miasta stanowi konglomerat domów mieszkalnych z XIX w. i lat 60-80-tych XX w., jednak większość ulic śródmieścia wypełnia wciąż architektura przedwojenna, w tym wypełnione bogato dekorowanymi willami i kamienicami urzędniczymi oraz budynkami użyteczności publicznej ul. Kochanowskiego, Chrobrego czy Niepodległości. Poza architekturą mieszkalną i sakralną krajobraz kulturowy znaczą również liczne budynki przemysłowe, szczególnie dawnych słodowni i browarów.

Zabudowa wiejska

Budynki mieszkalne

Na zabudowę mieszkalną gminy Głubczyce składają się gospodarstwa rolne w większości z II poł. XIX w. i przełomu XIX/XX w. wraz z zachowanymi budynkami gospodarczymi. Dominują prostokątne układy zagród w gęstej zabudowie, oparte o główne ciągi komunikacyjne, z jednym lub, dość często dwoma budynkami mieszkalnymi przylegającymi do ulicy krótszą elewacją, zwróconymi naprzeciw siebie oraz budynkiem gospodarczym, dłuższym bokiem równolegle do ulicy, zamykającym podwórze. Większość z nich pochodzi z połowy i 3 ćw. XIX w. Równie często spotyka się zagrody (przeważnie są to rozwiązania późniejsze, z przełomu wieków i początku XX w.) oparte na planie prostokąta, w których dom przylega do traktu fasadą, zaś budynek gospodarczy znajduje się równolegle za nim. W obu przypadkach ważnym elementem układu są murowane, otynkowane bramy, czasami wykonane z blachy stalowej, bogato dekorowane.

Fot. 1. Klisino 15, budynek mieszkalny, 1925 r.

Typologia domów mieszkalnych ogranicza się niemal do samych obiektów otynkowanych, zarówno jedno-, jak i dwukondygnacyjnych, z poddaszem użytkowym, pokrytych dachem dwuspadowym, czasami z facjatą bądź wertykalnym akcentem środkowej osi fasady za pomocą kompozycji trójkątnej ścianki szczytowej. Bardzo duża część przedwojennych budynków mieszkalnych posiada detal architektoniczny w postaci opasek wokół otworów okiennych, gzymsów kordonowych i wieńczących, lizen w narożach, jak też bardziej złożonych motywów dekoracyjnych, np.: medalionów z płaskorzeźbami. Występuje także dekoracja kalenicy i więźby dachowej krótszej elewacji, widocznej od strony ulicy. Rzadkością są elementy wici roślinnej czy pilastrów z kanelurami (dwa domy w Klisinie). Uderza natomiast brak wspólnego wzorca, regularnie powtarzającego się na wielu obiektach. Detal architektoniczny w obrębie bogatszych gospodarstw odwołuje się do bardzo zróżnicowanych wzorców, wachlarz prezentowanych form jest niezwykle urozmaicony. Do najciekawszych należą budynki mieszkalne zachowane we wsi Równe, Grobniki oraz Zubrzyce. Rzadko natomiast występują domy murowane nieotynkowane. Wydaje się, że część z tych zachowanych pierwotnie były otynkowane.

Fot. 2. Grobniki, ul. Dolna 1, zagroda (budynek mieszkalny wraz z bramą i furtą), pocz. XIX w.

Fot. 3. Bernacice 38, budynek mieszkalny, XIX w.

Fot. 4. Zawiszyce 122, budynek mieszkalny, 1861 r.

Regionalnym elementem charakterystycznym dla dekoracji krótszych elewacji budynków mieszkalnych są ich ścianki szczytowe przyozdobione linią falistą, niekiedy przypominającą spływy wolutowe. Takie rozwiązanie można zaobserwować w przypadku domu nr 38 w Bernacicach.

W regionie zachowało się kilka domów z XVIII i 1 poł. XIX w., wszystkie na planie prostokąta z dachem naczółkowym. Sporą grupę stanowią obiekty wzniesione ok. 1850 r., z bardzo delikatne zaznaczonym naczółkiem połaci dachowej. Są to obiekty z reguły bardzo oszczędne w formie. Jednym z najbardziej rozpowszechnionych typów domu mieszkalnego w regionie jest natomiast masywny budynek na planie prostokąta, jedno- bądź dwukondygnacyjny z wysokim podpiwniczeniem, z krótszą elewacją równoległą do linii ulicy, ze ścianką szczytową w formie objętego profilowanym gzymsem naczółka oraz z wejściem głównym na osi dłuższej elewacji. Wzorzec ten był bardzo rozpowszechniony ok. 1880 r., w Gminie Głubczyce i odznaczał się rytmem regularnie rozmieszczonych otworów okiennych.

Bogactwo form i detalu jakie można zaobserwować w przypadku ok. 1/5 wszystkich zachowanych przedwojennych domów, stanowi dowód na bujny rozwój regionu w drugiej połowie XIX w i w początkach wieku kolejnego, zaś przede wszystkim wskazuje na w miarę wysoki status majątkowy ich dawnych mieszkańców. Spory odsetek przedwojennej zabudowy uległ jednak poważnym przekształceniom w początkach XXI w., które doprowadziły do zatarcia cech stylowych i zniszczenia pierwotnego detalu. Jak wyglądały na kilkanaście lat po wybudowaniu można jedynie zaobserwować na licznych archiwalnych materiałach ikonograficznych.

Opisywana zabudowa uzupełniona jest pojedynczymi budynkami powstałymi w latach 20. i 30. XX w., wśród których niektóre domy wyróżniają się zróżnicowanymi układami bryły. Wśród nich zdarzają się pojedyncze obiekty modernistyczne, również warte ochrony (dom przy ul. Długiej w Zubrzycach). Nie zachowały się natomiast domy drewniane, niegdyś w zabudowie wsi przeważające. W obrębie historycznych centrów wsi nowa, powojenna zabudowa występuje sporadycznie.

Budynki gospodarcze

Na obszarze gminy oryginalne budynki gospodarcze zachowały się szczątkowo. Większość uległa licznym przebudowom i funkcjonalnym modernizacjom po 1945 r. Nie zachowały się drewniane stodoły, natomiast wiele obór wznoszonych było jako przedłużenie domu mieszkalnego, od którego były oddzielone za pomocą ściany ognioodpornej. W ten sposób powstawały układy budynków na pozór mieszkalno – gospodarczych, z prostopadle położoną do nich ceglaną stodołą. Przykładem jest dom nr 73 w miejscowości Królowe. Zdecydowana większość budynków gospodarczych w obrębie gminy, podobnie jak domy mieszkalne jest otynkowana. Wyróżniają się spichlerze w Grobnikach (ul. Szkolna) oraz w Nowej Wsi Głubczyckiej (nr 82). Ten ostatni posiada ściankę szczytową o linii odwołującej się do barokowych spływów wolutowych.

Fot. 5. Królowe 73, budynek gospodarczy, ok. poł. XIX w.

Fot. 6. Nowa Wieś Głubczycka nr 82, ul. spichlerz, XIX w.

Budynki użyteczności publicznej i gospody

W XIX wieku pojawiła się zabudowa z funkcją mieszkalną łącząca również inne programy użytkowe. Mowa o gospodach wiejskich, których pierwotna funkcja została zatarta. Wszystkie pełnią dziś rolę domów mieszkalnych, w niektórych znajdują się sklepy spożywcze (np. w Bogdanowicach). Odznaczały się rozbudowaną bryłą, z reguły były dwukondygnacyjne, bądź posiadały facjatę/ ryzalit w obrębie osi głównej oraz dekorację architektoniczną. Niektóre przyjmowały formę kamienicy w centrum historycznej wsi. Większość z nich po wojnie uległa przekształceniom uniemożliwiającym ich identyfikację w czasach dzisiejszych, choć ich sylwety znamy na podstawie dokumentacji fotograficznej.

W gminie Głubczyce zachowało się osiem dawnych szkół (Równe, Zubrzyce, Zawiszyce, Grobniki, Bogdanowice, Królowe i Debrzyca). Większość z nich pochodzi z końca XIX w., jednak zachowała się też ekspresjonistyczna placówka w Debrzycy oraz dwie szkoły murowane, nieotynkowane, neogotyckie w Grobnikach. Pozostałe odznaczają się planem wydłużonego prostokąta, są dwu- lub trójkondygnacyjne i często ozdobione asymetryczną, trójkątną ścianką szczytową w obrębie dłuższego boku (np. w przypadku dawnej szkoły katolickiej w Zubrzycach). Najstarsza spośród nich jest szkoła w Bogdanowicach z 1828 r., zlokalizowana tuż przy parafii.

Fot. 7. Bogdanowice3-3a, szkoła, obecnie budynek mieszkalny, 1828 r.

Fot. 8. Zubrzyce, ul. Długa 41, szkoła, ob. budynek mieszkalny, 1889 r.

Fot. 9. Zawiszyce 13, szkoła katolicka, ob. budynek mieszkalny, ok. 1880 r.

Fot. 10. Grobniki, ul. św. Jana 13, szkoła, k. XIX w.

Zabudowa miejska mieszkalna oraz użyteczności publicznej

Obecna zabudowa miejska została silnie przekształcona w związku z wydarzeniami roku 1945 i powojenną odbudową miasta Głubczyce. Nie zachowały się średniowieczne budynki mieszkalne oraz użyteczności publicznej (ratusz, poza wieżą, jest tworem nowym), jedynie kilka obecnych kamienic czy domów, przebudowanych w późniejszych wiekach, posiada genezę XVI, XVII bądź XVIII w. Dawne centrum miasta, zachowane fragmentarycznie, nie stanowi dziś dobrego obrazu pierwotnych rozwiązań architektonicznych. Bardziej spójne są natomiast dawne przedmieścia Głubczyc, obecne ul. Kochanowskiego, Chrobrego, Parkowa oraz wypełniona budynkami mieszkalnymi bardziej typowymi dla osad wiejskich ul. Kopernika. Doskonale zachowała się jedynie część willi bogatych urzędników i właścicieli okolicznych fabryk, fragmenty kamienic XIX-wiecznych na ul. Plebiscytowej i Sobieskiego oraz Chrobrego (tu w większości z 1911 r.), wykazujące cechy eklektyczne typowe dla wielu śląskich kamienic oraz starsze domy, kryte dachem naczółkowym wzdłuż ul. Sobieskiego.

Podobnie jak wiele innych śląskich miast rozwijających się prężnie w 2 poł. XIX w., trakty komunikacyjne Głubczyc wypełniają kamienice, rezydencje oraz budynki użyteczności publicznej (np. sąd, więzienie, sieć szkół, przytułek przy ul. Niepodległości 1), pałace miejskie i dzielnice nowej zabudowy z okresu lat 20. i 30-tych XX w. (w pobliżu ul. Słowackiego) o modernistycznych, uproszczonych bryłach. Przybierały one różnorakie szaty stylistyczne: neorenesansu francuskiego (ul. Niepodległości 12), neogotyku (Niepodległości 2, więzienie oraz sąd na ul. Kochanowskiego), ulegały też wzorcom secesyjnym (Liceum im. Adama Mickiewicza – dawne gimnazjum na ul. Kochanowskiego 22).

Fot. 11. Głubczyce, ul. Niepodległości 12, Urząd Stanu Cywilnego, k. XIX w.

Fot. 12. Głubczyce, ul. Niepodległości 2, kamienica, k. XIX w.

Fot. 13. Głubczyce, ul. Kochanowskiego 1, Budynek administracyjny zakładu karnego, sądu i prokuratury, 1862-63 r.

Fot. 14. Głubczyce, ul. Kochanowskiego 3, Budynek penitencjarny zakładu karnego, 1862-63 r.

Układy urbanistyczne i ruralistyczne

Lokacja Głubczyc na prawie niemieckim miała miejsce w XIII w., rozwój miasta opierał się o rolnictwo i rzemiosło. Głubczyce pozostawały pod panowaniem czeskim do połowy XVIII w., następnie pruskim i niemieckim. Miasto lokacyjne miało zarys owalny z nieregularnym rozplanowaniem układu ulic i ćwierćkolistym placem targowym, otoczone zamkniętym pasem murów obronnych. Do czasów II wojny światowej wyróżniającymi się obiektami historycznego układu Starego Miasta były: ratusz, kościół parafialny (gotycki z późniejszymi przebudowaniami) i barokowy klasztor franciszkański.

Działania wojenne przyniosły zniszczenie 90% zabudowy Starego Miasta. Ocalały obiekty sakralne i grupa budynków mieszkalnych. Dalsze zniszczenia przyniosły brak działań konserwatorskich i technicznych w okresie powojennym.

Opracowane w latach 1956–1957 studia historyczno-urbanistyczne i wytyczne konserwatorskie wskazywały kierunki odbudowy zespołu staromiejskiego z zachowaniem pozostałej historycznej zabudowy. Powyższe studia nie stały się podstawą odbudowy w latach 60. XX w. Wynikiem odbudowy Głubczyc, bez uwzględnienia warunków konserwatorskich, było wyburzenie wielu kwartałów i lokalizacja na ich terenie współczesnej zabudowy: bloków mieszkalnych i pawilonów handlowych. Nowe formy budynków umieszczone w historycznej tkance spowodowały zagubienie indywidualnego charakteru Starego Miasta. Jedynie zachowane obiekty sakralne, fragmenty obwarowań miejskich i nieliczne historyczne budynki mieszkalne świadczą o ciągłości kulturowej Głubczyc.

Powojenna odbudowa pozostawiła część niezabudowanych kwartałów Starego Miasta, m.in. ćwierćkolisty, przylegający od strony południowo-zachodniej do placu

rynkowego. Do jej błędnych decyzji można zaliczyć: niezachowanie dawnych linii zabudowy, zmiana proporcji przekrojów ulic, odsunięcie budynków w głąb historycznych kwartałów z pozostawieniem niezabudowanych naroży, zastosowanie typowej 4 i 5-kondygnacyjnej zabudowy typu blokowego, nienawiązującej skalą, formą i podziałem elewacji do historycznej zabudowy mieszkaniowej: m.in. we wschodniej i części zachodniej pierzei Rynku oraz przy ulicach Kozielskiej oraz Warszawskiej (*M. E. Adamska, Średniowieczne układy urbanistyczne miasta Śląska Opolskiego - stan zachowania i rewitalizacja, 2013 r., s. 17-18*).

Większość wsi gminy została wzmiankowana po raz pierwszy w dokumentach pisanych już w XIII i XIV w. Zapewne na bazie tych pierwszych lokacji oparto dziś czytelne historyczne układy, na których formę zasadniczy wpływ miał dopiero rozwój budownictwa murowanego (od poł. XIX w.). Większość wsi posiada układ wielodrożnicowy, rzędowy bądź ulicowo – placowy, rzadziej występują owalnice. Centra wszystkich osad odznaczają się zwartą zabudową przedwojenną, co sprawia, że zachowane w gminie układy są tym cenniejsze.

Zabudowę wsi takich jak Gołuszowice, Klisino i Pielgrzymów, rozplanowano wzdłuż traktów komunikacyjnych, linearnie, stanowią one przykład ulicówek, których koncepcja została nieznacznie zaburzona wraz z powstaniem zabudowy po 1900 r. Ulicówki wsi, które bujnie rozwijały się w końcu XIX w., dziś są wielodrożnicowe, tak jak Grobniki. W centrach części osad zlokalizowano natomiast owalny plac, przy którym skupione były budynki użyteczności publicznej i kościół. Takowe układy ulicowo - placowych czytelne są w Pomorzowicach, miejscowości Mokre i Radynia.

Krzyżowice i Równe powstały jako owalnice. Układ ten miał charakter obronny, zwarty, z zabudową mieszkalno – gospodarczą na okręgu koła, bądź na planie elipsy, ze wspólnym pastwiskiem w środku lub owalnym placem (tzw. nawsie), często z oczkiem wodnym naturalnym, bądź sztucznym. W przypadku Równego z czasem przekształcił się on w układ ulicowo – placowy, z uwagi na przybywającą zabudowę. Rozwinięciem owalnicy jest też zabudowa wsi Opawica, choć już dziś słabo czytelna. Przed 1945 r. w jej centrum istniał rynek z pierzejami domów mieszkalnych.

Dominuje rozłożenie domostw w układach kalenicowych, natomiast większość budynków użyteczności publicznej zwrócona była do traktu komunikacyjnego dłuższym bokiem.

Obiekty sakralne

Na terenie Gminy Głubczyce znajduje się obecnie wiele obiektów sakralnych. Zabytkowe kościoły zlokalizowane są w 25 z ponad 30 miejscowości, zaś w Głubczycach ocalały jedynie trzy zabytkowe świątynie. Większość kościołów powstała w XVI i XVII w., ulegając późniejszym przebudowom. Jedynie dwie świątynie wzniesiono pod koniec XIX i na początku XX w. Tylko dwa spośród wszystkich z nich pozostały nieotynkowane. Wszystkie zarządzane były zarówno przez katolików, jak też protestantów, zależnie od okresu.

- **Kościół filialny pw. św. Trójcy w Bernacicach**

Wybudowany w 2 poł. XVIII w. i na początku XIX w. niewielki murowany kościółek został w całości otynkowany. Jednonawowy, z sygnaturką ponad wejściem głównym, przyozdobiony w obrębie fasady profilowanym gzymsem, ponad którym uformowano trójkątną ściankę szczytową podzieloną dwoma lizenami. Dekoracja ta nawiązuje do

Fot. 15. Bernacie, kościół filialny pw. św. Trójcy.

wzorców klasycystycznych, podobnie jak portal wejścia głównego ujęty w dwa pilastry, na których oparto fronton.

Fot. 16. Bogdanowice, kościół parafialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego.

- **Kościół parafialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Bogdanowicach**

Wzniesiony w 1910 r. kościół powstał w oparciu o wcześniejszą budowlę, z której pozostała ośmioboczna w partii trzonu wieża. Fundatorami była rodzina Bohdanowskich ze Ślimakowa. Korpus główny nowej świątyni zaakcentowały szkarpy, zaś pięcioboczne prezbiterium, nad którym umieszczono sygnaturkę, posiadło elewacje zaakcentowane okulusami. Świątynia uległa zniszczeniu w 1945 r. i została odbudowana w latach 50-tych XX w. Nie przywrócono całej wysokości wieży, zdobionej pierwotnie cebulastym hełmem. Wewnątrz znajduje się XVIII-wieczny obraz Matki Boskiej Bolesnej z Monasterzysk k. Buczacza, przywieziony przez kresowych osadników po wojnie.

Fot. 17. Braciszów, kościół parafialny pw. św. Jana Nepomucena.

- **Kościół parafialny pw. św. Jana Nepomucena w Braciszowie**

Murowana, otynkowana świątynia została wzniesiona w 1450 r., a następnie przebudowana w XVIII w. i roku 1863. Jednonawową świątynię, z transeptem i przyporami w narożach kruchty akcentuje wieża, w wyższych partiach oparta na planie ośmioboku nieforemnego oraz elewacje transeptu z układem potrojonych otworów okiennych, trójkątną ścianką szczytową z osiowym okulusem i zwieńczeniem naroży za pomocą ceglanych słupowych sterczyn. Po zniszczeniach II wojny światowej obiekt odbudowano z pominięciem cebulastego hełmu, wieńczącego wieżę.

Fot. 18. Chomiąża, kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela.

- **Kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela w Chomiąży**

Został wzniesiony w 1575 r. i przebudowany w roku 1644 oraz 1819. Dziś jest to renesansowo – barokowa budowla z

zaokrąglonym korpusem nawowym od strony prezbiterium i wieżą, przykrytą hełmem z latarnią, umieszczoną nietypowo z boku korpusu głównego, od południa. Elewacje wieży zdobione są lizenami oraz profilowanymi gzymsami wieńczącymi, odcinkowymi.

Fot. 19. Debrzyca, kościół parafialny pw. św. Jakuba.

- **Kościół parafialny pw. św. Jakuba w Debrzycy**

Jednonawowy kościół wzniesiono w XVI w., jednak ulegał on w kolejnych dwóch stuleciach kolejnym przebudowom, w wyniku których powstała obecna świątynia. Murowana, otynkowana, z wieżą na planie kwadratu, z transeptem, poza gzymsem wieńczącym nie posiada żadnej dekoracji architektonicznej, ani szczególnych cech stylowych.

Fot. 20. Dobieszów, kościół filialny pw. śś. Piotra i Pawła.

- **Kościół filialny pw. śś Piotra i Pawła w Dobieszowie**

Pierwotnie zbudowany w XVI w. kościół w Dobieszowie pozbawiony był wieży. Zasadniczo bryła obecnego obiektu została ukształtowana w 1740 r., zaś wieżę dobudowano w 1899 r. Murowany, otynkowany, pozbawiony detalu, posiada wyposażenie z XVIII i XIX w. W kruchcie znajdują się 2 renesansowe epitafia dziecięce z herbami z roku 1593 i 1598.

Fot. 21. Głubczyce, kościół parafialny pw. Narodzenia NMP.

- **Kościół parafialny pw. Narodzenia NMP w Głubczycach**

Gotycka, masywna, trójnawowa, ceglana świątynia została wzniesiona w 2 poł. XIII w. i ulegała przebudowom w roku 1579 oraz na początku XX w. Korpus wybudowano w XIII – XIV w., wtedy też ukształtowano transept. Nadbudowa wieży północnej powstała w latach 1903 – 1907. Elewacje korpusu głównego zdobią szkarpy oraz ostrołukowe otwory okienne, elewacje boczne transeptu zaakcentowano ażurowymi ściankami szczytowymi ze sterczynami w narożach i na szczycie oraz rodzajem attyki. Dwie czworoboczne wieże posiadają ośmioboczne otynkowane nadbudówki i zwieńczone są hełmami z latarniami. Na skrzyżowaniu naw wystawiono sygnaturkę. We wnętrzu kruchty oraz naw bocznych znajdują się epitafia z XVI i XVII w. poświęcone zamożnym luterańskim mieszczanom.

Fot. 22. Głubczyce, kościół pw. śś Idziego i Bernarda.

- **Kościół pw. śś Idziego i Bernarda w zespole klasztornym franciszkanów w Głubczycach**

Świątynia, znajdująca się we wschodniej części zespołu klasztornego, została wystawiona w XVII w., choć pierwotnie istniała w jej miejscu budowla drewniana, a następnie ceglana, ufundowana przez księcia Jana Pobożnego z Przemyślidów w XV w. W latach 1753 – 1770, w wyniku kompleksowych prac renowacyjnych i modernizacyjnych, barokowy kościół otrzymał obecny wygląd. Projektantem całego kompleksu był Jan Innocenty Töpper z Prudnika. Jednonawowa świątynia utrzymana jest w stylu barokowo - rokokowym Zdobiona jest lizenami, wydatnym, profilowanym gzymsem wieńczącym. Fasada otrzymała ściankę szczytową o profilowanej linii, opartej na ślimacznicach oraz fronton w zwieńczeniu, oparty na dwóch pilastrach. Ponad kruchtą wystawiono sygnaturkę, zaś portal wejścia głównego rozbudowano o fronton oparty na szeregu profilowanych gzymsów, udekorowany płaskorzeźbą godła zakonu franciszkanów. Kościół przebudowano w XIX w.

Fot. 23. Głubczyce, kościół parafialny pw. św. Anny.

- **Kościół parafialny p.w. św. Anny w Głubczycach**

Zbudowany został w 1776 r. w miejscu kaplicy cmentarnej, zbudowanej poza murami miasta w XVI i XVI w. Początkowo świątynia należała do ewangelików. Późnobarokowa, wykazująca też cechy klasycystyczne, budowla, z profilowaną linią ścianki szczytowej fasady, składa się z korpusu głównego z półokrągłym obrysem prezbiterium. Ponad kruchtą zlokalizowana jest sygnaturka. Elewacje korpusu nawowego zostały dekoracyjnie oszkarpowane.

Fot. 24. Gołuszowice, kościół parafialny pw. św. Marcina.

- **Kościół parafialny pw. św. Marcina w Gołuszowicach**

Jednonawowy kościół z XVI w. przebudowano w 1718 oraz 1827 r. Jest to świątynia murowana, otynkowana, której korpus główny zdobi jedynie rytmiczny układ zamkniętych półkoliście otworów okiennych oraz rozdzielające je lizeny i opaskowy gzyms koronujący. Podobna dekoracja została zachowana na elewacjach wieży, którą dodatkowo zdobią półkolista linia zwieńczenia ponad gzymsem koronującym oraz strzelisty hełm ponad gloriettą.

Fot. 25. Grobniki, kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela.

- **Kościół parafialny pw. Ścięcia św. Jana Chrzciciela w Grobnikach**

Wzniesiony w XVI w. kościół przebudowano w 1700 r. oraz w 1904 r., w wyniku czego powstała jednonawowa świątynia z wyodrębnionym prezbiterium oraz strzelistą wieżą. Elewacje boczne korpusu głównego charakteryzują się dwoma rzędami zamkniętych półkoliście otworów okiennych, rozdzielonych lizenami oraz opaskowym gzymsem wieńczącym. W połaci dachu znajduje się ponadto sygnaturka.

Fot. 26. Kietlice, kościół pw. św. Józefa.

- **Kościół filialny pw. św. Józefa w Kietlicach (kaplica cmentarna)**

Niewielka świątynia w Kietlicach została wzniesiona w 1881 r. na terenie cmentarza i od początku spełniała funkcję kościoła filialnego. Murowany, otynkowany obiekt, z wieżą od zachodu zdobią lizeny oraz wieńczący gzyms opaskowy, natomiast szczyt wieży ścianki szczytowe w formie frontonów.

- **Kościół parafialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Klisinie**

Fot. 27. Klisino, kościół parafialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego.

Jednonawowa świątynia, murowana i otynkowana, z ośmioboczną, strzelistą, wieżą nad kruchtą, zwieńczoną cebulastym hełmem. Obecny kościół wzniesiony został w latach 1867-69, jednak wykorzystano przy tym wieżę z lat 1591 – 92, ufundowaną przez Krzysztofa, Baltazara, Hansa i Jerzego von Tschetschau – Mettich. Ich herb rodowy znajduje się ponad portalem wejścia głównego. Korpus główny zaakcentowano jedynie silnie wyprofilowanym gzymsem wieńczącym oraz szkarpami rytmicznie rozdzielającymi przestrzenie z otworami okiennymi w obrębie elewacji bocznych. Naroża wieży oszkarpowano, kruchtę rozbudowano, zaś wieżę zdobią gzymsy kordonowe oraz w wyższej partii – lizeny i opaskowe gzymsy wieńczące – tworzące delikatną dekorację. Wewnątrz kruchty umieszczono renesansowe epitafia Władysława von Tschetschau-Mettich, zmarłego w 1585 r. i Fryderyka von Reichenbach, zmarłego w roku 1597 z płaskorzeźbionymi postaciami rycerzy w zbrojach rycerskich oraz Jana Bernarda Herbersteina, zmarłego w roku 1665 i Fryderyka de Cobb (XVII w.).

Fot. 28. Krasne Pole, kościół filialny pw. św. Marii Magdaleny.

- **Kościół filialny pw. św. Marii Magdaleny w Krasnym Polu**

Wzniesiony w 1691 r. jednonawowy kościół z czworoboczną wieżą i cebulastym hełmem z latarnią, przyozdobiony został lizenami w narożach oraz opaskowym gzymsem wieńczącym. Kruchtę poprzedza westybul wnętrza głównego z trójkątną ścianką szczytową. W ścianie kruchty znajduje się epitafium morawskiego szlachcica Jana Kobyłki (zm. 1544 r.) z reliefem przedstawiającym rycerza w zbroi.

Fot. 29. Krasne Pole, kościół filialny pw. św. Marii Magdaleny.

- **Kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca, Królowe**

Zbudowany w latach 1847-1849 i wyposażeniem z II poł. XIX w. murowany, otynkowany kościół zaprojektowany został jako jednonawowa świątynia z wieżą wyróżniającą się dachem czterospadowym o małym koncie nachylenia i arkadowymi, trzema wejściami głównymi umieszczonymi w wydłużonej horyzontalnie kruchcie. Otwory okienne korpusu głównego otoczone zostały szerokimi, płaskorzeźbionymi opaskami, zaś wieża wzbogacona zdwojonymi arkadkowymi otworami okiennymi (pseudobiforium). Wyodrębnione prezbiterium założono na rzucie półkola. Całość nawiązuje do wzorców neoromańskich.

Fot. 30. Krzyżowice, kościół filialny pw. Nawiedzenia NMP.

- **Kościół filialny p.w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Krzyżowicach**

Świątynię wzniesiono w 1897 r. i inaczej, niż w przypadku większości kościołów w gminie – jest to budowla murowana nieotynkowana, wykazująca cechy stylowe – odwołania do wzorców neoromańskich. Składa się z korpusu głównego i strzelistej wieży na rzucie prostokąta, wyróżnia dwiema dostawionymi do kruchty bryłami, przywodzącymi na myśl baszty średniowieczne oraz biforiami w zwieńczeniu wieży. Zastosowano również oszczędne ozdoby w postaci schodkowego gzymsu między-kondygnacyjnego.

Fot. 31. Lisięcice, kościół parafialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego.

- **Kościół parafialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Lisięcicach**

Wzniesiony w XV w. kościół otrzymał ceglano – kamienną wieżę w 1667 r. , by ulec przebudowie w 1802 r. Korpus główny zdradza swoją genezę późnośredniowieczną za sprawą zastosowanych przypór rozdzielających poszczególne płaszczyzny rytmicznie zaakcentowane półkoliście zamkniętymi otworami okiennymi. Jednonawowy ceglany kościół, z wyodrębnionym prezbiterium, został otynkowany w części korpusu głównego i w obrębie kruchty. Większość wyposażenia świątyni pochodzi z 2 poł. XIX w., choć wewnątrz znajduje się również rokokowa ambona z XVIII w. oraz chrzcielnica kamienna z 1589 r. W kościele zdeponowana jest też pamiątka z okresu przynależności miejscowości do komturii joannitów: kielich darowany przez komtura Hansa Niemancza w 1523 r.

Fot. 32. Mokre, kościół pw. św. Maksymiliana Kolbe.

- **Kościół pw. św. Maksymiliana Kolbe, Mokre**

Świątynię wznieśli ewangelicy w 1829 r., co związane jest z oszczędną w formie i bryle architekturą obiektu. Murowany, otynkowany, jednonawowy, składa się on z korpusu głównego na planie prostokąta oraz czworobocznej wieży. Akcent horyzontalny położony został dzięki profilowanemu gzymsowi wieńczącemu. Po 1945 r. kościół stał się katolicki.

Fot. 33. Nowa Wieś Głubczycka, kościół filialny pw. Wszystkich Świętych.

Fot. 34. Opawica, kościół parafialny pw. św. Trójcy.

- **Kościół filialny pw. Wszystkich Świętych w Nowej Wsi Głubczyckiej**

W 1781 r. na fundamentach dawnego zamku wzniesiono obecny kościół, który przebudowano w 1879 r. Współczesna murowana, otynkowana świątynia stanowi połączenie korpusu głównego na planie prostokąta oraz czworobocznej wieży. Elewacje pozbawione są jakiejkolwiek dekoracji architektonicznej. Pierwotnie wieża zwieńczona była cebulastym hełmem z latarnią, zaś w połaci dachu nad nawą znajdowały się lukarny.

- **Kościół parafialny pw. św. Trójcy w Opawicy**

Pierwszy kościół w miejscowości istniał już w 1301 r. Obecna budowla pochodzi z lat 1701 – 1706 i wzniesiona została na miejscu dawnej świątyni tuż przy rynku. Barokową świątynię

ufundował hrabia Leopold Karol Sedlnicki, podskarbi Austrowęgier z Lenarcic. W 1733 r. kościół spłonął i został odbudowany. Murowany, otynkowany, jednonawowy, z czworoboczną wieżą i transeptem na skrzyżowaniu naw, posiada elewacje przyozdobione lizenami oraz opaskowym gzymsem. We wnętrzach nadal znajdują się freski z 1733 r, rokokowa chrzcielnica, ambona w kształcie łodzi z 1771 r., prospekt organowy z 1763 r. oraz epitafium z wizerunkiem zmarłego w 1731 r. fundatora kościoła.

Fot. 35. Pielgrzymów, kościół pw. św. Józefa.

- **Kościół pw. św. Józefa w Pielgrzymowie**

Wzniesiony w latach 1805 – 1810 r., z fundacji Józefa von Blunenkron – kościół znajduje się w kompletnej ruinie. Położony na wzgórzu góruje nad wioską. O jego wschodnią elewację oparte zostały pozostałości płyt nagrobnych. Pierwotnie świątynia posiadała cebulasty hełm ponad strzelistą wieżą oraz zaokrąglony od strony prezbiterium korpus nawowy z dobudowaną zakrystią. Dziś zachowały się jedynie elewacje boczne oraz mury wieży.

Fot. 36. Pietrowice, kościół parafialny pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa.

- **Kościół parafialny pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Pietrowicach**

Współczesny kościół wzniesiono w 1930 r. w miejscu wcześniejszej świątyni. Budynek został silnie zniszczony w trakcie II wojny światowej i odbudowany w latach 1946 – 56. Dziś ciężko stwierdzić jak wyglądał przed 1945, ale po 1930 r. Współczesna świątynia to oszczędny w formie i detalu jednonawowy, murowany, otynkowany obiekt ograniczający się do korpusu głównego z drewnianą sygnaturką ponad wejściem głównym oraz portalu wejścia głównego rozbudowanego o rodzaj otwartego westybulu z trójkątną ścianką szczytową podpartą na dwóch filarach.

Fot. 37. Pomorzowice, kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela.

- **Kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela w Pomorzowicach**

Wzniesiony w 1613 r. kościół nosi cechy budowli barokowej: m.in. cebulasty hełm wieży. Obiekt został rozbudowany w roku 1846. Jest to jednonawowa świątynia z wyodrębnionym prezbiterium oraz dwoma kaplicami przylegającymi do niego, murowana, otynkowana, z rytmicznie rozmieszczonymi w obrębie elewacji szkarpami oraz wieżą na planie kwadratu. Kaplice boczne prezbiterialne zdobione są frontonami.

Fot. 38. Równe, kościół parafialny pw. śś. Piotra i Pawła.

- **Kościół parafialny pw. śś. Piotra i Pawła w Równem**

Pierwszy kościół w Równem wzmiankowano w XIV w. W latach 1540 – 1630 należał on do gminy protestanckiej i mimo przejścia większości mieszkańców na katolicyzm w okresie kontrreformacji – parafia była nadal protestancka. Obecny kościół wzniesiono w latach 1832 – 37 w miejscu spalonej w 1827 r. świątyni. Wykorzystano przy tym wieżę z XV w. Otrzymał masywną bryłę i bogaty detal: profilowany gzyms między-kondygnacyjny i wieńczący, profilowane płyciny w obrębie wieży, w których umieszczono otwory okienne, rozbudowany portal wejścia głównego ze ślimacznicami i frontonem w zwieńczeniu oraz półkolistą linię w zwieńczeniu wieży, przykrytej hełmem cebulastym z latarnią. Świątynia została uszkodzona w 1945 r. i w kolejnych latach odbudowana. Obniżono podówczas wieżę.

- **Kościół parafialny pw. Świętej Trójcy w Ściborzycach Małych**

Jednonawowa, murowana, otynkowana świątynia wyróżnia się szkarpami w obrębie korpusu głównego oraz wieżą z cokołem i kruchtą na planie prostokąta, w wyższej partii przechodzącą w bryłę ośmioboczną, zdobioną w zwieńczeniu attyką o linii półkolistej. Wzniesiona została w 1602 r., dzięki fundacji protestanckich właścicieli Klisina i Ściborzyc Małych – braci Krzysztofa, Hansa i Jerzego Tschetschau – Mettich, których herb przedstawiony został ponad portalem wejścia głównego. Wewnątrz znajduje się wyposażenie z 2 poł. XIX w.

Fot. 39. Ściborzyce Małe, kościół parafialny pw. św. Trójcy.

Fot. 40. Zawiszyce, kościół parafialny pw. św. Marii Magdaleny.

- **Kościół parafialny pw. św. Marii Magdaleny w Zawiszycach**

Budynek został wzniesiony w latach 1802-1805 w stylu późnego klasycyzmu. Murowany, otynkowany, jednonawowy, posiadł oszkarpowane elewacje boczne oraz gzyms wieńczący opaskowy oraz gzyms profilowany międzykondygnacyjny w obrębie wieży. Wejście główne zdobi rozbudowany portal z tympanonem opartym na dwóch kolumnach. Kościół został spalony w 1945 r. i odbudowany po wojnie. Nie przywrócono ostatniego segmentu wieży (obecna jest krótsza) oraz hełmu zdobionego latarnią.

Fot. 41. Zopowy, kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła.

- **Kościół parafialny p.w. św. Michała Archanioła, Zopowy**

Wybudowany w 1613 r. kościół jest obiektem jednonawowym, z wyodrębnionym prezbiterium oraz dostawioną od wschodu wieżą i rozbudowaną kruchtą. Proste, otynkowane elewacji zdobią jedynie dekoracyjne szkarpy oraz profilowane gzymsy wieńczące i między-kondygnacyjne partii wieży, jak też okulus w drugim jej segmencie. Budowla zostało przebudowana w XX w.

Fot. 42. Zubrzyce, kościół parafialny pw. śś. Piotra I Pawła.

- **Kościół parafialny p.w. śś Piotra i Pawła w Zubrzycach**

Jest to jedna z większych świątyń zlokalizowanych na terenie gminy, zbudowana w 1583 r., przebudowana w XVIII w. w duchu baroku oraz w 1896 r. Przed reformacją była zlokalizowana tu parafia, co pozwala przypuszczać, że gotyckie nawiązania w architekturze budowli związane są z jej budową na fundamentach starszej świątynia. XVI w. fundatorami byli zapewne właściciele majątku – von Scheliha, którzy w okresie tym przeszli z katolicyzmu na luteranizm. Masywna, jednonawowa świątynia z transeptem i strzelistą wieżą zwieńczoną cebulastym hełmem góruje nad okolicą. Detal architektoniczny ograniczony został do profilowanych gzymsów wieńczących oraz gzymsu między-kondygnacyjnego w partii wieży. W 1945 r. zniszczeniu uległa wieża oraz zadaszenie (uległy ostrzałowi artyleryjskiemu), jednak zostały odbudowane jeszcze w tym samym roku. Wnętrze kryje trzy płyty epitafijne z czeskimi inskrypcjami, pochodzące z XVI w

Zespoły rezydencjonalne

Wiele osad dzisiejszej gminy Głubczyce stanowiło majątki szlacheckie, rycerskie i dobra joannitów, zatem powstawały w nich również pałace i siedziby właścicieli. Nie zachowały się pałace w: Bogdanowicach, Dobieszowie (pełniący w XIX w. funkcję gościńca), po podziale granic w 1945 r. pałac w Lenarcicach (wzniesiony w XVII – XVIII w., pełniący przed wiekami rolę twierdzy, znalazł się po czeskiej stronie). Obecnie w gminie znajduje się 6 zespołów rezydencjonalnych, w tym trzy kompleksy zachowane z parkami i budynkami towarzyszącymi: w Klisinie, Pielgrzymowie i Pomorzowicach oraz dwory w Lwowianach, Zopowy i siedziba komtura w Grobnikach.

- **Zamek joannitów w Grobnikach**

Pierwotny zamek zbudowano w Grobnikach – komturii joannitów w 1559 r. na zlecenie komtura Jerzego Prószkowskiego. Siedzibę przekształcono w XVIII w., w 1843 r. obniżono o jedną kondygnację, zaś pod koniec XIX i na pocz. XX wieku pełniła ona funkcję restauracji (dobudowano drewnianą, oszkloną werandę od strony elewacji ogrodowej w partii I kondygnacji). Obok rezydencji znajduje się oficyna oraz relikty parku. Gotycko –

Fot. 43. Grobniki, ul. Zamkowa 7, pałac, komturia joannitów.

renesansowa dwukondygnacyjna, murowana, otynkowana budowla, założona na nieregularnym rzucie zbliżonym do kwadratu, nakryta została dachem namiotowym o małym kącie nachylenia. 7 osiową fasadę zdobi trój – osiowy pseudoryzalit ujęty pilastrami, na których spoczywa proste belkowanie. Jest to jedyna dekoracja architektoniczna w obrębie pałacu. We wnętrzach część piwnic sklepiona.

Fot. 44. Klisino, Pałac, ob. Dom Opieki Społecznej.

- **Zespół pałacowo – parkowy w Klisinie**

Barokowy pałac został wzniesiony po 1758 r. przez barona Gutterschreibera. Wcześniej dobra należały do Herbersteinów oraz Henckel von Donnersmarcków. Na zachód od pałacu zaprojektowano park, zaś na wschód, od strony podjazdu, zlokalizowane są budynki gospodarcze – do dziś istniejące, zamykające się w dziedziniec w kształcie litery „C". Obiekt był kilkakrotnie przebudowywany. W parku zachowała się kaplica. Pałac charakteryzuje się 9 – osiową fasadą oraz wewnętrznym dziedzińcem. Pierwsza kondygnacja jest boniowana, pozostałe zdobią lizeny, wydatny profilowany gzyms wieńczący oraz pseudoryzalit fasady zwieńczony frontonem, jak też ryzalit o falistej linii i półokrągłej ściance szczytowej od strony elewacji ogrodowej.

Fot. 45. Lwowiany, dwór.

- **Barokowy dwór w Lwowianach**

Majątek Lwowiany należał od XIV wieku do władz miasta Głubczyce, które w 2 poł. XVIII w. wzniosły w nim barokowy dwór. Murowany, otynkowany dwór został założony na planie wydłużonego prostokąta i przykryty dachem mansardowym. Jest to dwukondygnacyjny budynek z elewacjami ozdobionymi lizenami oraz opaskowym gzymsem wieńczącym. Lwowiany. Zamieszkiwali go administratorzy dóbr, przed II wojną światową był też użytkowany przez leśniczych Lasu Miejskiego.

- **Pałac w Pielgrzymowie**

Rezydencja została wzniesiona w latach 1660 – 1690 przez Wacława z Oppersdorfu z wykorzystaniem wcześniejszej budowli, na co wskazuje oszkarpowana część pałacu z ponad metrowymi murami ścian zewnętrznych i kolebkowym sklepieniem (był to prawdopodobnie XVI – wieczny kasztel obronny). Pałac stanowi element zespołu parkowego, a zlokalizowany jest we wschodniej części wsi. Barokowo – klasycystyczny pałac, założono na planie zbliżonym do prostokąta z rozbudowaną częścią elewacji tylną. Jest on murowany,

Fot. 46. Pielgrzymów 2a, dwór.

otynkowany, z 11 – osiową fasadą zaakcentowaną pseudoryzalitem zwieńczonym trójkątnym naczółkiem oraz dwoma ryzalitami narożnymi.

Fot. 47. Pomorzowice 1abc, pałac.

- **Zespół pałacowy w Pomorzowicach**

Renesansowy pałac wzniósł w 1614 r. nowy właściciel dóbr Pomorzowice – von Stitten, starosta ziemski księstwa krnowskiego. Rezydencja została jednak gruntownie przebudowana w pocz. XX w., co doprowadziło do zatarcia jej pierwotnych cech stylowych. Kolejna przebudowa miała miejsce w latach 60. XX. Po zniszczeniach II wojny światowej. Obecnie obiekt pełni funkcje mieszkalne, zaś w jego sąsiedztwie znajdują się relikty parku oraz od zachodu pozostająca w ruinie kaplica grobowa, ozdobiona attyką. Murowany, otynkowany, boniowany pałac wzniesiono na rzucie wydłużonego prostokąta. Jest dwukondygnacyjny, nakryty dachem czterospadowym. Fasadę zdobi asymetrycznie umieszczona trzykondygnacyjna cylindryczna wieża, główne wejście jest poprzedzone niewielkim portykiem kolumnowym, podtrzymującym balkon. Dekorację elewacji stanowią prostokątne obramienia otworów okiennych, ze zwornikami w nadprożach oraz kostkowy gzyms wieńczący. Pierwotnie wnętrza były dwutraktowe, obecnie są silnie przebudowane.

Fot. 48. Zopowy, ul. Zamkowa 5, dwór.

- **Dwór w miejscowości Zopowy**

Zopowy, istniejące od średniowiecza, przechodziły z rąk do rąk, aż w XVII w. stały się własnością zakonu krzyżackiego. Wznieśli oni w 1760 r. dwór wraz z budynkami gospodarczymi. Obiekt został spalony w 1945 r., zaś jego późniejsza odbudowa zatarła pierwotne cechy stylowe, to jest boniowane naroża, ozdobne opaski wokół okienne oraz dekoracyjne nadproża otworów okiennych ryzalitu fasady, zwieńczonego frontonem z kartuszami herbowymi. Współczesny dwór jest obiektem murowanym, otynkowanym, krytym dachem namiotowym (pierwotnie był to dach mansardowy), pozbawionym jakiejkolwiek dekoracji architektonicznej, z pseudoryzalitem na osi fasady (nie przywrócono trójkątnego naczółka). Pełni funkcję Domu Samotnej Matki.

Zabytki przemysłu i techniki oraz architektura obronna

Krajobraz osadniczy zmienił się wraz z wprowadzeniem gospodarki kapitalistycznej w XIX w., pojawiły się budynki przemysłowe. W większości były to obiekty związane z przemysłem rolno-spożywczym oraz z gospodarką wodną (urządzenia hydrotechniczne), co odpowiadało kierunkom rozwoju gminy w XIX w., kiedy to główną gałęzią gospodarki, podobnie jak dziś, było rolnictwo. Bardziej rozbudowana infrastruktura techniczna pojawiała się jedynie w Głubczycach. Dziś po większości tych obiektów nie pozostał ślad. Bardzo charakterystycznym elementem lokalnego dziedzictwa przemysłowego jest ponadto piwowarstwo.

Piwowarstwo

Najbardziej rozwinęło się na terenie miasta Głubczyce, gdzie do 1945 r. istniało kilka browarów. Spośród nich najprężniej działający był kompleks Haudego/Weberbauera, założony w 1856 r. przy ul. Fabrycznej. Uległ on znacznej rozbudowie pod koniec XIX w. Dla jego potrzeb powstały trzy słodownie, bazujące na uprawianym w okolicy jęczmieniu browarnym, w tym odznaczająca się nieprzeciętną architektura słodownia położona w pobliżu ul. Sobieskiego, dziś nieużytkowana. Pod względem zastosowanego kostiumu architektonicznego i brył kominów jest to jeden z cenniejszych obiektów całej Gminy. Drugim zachowanym browarem jest zespół znajdujący się przy ul. I Armii Wojska Polskiego (nr 16), nadal działający, kompletny. Natomiast nie ma już śladu po założeniu przy ul. Raciborskiej. Poza ośrodkiem miejskim istniał browar w pobliżu rynku w Opawicy. Znany jest jedynie z archiwalnych fotografii i pocztówek.

Fot. 49. Głubczyce, ul. Sobieskiego, Słodownia browaru Haudego.

Fot. 50. Głubczyce, ul. I Armii Wojska Polskiego 16, zespół browaru.

Fot. 51. Bernacice 3, młyn wodny.

Fot. 52. Królowe, młyn wodny usytuowany poza wsią.

Młyny

Spośród znajdujących się niegdyś na opisywanym obszarze młynów wodnych zachował się kompleks w Nowej Wsi Głubczyckiej, Biernatówku (ok. 1880 r.) oraz w miejscowości Królowe (1793 r.). Odznaczają się prostą architekturą, w tym częścią przemysłową i produkcyjną. Pierwsza z nich charakteryzuje się elewacjami z rzędami niewielkich otworów okiennych. Młyn w Biernatówku znajduje się obecnie w częściowej ruinie.

Remizy strażackie

Zachowały się cztery remizy: trzy ceglane, z końca XIX i pocz. XX w. w Krasnym Polu, Zubrzycach i Nowej Wsi Głubczyckiej oraz otynkowana (być może wtórnie) w Lisięcicach, z roku 1908. Ta ostatnia posiada drewnianą, wysoką wieżę obserwacyjną. Remiza w Nowej Wsi Głubczyckiej, założona na planie prostokąta, odznacza się bogatym detalem architektonicznym, w tym arkadkowym gzymsem wieńczącym oraz uszakami akcentującymi naroża jednej z elewacji bocznych. Podobnie remiza w Zubrzycach, zlokalizowana przy ul. Długiej, również na planie prostokąta, przyozdobiona została gzymsem wieńczącym oraz profilowanymi płycinami elewacji bocznych, w których znalazły się otwory okienne.

Fot. 53. Nowa Wieś Głubczycka, remiza strażacka, k. XIX w.

Fot. 54. Zubrzyce, ul. Długa, remiza strażacka, pocz. XX w.

Dziedzictwo techniczne miasta Głubczyce

Fot. 55. Głubczyce, ul. Dworcowa 5, dworzec kolejowy.

W XIX w. Głubczyce, podobnie jak wiele innych miast państwa pruskiego, a później Rzeszy Niemieckiej, przeżyło szybki proces industrializacji. Najważniejszą gałęzią miejscowego przemysłu było piwowarstwo, opisane już powyżej, jednak istniała tu także fabryka towarów wełnianych, również przy ul. Fabrycznej, założona w 1854 r. przez żydowskiego przedsiębiorcę Moritza Teichmanna.

W roku 1856 firma Braun – Reisewitz z Wrocławia zbudowała gazownię miejską, która działała aż do lat 70. XX w. z wykorzystaniem pierwotnych maszyn i budynków. W mieście funkcjonowała cegielnia, huta szkła, tartaki oraz młyny, m.in. młyn przemysłowy stojący po dziś dzień przy Placu Zgody.

Poza tymi obiektami ważnym śladem industrializacji miasta jest zespół stacji kolejowej, wraz z budynkiem dworca kolejowego, parowozowni (ul. Oświęcimska),

budynkiem ekspedycji towarowej i mieszkalnym pracowników kolei przy ul. Dworcowej oraz wieżą ciśnień po przeciwległej stronie torowiska i stacją Głubczyce – Las. Linia kolejowa łącząca rozwijające się miasto z Raciborzem, Racławicami Śląskimi powstała w 1855 – 76 r., zaś połączenie do Krnova, Opawy i Ołomuńca zostało wprowadzone w 1873 r.

Innym obiektem technicznym miasta Głubczyc jest wieża ciśnień przy ul. Słowackiego. Wzniesiona ok. 1900 r. posiada ciekawą bryłę. Ceglana, zdobiona w zwieńczeniu trzonu rozbudowanym gzymsem, posiada zbiornik bogato dekorowany cegłą klinkierową o dwóch barwach, układającą się we wzory geometryczne, ujętą w konstrukcję imitującą szachulec pruski. Wokół obiektu w początkach 2 ćw. XX w. wzniesiono nowe osiedle mieszkalne, z placem, w którego centrum znajduje się dziś dominująca nad budynkami opisywana wieża.

Fot. 56. Głubczyce, ul. Sobieskiego, wieża ciśnień.

Fot. 57. Głubczyce, ul. Zakonna, mury miejskie.

Nieodzownym elementem dziedzictwa technicznego Głubczyc jest system murów obronnych wzbogaconych licznymi basztami. Mury te zbudowane zostały z kamienia wydobytego z kamieniołomów z pobliskiej wsi Królowe. Zgodę na ich budowę wydał król Czech Przemysł Ottokar II w 2 poł. XIII w. Obwarowania zostały wzmiankowane po raz pierwszy w 1280 r. Były rozbudowywane w kolejnych stuleciach. Dokumenty archiwalne wspominają wały, fosę, 3 bramy oraz 22 wieże. Z umocnień, częściowo rozebranych w połowie XIX w. pozostało 8 baszt, w tym jedna renesansowa przy ul. Wodnej i jedna kryta gontem przy ul. Ratuszowej, oraz pozostałości, fragmenty muru wzdłuż ul. Nowy Świat na południu miasta oraz na niektórych odcinkach od południa, wschodu i zachodu miasta.

Cmentarze

W większości miejscowości cmentarze zlokalizowane były wokół kościoła parafialnego, bądź filialnego z uwagi na dużą ilość świątyń w okolicy (z reguły były one jedynymi nekropoliami w danej osadzie). W Głubczycach zachował się cmentarz żydowski oraz sąsiadujący z nim duży cmentarz komunalny na północnym skraju wsi, założony w połowie XIX w. Zachowało się na nim wiele grobowców rodzinnych i kaplic grobowych (większość ceglana, nawiązująca do neogotyku) oraz okazała neogotycka brama wejścia głównego.

Kapliczki i inne obiekty sakralne

W niektórych wsiach zachowały się kapliczki barokowe oraz klasycystyczne oparte na rzucie prostokąta, które często posiadają dekorację architektoniczną w postaci lizen i trójkątnych naczółków. Rzadziej występują kaplice barokowe, zdobione w postaci spływów wolutowych ścianek szczytowych fasad. W Krzyżowicach, Debrzycy czy Pietrowicach zlokalizowane są także ceglane kapliczki, niektóre z nich nawiązują do wzorców neogotyckich, inne do modernistycznej architektury początków XX w.

W czterech miejscowościach zlokalizowane są duże kaplice, spełniające funkcje sakralne. W Tarnkowej kaplicę ufundowaną przez sołtysa Blaschke wzniesiono w 1773 r., zaś w Chróstnie i Radynie kolejne barokowe kapliczki wszystkie z sygnaturkami o cebulastych hełmach, murowane, otynkowane. Klasycystyczną formą odznacza się natomiast kaplica św. Barbary z przełomu XVIII i XIX w. w Grobnikach, zbudowana w pobliżu źródełka, któremu przypisywano magiczne moce. Był to cel wielu pielgrzymek od XVII w. począwszy.

Charakterystycznym elementem małej architektury sakralnej na obszarze całej gminy są kamienne krzyże – wota sakralne dedykowane zmarłym przodkom, bądź z cytatami z Biblii, opatrzone nazwiskami fundatorów i datami powstania. Choć ich forma jest silnie ujednolicona (krzyż na postumencie i cokole w formie niszy z figurą świętego bądź tablicą inskrypcyjną) i popularna na terenie południowych krańców śląska opolskiego i Górnego Śląska, detale dobierane były bardzo różnie. Niektóre krzyże posiadają cechy stylowe (z reguły neogotyckie), niektóre napisy (w jęz. niemieckim) po II wojnie światowej zostały przekute. Część krzyży kamiennych stanowi epitafia żołnierzy poległych na polach bitew w latach 1914 – 1918. Wśród nich na szczególną uwagę zasługuje krzyż poświęcony Gustawowi Matznerowi, który poległ w 1917 r. we Francji i tamże został pochowany. Bliscy wystawili mu krzyż na terenie należącego do niego gospodarstwa (Chomiąża dom nr 37), przyozdobiony inskrypcją i zdjęciem zmarłego. Drugim obiektem jest krzyż zlokalizowany na terenie cmentarza przykościelnego w Kietlicach opatrzony zdjęciami poległych.

Na terenie Gminy zachowały się również figury wotywne. Na rynku w Głubczycach znajduje się barokowa kolumna maryjna z 1738 r., wykonana przez rzeźbiarza Antoniego Jörga, uszkodzona w 1945 r. i restaurowana w czasach współczesnych. Kolejne dwie, na wysokich, płaskorzeźbionych postumentach wystawiono w Opawicy – figurę Matki Boskiej z Dzieciątkiem ufundował w r. 1727 Andrzej Jauernig, miejscowy kupiec, zaś św. Jana Nepomucena w 1724 r. - Blaszkowska. Odznaczające się mniejszym kunsztem artystycznym rzeźby św. Jana Nepomucena są również zlokalizowane w Zubrzycach i Braciszowie.

W Głubczycach zachował się pomnik poety Johannesa Reinelta zwanego Philo vom Walde z lat 30. XX w. w formie fontanny, w parku przy ul. Parkowej, o ciekawej, bogatej formie z symbolicznym popiersiem zmarłego oraz innymi przedstawieniami.

Parki

W gminie Głubczyce, na terenie wiejskim, zachowały się cztery zespołu parkowe, związane z rezydencjami, Pomorzowicach, Pielgrzymowie oraz Klisinie.

Barokowe ogrody w Klisinie obejmowały pierwotnie 18 morgów, wiodła do nich aleja lipowa. W pobliskiej dolinie Osobłogi znajdowała się hodowla bażantów i saren. Obecnie park istnieje jedynie w części przypałacowej, został przekształcony w krajobrazowy w XIX w. Można tu spotkać ciekawe okazy drzew: tulipanowca amerykańskiego, orzecha czarnego, jarzęba szwedzkiego czy iglicznię trójcieniową.

Park w Pomorzowicach jest silnie przetrzebiony, ogranicza się dziś do roli niewielkiego skweru w centrum wsi, w pobliżu pałacu. Natomiast w Pielgrzymowie park

obejmuje skarpę wzniesienia porośniętego drzewostanem głównie z XIX w., choć zewidencjonowano również 200 – letnie miłorzęby, dęby szypułkowe i platany. Zachowały się też tulipanowce, sekwoja, 4 odmiany magnolii, 5 odmian bzu, kasztanowce i akacje. Niestety park ten jest obecnie silnie zaniedbany, porastają go też chwasty, samosiejki, większość alei przestała istnieć.

W mieście Głubczycach zachowały się parki i promenady (planty) w pobliżu dawnych murów miejskich, w tym największy spośród nich wzdłuż ulicy Parkowej, w południowej części starego miasta.

5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

Podstawowe formy ochrony zabytków według Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. z 2003 r. nr 162, poz. 1568, art. 7 ze zm.) stanowią:

1. wpis do rejestru zabytków;
2. uznanie za pomnik historii;
3. utworzenie parku kulturowego;
4. ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Na obszarze gminy Głubczyce funkcjonują dwie z wyżej wymienionych form ochrony zabytków: wpis do rejestru zabytków oraz ustalenia ochrony w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

5.3.1 Zabytki wpisane do rejestru zabytków

Rejestr zabytków dla danego województwa prowadzony jest przez właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków. Do rejestru wpisuje się przede wszystkim zabytki nieruchome. Podstawą wpisu jest decyzja wojewódzkiego konserwatora zabytków, wydana z urzędu, na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Jak wynika z ustawy, do rejestru mogą być wpisywane także inne elementy takie jak otoczenie zabytku wpisanego do rejestru oraz nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego zabytku.

Prawo nie wyłącza możliwości wpisania do rejestru zabytków ruchomych - dokonywanego na wniosek właściciela jak i z urzędu w sytuacji uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę albo wywiezienia

Prowadzenie robót budowlanych przy obiekcie budowlanym wpisanym do rejestru zabytków lub na obszarze wpisanym do rejestru zabytków wymaga, przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę, uzyskania pozwolenia na prowadzenie tych robót, wydanego przez właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków. Pozwolenie na rozbiórkę obiektu budowlanego wpisanego do rejestru zabytków może być wydane po uzyskaniu decyzji Generalnego Konserwatora Zabytków działającego w imieniu ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego o skreśleniu tego obiektu z rejestru zabytków.

W stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a objętych ochroną konserwatorską na podstawie miejscowego planu

zagospodarowania przestrzennego, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje właściwy organ w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Działania organu konserwatorskiego nakierowane są na zachowanie nie tylko wyglądu zewnętrznego poszczególnych budynków, determinującego ogólny wygląd i kształt układu urbanistycznego, lecz także istniejących relacji przestrzennych pomiędzy zabudową i zielenią (m.in. zespoły dworsko-parkowe). Dlatego też pomimo że budynki znajdujące się na terenie takiego układu nie są objęte indywidualnym wpisem do rejestru zabytków, to przeprowadzenie przy nich jakichkolwiek prac konserwatorskich i restauratorskich, jak również robót budowlanych oraz podejmowanie przy nich działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany ich wyglądu, może zostać dokonane tylko po uzyskaniu pozwolenia konserwatorskiego. Ingerencja w bryłę budynku, jego elewację i wygląd zewnętrzny, która nie jest zgodna z przyjętą praktyką konserwatorską, będzie bowiem wpływać ujemnie na całą historyczną substancję danego układu urbanistycznego, powodując trwały uszczerbek dla jego walorów zabytkowych.

Na terenie gminy Głubczyce znajduje się 115 zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków OWKZ i tym samym objętych ochroną prawną. Poniższa tabela przedstawia zestawienie obiektów wpisanych do rejestru zabytków w podziale na poszczególne miejscowości.

Tabela 1. Zabytki nieruchome gminy Głubczyce wpisane do rejestru zabytków.

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr.dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
1	Bernacice	48-100		38	Zagroda (dom, ogrodzenie z bramą)	116/1	mur.	XIX w.	1830/66	21.10.1966 r.
2	Bogdanowice	48-100	Jana Pawła II		Kościół parafialny pw. Podwyższenia św. Krzyża	426/1	mur.	1910 r., wieża XVI w.	A-2384	14.10.1998 r.
3	Bogdanowice	48-100	Jana Pawła II	wokół kościoła parafialnego	Mur kościelny wokół kościoła parafialnego	426/1	mur.	XVI w., XIX w.	A-2384	14.10.1998 r.
4	Bogdanowice	48-100	Jana Pawła II	wokół kościoła parafialnego	Cmentarz przykościelny	426/1		XVI w., XIX w.	A-2384	14.10.1998 r.
5	Bogdanowice	48-100	Jana Pawła II	3-3a	Szkoła, ob. budynek mieszkalny	427	mur.	1828 r.	1832/66	21.10.1966 r.
6	Braciszów	48-155			Kościół parafialny pw. Św. Jana Nepomucena	163	mur.	1450 r., XVIII w., 1863 r.	1163/66	18.02.1966 r.
7	Braciszów	48-155		18	Plebania	164	mur.	poł. XIX w.	1834/66	21.10.1966 r.
8	Chomiąża	48-155			Kościół parafialny pw. Św. Jana Chrzciciela	202	mur.	1575 r., 1644 r., 1819 r.	1164/66	18.02.1966 r.
9	Chomiąża	48-155		2	Dom	233	mur.	XIX w., ok. 1915 r.	1835/66	21.10.1966 r.
10	Debrzyca	48-100	Kościelna		Kościół parafialny pw. Św. Jakuba	295	mur.	XVI w., XVII w., XVIII w.	1165/66	18.02.1966 r.
11	Dobieszów	48-155			Kościół filialny pw. śś. Piotra i Pawła	92	mur.	XVI w., 1740 r., 2 poł. XIX w.	1166/66	18.02.1966 r.
12	Głubczyce	48-100			Układ urbanistyczny - Stare Miasto			2 poł. XIII w.	199/56	30.04.1956 r.
13	Głubczyce	48-100			Mury obronne z basztami		mur.	XIII w., XIV-XVI w.	781/64	10.04.1964 r.
14	Głubczyce	48-100		przy tylnej elewacji Klasztoru Ojców Franciszkanów	Baszta I	479	mur.	XIII w., XIV-XVI w.	781/64	10.04.1964 r.
15	Głubczyce	48-100		przy ul. Nowy Świat	Baszta II	377/10, 377/11	mur.	XIII w., XIV-XVI w.	781/64	10.04.1964 r.
16	Głubczyce	48-100		przy ul. Wodnej i ul. Nowy Świat	Baszta III	362	mur.	XIII w., XIV-XVI w.	781/64	10.04.1964 r.
17	Głubczyce	48-100		przy ul. Wałowa, obok Szkoły Podstawowej nr 2	Baszta IV	318/14	mur.	XIII w., XIV-XVI w.	781/64	10.04.1964 r.
18	Głubczyce	48-100		przy ul. Koszarowej	Baszta V	318/14	mur.	XIII w., XIV-XVI w.	781/64	10.04.1964 r.
19	Głubczyce	48-100		przy ul. Ratuszowej	Baszta VI	443/14	mur.	XIII w., XIV-XVI w.	781/64	10.04.1964 r.

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr.dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
20	Głubczyce	48-100		przy ul. Staszica, bliżej ul. Warszawskiej	Baszta VII	457/30	mur.	XIII w., XIV-XVI w.	781/64	10.04.1964 r.
21	Głubczyce	48-100		przy ul. Staszica	Baszta VIII	458	mur.	XIII w., XIV-XVI w.	781/64	10.04.1964 r.
22	Głubczyce	48-100	Jana Pawła II	5	Dom	316/20	mur.	poł. XVI w., XIX w.	951/65	26.01.1965 r.
23	Głubczyce	48-100	Jana Pawła II	7	Dom	316/4	mur.	poł. XVI-XVII w., XIX w.	952/65	26.01.1965 r.
24	Głubczyce	48-100	Jana Pawła II	9	Dom	318/10	mur.	XVIII w., 1950 r.	1891/73	20.10.1973 r.
25	Głubczyce	48-100	Kochanowskiego	1	Budynek administracyjny zakładu karnego, sądu i prokuratury	315/56	mur.	1862-63 r.	2385/98	14.10.1998 r.
26	Głubczyce	48-100	Kochanowskiego	3	Budynek penitencjarny zakładu karnego	315/7	mur.	1862-63 r.	2384/98	14.10.1998 r.
27	Głubczyce	48-100	Plac Kościelny		Kościół parafialny pw. Narodzenia NMP	448/6	mur.	2 poł. XIII w., 1579 r., 1903-07 r.	112/54	12.07.1954 r.
28	Głubczyce	48-100	Plac Kościelny	obok kościoła	Kaplica pw. śś. Fabiana i Sebastiana	448/6	mur.	1501 r.	780/64	10.04.1964 r.
29	Głubczyce	48-100	Plac Kościelny	1	Dom, ob. Biblioteka Parafialna	448/4	mur.	1558 r., 1858 r.	950/65	26.01.1965 r.
3	Głubczyce	48-100	Plac Kościelny	obok nr 1	Dom, ob. Parafialny punkt odzieży	448/4	mur.	2 poł. XVIII w.	949/65	25.01.1954 r.
31	Głubczyce	48-100	Ratuszowa	10	Dom	451/20	mur.	pocz. XIX w.	1935/67	20.12.1967 r.
32	Głubczyce	48-100	Ratuszowa	12	Dom, ob. sklep	448/2	mur.	XVIII w., XIX/XX w.	1936/67	20.12.1967 r.
33	Głubczyce	48-100	Rynek	1	Ratusz-wieża	572/2	mur.	XIII w., XVI/XVII w., XIX w., ok. 2007 r.	284/58	20.02.1958 r.
34	Głubczyce	48-100	Rynek	1	Ratusz-sukiennice	572/3	mur.	XIII w., XVI/XVII w., XIX w., ok. 2007 r.	284/58	20.02.1958 r.
35	Głubczyce	48-100	Sobieskiego	11	Kościół parafialny pw. Św. Anny	343/1	mur.	1776 r.	1097/65 1169/66	17.12.1965 r. 12.02.1966 r.
36	Głubczyce	48-100	Sobieskiego, Niepodległości, Andersa		Słodownia browaru Haudego	290/3	mur.	1864 r., 1889 r.	46/2006	27.03.2006 r.
37	Głubczyce	48-100	Wrocławska	obok cmentarza komunalnego	Cmentarz żydowski	866/4		1890-1939 r.	245/90	26.03.1990 r.
38	Głubczyce	48-100	Wrocławska	zespół cmentarza komunalnego	Zbiorowa mogiła strażników i celników czeskich	866/4	kam.	1938 r.	261/90	27.07.1990 r.

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr.dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
39	Głubczyce	48-100	Zakonna		Kościół pw. śś. Idziego i Bernarda w zespole klasztornym Franciszkanów	478/3	mur.	XVIII w., 1832-33 r.	1096/65	14.08.1965 r.
40	Głubczyce	48-100	Zakonna	2-6	Klasztor w zespole klasztornym Franciszkanów	478/5	mur.	XVIII w., 1832-33 r.	1096/65	14.08.1965 r.
41	Gołuszowice	48-100			Kościół parafialny pw. św. Marcina	700	mur.	XVI w., 1718 r., 1837 r.	118/54 1170/66	25.08.1954 r. 19.02.1966 r.
42	Gołuszowice	48-100		29	Dom	167/2	mur.	1 poł. XIX w.	1579/67	08.03.1967 r.
43	Gołuszowice	48-100		76	Dom	287/3	mur.	poł. XIX w.	1580/67	08.03.1967 r.
44	Gołuszowice	48-100		77abc	Dom	286/3, 286/6	mur.	poł. XIX w.	1581/67	08.03.1967 r.
45	Grobniki	48-100			Zespół urbanistyczny wsi		mur.	2 poł. XVII w.	782/64	11.04.1964 r.
46	Grobniki	48-100	Dolna	1	Zagroda (Dom wraz z bramą i furtą)	547/2	mur.	pocz. XIX w.	1843/66	21.10.1966 r.
47	Grobniki	48-100	Głubczycka	10a	Kapliczka pw. Św. Barbary	730	mur.	1701 r.	1981/72	30.11.1972r.
48	Grobniki	48-100	Św. Jana	4	Dom	722	mur.	1 poł. XIX w.	665/61	07.03.1961 r.
49	Grobniki	48-100	Św. Jana	6	Dom	721	mur.	poł. XIX w.	1847/66	22.10.1966 r.
50	Grobniki	48-100	Kościelna	2	Plebania	694/2	mur.	k. XVIII w.	783/64	11.04.1964 r.
51	Grobniki	48-100	Kościelna	8	Dom	690	mur.	pocz. XIX w.	1845/66	21.10.1966 r.
52	Grobniki	48-100	Kościelna	10	Dom	689	mur.	pocz. XIX w.	1846/66	21.10.1966 r.
53	Grobniki	48-100	Szkolna	10	Dom	628	mur.	poł. XIX w.	786/64	11.04.1964 r.
54	Grobniki	48-100	Szkolna	38	Zagroda (dom, brama i dwie furty)	641	mur.	pocz. XIX w.	1848/66	22.10.1966 r.
55	Grobniki	48-100	Szkolna	42	Dom	642/2	mur.	pocz. XIX w.	1849/66	22.10.1966 r.
56	Grobniki	48-100	Szkolna	44/46	Zagroda (dom, brama i furta)	643	mur.	pocz. XIX w.	1850/66	22.10.1966 r.
57	Grobniki	48-100	Szkolna	48	Zagroda (dom z bramą)	644	mur.	pocz. XIX w.	1851/66	22.10.1966 r.
58	Grobniki	48-100	Szkolna	57	Dom	575	mur.	poł. XIX w.	1854/66	24.10.1966 r.
59	Grobniki	48-100	Szkolna	60	Dom z bramą	598	mur.	ok. 1880 r.	1855/66	24.10.1966 r.
60	Grobniki	48-100	Szkolna	60	Spichlerz w zagrodzie	598	mur.	ok. 1880 r.	1855/66	24.10.1966 r.
61	Grobniki	48-100	Szkolna	63	Zagroda (dom z bramą)	579	mur.	poł. XIX w.	1856/66	24.10.1966 r.
62	Grobniki	48-100	Zamkowa		Kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela	705	mur.	XVI w., 1700 r., 1904 r.	1172/66	19.02.1966 r.
63	Grobniki	48-100	Zamkowa	7	Pałac, komturia joannitów	807	mur.	XVI-XVIII w., 1843 r.	784/64	11.04.1964 r.

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr.dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
64	Grobniki	48-100	Zamkowa	obok pałacu	Park zamkowy	807, 808, 809/2, 810/1, 810/2, 811/1		XVI/XVII w.	182/88	29.07.1988 r.
65	Kietlice	48-118			Kaplica cmentarna, ob. Kościół filialny pw. Św. Józefa	274	mur.	1881 r.	171/2011	04.10.2011 r.
66	Kietlice	48-118		50	Zagroda (Dom z ogrodzeniem i bramą)	177	mur.	1 poł. XIX w.	1860/66	24.10.1966 r.
67	Kietlice	48-118		54	Dom w zagrodzie	181	mur.	1 poł. XIX w.	1861/66	24.10.1966 r.
68	Kietlice	48-118		54	Budynek gospodarczy wraz ze stodołą	181	mur.	1 poł. XIX w.	1861/66	24.10.1966 r.
69	Klisino	48-118			Kościół parafialny pw. Św. Krzyża	444	mur.	k. XVI w., 1867-69 r.	639/59	13.11.1959 r.
70	Klisino	48-118			Ogrodzenie kościoła parafialnego	444	mur.	ok. 1600 r.		
71	Klisino	48-118			Pałac, ob. Dom Pomocy Społecznej	430	mur.	poł. XVII w., XVIII, XIX i XX w.	530/58	15.11.1958 r.
72	Klisino	48-118		na terenie parku pałacowego	Kaplica pałacowa	430	mur.	1 poł. XIX w.	114/84	19.09.1964 r.
73	Klisino	48-118			Park pałacowy	430		XVII/XVIII w.	114/84	19.09.1964 r.
74	Klisino	48-118			Spichlerz dworski w zespole pałacowym	432/8	mur.	XVIII/XIX w.	793/64	13.04.1963 r.
75	Klisino	48-118		42	Dom	390	mur.	XIX w.	1863/66	24.10.1966 r.
76	Klisino	48-118		118	Plebania	445	mur.	1855 r.	1862/66	24.10.1966 r.
77	Krasne Pole	48-155			Kościół filialny pw. Św. Marii Magdaleny	103	mur.	1691 r., XVIII w.	1173/66	19.02.1966 r.
78	Królowe	48-118			Kościół parafialny pw. Św. Wawrzyńca	154	mur.	1847-49	1174/66	19.02.1966 r.
79	Królowe	48-118		10	Dom	347	mur.	ok. 1870 r.	1868/66	24.10.1966 r.
80	Królowe	48-118		16	Dom	256/1	mur.	ok. poł. XIX w.		
81	Królowe	48-118		31	Dom	133/2	mur.	ok. poł. XIX w.		
82	Królowe	48-118		33	Dom	134	mur.	ok. poł. XIX w.	1869/66	24.10.1966 r.
83	Królowe	48-118		44	Dom	239/4	mur.	ok. 1860 r.	1870/66	24.10.1966 r.
84	Królowe	48-118		57	Dom	146	mur.	XIX w.	1871/66	24.10.1966 r.
85	Królowe	48-118		73	Dom	157	mur.	ok. poł. XIX w.	1872/66	24.10.1966 r.
86	Królowe	48-118		73	Budynek gospodarczy	157	mur.	ok. poł. XIX w.	1872/66	24.10.1966 r.

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr.dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
87	Królowe	48-118		usytuowany poza wsią na drodze do Lisięcic	Młyn wodny	191	mur.	1793 r.	778/64	
88	Krzyżowice	48-100			Kościół filialny pw. Nawiedzenia NMP	177	mur.	pocz. XX w.	62/2008	07.04.2008 r.
89	Krzyżowice	48-100		wokół kościoła	Mur kościelny wraz z bramą	177	mur.	k. XIX w.	62/2008	07.04.2008 r.
90	Krzyżowice	48-100		wokół kościoła	Cmentarz przykościelny	177		k. XIX w.	62/2008	07.04.2008 r.
91	Krzyżowice	48-100		26	Dom	168	mur.	XIX w.	1873/66	24.10.1966 r.
92	Lisięcice	48-118	Kościelna		Kościół parafialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego	793	mur.	XV w., 1667 r., 1802 r.	975/65	13.02.1965 r.
93	Lisięcice	48-118	Kościelna	26	Dom	597	mur.	XIX w.	1913/67	18.10.1967 r.
94	Lisięcice	48-118	Kościelna	26	Budynki gospodarcze	597	mur.	4 ćw. XIX w.	1913/67	18.10.1967 r.
95	Lisięcice	48-118	Kościelna	27	Dom	808	mur.	poł. XIX w.	1912/67	18.10.1967 r.
96	Lisięcice	48-118	Kościelna	27	Stodoła	808	mur.	k. XIX w.	1912/67	18.10.1967 r.
97	Lisięcice	48-118	Żymierskiego	13	Zagroda (dom z furtą i bramą)	664	mur.	poł. XIX w.	1914/67	18.10.1967 r.
98	Lisięcice	48-118	Żymierskiego	13	Spichlerz	664	mur.	poł. XIX w.	1914/67	18.10.1967 r.
99	Lwowiany	48-100		wsch. część wsi	Dwór	105	mur.	XVIII w.	794/64	13.04.1964 r.
100	Nowa Wieś Głubczycka	48-100			Kościół filialny pw. Wszystkich Świętych	291	mur.	1781 r., 1879 r.	1176/66	19.02.1966 r
101	Opawica	48-155			Kościół parafialny pw. Św. Trójcy	47	mur.	1701-96 r., 1829 r.	120/54	25.08.1954 r.
102	Pielgrzymów	48-155			Kościół (ruina) pw. Św. Józefa	124	mur.	1805-1810 r.	954/65	26.01.1965 r.
103	Pielgrzymów	48-155		2a	Dwór w zespole dworskim	144	mur.	pocz. XIX w., XIX/XX w.	985/65	03.05.1965 r.
104	Pielgrzymów	48-155			Park dworski	144		pocz. XIX w., XIX/XX w.	A-110/84	28.09.1984 r.
105	Pomorzowice	48-118			Kościół parafialny pw. Św. Jana Chrzciciela	187	mur.	1613 r., 1846 r.	796/64	13.04.1964 r.
106	Pomorzowice	48-118		1abc	Pałac w zespole pałacowy	1/22	mur.	1614 r., 1900 r., 1969 r.	986/65	03.05.1965 r.
107	Równe	48-151			Kościół parafialny pw. śś. Piotra i Pawła	369	mur.	1550 r., 1827-32 r.	640/59	13.11.1959 r.
108	Równe	48-151		38	Plebania	270/1	mur.	XVIII/XIX w.	1047/67	22.03.1967 r.
109	Równe	48-151		płn. część wsi, obok 69a	Kaplica	300	mur.	XVIII w.	644/59	13.11.1959 r.
110	Ściborzyce Małe	48-110			Kościół parafialny pw. Św. Trójcy	150	mur.	1601-02 r.	430/58	08.10.1958 r.

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr.dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
111	Tarnkowa	48-118			Kaplica pw. śś. Filipa i Jakuba	20/3	mur.	1773 r.	797/64	13.04.1964 r.
112	Zawiszyce	48-118		39	Dom	243	mur.	poł. XIX w.	1747/67	10.03.1967 r.
113	Zopowy	48-145	Opawska		Kościół parafialny pw. Św. Michała Archanioła	226	mur.	1613 r., XX w.	1181/66	01.03.1966 r.
114	Zopowy	48-145	Zamkowa	5	Dwór	41/3	mur.	1760 r., 1853 r.	988/65	03.05.1965 r.
115	Zubrzyce	48-145	Długa		Kościół parafialny pw. śś. Piotra i Pawła	325/1	mur.	1583 r., XVIII w., 1896 r.	162/55	30.07.1955 r.

5.3.2 Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków

Na mocy art. 3 pkt. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zabytkiem ruchomym jest rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Zabytek ruchomy jest wpisywany do rejestru na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela tego zabytku (art. 10 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę albo wywiezienia za granicę zabytku o wyjątkowej wartości historycznej, artystycznej lub naukowej. Do rejestru nie wpisuje się zabytku wpisanego do inwentarza muzeum lub wchodzącego w skład narodowego zasobu bibliotecznego (art. 11 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Zdecydowaną większość zabytków ruchomych w Gminie Głubczyce tworzą elementy wyposażenia wnętrz kościelnych. Nie zachowało się natomiast oryginalne wyposażenie dworów i pałaców.

Bogate barokowe wyposażenie świątynne znajduje się w Głubczycach w kościele parafialnym Nawiedzenia NP Marii (są to rzeźby), w klasztorze franciszkanów (są to 22 barokowe płótna i 4 rzeźby). Wyposażenie wnętrz kościoła pw. śś. Idziego i Bernarda jest natomiast w większości rokokowe i pochodzi z ok. 1760 r., obejmując zarówno ołtarz główny, jak też ołtarze boczne i wyposażenie kaplic, rzeźby, malarstwo. Tam też zlokalizowana jest ambona z 1759 r. przez Antoniego Esterreicha, z płaskorzeźbami na parapecie.

W świątyniach wsi gminnych równie licznie zachowało się wyposażenie barokowe i rokokowe. W Bogdanowicach są to obraz Matki Boskiej Łaskawej w sukienkach metalowych, pochodzący z Monasterzysk (ob. Ukraina), rzeźba Chrystusa Zmartwychwstałego, stacje Drogi Krzyżowej i pająk mosiężny z przełomu XVIII i XIX w. Barokowa ludowa rzeźba Chrystusa Zmartwychwstałego zachowała się również w Braciszowie, obok płótna z 1 poł. XVIII w., przedstawiającego św. Jana Nepomucena przed Wacławem IV. Późnobarokowy ołtarz główny z architektonicznym retabulum z dwiema rzeźbami aniołków i w zwieńczeniu popiersiem Boga Ojca znajduje się z w kościele w Chomiąży. W Klisinie i miejscowości Równe liczne obrazy, zaś w Krasnym Polu ołtarz główny z 1769 r. W Lisięcicach zachowała się kolejna ambona, rokokowa, z płaskorzeźbą Chrystusa Dobrego Pasterza na parapecie. Nieco wcześniejszy jest ołtarz główny w Grobnikach z ok. 1700 r., architektoniczny, z obrazem Matki Boskiej przywieziony z Czantorii (dzisiejsza Ukraina) z wieku XVIII w. Rokokowe, bogate wyposażenie posiada również kościół w Opawicy, w większości wykonane przez Józefa Hartmanna z Nysy w 1772 r., w tym kulisowy ołtarz główny z mensą wolnostojącą, architektoniczne ołtarze boczne, ambona w kształcie łodzi z rzeźbami apostołów z siecią, płaskorzeźbiona chrzcielnica w kształcie ołtarzyka, 3 lichtarze późnobarokowe, 10 rokokowych, 6 lichtarzy cynowych z przełomu XVIII i XIX w., monstrancja wykonana w Dreźnie, dwa kielichy, jeden z 1688 r., drugi z 1735 r. z bogatą dekoracją trybowaną, 4lustra empirowe z klinkietami, XVIII w. lampa wieczna i rokokowe ramki na kanony.

Rzadziej można spotkać elementy wyposażenia liturgicznego. W Braciszowie znajduje się monstrancja z 1686 r., pochodząca z kościoła w Opawicy, zaś w Chomiąży rokokowa. W

Debrzycy obejrzeć można chrzcielnicę z 2 poł. XVIII w. czy kielich z ok. 1700 r. W Głubczycach zachowała się rokokowa monstrancja ufundowana po połowie XVIII w. przez B.F. Hoffmanna i jego żonę Eleonorę, bogato zdobioną. W Grobnikach można zobaczyć barokową chrzcielnicę oraz relikwiarze. Z 1589 r. pochodzi kamienna chrzcielnica świątyni w Lisięcicach, zaś z 1613 z Pomorzowic. Z Zubrzyc pochodzi tacka i ampułki z monogramem DHC i nieznanym herbem, bogato dekorowane oraz księga bractwa w ozdobnej oprawie z trybowanymi okuciami. Oba przedmioty pochodzą z 1 poł. XVIII w.

Zabytkiem ruchomym są też płyty nagrobne i epitafijne, wmurowane w elewacje zewnętrzne i wewnętrzne świątyń. W Bogdanowicach zachowały się renesansowe epitafia Jerzego Bohdanowskiego ze Ślimakowa, jego żony Marii Anny Czechówny z Bełku (z kartuszami herbowymi, czeskimi napisami i płaskorzeźbami postaci) oraz Wolffa Bohdanowskiego zm. w 1555 r. oraz jego żony i dwojga dzieci, prawdopodobnie również z rodu właścicieli majątku (zm. w 1589 i 1591 r.). W Dobieszowie również można odnaleźć dwie płyty renesansowe z płaskorzeźbionymi sylwetkami dzieci (zm. w 1593 i 1598). XVI i XVII w. płyty kamienne Tschetschau – Mettichów, Reichenbachów, Herbensteinów oraz przedstawiciela rodziny de Cobb znajdują się w Klisinie, Jana Kobyłki (sm. 1544) w Krasnym Polu, zaś kilku członków rodu Szelicha z Rzuchowa w Zubrzycach (renesansowe, z czeskimi inskrypcjami). W Opawicy znajduje się też marmurowy pomnik nagrobny Leopolda Józefa Karola Siedlnickiego, fundatora kościoła (zm. 1731 r.) z owalną płaskorzeźbą z portretem zmarłego.

Część świątyń odznacza się empirowymi i klasycyzującymi elementami wyposażenia, wykonanymi na przełomie XVIII i XIX w. oraz w następnych 70 latach. W Dobieszowskim kościele w 2 ćw. XIX w. powstał obecny ołtarz główny. W Gołuszowicach znajdują się malowidła, krucyfiksy i figury z końca XVIII w., zaś w Nowej Wsi Głubczyckiej obrazy z 1 poł. XIX w. Kościół parafialny w miejscowości Równe posiada natomiast ołtarz główny, dwa ołtarze boczne oraz ambonę nawiązujące do wzorców barokowych, choć pochodzące z 2 ćw. XIX w. W świątyni tej zachowały się też konfesjonały z tego samego okresu. Barokowo – klasycystyczne wyposażenie posiada kościół w Zubrzycach, wraz z amboną i rzeźbami. W kościele parafialnym w miejscowości Królowe całe wnętrze pochodzi z poł XIX w., z ołtarzem głównym, bocznymi, amboną, obrazami i rzeźbą.

W niektórych kościołach zachowały się dzwony. Datowany na rok 1690, odlany przez Jerzego Reimera z Ołomuńca dzwon, został wykonany z fundacji M.J. Coroschütza, dziekana krnowskiego, K. Meltezera, sędziego oraz przysięgłych T. Kleina i F. Larischa. Późniejszy, z roku 1792, jest dzwon wykonany przez Magera z Nysy, znajdujący się w wieży świątynie w Debrzycy, podobnie jak dzwon z 1739 r. wykonany przez Klausa Oberga z Ołomuńca, wiszący w wieży kościelnej w Gołuszowicach, zaś pochodzący z Klisina (prawdopodobnie odlano go w XVII w.).

W kaplicy w Opawicy znajduje się krzyż procesyjny, blaszany, z malowidłami Chrystusa na Krzyżu i Matki Boskiej z Dzieciątkiem na odwrocie, z 1 poł. XIX w. oraz obraz z roku 1696 malowany na desce, przedstawiający dwie postacie fundatorów.

5.3.3 Zabytki archeologiczne wpisane do rejestru zabytków

Na terenie gminy Głubczyce występuje 137 stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków (tabela 2).

Tabela 2. Stanowiska archeologiczne na terenie gminy Głubczyce wpisane do rejestru zabytków.

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
1	Bernacice	3	95	100-36	ciałopalne cmentarzysko	łużycka	epoka brązu	A-280/70
2	Bernacice	4	96	100-36	osada osada -	- - łużycka	neolit epoka brązu pradzieje	A-284/70
3	Bernacice	6	31	100-97	punkt osadniczy osada osada osada	- - łużycka lateńska	epoka kamienia, epoka brązu neolit IV-V okres epoki brązu okres lateński	A-279/70
4	Biernatów Mały	9	12	98-36	osada	puchary lejkowate	neolit	A-176/68
5	Biernatów Mały	10	13	98-36	osada osada punkt osadniczy osada	- łużycka - -	neolit epoka brązu okres wczesno średniowieczny okres średniowieczny	A-238/70
6	Biernatów Mały	11	14	98-36	punkt osadniczy osada punkt osadniczy -	- łużycka - -	neolit ? Późne średniowiecze pradzieje	A-374/73
7	Bogdanowice	7	29	100-36	ślad osadnictwa cmentarzysko ślad osadnictwa	kpl ? Łużycka -	neolit epoka brązu XIV-XV w.	A-287/70
8	Bogdanowice	11	28	100-36	ślad osadnictwa osada osada punkt osadniczy -	- łużycka łużycka - -	neolit-epoka brązu V okres epoki brązu okres halsztacki XIV-XV w. pradzieje	A-297/70
9	Bogdanowice	13	31	100-36	osada punkt osadniczy	przeworska -	okres rzymski XIV-XV w.	A-300/70
10	Bogdanowice	14	32	100-36	punkt osadniczy punkt osadniczy -	- - -	epoka kamienia neolit pradzieje	A-301/70

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
11	Bogdanowice	17	35	100-36	punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy	_ przeworska -	neolit okres rzymski okres wczesnośredniowieczny	A-299/70
12	Bogdanowice	18	36	100-36	osada	-	neolit	A-298/70
13	Bogdanowice	29	47	100-36	osada osada osada osada	_ łużycka przeworska - -	neolit III-V okres epoki brązu wczesny okres wędrówek ludów, faza C3-D XIV-XV w.	A-243/70
14	Bogdanowice	41	59	100-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	neolit okres średniowieczny	A-285/70
15	Bogdanowice	42	60	100-36	osada osada osada osada	kpl łużycka lateńska -	neolit epoka brązu okres lateński okres średniowieczny	A-436/77
16	Bogdanowice	43	61	100-36	osada osada punkt osadniczy ślad osadnictwa	kpl przeworska - -	neolit OR, faza C1-C2 XIV-XV w. okres nowożytny	A-456/77
17	Bogdanowice	44	62	100-36	osada osada punkt osadniczy -	lateńska przeworska - -	okres lateński okres późnorzymski okres średniowieczny pradzieje	A-286/70
18	Braciszów	13	19	101-35	osada		neolit-epoka brązu ?	A-236/70
19	Debrzyca	32	44	99-36	osada punkt osadniczy	- -	neolit pradzieje	A-434/77
20	Debrzyca	33	45	99-36	osada punkt osadniczy	- -	neolit pradzieje	A-430/77
21	Debrzyca	37	49	99-36	osada ? osada ślad osadnictwa	- przeworska późnośredniowieczna	neolit faza C1-C2 XIV-XV w.	A-81/2009
22	Dobieszów	7	11	100-35	osada osada	_ łużycka	neolit epoka brązu	A-570/80
23	Gadzowice	16	8	99-35	punkt osadniczy osada	puchary lejkowate łużycka	neolit okres halsztacki	A-861/89

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
24	Gadzowice	23	37	98-35	ślad osadnictwa osada osada	puchary lejkowate łużycka przeworska	neolit epoka brązu faza C	A-53/2006
25	Głubczyce	15	110	99-36	Stare Miasto skarb monet pozostałości mostu drew.	- - -	średniowiecze po 1686 r. okres średniowieczny ?	Nr rejestru miasta 199/56 układ urbanistyczny miasta wpisany do rejestru
26	Głubczyce	22	117	99-36	osada osada punkt osadniczy	puchary lejkowate łużycka późnośredniowieczna	Neolit okres halsztacki XIV-XV w.	A-339/72
27	Głubczyce	25	120	99-36	ślad osadnictwa osada cmentarzysko	- p. średniowieczna przeworska	neolit XIV-XV w. okres rzymski	A-38/65
28	Głubczyce	28	122	99-36	ślad osadnictwa osada osada	- łużycka średniowieczna	neolit III-IV okres epoki brązu XIII-XV w.	A-79/2009
29	Głubczyce	29	123	99-36	osada punkt osadniczy	lateńska późnośredniowieczna	okres lateński XIV-XV w.	A-74/2009
30	Głubczyce	34	128	99-36	osada	lateńska	okres lateński	A-75/2009
31	Głubczyce	35	129	99-36	ślad osadnictwa osada osada punkt osadniczy	- lateńska przeworska średniowieczna	neolit okres lateński faza C1-C2 XIII-XIV w.	A-76/2009
32	Głubczyce	36	130	99-36	punkt osadniczy	lateńska	okres lateński	A-80/2009
33	Gołuszowice	7	145	99-36	osada punkt osadniczy	- -	późny laten pradzieje	A-373/73
34	Gołuszowice	16	19	99-35	osada osada punkt osadniczy	_ lateńska -	neolit okres lateński XIV-XV w.	A-271/70

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
35	Gołuszowice	17	20	99-35	osada osada osada	– lateńska -	neolit okres lateński średniowiecze	A-437/77
36	Gołuszowice	18	21	99-35	ślad osadniczy osada osada osada	- łużycka lateńska przeworska	neolit V okres epoki brązu-halsztat okres lateński faza C	A-272/70
37	Gołuszowice	20	23	99-35	osada osada	łużycka -	epoka brązu średniowiecze	A-455/77
38	Grobniki	7	54	99-36	cmentarzysko punk osadniczy ślad osadnictwa	łużycka przeworska późnośredniowieczna	IV-V okres epoki brązu faza C1-C2 XIV-XV w.	A-424/76
39	Grobniki	8	59	99-37	osada ślad osadnictwa	przeworska -	faza C-D XIV-XV w.	A-423/76
40	Grobniki	10	61	99-37	punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy	- przeworska – –	neolit okres rzymski wczesne średniowiecze średniowiecze	A-377/73
41	Grobniki	11	62	99-37	punkt osadniczy osada	puchary lejkowate łużycka	neolit epoka brązu	A-170/2013
42	Grobniki	12	63	99-37	punkt osadniczy osada	puchary lejkowate ? łużycka	neolit IV-V okres epoki brązu	A-168/2013
43	Grobniki	14	65	99-37	ślad osadnictwa osada ? osada	puchary lejkowate - łużycka	neolit wczesny okres epoki brązu IV-V okres epoki brązu	A-171/2013
44	Grobniki	18	69	99-37	osada?	puchary lejkowate	neolit	A-381/2013
45	Grobniki	20	71	99-37	osada	-	II poł. XIII w.	A-249/70
46	Grobniki	38	66	99-36	ślad osadnictwa osada	puchary lejkowate łużycka	neolit III-IV okres epoki brązu	A-77/2009
47	Grobniki	40	68	99-36	ślad osadnictwa osada	- łużycka	neolit V okres epoki brązu	A-265/70

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
48	Grobniki	42	70	99-36	osada punkt osadniczy	- -	neolit pradzieje	A-266/70
49	Grobniki	45	73	99-36	osada	lateńska	okres lateński	A-70/2009
50	Grobniki	46	74	99-36	ślad osadnictwa punkt osadniczy	lateńska średniowieczna	okres lateński II poł. XIII-XIV w.	A-422/70
51	Grobniki	47	75	99-36	ślad osadnictwa punkt osadniczy	- łużycka	Neolit, epoka brązu-halsztat	A-267/70
52	Grobniki	48	76	99-36	osada	łużycka	okres halsztacki	A-265/70
53	Grobniki	49	77	99-36	ślad osadnictwa	-	neolit	A-269/70
54	Grobniki	50	78	99-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	puchary lejkowate przeworska	neolit faza D	A-270/70
55	Grobniki	58	86	99-36	ślad osadnictwa osada osada	_ przeworska -	neolit faza D okres średniowieczny	A-421/76
56	Grobniki	66	94	99-36	ślad osadnictwa osada osada	_ przeworska -	wczesna epoka brązu faza C1-C3 XI-XII w.	A-78/2009
57	Grobniki	71	99	99-36	osada	łużycka	epoka brązu	A-71/2009
58	Grobniki	75	150	99-36	osada osada	- przeworska	neolit OWR	A-248/70
59	Grobniki	76	32	100-37	osada punkt osadniczy	kpl -	neolit okres średniowieczny	A-282/70
60	Grobniki	77	33	100-37	osada	kpl	neolit	A-283/70
61	Kietlice	14	72	98-36	osad punkt osadniczy	puchary lejkowate łużycka	- -	A-1137/2000
62	Klisino	23	101	97-36	punkt osadniczy osada punkt osadniczy	_ przeworska -	neolit późny okres wpływów rzymskich XIV-XV w.	A-948/92
63	Klisino	30	103	97-36	osada punkt osadniczy punkt osadniczy	celtycka - -	okres lateński XI-XII w. XIV w. pradzieje	A-943/92

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
64	Klisino	35	108	97-36	punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy	puchary lejkowate łużycka przeworska - -	neolit V okres epoki brązu/okres halsztacki C późny okres ryzmski XIV-XV w. pradzieje	A-949/92
65	Królowe	14	50	98-36	osada punkt osadniczy	- -	neolit pradzieje	A-457/77
66	Królowe	15	51	98-36	punkt osadniczy	-	neolit	A-582/80
67	Królowe	16	52	98-36	grób ? osada osada	lendzielska gr. ocicka puchary lejkowate przeworska	neolit neolit ?	A-614/84
68	Królowe	17	53	98-36	osada osada	puchary lejkowate przeworska	neolit późny okres rzymski	A-864/89
69	Królowe	20	56	98-36	osada	puchary lejkowate	neolit	A-869/89
70	Krzyżowice	1	56	100-35	osada punkt osadniczy	- -	neolit średniowiecze	A-347/72
71	Krzyżowice	2	57	100-35	punkt osadniczy ślad osadnictwa punkt osadniczy	- lateńska przeworska	neolit okres lateński okres późnorzymski	A-459/77
72	Krzyżowice	3	7	100-36	punkt osadniczy osada punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy	- - celtycka - _	neolit wczesny okres epoki brązu okres lateński okres przedrzymski okres średniowieczny	A-451/77
73	Krzyżowice	5	9	100-36	osada osada osada punkt osadniczy punkt osadniczy	- łużycka przeworska - -	neolit ? okres późnorzymski okres wczesnośredniowieczny okres średniowieczny	A-219/70
74	Krzyżowice	6	10	100-36	osada osada punkt osadniczy punkt osadniczy	- łużycka - _	neolit epoka brązu okres rzymski XIV-XV w.	A-348/72
75	Krzyżowice	8	12	100-36	punkt osadniczy punkt osadniczy -	- celtycka -	neolit okres lateński pradzieje	A-441/77

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
76	Krzyżowice	10	14	100-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	okres późnorzymski okres średniowieczny	A-449/77
77	Krzyżowice	11	15	100-36	punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy -	- - - -	neolit okres lateński okres średniowieczny pradzieje	A-233/70
78	Krzyżowice	12	16	100-36	osada osada punkt osadniczy	- łużycka -	neolit epoka brązu XIV-XV w.	A-244/70
79	Krzyżowice	13	17	100-36	punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy	- - -	neolit pradzieje okres średniowieczny	A-466/78
80	Krzyżowice	17	5	100-36	punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy	kpl ? - -	neolit okres późnorzymski XIV-XV w.	A-454/77
81	Lisięcice	29	14	97-36	osada -	puchary lejkowate -	neolit pradzieje	A-224/70
82	Lisięcice	35	60	98-37	obozowisko osada	- -	paleolit neolit	A-225/70
83	Lisięcice	36	61	98-37	obozowisko	-	paleolit	A-226/70
84	Lisięcice	37	62	98-37	ślad osadnictwa	-	neolit	A-228/70
85	Lisięcice	38	63	98-37	obozowisko	-	paleolit schyłkowy	A-227/70
86	Lisięcice	40	65	98-37	osada	kpl	neolit	A-743/87
87	Lisięcice	53	78	98-37	osada osada	kpl ? Łużycka	neolit epoka brązu	A-745/87
88	Lisięcice	56	107	98-36	osada punkt osadniczy	puchary lejkowate -	neolit późne średniowiecze	A-174/68
89	Lisięcice	57	108	98-36	osada	puchary lejkowate -	- pradzieje	A-182/68
90	Lisięcice	70	120	98-36	obozowisko	-	paleolit schyłkowy	A-183/68
91	Lwowiany	10	9	99-36	osada	łużycka	IV-V okres epoki brązu	A-72/2009
92	Lwowiany	11	10	99-36	ślad osadnictwa osada	- łużycka	neolit halsztat C	A-73/2009
93	Mokre	1	2	100-34	grodzisko	-	wczesne średniowiecze	A-296/70

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
94	Mokre	6	21	100-35	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	neolit wczesne średniowiecze	A-447/77
95	Nowa Wieś Głubczycka	4	66	100-36	punkt osadniczy osada cmentarzysko ? punkt osadniczy osada punkt osadniczy	- łużycka łużycka celtycka przeworska -	neolit epoka brązu epoka brązu okres lateński okres rzymski XIV-XV w.	A-369/73
96	Nowa Wieś Głubczycka	6	65	100-36	punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy	- - łużycka -	epoka kamienia neolit ? XIV-Xv w.	A-444/77
97	Nowa Wieś Głubczycka	14	82	100-36	osada osada osada osada	- łużycka przeworska -	neolit epoka brązu okres rzymski XIV-XV w.	A-370/73
98	Nowa Wieś Głubczycka	16	84	100-36	punkt osadniczy osada osada osada punkt osadniczy	- łużycka lateńska przeworska -	neolit epoka brązu okres lateński faza C3-D XIV-XV w.	A-367/73
99	Nowa Wieś Głubczycka	18	86	100-36	punkt osadniczy osada	- łużycka	neolit V okres epoki brązu/okres halsztacki	A-368/73
100	Nowy Rożnów	2	22	100-36	osada osada	- łużycka	neolit ?	A-242/70
101	Nowy Rożnów	3	24	100-36	osada osada osada punkt osadniczy -	kpl łużycka przeworska - -	neolit V okres epoki brązu - okres halsztacki wczesny okres wędrówek ludów faza C3-D XIV-XV w. pradzieje	A-241/70

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
102	Nowy Rożnów	5	26	100-36	punkt osadniczy osada punkt osadniczy punkt osadniczy	- łużycka - -	neolit epoka brązu późny okres rzymski okres średniowieczny	A-215/70
103	Nowy Rożnów	6	23	100-36	cmentarzysko ? cmentarzysko punkt osadniczy punkt osadniczy	- łużycka celtycka -	neolit epoka brązu okres halsztacki XIV-Xv w.	A-461/78
104	Pomorzowice	1	16	97-35	grodzisko	-	XIV-XV w.	A-318/70
105	Pomorzowice	2	17	97-35	grodzisko osada ? punkt osadniczy	- łużycka -	średniowiecze XIV-XVI okres halsztacki neolit	A-319/70
106	Pomorzowiczki	7	7	98-35	ślad osadnictwa osada ślad osadnictwa punkt osadniczy	magdaleńska pucharów lejkowatych przeworska ?	paleolit schyłkowy neolit faza D pradzieje	A-54/2006
107	Równe	11	2	100-35	punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy	- - -	neolit okres lateński średniowiecze	A-584/80
108	Równe	21	48	99-35	ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- - -	neolit pradzieje XIV-XV w.	A-250/70
109	Równe	22	49	99-35	ślad osadnictwa osada osada ślad osadnictwa	- łużycka przeworska -	neolit III-IV okres epoki brązu faza A ? Średniowiecze	A-55/2006
110	Równe	23	50	99-35	ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- lateńska -	neolit okres lateński XIV-XV w.	A-448/77
111	Równe	30	57	99-35	osada ?	?	neolit	A-49/2006
112	Ściborzyce Małe	18	25	98-35	osada ? osada osada osada	? łużycka przeworska późnośredniowieczna	neolit V okres epoki brązu-okres halsztacki faza D XIV-XV w.	A-57/2006

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
113	Ściborzyce Małe	19	26	98-35	osada ? osada punkt osadniczy	? łużycka późnośredniowieczna	neolit V okres epoki brązu-okres halsztacki XIV-XV w.	A-56/2006
114	Ściborzyce Małe	21	28	98-35	osada	cer. wstęgowej rytej	neolit	A-50/2006
115	Ściborzyce Małe	23	30	98-35	ślad osadnictwa	magdaleńska	paleolit schyłkowy	A-52/2006
116	Ściborzyce Małe	24	31	98-35	punkt osadniczy	lendzielska	neolit	A-51/2006
117	Zawiszyce	3		98-36	- - -	- - -	neolit epoka brązu średniowiecze	A-173/68
118	Zawiszyce	7	26	98-36	punkt osadniczy		pradzieje	A-171/68
119	Zawiszyce	8	27	98-36	osada osada	puchary lejkowate - -	neolit średniowiecze pradzieje	A-172/68
120	Zawiszyce	9		98-36	nieokreślone	-	nieokreślone	A-213/70
121	Zawiszyce	10	29	98-36	osada punkt osadniczy	- -	neolit wczesne średniowiecze X-XI w.	A-862/89
122	Zawiszyce	13	32	98-36	osada osada ślad osadnictwa ślad osadnictwa	puchary lejkowate łużycka - -	neolit okres rzymski ? średniowiecze	A-860/89
123	Zawiszyce	18	19	99-36	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	? przeworska	neolit faza D	A-168/68
124	Zawiszyce	19	20	99-36	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	? ?	neolit ?	A-180/68
125	Zawiszyce	20	21	99-36	osada osada ślad osadnictwa	lateńska przeworska późnośredniowieczna	okres lateński faza C1-C2 XIV-XV w.	A-169/68
126	Zawiszyce	21	22	99-36	osada	przeworska	okres późnorzymski	A-177/68
127	Zawiszyce	22	23	99-36	osada osada	? łużycka	neolit ?	A-178/68
128	Zawiszyce	23	24	99-36	osada	nowocerekwiańska	I okres epoki brązu	A-181/68
129	Zawiszyce	24	25	99-36	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	? przeworska	Neolit okres późnorzymski	A-179/68

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
130	Zawiszyce	25	26	99-36	ślad osadnictwa osada ślad osadnictwa ślad osadnictwa	? łużycka w. średniowieczna późnośredniowieczna	epoka kamienia epoka brązu-halsztat X-XI w. XIV-XV w.	A-164/2013
131	Zawiszyce	27	28	99-36	ślad osadnictwa punkt osadniczy ślad osadnictwa	puchary lejkowate łużycka w. średniowieczna	neolit V okres epoki brązu-okres halsztacki IX-X w.	A-85/89
132	Zawiszyce	35	36	99-36	osada osada ślad osadnictwa ślad osadnictwa	puchary lejkowate łużycka w. średniowieczna późnośredniowieczna	neolit epoka brązu XI-XII w. XIV-XV w.	A-165/2013
133	Zawiszyce	36	37	99-36	osada osada	puchary lejkowate w. średniowieczna	neolit XIV-XV w.	A-166/2013
134	Zawiszyce	43		98-36	-	-	okres wpływów rzymskich	A-170/68
135	Zubrzyce	28	54	101-35	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	neolit ? górny paleolit ?	A-221/70
136	Zubrzyce	29	55	101-35	punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy	krąg kultur naddunaj. kpl krąg kultur sznurowych -	wczesny neolit neolit późny neolit neolit	A-218/70
137	Zubrzyce	31	57	101-35	osada osada osada	kpl lateńska -	neolit okres lateński okres późnorzymski	A-446/77

5.3.4 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się m.in. przy sporządzeniu i aktualizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego. W powyższych dokumentach określa się m.in. rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu, a także ustala się przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu uwzględniające opiekę nad zabytkami.

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków i ich otoczenia, zabytków nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych. W przypadku gdy gmina posiada gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w planie. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego ustala się, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków. Projekty i zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków w zakresie kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu.

Kwestie dotyczące ochrony zabytków dla gminy Głubczyce zostały omówione w podrozdziale ***5.1.3 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego Gminy Głubczyce.***

5.4 Zabytki w gminnej ewidencji zabytków

Do obowiązków samorządu lokalnego należy ochrona zabytków, które znajdują się na terenie gminy. Zadania te precyzuje art. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (t. j. Dz. U. 2014 poz. 1446 ze zm.). Gminy mają dbać między innymi o „zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie”, a także zapobiegać „zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków”. Do obowiązków nałożonych przez ustawę na gminę należy „uwzględnienie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska”, czemu ma służyć gminna ewidencja zabytków.

W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

1. zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
2. inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków
3. inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Informacje o zabytkach nieruchomych, które powinna zawierać karta adresowa, określa Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. 2011 nr 113 poz. 661).

Na podstawie art. 21 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (t. j. Dz. U. 2014 poz. 1446 ze zm.), gminna ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzenia programu opieki nad zabytkami. Dodatkowo ustawa z dnia 18 marca 2010 r.

o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. 2010 nr 75 poz. 474) istotnie wzmacnia rangę gminnej ewidencji zabytków poprzez miedzy innymi obowiązek uzgadniania z Wojewódzkim konserwatorem Zabytków projektów decyzji o WZIZT (Warunków Zabudowy i Zagospodarowania Terenu) oraz projektów budowlanych dotyczących obiektów ujętych miedzy innymi w gminnej ewidencji zabytków.

Gminna ewidencja zabytków Gminy Głubczyce została opracowana w 2006 r., 2013 r. i zaktualizowana przy opracowaniu obecnego GPOnZ (03-04. 2018 r.). Z ewidencji zostało wyłączonych 45 obiektów, ze względu na to, iż zostały wyburzone i nie istnieją. Dodatkowo zaproponowano do włącznie 56 obiektów, są to głownie krzyże kamienny (40 obiektów) pochodzące przeważnie z poł. XIX w., ponadto cmentarze (w tym ewangelickie) oraz budynki mieszkalne. Zaproponowano do wyłączenia z gminnej ewidencji dwa obiekty, a mianowicie domu nr 26 na ul. Dworcowej w Głubczycach ponieważ nie wykazuje on żadnych walorów historyczno-estetycznych i pochodzi z ok. 1960 r. (prawdopodobnie znalazł się on przypadkowo w spisie) oraz domu nr 27 przy ul. Grunwaldzkiej w Głubczycach gdyż znajduje się on w ruinie. Należy również zauważyć, że ewidencja zabytków z roku 2013 zawiera błędne informacje, m.in. wymienia ona 57 obiektów, które nie istnieją, jednakże po weryfikacji terenowej okazało się, że 15 z nich istnieje. Ponadto w wielu przypadkach brakuje kart adresowych zabytków, które ujęte są na zbiorczej liście (14 obiekty) bądź istnieją karty adresowe obiektów, które nie ujęte są na liście (16 obiektów), a także występują błędne lokalizacje obiektów czy datowanie (ok. 25 obiektów).

Zaktualizowany spis zabytków nieruchomych ujętych w gminnej ewidencji zabytków gminy Głubczyce przedstawia tabela poniżej (tabela nr 3).

Tabela 3. Obiekty znajdujące się w Gminnej Ewidencji Zabytków gminy Głubczyce.

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr.dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
1	Bernacice	48-100			Kościół filialny pw. Św. Trójcy	49	mur.	2 poł. XVIII/XIX w.		
2	Bernacice	48-100		1	Dom	39/6	mur.	ok. 1910 r.		
3	Bernacice	48-100		5	Dom	44	mur.	ok. 1880 r.		
4	Bernacice	48-100		6	Dom	45	mur.	ok. 1880 r.		
5	Bernacice	48-100		27	Dom	63/1	mur.	ok. 1880 r.		
6	Bernacice	48-100		29	Dom	122	mur.	ok. 1880 r.		
7	Bernacice	48-100		35	Dom	118	mur.	ok. 1880 r.		
8	Bernacice	48-100		36	Dom	117/2	mur.	poł. XIX w.		
9	Bernacice	48-100		37	Dom	117/4	mur.	ok. 1880 r.		
10	**Bernacice**	**48-100**		**38**	**Zagroda (dom, ogrodzenie z bramą)**	**116/1**	**mur.**	**XIX w.**	**1830/66**	**21.10.1966 r.**
11	Bernacice	48-100		39	Dom	116/1	mur.	ok. 1890 r.		
12	Bernacice	48-100		40	Dom	115	mur.	ok. 1890 r.		
13	Biernatów	48-118		obok nr 16	Kaplica	14/9	mur.	pocz. XIX w.		
14	Biernatów	48-118		obok nr 14	Pomnik poległych w czasie I wojny światowej	19	mur.	ok. 1919 r.		
15	Biernatów	48-118		przy szosie do Kietlic	Krzyż kamienny	139/3	kam.	k. XIX w.		
16	Biernatówek	48-118		3	Młyn wodny	43/2	mur.	1880 r.		
17	Biernatówek	48-118		obok nr 3	Krzyż kamienny	43/2	mur.	k. XIX w.		
18	**Bogdanowice**	**48-100**	**Jana Pawła II**		**Kościół parafialny pw. Podwyższenia św. Krzyża**	**426/1**	**mur.**	**1910 r., wieża XVI w.**	**A-2384**	**14.10.1998 r.**
19	**Bogdanowice**	**48-100**	**Jana Pawła II**	**wokół kościoła parafialnego**	**Mur kościelny wokół kościoła parafialnego**	**426/1**	**mur.**	**XVI w., XIX w.**	**A-2384**	**14.10.1998 r.**
20	**Bogdanowice**	**48-100**	**Jana Pawła II**	**wokół kościoła parafialnego**	**Cmentarz przykościelny**	**426/1**		**XVI w., XIX w.**	**A-2384**	**14.10.1998 r.**
21	Bogdanowice	48-100	Jana Pawła II	na terenie cmentarza przykościelnego	Kaplica	426/1	mur.	k. XIX w.		
22	**Bogdanowice**	**48-100**	**Jana Pawła II**	**3-3a**	**Szkoła, ob. budynek mieszkalny**	**427**	**mur.**	**1828 r.**	**1832/66**	**21.10.1966 r.**
23	Bogdanowice	48-100	Jana Pawła II	5	Plebania	426/2	mur.	ok. 1870 r.		
24	Bogdanowice	48-100	Jana Pawła II	przy szosie Bogdanowice-Nowa Wieś Głubczycka	Krzyż kamienny	459/1	kam.	1904 r.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
25	Bogdanowice	48-100	Długa	obok nr 2	Kapliczka	864/3	mur.	k. XIX w.		
26	Bogdanowice	48-100	Długa	14	Dom	262/2	mur.	poł. XIX w.		
27	Bogdanowice	48-100	Długa	18	Dom wielorodzinny	264/2	mur.	ok. 1932 r.		
28	Bogdanowice	48-100	Długa	obok nr 28	Krzyż kamienny	269	kam.	k. XIX w.		
29	Bogdanowice	48-100	Długa	36	Dom	273	mur.	k. XIX w.		
30	Bogdanowice	48-100	Długa	36-36a	Brama	273	met.	k. XIX w.		
31	Bogdanowice	48-100	Długa	36a	Dom	273	mur.	k. XIX w.		
32	Bogdanowice	48-100	Długa	38	Dom	274	mur.	poł. XIX w.		
33	Bogdanowice	48-100	Długa	42a	Dom	276	mur.	poł. XIX w.		
34	Bogdanowice	48-100	Długa	48	Dom	279	mur.	poł. XIX w.		
35	Bogdanowice	48-100	Długa	obok nr 48	Kapliczka	279	mur.	k. XIX w.		
36	Bogdanowice	48-100	Długa	obok nr 64	Krzyż kamienny	291	kam.	1914 r.		
37	Bogdanowice	48-100	Długa	przy szosie Krzyżowice-Bogdanowice	Krzyż kamienny	224/1	mur.	k. XIX w.		
38	Bogdanowice	48-100	Św. Floriana	naprzeciw nr 2	Kapliczka św. Floriana	322	mur.	k. XIX w.		
39	Bogdanowice	48-100	Św. Floriana	obok nr 10	Krzyż kamienny	416	mur.	k. XIX w.		
40	Bogdanowice	48-100	Głubczycka	przy szosie Bogdanowice-Zubrzyce	Krzyż kamienny	509	mur.	k. XIX w.		
41	Bogdanowice	48-100	Głubczycka	5	Dom	346/1	mur.	k. XIX w.		
42	Bogdanowice	48-100	Głubczycka	6	Dom	363	mur.	1886 r.		
43	Bogdanowice	48-100	Głubczycka	7	Dom	345	mur.	poł. XIX w.		
44	Bogdanowice	48-100	Głubczycka	obok nr 7	Krzyż kamienny	345	kam.	1907 r.		
45	Bogdanowice	48-100	Głubczycka	17	Sklep, ob. Sklep i budynek mieszkalny	338	mur.	k. XIX w.		
46	Bogdanowice	48-100	Głubczycka	25	Dom	252/2	mur.	ok. 1880 r.		
47	Bogdanowice	48-100	Głubczycka	29	Dom	206	mur.	ok. 1880 r.		
48	Bogdanowice	48-100	Głubczycka	przy szosie Głubczyce-Bogdanowice	Krzyż kamienny	205	kam.	k. XIX w.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
49	Bogdanowice	48-100	Górna	naprzeciw 9	Krzyż kamienny	862/17	kam.	k. XIX w.		
50	Bogdanowice	48-100	Górna	17	Dom	325	mur.	ok. 1880 r.		
51	Bogdanowice	48-100	Górna	obok nr 23	Kapliczka	300	drew.	k. XIX w.		
52	Bogdanowice	48-100	Konopnickiej	4	Dom	337	mur.	k. XIX w.		
53	Bogdanowice	48-100	Kwiatowa	obok nr 2	Krzyż kamienny	206	kam.	1893 r.		
54	Bogdanowice	48-100	Kwiatowa	4	Dom	247	mur.	k. XIX w.		
55	Bogdanowice	48-100	Kwiatowa	8	Dom	245	mur.	k. XIX w.		
56	Bogdanowice	48-100	Kwiatowa	zach. część wsi, przy skrzyżowaniu z drogą polną	Krzyż kamienny	233/4	mur.	k. XIX w.		
57	Bogdanowice	48-100	Zacisze	obok nr 6	Kapliczka	303	mur.	ok. 1870 r.		
58	**Braciszów**	**48-155**			**Kościół parafialny pw. Św. Jana Nepomucena**	**163**	**mur.**	**1450 r., XVIII w., 1863 r.**	**1163/66**	**18.02.1966 r.**
59	Braciszów	48-155		na cmentarzu parafialnym	Krzyż/epitafium poległych w czasie I wojny światowej	163	kam.	ok. 1919 r.		
60	Braciszów	48-155		na cmentarzu parafialnym	Krzyż kamienny	163	kam.	1883 r.		
61	**Braciszów**	**48-155**		**18**	**Plebania**	**164**	**mur.**	**poł. XIX w.**	**1834/66**	**21.10.1966 r.**
62	Braciszów	48-155		obok nr 18	Kapliczka	164	mur.	1 poł. XIX w.		
63	Braciszów	48-155		obok nr 20, 21	Kapliczka	167	mur.	1921 r.		
64	Braciszów	48-155		22	Dom	172/2	mur.	ok. 1880 r.		
65	Braciszów	48-155		obok nr 22	Kapliczka	175	mur.	ok. 1880 r.		
66	Braciszów	48-155		naprzeciw nr 22	Krzyż kamienny	141	kam.	k. XIX w.		
67	Braciszów	48-155		naprzeciw nr 22	Krzyż kamienny	145	kam.	1913 r.		
68	Braciszów	48-155		obok nr 24	Krzyż kamienny	222/1	kam.	XIX/XX w.		
69	Braciszów	48-155		obok nr 32	Krzyż kamienny	227/1	kam.	k. XIX w.		
70	Braciszów	48-155		33	Dom	226/1	mur.	k. XIX w.		
71	Braciszów	48-155		naprzeciw nr 34	Figura św. Jana Nepomucena	219/2	mur.	XVIII w.		
72	Braciszów	48-155		39	Dom	148	mur.	1895 r.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
73	Braciszów	48-155		41	Dom I	150	mur.	poł. XIX w.		
74	Braciszów	48-155		41	Dom II	150	mur.	k. XIX w.		
75	Braciszów	48-155		42	Dom	151	mur.	k. XIX w.		
76	Braciszów	48-155		44	Dom	154	mur.	ok. 1880 r.		
77	Braciszów	48-155		45	Dom	155/1	mur.	poł. XIX w.		
78	Braciszów	48-155		46	Dom	156/1	mur.	ok. 1880 r.		
79	Braciszów	48-155		48	Dom	89/1	mur.	poł. XIX w.		
80	**Chomiąża**	**48-155**			**Kościół parafialny pw. Św. Jana Chrzciciela**	**202**	mur.	**1575 r., 1644 r., 1819 r.**	**1164/66**	**18.02.1966 r.**
81	**Chomiąża**	**48-155**		**2**	**Dom**	**233**	mur.	**XIX w., ok. 1915 r.**	**1835/66**	**21.10.1966 r.**
82	Chomiąża	48-155		4	Dom	236	mur.	ok. 1905 r.		
83	Chomiąża	48-155		10	Dom	249/1	mur.	ok. 1880 r.		
84	Chomiąża	48-155		26	Dom	173/4	mur.	poł. XIX w.		
85	Chomiąża	48-155		obok nr 37	Krzyż/epitafium Gustawa Matznera	302	kam.	ok. 1918 r.		
86	Chomiąża	48-155		43	Dom	223/2	mur.	k. XVIII w.		
87	Chomiąża	48-155		45	Dom	219/3	mur.	poł. XIX w.		
88	Chomiąża	48-155		56	Plebania	227/1	mur.	pocz. XIX w.		
89	Chomiąża	48-155		obok nr 56	Kapliczka	200/2	mur.	pocz. XX w.		
90	Chomiąża	48-155		57	Dom	197	mur.	ok. 1880 r.		
91	Chomiąża	48-155		obok nr 57	Krzyż kamienny	371	kam.	ok. 1875 r.		
92	Chomiąża	48-155		58	Dom	196/2	mur.	poł. XIX w.		
93	Chomiąża	48-155		59	Dom	228	mur.	pocz. XX w.		
94	Chomiąża	48-155		60	Budynek mieszkalno-gospodarczy	195	mur.	poł. XIX w.		
95	**Chomiąża**	**48-155**		**69**	**Dom**	**231/1**	mur.	**XIX w.**	**1836/66**	**21.10.1966 r.**
96	Chomiąża	48-155		70	Dom, ob. Świetlica	232	mur.	k. XIX w.		
97	Chróstno	48-100		w centrum wsi	Kaplica	667/1, 672/2	mur.	XVIII w.		
98	Chróstno	48-100		obok kaplicy	Krzyż kamienny	672/2	kam.	1885 r.		
99	Ciermięcice	48-155		15	Dom	123	mur.	1 poł. XIX w.		
100	Ciermięcice	48-155		naprzeciw nr 15	Krzyż kamienny	61	kam.	XIX/XX w.		
101	Ciermięcice	48-155		obok nr 26	Krzyż kamienny	70	kam.	XIX/XX w.		
102	Ciermięcice	48-155		obok nr 34	Krzyż kamienny	75/2	kam.	XIX/XX w.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
103	**Debrzyca**	**48-100**	**Kościelna**		**Kościół parafialny pw. Św. Jakuba**	**295**	mur.	**XVI w., XVII w., XVIII w.**	**1165/66**	**18.02.1966 r.**
104	Debrzyca	48-100	Kościelna		Krzyż w obrębie muru kościelnego	295	mur.	1883 r.		
105	Debrzyca	48-100	Kościelna	21a	Dom	348/1	mur.	ok. 1880 r.		
106	Debrzyca	48-100	Kościelna	23b	Dom	347	mur.	k. XIX w.		
107	Debrzyca	48-100	Kościelna	obok 25a	Kapliczka	346	mur.	k. XIX w.		
108	Debrzyca	48-100	Kościelna	25b	Dom	346	mur.	3 ćw. XIX w.		
109	Debrzyca	48-100	Kościelna	29	Dom	342	mur.	ok. poł. XIX w.		
110	Debrzyca	48-100	Kościuszki	naprzeciw nr 7	Krzyż kamienny	261	kam.	1903 r.		
111	Debrzyca	48-100	Kościuszki	19	Dom, ob. sklep	284/3	mur.	ok. 1880 r.		
112	Debrzyca	48-100	Kościuszki	obok nr 43	Kapliczka	315	mur.	pocz. XX w.		
113	Debrzyca	48-100	Kościuszki	49	Dom	330	mur.	ok. 1880 r.		
114	Debrzyca	48-100	Kościuszki	obok nr 49	Krzyż kamienny	329	kam.	1905 r.		
115	Debrzyca	48-100	Kościuszki	51	Dom	329	mur.	ok. 1880 r.		
116	Debrzyca	48-100	Kościuszki	56	Dom	309	mur.	ok. 1880 r.		
117	Debrzyca	48-100	Kościuszki	naprzeciw nr 56	Kapliczka	338	kam.	XIX/XX w.		
118	Debrzyca	48-100	Kościuszki	66	Budynek mieszkalno-gospodarczy	322/1	mur.	ok. 1880 r.		
119	Debrzyca	48-100	Szkolna	4	Szkoła, ob. budynek mieszkalny	431/8	mur.	ok. 1932 r.		
120	Debrzyca	48-100	ZIelona	obok nr 2	Kapliczka	296	mur.	ok. 1880 r.		
121	Debrzyca	48-100	ZIelona	6	Dom	298	mur.	ok. 1880 r.		
122	Debrzyca	48-100	ZIelona	16	Dom	308	mur.	1917 r.		
123	Debrzyca	48-100	ZIelona	24	Dom	314	mur.	poł. XIX w.		
124	Debrzyca	48-100		płn. część wsi	Krzyż kamienny	134/1	kam.	k. XIX w.		
125	Dobieszów	48-155			Układ ruralistyczny wsi			2 poł. XIII w.		
126	**Dobieszów**	**48-155**			**Kościół filialny pw. śś. Piotra i Pawła**	**92**	**mur.**	**XVI w., 1740 r., 2 poł. XIX w.**	**1166/66**	**18.02.1966 r.**
127	Dobieszów	48-155		na wjeździe do wsi od płn. przy szosie Równe - Dobieszów	Kapliczka	120/1	mur.	pocz. XX w.		
128	Dobieszów	48-155		11	Dom	128	mur.	ok. 1880 r.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
129	Dobieszów	48-155		13	Dom	129	mur.	ok. 1880 r.		
130	Dobieszów	48-155		15	Dom	130	mur.	ok. 1880 r.		
131	Dobieszów	48-155		16	Dom	110	mur.	pocz. XIX w.		
132	Dobieszów	48-155		obok nr 18	Kapliczka	109	mur.	1 poł. XIX w.		
133	Dobieszów	48-155		obok nr 19	Kapliczka	132	mur.	ok. 1880 r.		
134	Dobieszów	48-155		21	Dom	133/1	mur.	ok. poł. XIX w.		
135	Dobieszów	48-155		27	Dom	139	mur.	1899 r.		
136	Dobieszów	48-155		29	Dom	140	mur.	k. XIX w.		
137	Dobieszów	48-155		30	Dom	105	mur.	ok. 1860 r.		
138	Dobieszów	48-155		31	Dom	141/1	mur.	k. XIX w.		
139	Dobieszów	48-155		naprzeciw nr 33	Krzyż kamienny	144	kam.	k. XIX w.		
140	Dobieszów	48-155		36	Dom	91	mur.	ok. 1880 r.		
141	Dobieszów	48-155		39	Dom	89	mur.	k. XIX w.		
142	Dobieszów	48-155		40	Dom	101	mur.	ok. 1880 r.		
143	Dobieszów	48-155		41	Dom	84/1	mur.	ok. 1880 r.		
144	Dobieszów	48-155		42	Dom	83/1	mur.	1843 r.		
145	Dobieszów	48-155		43	Dom	90	mur.	ok. 1880 r.		
146	Dobieszów	48-155		44	Dom	93/1	mur.	ok. 1860 r.		
147	Dobieszów	48-155		płd. część wsi	Cmentarz	161		XIX/XX w.		
148	Dobieszów	48-155		przy szosie Równe - Dobieszów	Krzyż kamienny	548/5	kam.	k. XIX w.		
149	Gadzowice	48-100		1a	dom	242/1	mur.	ok. 1880 r.		
150	Gadzowice	48-100		obok nr 9	krzyż kamienny	23/5	mur.	1888 r.		
151	Gadzowice	48-100		11	spichlerz	233	mur.	k. XIX w.		
152	Gadzowice	48-100		12	dom	173, 174	mur.	k. XIX w.		
153	Gadzowice	48-100		22	dom	226	mur.	ok. 1880 r.		
154	Gadzowice	48-100		naprzeciw nr 22	krzyż - pomnik ku pamięci Reinharda Reske poległego w 1918 r.	374	mur.	ok. 1918 r.		
155	Gadzowice	48-100		32	spichlerz	246	mur.	ok. poł. XIX w.		
156	Gadzowice	48-100		naprzeciw nr 32	pomnik poległych w czasie I wojny światowej	368/1	mur.	ok. 1919 r.		
157	Gadzowice	48-100		36	dom	250	mur.	4 ćw. XIX w.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
158	**Głubczyce**	**48-100**			**Układ urbanistyczny - Stare Miasto**			**2 poł. XIII w.**	**199/56**	**30.04.1956 r.**
159	**Głubczyce**	**48-100**			**Mury obronne z basztami**		**mur.**	**XIII w., XIV-XVI w.**	**781/64**	**10.04.1964 r.**
160	**Głubczyce**	**48-100**		**przy tylnej elewacji Klasztoru Ojców Franciszkanów**	**Baszta I**	**479**	**mur.**	**XIII w., XIV-XVI w.**	**781/64**	**10.04.1964 r.**
161	**Głubczyce**	**48-100**		**przy ul. Nowy Świat**	**Baszta II**	**377/10, 377/11**	**mur.**	**XIII w., XIV-XVI w.**	**781/64**	**10.04.1964 r.**
162	**Głubczyce**	**48-100**		**przy ul. Wodnej i ul. Nowy Świat**	**Baszta III**	**362**	**mur.**	**XIII w., XIV-XVI w.**	**781/64**	**10.04.1964 r.**
163	**Głubczyce**	**48-100**		**przy ul. Wałowa, obok Szkoły Podstawowej nr 2**	**Baszta IV**	**318/14**	**mur.**	**XIII w., XIV-XVI w.**	**781/64**	**10.04.1964 r.**
164	**Głubczyce**	**48-100**		**przy ul. Koszarowej**	**Baszta V**	**318/14**	**mur.**	**XIII w., XIV-XVI w.**	**781/64**	**10.04.1964 r.**
165	**Głubczyce**	**48-100**		**przy ul. Ratuszowej**	**Baszta VI**	**443/14**	**mur.**	**XIII w., XIV-XVI w.**	**781/64**	**10.04.1964 r.**
166	**Głubczyce**	**48-100**		**przy ul. Staszica, bliżej ul. Warszawskiej**	**Baszta VII**	**457/30**	**mur.**	**XIII w., XIV-XVI w.**	**781/64**	**10.04.1964 r.**
167	**Głubczyce**	**48-100**		**przy ul. Staszica**	**Baszta VIII**	**458**	**mur.**	**XIII w., XIV-XVI w.**	**781/64**	**10.04.1964 r.**
168	Głubczyce	48-100	I Armii Wojska Polskiego	5	Dom	384/4	mur.	ok. 1880 r.		
169	Głubczyce	48-100	I Armii Wojska Polskiego	obok nr 5	Kapliczka	384/7	mur.	poł. XIX w.		
170	Głubczyce	48-100	I Armii Wojska Polskiego	16	Biura browaru	703	mur.	ok. 1880 r.		
171	Głubczyce	48-100	I Armii Wojska Polskiego	16	Zespół browaru	703	mur.	2 poł. XIX w.		
172	Głubczyce	48-100	Chrobrego	1	Dom	286/117	mur.	k. XIX w.		
173	Głubczyce	48-100	Chrobrego	2	Willa	274/62	mur.	k. XIX w.		
174	Głubczyce	48-100	Chrobrego	5	Dom, ob. Zakład Ubezpieczeń Społecznych	286/57	mur.	k. XIX w.		
175	Głubczyce	48-100	Chrobrego	6	Kamienica, ob. Komenda Powiatowa Policji	274/8	mur.	1911 r.		
176	Głubczyce	48-100	Chrobrego	7	Dom, ob. Dom Dziennego Pobytu	286/13	mur.	1911 r.		
177	Głubczyce	48-100	Chrobrego	8	Kamienica	274/48	mur.	1911 r.		
178	Głubczyce	48-100	Chrobrego	12	Kamienica	274/59	mur.	1913 r.		
179	Głubczyce	48-100	Dworcowa	5	Dworzec kolejowy	738/18	mur.	ok. 1870 r.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
180	Głubczyce	48-100	Dworcowa	6	Kamienica	731/10	mur.	k. XIX w.		
181	Głubczyce	48-100	Dworcowa	7	Dom mieszkalny pracowników kolei	738/10	mur.	ok. 1900 r.		
182	Głubczyce	48-100	Dworcowa	8	Dom	731/15	mur.	k. XIX w.		
183	Głubczyce	48-100	Dworcowa	8a	Oficyna	731/20	mur.	k. XIX w.		
184	Głubczyce	48-100	Dworcowa	9	Ekspedycja kolejowa z budynkiem mieszkalnym	738/18	mur.	ok. 1900 r.		
185	Głubczyce	48-100	Dworcowa	10	Hotel, ob. Dom Pomocy Społecznej	731/23	mur.	k. XIX w.		
186	Głubczyce	48-100	Dworcowa	11	Dom	738/9	mur.	k. XIX w.		
187	Głubczyce	48-100	Dworcowa	12	Dom	731/25	mur.	ok. 1880 r.		
188	Głubczyce	48-100	Dworcowa	13	Dom	738/9	mur.	k. XIX w.		
189	Głubczyce	48-100	Dworcowa	14	Kamienica	731/12	mur.	ok. 1880 r.		
190	Głubczyce	48-100	Dworcowa	18	Dom	731/3	mur.	poł. XIX w.		
191	Głubczyce	48-100	Dworcowa	26	Dom	733/8	mur.	ok. 1960 r.		
192	Głubczyce	48-100	Dworcowa	28	Dom	733/27	mur.	ok. 1880 r.		
193	Głubczyce	48-100	Dworcowa	46	Kamienica	733/25	mur.	ok. 1880 r.		
194	Głubczyce	48-100	Fabryczna, Wodna	na skrzyżowaniu	Zabudowania browaru Haudego, ob. Zakłady Piwowarskie Głubczyce	355	mur.	ok. 1856 r., k. XIX w., l.30-te XX w.		
195	Głubczyce	48-100	Fabryczna	1	Kamienica	360/8	mur.	k. XIX w.		
196	Głubczyce	48-100	Fabryczna	4	Dom	297/9	mur.	1865 r.		
197	Głubczyce	48-100	Fabryczna	11	Kamienica	309/10	mur.	ok. 1900 r.		
198	Głubczyce	48-100	Garbarska	9	Kamienica	386/15	mur.	ok. 1870 r.		
199	Głubczyce	48-100	Gdańska	24	Kamienica	429/26	mur.	ok. 1880 r.		
200	Głubczyce	48-100	Gdańska	26	Dom, ob. Sklep	429/34	mur.	ok. 1880 r.		
201	Głubczyce	48-100	Grunwaldzka	2	Dom	346/3	mur.	2 poł. XIX w.		
202	Głubczyce	48-100	Grunwaldzka	9	Dom	441/5	mur.	k. XIX w.		
203	Głubczyce	48-100	Grunwaldzka	10	Kamienica	349/13	mur.	k. XIX w.		
204	Głubczyce	48-100	Grunwaldzka	12	Kamienica	349/10	mur.	k. XIX w.		
205	Głubczyce	48-100	Grunwaldzka	24	Dom, ob. budynek usługowy	348	mur.	k. XIX w.		
206	Głubczyce	48-100	Grunwaldzka	27	Dom	403/1	mur.	ok. poł. XIX w.		
207	Głubczyce	48-100	Grunwaldzka	28	Dom	349/47	mur.	ok. 1910 r.		
208	Głubczyce	48-100	Grunwaldzka	31	Dom	399	mur.	ok. 1910 r.		
209	Głubczyce	48-100	Grunwaldzka	33	Dom	396	mur.	ok. 1910 r.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
210	Głubczyce	48-100	Grunwaldzka	37	Dom	855	mur.	ok. 1910 r.		
211	Głubczyce	48-100	Grunwaldzka	48	Dom	878	mur.	ok. 1910 r.		
212	Głubczyce	48-100	Grunwaldzka	50	Dom	877/2	mur.	ok. 1910 r.		
213	Głubczyce	48-100	Jana Pawła II	1	Dom, ob. Apteka	316/7	mur.	XVIII/XIX w.		
214	**Głubczyce**	**48-100**	**Jana Pawła II**	**5**	**Dom**	**316/20**	**mur.**	**poł. XVI w., XIX w.**	**951/65**	**26.01.1965 r.**
215	**Głubczyce**	**48-100**	**Jana Pawła II**	**7**	**Dom**	**316/4**	**mur.**	**poł. XVI-XVII w., XIX w.**	**952/65**	**26.01.1965 r.**
216	**Głubczyce**	**48-100**	**Jana Pawła II**	**9**	**Dom**	**318/10**	**mur.**	**XVIII w., 1950 r.**	**1891/73**	**20.10.1973 r.**
217	**Głubczyce**	**48-100**	**Kochano-wskiego**	**1**	**Budynek administracyjny zakładu karnego, sądu i prokuratury**	**315/56**	**mur.**	**1862-63 r.**	**2385/98**	**14.10.1998 r.**
218	Głubczyce	48-100	Kochano-wskiego	2	Szkoła	318/3	mur.	1860 r.		
219	**Głubczyce**	**48-100**	**Kochano-wskiego**	**3**	**Budynek penitencjarny zakładu karnego**	**315/7**	**mur.**	**1862-63 r.**	**2384/98**	**14.10.1998 r.**
220	Głubczyce	48-100	Kochano-wskiego	5	Kamienica	293/5	mur.	ok. 1880 r.		
221	Głubczyce	48-100	Kochano-wskiego	6	Kamienica	313/35	mur.	1870 r.		
222	Głubczyce	48-100	Kochano-wskiego	7	Kamienica	293/7	mur.	ok. 1880 r.		
223	Głubczyce	48-100	Kochano-wskiego	8	Kamienica	313/34	mur.	1870 r.		
224	Głubczyce	48-100	Kochano-wskiego	9	Kamienica	286/124	mur.	ok. 1880 r.		
225	Głubczyce	48-100	Kochano-wskiego	10	Kamienica	313/13	mur.	ok. 1870 r.		
226	Głubczyce	48-100	Kochano-wskiego	12	Kamienica	313/25	mur.	ok. 1870 r.		
227	Głubczyce	48-100	Kochano-wskiego	13	Kamienica	286/122	mur.	ok. 1870 r.		
228	Głubczyce	48-100	Kochano-wskiego	15	Kamienica, ob.. Rada Powiatu, Zarząd Powiatu	286/8	mur.	ok. 1880 r.		
229	Głubczyce	48-100	Kochano-wskiego	16	Willa, ob. budynek mieszkalny	285/45	mur.	ok. 1870 r.		
230	Głubczyce	48-100	Kochano-wskiego	17	Willa, ob. budynek mieszkalny	286/120	mur.	ok. 1870 r.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
231	Głubczyce	48-100	Kochano-wskiego	18	Dom	285/2	mur.	ok. poł. XIX w.		
232	Głubczyce	48-100	Kochano-wskiego	19	Kamienica	286/118	mur.	ok. 1870 r.		
233	Głubczyce	48-100	Kochano-wskiego	20	Dom	285/1	mur.	ok. 1880 r.		
234	Głubczyce	48-100	Kochano-wskiego	22	Gimnazjum, ob. Zespół Szkół Ogólnokształcących w Głubczycach	22/1	mur.	1902 r.		
235	Głubczyce	48-100	Kochano-wskiego	25	Dom	274/5	mur.	ok. 1930 r.		
236	Głubczyce	48-100	Kochano-wskiego	27	Dom	274/4	mur.	pocz. XX w.		
237	Głubczyce	48-100	Kochano-wskiego	29	Dom	274/3	mur.	pocz. XX w.		
238	Głubczyce	48-100	Kołłątaja	2	Dom	661/37	mur.	k. XIX w.		
239	Głubczyce	48-100	Kołłątaja	obok nr 2, na skrzyżowaniu	Kapliczka	661/38	mur.	k. XIX w.		
240	Głubczyce	48-100	Kopernika	1	Dom	107	mur.	ok. poł. XIX w.		
241	Głubczyce	48-100	Kopernika	3	Dom	108	mur.	ok. poł. XIX w.		
242	Głubczyce	48-100	Kopernika	5	Dom	109	mur.	ok. poł. XIX w.		
243	Głubczyce	48-100	Kopernika	17	Dom	112	mur.	ok. poł. XIX w.		
244	Głubczyce	48-100	Kopernika	41	Zespół oczyszczalni scieków	504/3	mur.	1910 r., 1936 r.		
245	Głubczyce	48-100	Kopernika	ok. 100 m. na wsch. od zakładów wodociągowych, przy szosie Głubczyce - Grobniki	Krzyż kamienny	163	kam.	2 poł. XIX w.		
246	Głubczyce	48-100	Kościuszki	3a	Dyrekcja browaru, ob. Bank PKO	312/9	mur.	ok. 1880 r.		
247	Głubczyce	48-100	Kościuszki	6	Dom	297/13	mur.	ok. 1880 r.		
248	Głubczyce	48-100	Kościuszki	8	Dom, ob. Biura	196/2	mur.	ok. 1880 r.		
249	Głubczyce	48-100	Kościuszki	22	Dom, ob. sklep	294/16	mur.	ok. 1860 r.		
250	Głubczyce	48-100	Kozielska	19	Dom	468/9	mur.	l. 20-te XX w.		
251	Głubczyce	48-100	Kozielska		Fontanna św. Floriana	652/1	kam.	1914 r.		
252	Głubczyce	48-100	Kręta	6	Dom, ob. Spółdzielnia Piast	457/33	mur.	ok. 1880 r.		
253	Głubczyce	48-100	Kręta	8	Dom, ob. Spółdzielnia Piast	457/36	mur.	ok. 1880 r.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
254	Głubczyce	48-100	Królowej Jadwigi	1	Dom	349/2	mur.	XVIII/XIX w.		
255	Głubczyce	48-100	Królowej Jadwigi	5	Dom	344	mur.	pocz. XIX w.		
256	Głubczyce	48-100	Lipowa	2	Kamienica	205/1	mur.	ok. 1880 r.		
257	Głubczyce	48-100	Niepodległości	1	Przytułek dla ubogich, ob. Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	297/5	mur.	1903-04 r.		
258	Głubczyce	48-100	Niepodległości	2	Kamienica	285/81	mur.	k. XIX w.		
259	Głubczyce	48-100	Niepodległości	3	Dom	297/11	mur.	k. XIX w.		
260	Głubczyce	48-100	Niepodległości	4	Dom	285/43	mur.	ok. 1880 r.		
261	Głubczyce	48-100	Niepodległości	5	Dom	294/4	mur.	ok. 1880 r.		
262	Głubczyce	48-100	Niepodległości	6	Kamienica	285/49	mur.	ok. 1880 r.		
263	Głubczyce	48-100	Niepodległości	10	Dom	285/37	mur.	k. XIX w.		
264	Głubczyce	48-100	Niepodległości	12	Dom, ob. Urząd Stanu Cywilnego	285/70	mur.	k. XIX w.		
265	Głubczyce	48-100	Niepodległości	14	Pałac, ob. Urząd Miasta i Gminy	285/6	mur.	1876-79 r.		
266	Głubczyce	48-100	Niepodległości	obok nr 14	Oficyna z wozownią	285/6	mur.	1876-79 r.		
267	Głubczyce	48-100	Nowy Świat	4	Dom	361/2	mur.	1865 r.		
268	Głubczyce	48-100	Oświęcimska	1	Parowozownia, ob. magazyn	738/18	mur.	ok. 1870 r.		
269	Głubczyce	48-100	Oświęcimska	ok. km na płd. - zach. od miasta	Krzyż kamienny	779/1	kam.	ok. 1885 r.		
270	Głubczyce	48-100	Parkowa	4	Dom	733/3	mur.	k. XIX w.		
271	Głubczyce	48-100	Parkowa	park w płd. części miasta	Pomnik/fontanna poety Johannesa Reinelta zw. Philo vom Walde	298	kam.	l. 30-te XX w.		
272	Głubczyce	48-100	Piastowska	1	Dom	455/4	mur.	ok. 1915 r.		
273	**Głubczyce**	**48-100**	**Plac Kościelny**		**Kościół parafialny pw. Narodzenia NMP**	**448/6**	**mur.**	**2 poł. XIII w., 1579 r., 1903-07 r.**	**112/54**	**12.07.1954 r.**
274	Głubczyce	48-100	Plac Kościelny	obok kościoła, od strony ul. Jana Pawła II	Krzyż kamienny	448/6	kam.	1865 r.		
275	**Głubczyce**	**48-100**	**Plac Kościelny**	**obok kościoła**	**Kaplica pw. śś. Fabiana i Sebastiana**	**448/6**	**mur.**	**1501 r.**	**780/64**	**10.04.1964 r.**
276	**Głubczyce**	**48-100**	**Plac Kościelny**	**1**	**Dom, ob. Biblioteka Parafialna**	**448/4**	**mur.**	**1558 r., 1858 r.**	**950/65**	**26.01.1965 r.**
277	**Głubczyce**	**48-100**	**Plac Kościelny**	**obok nr 1**	**Dom, ob. Parafialny punkt odzieży**	**448/4**	**mur.**	**2 poł. XVIII w.**	**949/65**	**25.01.1954 r.**

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
278	Głubczyce	48-100	Plac Zgody	2	Dom	481/15	mur.	ok. 1880 r.		
279	Głubczyce	48-100	Plac Zgody	4	Dom	481/19	mur.	ok. 1880 r.		
280	Głubczyce	48-100	Plac Zgody	6	Kamienica	481/22	mur.	ok. 1880 r.		
281	Głubczyce	48-100	Plac Zgody	8	Młyn	481/4	mur.	ok. 1880 r.		
282	Głubczyce	48-100	Plebiscytowa	8	Kamienica	363/14	mur.	ok. 1880 r.		
283	Głubczyce	48-100	Plebiscytowa	10	Kamienica	363/15	mur.	ok. 1880 r.		
284	Głubczyce	48-100	Plebiscytowa	12	Kamienica	363/16	mur.	ok. 1880 r.		
285	Głubczyce	48-100	Pocztowa	2	Dom	360/8	mur.	k. XIX w.		
286	Głubczyce	48-100	Pocztowa	4	Poczta	360/13	mur.	k. XIX w.		
287	Głubczyce	48-100	Raciborska	3	Kamienica	621/57	mur.	ok. 1880 r.		
288	Głubczyce	48-100	Raciborska	5	Dom	621/30	mur.	ok. 1880 r.		
289	Głubczyce	48-100	Raciborska	17	Seminarium nauczycielskie, ob. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	621/16	mur.	ok. 1903 r.		
290	**Głubczyce**	**48-100**	**Ratuszowa**	**10**	**Dom**	**451/20**	**mur.**	**pocz. XIX w.**	**1935/67**	**20.12.1967 r.**
291	**Głubczyce**	**48-100**	**Ratuszowa**	**12**	**Dom, ob. sklep**	**448/2**	**mur.**	**XVIII w., XIX/XX w.**	**1936/67**	**20.12.1967 r.**
292	**Głubczyce**	**48-100**	**Rynek**	**1**	**Ratusz-wieża**	**572/2**	**mur.**	**XIII w., XVI/XVII w., XIX w., ok. 2007 r.**	**284/58**	**20.02.1958 r.**
293	**Głubczyce**	**48-100**	**Rynek**	**1**	**Ratusz-sukiennice**	**572/3**	**mur.**	**XIII w., XVI/XVII w., XIX w., ok. 2007 r.**	**284/58**	**20.02.1958 r.**
294	Głubczyce	48-100	Rynek	obok Ratusza	Kolumna Maryjna	373/3	mur.	1738 r.		
295	Głubczyce	48-100	Słowackiego		wieża ciśnień	274/16	mur.	ok. 1900 r.		
296	Głubczyce	48-100	Sobieskiego	5	Dom, ob. Niepubliczny zakład opieki zdrowotnej	441/47	mur.	poł. XIX w.		
297	Głubczyce	48-100	Sobieskiego	5a	Dom, ob. Powiatowe Centrum pomocy Rodzinie	441/46	mur.	poł. XIX w.		
298	**Głubczyce**	**48-100**	**Sobieskiego**	**11**	**Kościół parafialny pw. Św. Anny**	**343/1**	**mur.**	**1776 r.**	**1097/65 1169/66**	**17.12.1965 r. 12.02.1966 r.**
299	Głubczyce	48-100	Sobieskiego	13-19	Dom	342/1, 342/4, 342/5, 342/6	mur.	1 poł. XIX w.		
300	Głubczyce	48-100	Sobieskiego	23	Kamienica	339/6	mur.	1890 r.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
301	Głubczyce	48-100	Sobieskiego	25	Kamienica	339/10	mur.	pocz. XX w.		
302	Głubczyce	48-100	Sobieskiego	27	Kamienica	339/8	mur.	pocz. XX w.		
303	**Głubczyce**	**48-100**	**Sobieskiego, Niepodległości Andersa**		**Słodownia browaru Haudego**	**290/3**	**mur.**	**1864 r., 1889 r.**	**46/2006**	**27.03.2006 r.**
304	Głubczyce	48-100	Sosnowiecka	3	Kamienica	492/9	mur.	ok. 1880 r.		
305	Głubczyce	48-100	Staszica	3	Kamienica	460/20	mur.	k. XIX w.		
306	Głubczyce	48-100	Torowa		Kolejowa wieża wodna	738/18	mur.	ok. 1870 r.		
307	Głubczyce	48-100	Wałowa		Teatr, ob. Zakłady Piwowarskie Głubczyce	355	mur.	1860 r.		
308	Głubczyce	48-100	Wałowa	1	Kamienica	318/7	mur.	ok. 1880 r.		
309	Głubczyce	48-100	Wałowa	2	Dom	313/39	mur.	k. XIX w.		
310	Głubczyce	48-100	Wałowa	5	Kamienica	360/10	mur.	ok. 1880 r.		
311	Głubczyce	48-100	Wałowa	6	Willa	313/44	mur.	pocz. XX w.		
312	Głubczyce	48-100	Wałowa	10	Dom, ob. Przedszkole	312/1	mur.	pocz. XX w.		
313	Głubczyce	48-100	Warszawska	18	Szkoła	443/6	mur.	k. XIX w.		
314	Głubczyce	48-100	Warszawska	30	Kamienica	441/21	mur.	ok. 1890 r.		
315	Głubczyce	48-100	Warszawska	33	Kamienica	435/12	mur.	ok. 1890 r.		
316	Głubczyce	48-100	Warszawska	35	Kamienica	435/6	mur.	ok. 1890 r.		
317	Głubczyce	48-100	Wiejska	7	Kamienica	420	mur.	k. XIX w.		
318	Głubczyce	48-100	Wiejska	13	Kamienica	423/1	mur.	k. XIX w.		
319	Głubczyce	48-100	Wodna	5	Kamienica	363/9	mur.	pocz. XX w.		
320	Głubczyce	48-100	Wodna	7	Kamienica	363/8	mur.	pocz. XX w.		
321	Głubczyce	48-100	Wodna	11	Dom, ob.. Budynek usługowy	363/6	mur.	2 poł. XIX w.		
322	Głubczyce	48-100	Wrocławska		Cmentarz komunalny, zabytkowe nagrobki, mauzolea	866/4		k. XIX w.		
323	Głubczyce	48-100	Wrocławska	zespół cmentarza komunalnego	Budynek bramy cmentarza	866/4	mur.	k. XIX w.		
324	Głubczyce	48-100	Wrocławska	zespół cmentarza komunalnego	Ogrodzenie cmentarza komunalnego	866/4	mur.	k. XIX w.		
325	**Głubczyce**	**48-100**	**Wrocławska**	**obok cmentarza komunalnego**	**Cmentarz żydowski**	**866/3**		**1890-1939 r.**	**245/90**	**26.03.1990 r.**

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
326	Głubczyce	48-100	Wrocławska	zespół cmentarza komunalnego	Krzyż kamienny	866/4	kam.	1874 r.		
327	Głubczyce	48-100	Wrocławska	zespół cmentarza komunalnego	Kaplica grobowa I	866/4	mur.	ok. 1870 r.		
328	Głubczyce	48-100	Wrocławska	zespół cmentarza komunalnego	Kaplica grobowa II	866/4	mur.	2 poł. XIX w.		
329	Głubczyce	48-100	Wrocławska	zespół cmentarza komunalnego	Kaplica grobowa III	866/4	mur.	ok. 1870 r.		
330	Głubczyce	48-100	Wrocławska	zespół cmentarza komunalnego	Kaplica grobowa IV	866/4	mur.	k. XIX w.		
331	Głubczyce	48-100	Wrocławska	zespół cmentarza komunalnego	Kaplica grobowa V	866/4	mur.	k. XIX w.		
332	Głubczyce	48-100	Wrocławska	zespół cmentarza komunalnego	Kaplica cmentarna	866/4	mur.	k. XIX w.		
333	**Głubczyce**	**48-100**	**Wrocławska**	**zespół cmentarza komunalnego**	**Zbiorowa mogiła strażników i celników czeskich**	**866/4**	**kam.**	**1938 r.**	**261/90**	**27.07.1990 r.**
334	Głubczyce	48-100	Wrocławska	naprzeciw stacji paliw	Krzyż kamienny	16/2	kam.	1881 r.		
335	**Głubczyce**	**48-100**	**Zakonna**		**Kościół pw. śś. Idziego i Bernarda w zespole klasztornym Franciszkanów**	**478/3**	**mur.**	**XVIII w., 1832-33 r.**	**1096/65**	**14.08.1965 r.**
336	**Głubczyce**	**48-100**	**Zakonna**	**2-6**	**Klasztor w zespole klasztornym Franciszkanów**	**478/5**	**mur.**	**XVIII w., 1832-33 r.**	**1096/65**	**14.08.1965 r.**
337	Głubczyce	48-100	Żeromskiego	2	Dom	205/3	mur.	pocz. XX w.		
338	Głubczyce	48-100	Żeromskiego	6	Dom	205/5	mur.	pocz. XX w.		
339	Głubczyce	48-100	Żeromskiego	8	Kamienica	205/33	mur.	ok. 1880 r.		
340	Głubczyce	48-100	Żeromskiego	15	Kamienica	286/21	mur.	ok. 1880 r.		
341	Głubczyce	48-100	Żeromskiego	17b	Wozownia w zespole koszar	272/89	mur.	1888-89 r.		
342	Głubczyce	48-100	Żeromskiego	17c	Koszary, ob. Budynek mieszkalny	272/86	mur.	1888-89 r.		
343	Głubczyce	48-100	Żeromskiego	17d	Koszary, ob. Budynek mieszkalny	272/87	mur.	1888-89 r.		
344	Głubczyce	48-100	Żeromskiego	17g	Koszary, ob. Budynek mieszkalny	272/81	mur.	1888-89 r.		
345	Głubczyce	48-100	Żeromskiego	17h	Koszary, ob. Budynek mieszkalny	272/82	mur.	1888-89 r.		
346	Głubczyce	48-100	Żeromskiego		Ogrodzenie z bramą w zespole koszar	272/91	mur.	1888-89 r.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
347	Gołuszowice	48-100			Układ ruralistyczny wsi			XIV w.		
348	**Gołuszowice**	**48-100**			**Kościół parafialny pw. św. Marcina**	**700**	**mur.**	**XVI w., 1718 r., 1837 r.**	**118/54 1170/66**	**25.08.1954 r. 19.02.1966 r.**
349	Gołuszowice	48-100		7	Dom	257	mur.	ok. poł. XIX w.		
350	Gołuszowice	48-100		18	Dom	175	mur.	ok. poł. XIX w.		
351	Gołuszowice	48-100		obok nr 18	Krzyż kamienny	175	kam.	k. XIX w.		
352	Gołuszowice	48-100		obok nr 24	Krzyż kamienny	674/2	kam.	1901 r.		
353	**Gołuszowice**	**48-100**		**29**	**Dom**	**167/2**	**mur.**	**1 poł. XIX w.**	**1579/67**	**08.03.1967 r.**
354	Gołuszowice	48-100		obok nr 32	Kapliczka	674/2	mur.	ok. 1880 r.		
355	Gołuszowice	48-100		obok 39, naprzeciw przystanku autobusowego	Krzyż kamienny	667/5	kam.	1881 r.		
356	Gołuszowice	48-100		41	Dom	148/1	mur.	ok. poł. XIX w.		
357	Gołuszowice	48-100		42	Dom	148/2	mur.	ok. poł. XIX w.		
358	**Gołuszowice**	**48-100**		**76**	**Dom**	**287/3**	**mur.**	**poł. XIX w.**	**1580/67**	**08.03.1967 r.**
359	**Gołuszowice**	**48-100**		**77abc**	**Dom**	**286/3, 286/6**	**mur.**	**poł. XIX w.**	**1581/67**	**08.03.1967 r.**
360	Gołuszowice	48-100		77	Budynek gospodarczy	285	mur.	poł. XIX w.		
361	Gołuszowice	48-100		101	Dom	268	mur.	ok. 1860 r.		
362	Gołuszowice	48-100		obok nr 103	Krzyż kamienny	267/1	kam.	1895 r.		
363	Gołuszowice	48-100		104	Dom	266	mur.	poł. XIX w.		
364	Gołuszowice	48-100		113	Dom	443/1	mur.	poł. XIX w.		
365	**Grobniki**	**48-100**			**Zespół urbanistyczny wsi**		**mur.**	**2 poł. XVII w.**	**782/64**	**11.04.1964 r.**
366	**Grobniki**	**48-100**	**Dolna**	**1**	**Zagroda (Dom wraz z bramą i furtą)**	**547/2**	**mur.**	**pocz. XIX w.**	**1843/66**	**21.10.1966 r.**
367	Grobniki	48-100	Gliwicka	ok. 50 m od nr 1	Kapliczka	417/1	mur.	XVIII w.		
368	Grobniki	48-100	Gliwicka	8	Dom	540	mur.	ok. 1880 r.		
369	Grobniki	48-100	Gliwicka	11	Dom	436	mur.	ok. poł. XIX w.		
370	Grobniki	48-100	Gliwicka	obok nr 11	Kapliczka	436	mur.	ok. poł. XIX w.		
371	Grobniki	48-100	Gliwicka	15	Dom	437/1	mur.	ok. poł. XIX w.		
372	Grobniki	48-100	Gliwicka	23	Dom	441/1	mur.	ok. poł. XIX w.		
373	Grobniki	48-100	Gliwicka	obok nr 36	Krzyż kamienny	444	kam.	ok. 1880 r.		
374	Grobniki	48-100	Gliwicka	43a	Dom	450	mur.	1 poł. XIX w.		
375	Grobniki	48-100	Gliwicka	obok nr 63	Krzyż kamienny	463	kam.	k. XIX w.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
376	Grobniki	48-100	Gliwicka	74a	Dom	482	mur.	ok. poł. XIX w.		
377	**Grobniki**	**48-100**	**Głubczycka**	**10a**	**Kapliczka pw. Św. Barbary**	**730**	**mur.**	**1701 r.**	**1981/72**	**30.11.1972r.**
378	Grobniki	48-100	Głubczycka	14	Dom	725	mur.	pocz. XX w.		
379	Grobniki	48-100	Św. Jana	obok nr 2	Krzyż kamienny	723	mur.	ok. 1865 r.		
380	**Grobniki**	**48-100**	**Św. Jana**	**4**	**Dom**	**722**	**mur.**	**1 poł. XIX w.**	**665/61**	**07.03.1961 r.**
381	**Grobniki**	**48-100**	**Św. Jana**	**6**	**Dom**	**721**	**mur.**	**poł. XIX w.**	**1847/66**	**22.10.1966 r.**
382	Grobniki	48-100	Św. Jana	obok nr 6	Posąg św. Jana Nepomucena	327/2	kam.	k. XVIII w.		
383	Grobniki	48-100	Św. Jana	8	Dom	720	mur.	poł. XIX w.		
384	Grobniki	48-100	Św. Jana	9	Dom	719	mur.	1 poł. XIX w.		
385	Grobniki	48-100	Św. Jana	13	Szkoła	710/2	mur.	k. XIX w.		
386	Grobniki	48-100	Św. Jana	14	Przedszkole	696	mur.	k. XIX w.		
387	Grobniki	48-100	Św. Jana		Kapliczka	962	mur.	k. XIX w.		
388	Grobniki	48-100	Św. Jana		Most św. Jana Nepomucena	327/3	mur.	XVIII w.		
389	**Grobniki**	**48-100**	**Kościelna**	**2**	**Plebania**	**694/2**	**mur.**	**k. XVIII w.**	**783/64**	**11.04.1964 r.**
390	Grobniki	48-100	Kościelna	4	Dom	692	mur.	k. XIX w.		
391	**Grobniki**	**48-100**	**Kościelna**	**8**	**Dom**	**690**	**mur.**	**pocz. XIX w.**	**1845/66**	**21.10.1966 r.**
392	Grobniki	48-100	Kościelna	obok nr 8	Kapliczka	690	mur.	k. XIX w,		
393	**Grobniki**	**48-100**	**Kościelna**	**10**	**Dom**	**689**	**mur.**	**pocz. XIX w.**	**1846/66**	**21.10.1966 r.**
394	Grobniki	48-100	Szkolna	obok nr 6	Krzyż kamienny	658/4	kam.	1917 r.		
395	**Grobniki**	**48-100**	**Szkolna**	**10**	**Dom**	**628**	**mur.**	**poł. XIX w.**	**786/64**	**11.04.1964 r.**
396	Grobniki	48-100	Szkolna	14	Dom	630	mur.	1813 r.		
397	Grobniki	48-100	Szkolna	17	Dom	666/2	mur.	ok. 1880 r.		
398	Grobniki	48-100	Szkolna	23	Dom	623	mur.	ok. poł. XIX w.		
399	Grobniki	48-100	Szkolna	24	Dom	634	mur.	ok. poł. XIX w.		
400	Grobniki	48-100	Szkolna	29	Dom	565	mur.	ok. poł. XIX w.		
401	**Grobniki**	**48-100**	**Szkolna**	**38**	**Zagroda (dom, brama i dwie furty)**	**641**	**mur.**	**pocz. XIX w.**	**1848/66**	**22.10.1966 r.**
402	Grobniki	48-100	Szkolna	obok nr 39	Krzyż kamienny	615	mur.	1890 r.		
403	**Grobniki**	**48-100**	**Szkolna**	**42**	**Dom**	**642/2**	**mur.**	**pocz. XIX w.**	**1849/66**	**22.10.1966 r.**
404	Grobniki	48-100	Szkolna	42	Budynki gospodarcze	642/2	mur.	pocz. XIX w.		
405	**Grobniki**	**48-100**	**Szkolna**	**44/46**	**Zagroda (dom, brama i furta)**	**643**	**mur.**	**pocz. XIX w.**	**1850/66**	**22.10.1966 r.**

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
406	**Grobniki**	**48-100**	**Szkolna**	**48**	**Zagroda (dom z bramą)**	**644**	**mur.**	**pocz. XIX w.**	**1851/66**	**22.10.1966 r.**
407	Grobniki	48-100	Szkolna	52	Budynek mieszkalno-gospodarczy	604	mur.	ok. poł. XIX w.		
408	Grobniki	48-100	Szkolna	55	Dom	574	mur.	ok. poł. XIX w.		
409	Grobniki	48-100	Szkolna	56	Dom w zagrodzie	600	mur.	poł. XIX w.		
410	Grobniki	48-100	Szkolna	56	Budynki gospodarcze w zagrodzie	600	mur.	2 poł. XIX w.		
411	**Grobniki**	**48-100**	**Szkolna**	**57**	**Dom**	**575**	**mur.**	**poł. XIX w.**	**1854/66**	**24.10.1966 r.**
412	**Grobniki**	**48-100**	**Szkolna**	**60**	**Dom z bramą**	**598**	**mur.**	**ok. 1880 r.**	**1855/66**	**24.10.1966 r.**
413	**Grobniki**	**48-100**	**Szkolna**	**60**	**Spichlerz w zagrodzie**	**598**	**mur.**	**ok. 1880 r.**	**1855/66**	**24.10.1966 r.**
414	**Grobniki**	**48-100**	**Szkolna**	**63**	**Zagroda (dom z bramą)**	**579**	**mur.**	**poł. XIX w.**	**1856/66**	**24.10.1966 r.**
415	Grobniki	48-100	Szkolna	64	Dom	594	mur.	poł. XIX w.		
416	Grobniki	48-100	Szkolna	68	Dom	590	mur.	4 ćw. XIX w.		
417	**Grobniki**	**48-100**	**Zamkowa**		**Kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela**	**705**	**mur.**	**XVI w., 1700 r., 1904 r.**	**1172/66**	**19.02.1966 r.**
418	Grobniki	48-100	Zamkowa	w zespole kościelnym	Kapliczka cmentarna	705	mur.	k. XIX w.		
419	Grobniki	48-100	Zamkowa	5	Oficyna zamkowa, ob. budynek mieszkalny	810/1	mur.	XVIII/XIX w.		
420	**Grobniki**	**48-100**	**Zamkowa**	**7**	**Pałac, komturia joannitów**	**807**	**mur.**	**XVI-XVIII w., 1843 r.**	**784/64**	**11.04.1964 r.**
421	**Grobniki**	**48-100**	**Zamkowa**	**obok pałacu**	**Park zamkowy**	**807, 808, 809/2, 810/1, 810/2, 811/1**		**XVI/XVII w.**	**182/88**	**29.07.1988 r.**
422	**Kietlice**	**48-118**			**Kaplica cmentarna, ob. Kościół filialny pw. Św. Józefa**	**274**	**mur.**	**1881 r.**	**171/2011**	**04.10.2011 r.**
423	Kietlice	48-118		na cmentarzu	Krzyż-pomnik poległych podczas I wojny światowej	274	kam.	ok. 1919 r.		
424	Kietlice	48-118		obok kaplicy	Krzyż kamienny	274	kam.	1925 r.		
425	Kietlice	48-118		26a	Dom	53	mur.	ok. 1880 r.		
426	Kietlice	48-118		obok nr 29	Kapliczka	49	mur.	ok. poł. XIX w.		
427	Kietlice	48-118		45	Dom	172	mur.	ok. poł. XIX w.		
428	Kietlice	48-118		49	Dom	176		ok. poł. XIX w.		
429	**Kietlice**	**48-118**		**50**	**Zagroda (Dom z ogrodzeniem i bramą)**	**177**	**mur.**	**1 poł. XIX w.**	**1860/66**	**24.10.1966 r.**

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
430	**Kietlice**	**48-118**		**54**	**Dom w zagrodzie**	**181**	**mur.**	**1 poł. XIX w.**	**1861/66**	**24.10.1966 r.**
431	**Kietlice**	**48-118**		**54**	**Budynek gospodarczy wraz ze stodołą**	**181**	**mur.**	**1 poł. XIX w.**	**1861/66**	**24.10.1966 r.**
432	Kietlice	48-118		obok nr 57	Krzyż kamienny	184	kam.	1894 r.		
433	Kietlice	48-118		obok nr 65	Krzyż kamienny	353/1	kam.	1893 r.		
434	Kietlice	48-118		na wsch od wsi, przy szosie Kietlice-Biernatów	Krzyż kamienny	230	kam.	1879 r.		
435	Klisino	48-118			Układ ruralistyczny wsi			2 poł. XIII w.		
436	**Klisino**	**48-118**			**Kościół parafialny pw. Św. Krzyża**	**444**	**mur.**	**k. XVI w., 1867-69 r.**	**639/59**	**13.11.1959 r.**
437	Klisino	48-118			Ogrodzenie kościoła parafialnego	444	mur.	ok. 1600 r.		
438	**Klisino**	**48-118**			**Pałac, ob. Dom Pomocy Społecznej**	**430**	**mur.**	**poł. XVII w., XVIII, XIX i XX w.**	**530/58**	**15.11.1958 r.**
439	**Klisino**	**48-118**		**na terenie parku pałacowego**	**Kaplica pałacowa**	**430**	**mur.**	**1 poł. XIX w.**	**114/84**	**19.09.1964 r.**
440	**Klisino**	**48-118**			**Park pałacowy**	**430**		**XVII/XVIII w.**	**114/84**	**19.09.1964 r.**
441	**Klisino**	**48-118**			**Spichlerz dworski w zespole pałacowym**	**432/8**	**mur.**	**XVIII/XIX w.**	**793/64**	**13.04.1963 r.**
442	Klisino	48-118		obok pałacu	Obora w zespole pałacowym	432/8	mur.	ok. poł. XIX w.		
443	Klisino	48-118		obok pałacu	Stajnia w zespole pałacowym	432/8	mur.	ok. poł. XIX w.		
444	Klisino	48-118		3	Dom	483/1	mur.	1912 r.		
445	Klisino	48-118		4	Dom	482	mur.	pocz. XX w.		
446	Klisino	48-118		10	Dom	477	mur.	ok. 1906 r.		
447	Klisino	48-118		15	Dom	470	mur.	1925 r.		
448	Klisino	48-118		37	Dom	395	mur.	k. XIX w.		
449	Klisino	48-118		38	Dom	394	mur.	1896 r.		
450	**Klisino**	**48-118**		**42**	**Dom**	**390**	**mur.**	**XIX w.**	**1863/66**	**24.10.1966 r.**
451	**Klisino**	**48-118**		**118**	**Plebania**	**445**	**mur.**	**1855 r.**	**1862/66**	**24.10.1966 r.**
452	Klisino	48-118		119	Dom	446	mur.	pocz. XX w.		
453	Klisino	48-118		119a	Dom	447	mur.	k. XIX w.		
454	Klisino	48-118		123	Dom	451	mur.	1924 r.		
455	Klisino	48-118		125	Dom	453	mur.	1909 r.		
456	Klisino	48-118		127	Dom	455/1	mur.	1915 r.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
457	Klisino	48-118		141	Dom	222	mur.	pocz. XX w.		
458	Klisino	48-118		143a	Dom w zagrodzie	223	mur.	pocz. XX w.		
459	Klisino	48-118		płn. część wioski, obok nr 153	kapliczka	1/2	mur.	pocz. XX w.		
460	Klisino	48-118		155	Dom	192/3	mur.	1912 r.		
461	**Krasne Pole**	**48-155**			**Kościół filialny pw. Św. Marii Magdaleny**	**103**	**mur.**	**1691 r., XVIII w.**	**1173/66**	**19.02.1966 r.**
462	Krasne Pole	48-155		3	Dom	20	mur.	pocz. XIX w.		
463	Krasne Pole	48-155		naprzeciw nr 3	Krzyż kamienny	15	kam.	1886 r.		
464	Krasne Pole	48-155		11	Remiza strażacka	28	mur.	k. XIX w.		
465	Krasne Pole	48-155		12	Dom	30/2	mur.	2 poł. XVIII w.		
466	Krasne Pole	48-155		20a	Dom	102/1	mur.	ok. 1915 r.		
467	Krasne Pole	48-155		21	Dom	90	mur.	pocz. XIX w.		
468	Krasne Pole	48-155		obok nr 25	Kapliczka	99	mur.	1 poł. XIX w.		
469	Krasne Pole	48-155		32	Dom	147/1	mur.	poł. XIX w.		
470	Krasne Pole	48-155		33	Dom	148	mur.	poł. XIX w.		
471	Krasne Pole	48-155		34	Dom	149	mur.	poł. XIX w.		
472	Krasne Pole	48-155		35	Dom	153/2	mur.	ok. 1880 r.		
473	Krasne Pole	48-155		37	Dom	159	mur.	ok. poł. XIX w.		
474	Krasne Pole	48-155		39	Dom	171/5	mur.	ok. 1880 r.		
475	Krasne Pole	48-155		41	Dom	165	mur.	1 poł. XIX w.		
476	Krasne Pole	48-155		42	Dom	168/1	mur.	ok. poł. XIX w.		
477	Krasne Pole	48-155		przy szosie Opawica-Krasne Pole	Krzyż kamienny	90	kam.	1883 r.		
478	**Królowe**	**48-118**			**Kościół parafialny pw. Św. Wawrzyńca**	**154**	**mur.**	**1847-49**	**1174/66**	**19.02.1966 r.**
479	Królowe	48-118			Mur kościelny	154	mur.	ok. poł. XIX w.		
480	Królowe	48-118		na wjeździe do wsi, zach. strona wsi	Krzyż kamienny	329		1887 r.		
481	Królowe	48-118		na terenie cmentarzu	Krzyż kamienny	118		1880 r.		
482	**Królowe**	**48-118**		**10**	**Dom**	**347**	**mur.**	**ok. 1870 r.**	**1868/66**	**24.10.1966 r.**
483	Królowe	48-118		16	Dom	256/1	mur.	ok. poł. XIX w.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
484	Królowe	48-118		31	Dom	133/2	mur.	ok. poł. XIX w.		
485	**Królowe**	**48-118**		**33**	**Dom**	**134**	**mur.**	**ok. poł. XIX w.**	**1869/66**	**24.10.1966 r.**
486	Królowe	48-118		35	Dom	134	mur.	ok. poł. XIX w.		
487	Królowe	48-118		obok nr 35	Kapliczka	136	kam.	ok. 1880 r.		
488	Królowe	48-118		40	Zagroda (dom z bramą)	241	mur.	ok. poł. XIX w.		
489	Królowe	48-118		42	Szkoła, ob. Budynek mieszkalny	240	mur.	poł. XIX w.		
490	**Królowe**	**48-118**		**44**	**Dom**	**239/4**	**mur.**	**ok. 1860 r.**	**1870/66**	**24.10.1966 r.**
491	Królowe	48-118		obok nr 44	Krzyż kamienny	239/4	kam.	1909 r.		
492	Królowe	48-118		46	Dom	239/5	mur.	ok. 1860 r.		
493	Królowe	48-118		48	Dom	238	mur.	ok. 1860 r.		
494	Królowe	48-118		obok nr 51	Krzyż kamienny	138	kam.	1883 r.		
495	**Królowe**	**48-118**		**57**	**Dom**	**146**	**mur.**	**XIX w.**	**1871/66**	**24.10.1966 r.**
496	Królowe	48-118		64	Dom	229	mur.	ok. 1860 r.		
497	Królowe	48-118		65a	Dom	150	mur.	2 poł. XIX w.		
498	**Królowe**	**48-118**		**73**	**Dom**	**157**	mur.	**ok. poł. XIX w.**	**1872/66**	**24.10.1966 r.**
499	**Królowe**	**48-118**		**73**	**Budynek gospodarczy**	**157**	**mur.**	**ok. poł. XIX w.**	**1872/66**	**24.10.1966 r.**
500	Królowe	48-118		78	Dom	221	mur.	ok. 1907 r.		
501	Królowe	48-118		79	Dom	160	mur.	ok. 1860 r.		
502	Królowe	48-118		po płn. stronie wsi, przy polnej drodze	Krzyż kamienny	172/2, 173	kam.	ok. poł. XIX w.		
503	**Królowe**	**48-118**		**usytuowany poza wsią na drodze do Lisięcic**	**Młyn wodny**	**191**	**mur.**	**1793 r.**	**778/64**	
504	**Krzyżowice**	**48-100**			**Kościół filialny pw. Nawiedzenia NMP**	**177**	**mur.**	**pocz. XX w.**	**62/2008**	**07.04.2008 r.**
505	**Krzyżowice**	**48-100**		**wokół kościoła**	**Mur kościelny wraz z bramą**	**177**	**mur.**	**k. XIX w.**	**62/2008**	**07.04.2008 r.**
506	**Krzyżowice**	**48-100**		**wokół kościoła**	**Cmentarz przykościelny**	**177**		**k. XIX w.**	**62/2008**	**07.04.2008 r.**
507	Krzyżowice	48-100		naprzeciw wejścia do kościoła	Kapliczka	229	mur.	k. XIX w.		
508	Krzyżowice	48-100		11	Dom	155	mur.	ok. poł. XIX w.		
509	**Krzyżowice**	**48-100**		**26**	**Dom**	**168**	**mur.**	**XIX w.**	**1873/66**	**24.10.1966 r.**
510	Krzyżowice	48-100		32	Dom	237	mur.	ok. 1880 r.		
511	Krzyżowice	48-100		34	Dom	235	mur.	ok. 1880 r.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
512	Krzyżowice	48-100		38	Dom	231	mur.	ok. 1880 r.		
513	Krzyżowice	48-100		obok nr 38	Kapliczka	232	mur.	ok. 1880 r.		
514	Krzyżowice	48-100		39	Dom	230	mur.	k. XIX w.		
515	Krzyżowice	48-100		obok nr 47	Kapliczka	192	mur.	2 poł. XIX w.		
516	Krzyżowice	48-100		54	Dom	181	mur.	ok. poł. XIX w.		
517	Krzyżowice	48-100		obok nr 55	Krzyż kamienny	182	mur.	1916 r.		
518	Krzyżowice	48-100		61	Dom	110	mur.	poł. XIX w.		
519	Krzyżowice	48-100		zach. skraj wsi	Krzyż kamienny	413/2	kam.	1902 r.		
520	Krzyżowice	48-100		wjeździe do wsi od płn. strony	Krzyż kamienny	47	kam.	XIX/XX w.		
521	Krzyżowice	48-100		na terenie cmentarzu	Krzyż kamienny	222/2	kam.	1885 r.		
522	**Lisięcice**	**48-118**	**Kościelna**		**Kościół parafialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego**	**793**	**mur.**	**XV w., 1667 r., 1802 r.**	**975/65**	**13.02.1965 r.**
523	Lisięcice	48-118	Głubczycka	7	Krzyż kamienny	908/2	kam.	k. XIX w.		
524	Lisięcice	48-118	Głubczycka	29	Dom	919/2	mur.	ok. poł. XIX w.		
525	Lisięcice	48-118	Głubczycka	30	Dom	928/1	mur.	ok. poł. XIX w.		
526	Lisięcice	48-118	Głubczycka	32	Dom	927	mur.	k. XIX w.		
527	Lisięcice	48-118	Głubczycka	42	Dom	750	mur.	ok. 1880 r.		
528	Lisięcice	48-118	Głubczycka	naprzeciw nr 42	Remiza strażacka	796	mur.	1908 r.		
529	Lisięcice	48-118	Kościelna	4	Plebania	792/1	mur.	ok. 1905 r.		
530	Lisięcice	48-118	Kościelna	obok nr 25	Kapliczka	805	kam.	ok. poł. XIX w.		
531	**Lisięcice**	**48-118**	**Kościelna**	**26**	**Dom**	**597**	**mur.**	**XIX w.**	**1913/67**	**18.10.1967 r.**
532	**Lisięcice**	**48-118**	**Kościelna**	**26**	**Budynki gospodarcze**	**597**	**mur.**	**4 ćw. XIX w.**	**1913/67**	**18.10.1967 r.**
533	**Lisięcice**	**48-118**	**Kościelna**	**27**	**Dom**	**808**	**mur.**	**poł. XIX w.**	**1912/67**	**18.10.1967 r.**
534	**Lisięcice**	**48-118**	**Kościelna**	**27**	**Stodoła**	**808**	**mur.**	**k. XIX w.**	**1912/67**	**18.10.1967 r.**
535	Lisięcice	48-118	Kościelna	39	Dom	818	mur.	ok. poł. XIX w.		
536	Lisięcice	48-118	Kościelna	42	Dom	590/3	mur.	XIX w.		
537	Lisięcice	48-118	Kościelna	46	Dom	584	mur.	ok. poł. XIX w.		
538	Lisięcice	48-118	Kościelna	obok nr 52	Krzyż kamienny	581	kam.	k. XIX w.		
539	Lisięcice	48-118	Kościelna	53	Dom	835	mur.	ok. poł. XIX w.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
540	Lisięcice	48-118	Kościelna	57	Dom	837	mur.	ok. poł. XIX w.		
541	Lisięcice	48-118	Kościelna	77	Dom	848	mur.	ok. 1880 r.		
542	Lisięcice	48-118	Słowackiego	1	Dom	770	mur.	ok. poł. XIX w.		
543	Lisięcice	48-118	Słowackiego	obok nr 6	Kapliczka	615, 617	kam.	ok. poł. XIX w.		
544	Lisięcice	48-118	Wolności	13	Dom	754	mur.	ok. 1880 r.		
545	Lisięcice	48-118	Wolności	15	Dom	753	mur.	ok. 1880 r.		
546	Lisięcice	48-118	Wolności	17	Budynek gospodarczy	752	mur.	ok. 1880 r.		
547	Lisięcice	48-118	Wolności	31	Dom	695/1	mur.	ok. poł. XIX w.		
548	Lisięcice	48-118	Wolności	34	Dom	734	mur.	ok. 1880 r.		
549	Lisięcice	48-118	Wolności	62	Dom	720/1	mur.	ok. poł. XIX w.		
550	Lisięcice	48-118	Wolności	62a	Dom	720/1	mur.	ok. poł. XIX w.		
551	**Lisięcice**	**48-118**	**Żymierskiego**	**13**	**Zagroda (dom z furtą i bramą)**	**664**	**mur.**	**poł. XIX w.**	**1914/67**	**18.10.1967 r.**
552	**Lisięcice**	**48-118**	**Żymierskiego**	**13**	**Spichlerz**	**664**	**mur.**	**poł. XIX w.**	**1914/67**	**18.10.1967 r.**
553	Lisięcice	48-118	Żymierskiego	obok nr 23	Krzyż kamienny	670	kam.	1902 r.		
554	Lisięcice	48-118	Żymierskiego	27	Dom	673	mur.	ok. 1880 r.		
555	Lisięcice	48-118	Żymierskiego	29	Dom	674	mur.	ok. 1880 r.		
556	Lisięcice	48-118	Żymierskiego	obok nr 33	Krzyż kamienny	676	kam.	4 ćw. XIX w.		
557	**Lwowiany**	**48-100**		**wsch. część wsi**	**Dwór**	**105**	**mur.**	**XVIII w.**	**794/64**	**13.04.1964 r.**
558	Mokre	48-155			Układ ruralistyczny wsi			1337 r.		
559	Mokre	48-155			Kościół pw. Św. Maksymiliana Kolbe	133	mur.	1829 r.		
560	Mokre	48-155			Mur kościelny	133	mur.	ok. poł. XIX w.		
561	Mokre	48-155		9	Dom	129	mur.	ok. 1905 r.		
562	Mokre	48-155		13a	Dom	112	mur.	ok. 1925 r.		
563	Mokre	48-155		15	Dom	134	mur.	pocz. XX w.		
564	Mokre	48-155		17	Dom	56/1	mur.	ok. 1880 r.		
565	Mokre	48-155		18	Dom	54/1	mur.	ok. 1880 r.		
566	Mokre	48-155		19	Dom	53/3	mur.	ok. 1880 r.		
567	Mokre	48-155		21	Dom	51/1	mur.	poł. XIX w.		
568	Mokre	48-155		40	Dom	150/1	mur.	ok. poł. XIX w.		
569	Mokre	48-155		43	Dom	147	mur.	2 poł. XIX w.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
570	Mokre	48-155		44	Dom	216	mur.	2 poł. XIX w.		
571	Mokre	48-155		45	Dom	146	mur.	XVIII/XIX w.		
572	Mokre	48-155		47	Dom	145	mur.	poł. XIX w.		
573	Mokre	48-155		51	Dom	143	mur.	1 poł. XIX w.		
574	Mokre	48-155		67	Dom	234	mur.	ok. 1890 r.		
575	Mokre	48-155		przy drodze, wsch. część wsi	Cmentarz I	128		ok. poł. XIX w.		
576	Mokre	48-155		przy drodze, wsch. część wsi	Cmentarz II	334		ok. poł. XIX w.		
577	**Nowa Wieś Głubczycka**	**48-100**			**Kościół filialny pw. Wszystkich Świętych**	**291**	**mur.**	**1781 r., 1879 r.**	**1176/66**	**19.02.1966 r**
578	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		wokół kościoła	Mur kościelny wraz z bramą	291	mur.	ok. 1879 r.		
579	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		na terenie cmentarza przykościelnego	Dzwonnica	291	mur.	1 poł. XIX w.		
580	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		6	Dom	76	mur.	pocz. XX w.		
581	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		10	Dom	71	mur.	ok. poł. XIX w.		
582	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		11	Dom	72/1	mur.	ok. poł. XIX w.		
583	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		16	Dom	258	mur.	ok. poł. XIX w.		
584	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		20	Dom	262	mur.	poł. XIX w.		
585	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		42	Dom	339	mur.	ok. 1880 r.		
586	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		45	Dom	292/2	mur.	ok. 1880 r.		
587	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		51	Dom	280	mur.	k. XIX w.		
588	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		53	Młyn wodny	70	mur.	ok. 1880 r.		
589	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		54a	Remiza strażacka	69/1	mur.	k. XIX w.		
590	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		56	Dom	66	mur.	poł. XIX w.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
591	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		59	Dom	64/1	mur.	1 poł. XIX w.		
592	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		65	Dom	60	mur.	poł. XIX w.		
593	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		68	Dom	104	mur.	pocz. XX w.		
594	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		68	Budynek gospodarczy	104	mur.	ok. poł. XIX w.		
595	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		69	Dom	103	mur.	ok. 1860 r.		
596	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		73	Dom	99	mur.	ok. 1880 r.		
597	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		75	Dom	98	mur.	ok. 1880 r.		
598	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		77	Dom	96	mur.	ok. 1880 r.		
599	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		79a	Dom	94/1	mur.	poł. XIX w.		
600	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		82	Spichlerz	91	mur.	XIX w.		
601	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		83	Dom	90	mur.	k. XIX w.		
602	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		86	Dom	87	mur.	ok. 1870 r.		
6-3	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		88	Dom	84/5	mur.	ok. 1880 r.		
604	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		przy wjeździe do wsi od wsch.	Krzyż kamienny	379/1	kam.	poł. XIX w.		
605	Nowa Wieś Głubczycka	48-100		przy wjeździe do wsi od Bogdanowic	Krzyż kamienny	23	kam.	pocz. XX w.		
606	**Opawica**	**48-155**			**Kościół parafialny pw. Św. Trójcy**	**47**	**mur.**	**1701-96 r., 1829 r.**	**120/54**	**25.08.1954 r.**
607	Opawica	48-155		wokół kościoła	Mur kościelny	47	mur.	XVIII w.		
608	Opawica	48-155		w centrum wsi, w obrębie dawnego rynku	Figura Matki Boskiej z dzieciątkiem	36/1	kam.	1727 r.		
609	Opawica	48-155		w centrum wsi, w obrębie dawnego rynku	Figura św. Jana Nepomucena	36/1	kam.	1724 r.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
610	Opawica	48-155		14	Plebania	48/1	mur.	1776 r.		
611	Opawica	48-155		29	Dom	15/1	mur.	k. XIX w.		
612	Opawica	48-155		36	Dom	71	mur.	ok. 1880 r.		
613	Opawica	48-155		37	Dom	72	mur.	ok. 1880 r.		
614	Opawica	48-155		40	Dom I	75	mur.	ok. 1880 r.		
615	Opawica	48-155		40	Dom II	75	mur.	ok. 1880 r.		
616	Opawica	48-155		41	Dom	76	mur.	ok. 1880 r.		
617	Opawica	48-155		46	Dom	81/3	mur.	ok. 1880 r.		
618	Opawica	48-155		47	Dom	82	kam.	1908 r.		
619	Opawica	48-155		obok nr 47	Kapliczka	247/1	kam.	k. XIX w.		
620	Opawica	48-155		naprzeciw nr 47	Krzyż kamienny	16/2, 16/3	mur.	ok. 1880 r.		
621	Opawica	48-155		przy szosie Opawica-Krasne Pole	Kapliczka pw. Św. Anny	26, 27	mur.	k. XIX w.		
622	**Pielgrzymów**	**48-155**			**Kościół (ruina) pw. Św. Józefa**	**124**	**mur.**	**1805-1810 r.**	**954/65**	**26.01.1965 r.**
623	Pielgrzymów	48-155		przy kościele	Kapliczka	124	mur.	poł. XIX w.		
624	Pielgrzymów	48-155		1	Dom	176	mur.	ok. 1880 r.		
625	**Pielgrzymów**	**48-155**		**2a**	**Dwór w zespole dworskim**	**144**	**mur.**	**pocz. XIX w., XIX/XX w.**	**985/65**	**03.05.1965 r.**
626	**Pielgrzymów**	**48-155**			**Park dworski**	**144**		**pocz. XIX w., XIX/XX w.**	**A-110/84**	**28.09.1984 r.**
627	Pielgrzymów	48-155		3	Dom	143/1	mur.	ok. poł. XIX w.		
628	Pielgrzymów	48-155		6	Dom	135/1	mur.	ok. 1880 r.		
629	Pielgrzymów	48-155		9	Dom	139/1	mur.	ok. 1880 r.		
630	Pielgrzymów	48-155		10	Dom	127	mur.	ok. 1880 r.		
631	Pielgrzymów	48-155		14	Dom	83/2	mur.	ok. 1880 r.		
632	Pielgrzymów	48-155		obok nr 14	Krzyż kamienny	74	kam.	k. XIX w.		
633	Pielgrzymów	48-155		obok nr 17	Krzyż kamienny	96	kam.	k. XIX w.		
634	Pielgrzymów	48-155		obok nr 19	Krzyż kamienny	97	kam.	k. XIX w.		
635	Pielgrzymów	48-155		27	Dom	76	mur.	ok. 1880 r.		
636	Pielgrzymów	48-155		28	Dom	75/1	mur.	ok. 1880 r.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
637	Pielgrzymów	48-155		33	Dom	70	mur.	ok. 1880 r.		
638	Pielgrzymów	48-155		35	Dom	66	mur.	ok. 1880 r.		
639	Pielgrzymów	48-155		obok nr 35	Krzyż kamienny	66	kam.	k. XIX w.		
640	Pielgrzymów	48-155		obok nr 35	Krzyż kamienny	69	kam.	pocz. XX w.		
641	Pielgrzymów	48-155		36	Budynek mieszkalno-gospodarczy	65/1	mur.	ok. 1880 r.		
642	Pietrowice	48-155			Kościół parafialny pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa	69	mur.	1930 r., 1948-56 r.		
643	Pietrowice	48-155		16	Dom	68/3	mur.	pocz. XX w.		
644	Pietrowice	48-155		18	Dom	63	mur.	ok. 1880 r.		
645	Pietrowice	48-155		22	Dom	59	mur.	poł. XIX w.		
646	Pietrowice	48-155		obok nr 22	Krzyż kamienny	59	kam.	4 ćw. XIX w.		
647	Pietrowice	48-155		22a	Dom	59	mur.	poł. XIX w.		
648	Pietrowice	48-155		23	Dom	148	mur.	ok. 1900 r.		
649	Pietrowice	48-155		obok nr 36	Krzyż kamienny	127/4	kam.	k. XIX w.		
650	Pietrowice	48-155		obok 39, przy drodze do Ciermięcic	Kapliczka	85	mur.	ok. 1915 r.		
651	Pietrowice	48-155		obok nr 44	Krzyż kamienny	198	kam.	k. XIX w		
652	Pietrowice	48-155		57	Spichlerz	74	mur.	1 poł. XIX w.		
653	**Pomorzowice**	**48-118**			**Kościół parafialny pw. Św. Jana Chrzciciela**	**187**	**mur.**	**1613 r., 1846 r.**	**796/64**	**13.04.1964 r.**
654	Pomorzowice	48-118			Ogrodzenie kościoła parafialnego	187	mur.	XVII w.		
655	**Pomorzowice**	**48-118**		**1abc**	**Pałac w zespole pałacowy**	**1/22**	**mur.**	**1614 r., 1900 r., 1969 r.**	**986/65**	**03.05.1965 r.**
656	Pomorzowice	48-118			Park pałacowy	1/18		XVII w., XIX w.		
657	Pomorzowice	48-118			Kaplica pałacowa	1/25	mur.	1614 r.		
658	Pomorzowice	48-118		6	Dom	252/1	mur.	ok. 1880 r.		
659	Pomorzowice	48-118		9	Dom	249	mur.	ok. 1880 r.		
660	Pomorzowice	48-118		10	Dom	248	mur.	ok. 1880 r.		
661	Pomorzowice	48-118		12	Dom	246/1	mur.	ok. 1880 r.		
662	Pomorzowice	48-118		27	Dom	218	mur.	ok. 1880 r.		
663	Pomorzowice	48-118		obok nr. 46	Krzyż kamienny	188/1	kam.	4 ćw. XIX w.		
664	Pomorzowice	48-118		50	Dom	185	mur.	ok. 1880 r.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
665	Pomorzowice	48-118		56	Dom	195	mur.	ok. 1880 r.		
666	Pomorzowice	48-118		58	Dom	193/1	mur.	ok. 1880 r.		
667	Pomorzowice	48-118		59	Dom	193/2	mur.	ok. 1880 r.		
668	Pomorzowice	48-118		63	Dom	102	mur.	ok. 1890 r.		
669	Pomorzowice	48-118		69	Dom	169	mur.	ok. 1880 r.		
670	Pomorzowice	48-118		74	Dom	175	mur.	ok. 1880 r.		
671	Pomorzowice	48-118		76	Dawna pastorówka, ob. budynek mieszkalny	177/2	mur.	ok. 1900 r.		
672	Pomorzowice	48-118		obok nr 76	Cmentarz ewangelicki	176		poł. XIX w.		
673	Pomorzowice	48-118		na terenie cmentarza ewangelickiego	Kaplica	176	mur.	poł. XIX w.		
674	Pomorzowice	48-118		77	Dom	178	mur.	ok. 1900 r.		
675	Pomorzowice	48-118		79	Dom	179	mur.	ok. 1880 r.		
676	Pomorzowice	48-118		80	Dom	180/1	mur.	ok. 1910 r.		
677	Pomorzowice	48-118		81	Dom	181/1	mur.	ok. 1880 r.		
678	Pomorzowice	48-118		82	Dom	182/1	mur.	ok. 1880 r.		
679	Pomorzowice	48-118		89	Dom	329	mur.	ok. 1890 r.		
680	Pomorzowiczki	48-118		1	Dom	63	mur.	ok. 1900 r.		
681	Pomorzowiczki	48-118		2	Dom	62	mur.	1904 r.		
682	Pomorzowiczki	48-118		3	Dom	64/1	mur.	ok. 1880 r.		
683	Pomorzowiczki	48-118		24	Dom	174	mur.	ok. XIX w.		
684	Pomorzowiczki	48-118		25	Dom	173	mur.	ok. XIX w.		
685	Pomorzowiczki	48-118		26	Dom	172/1	mur.	ok. 1880 r.		
686	Pomorzowiczki	48-118		27	Dom	171	mur.	ok. 1880 r.		
687	Pomorzowiczki	48-118		32	Dom	165/2	mur.	ok. 1900 r.		
688	Pomorzowiczki	48-118		37	Dom z kaplicą	82	mur.	1887 r.		
689	Radynia	48-155			Układ ruralistyczny wsi			XIII w.		
690	Radynia	48-155			Kaplica pw. Św. Anny	66	mur.	1742 r., 1958 r.		
691	Radynia	48-155		1	Dom, ob. świetlica	31	mur.	2 ćw. XIX w.		
692	Radynia	48-155		3	Dom	145	mur.	ok. poł. XIX w.		
693	Radynia	48-155		obok nr 4	Krzyż kamienny	79	kam.	k. XIX w.		
694	Radynia	48-155		24	Dom	67	mur.	k. XIX w.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
695	Radynia	48-155		26	Dom	65	mur.	pocz. XX w.		
696	Radynia	48-155		obok nr 27	Krzyż kamienny	133	kam.	XIX/XX w.		
697	Radynia	48-155		28	Dom	62/2	mur.	ok. 1880 r.		
698	Radynia	48-155		30	Dom	87	mur.	pocz. XIX w.		
699	Radynia	48-155		31	Dom	86	mur.	ok. poł. XIX w.		
700	Równe	48-151			Układ ruralistyczny wsi			ok. 1377 r.		
701	**Równe**	**48-151**			**Kościół parafialny pw. śś. Piotra i Pawła**	**369**	**mur.**	**1550 r., 1827-32 r.**	**640/59**	**13.11.1959 r.**
702	Równe	48-151		obok nr 8	Krzyż kamienny	60	kam.	1888 r.		
703	Równe	48-151		12	Dom	246/3	mur.	2 poł. XIX w.		
704	Równe	48-151		obok nr 30	Krzyż kamienny	363	kam.	1928 r.		
705	Równe	48-151		32	Dom	265	mur.	k. XIX w.		
706	Równe	48-151		37	Dom	269/1	mur.	k. XIX w.		
707	**Równe**	**48-151**		**38**	**Plebania**	**270/1**	**mur.**	**XVIII/XIX w.**	**1047/67**	**22.03.1967 r.**
708	Równe	48-151		39	Szkoła, ob. Budynek mieszkalny	365/3	mur.	ok. 1890 r.		
709	Równe	48-151		40	Dom	272	mur.	ok. 1880 r.		
710	Równe	48-151		41	Dom	271	mur.	ok. 1908 r.		
711	Równe	48-151		naprzeciw nr 41	Krzyż kamienny	855	kam.	pocz. XX w.		
712	Równe	48-151		43	Dom	274	mur.	ok. 1900 r.		
713	Równe	48-151		44	Dom z bramą	275/1	mur.	ok. 1880 r.		
714	Równe	48-151		57	Dom	286	mur.	ok. 1900 r.		
715	Równe	48-151		67	Dom	295	mur.	ok. poł. XIX w.		
716	**Równe**	**48-151**		**płn. część wsi, obok 69a**	**Kaplica**	**300**	**mur.**	**XVIII w.**	**644/59**	**13.11.1959 r.**
717	Równe	48-151		obok nr 79	Krzyż kamienny	618/1	kam.	XIX/XX w.		
718	Równe	48-151		91	Dom	307	mur.	1 poł. XIX w.		
719	Równe	48-151		92	Dom II	311	mur.	ok. 1880 r.		
720	Równe	48-151		92	Dom II	311	mur.	poł. XIX w.		
721	Równe	48-151		97	Dom	315	mur.	ok. 1880 r.		
722	Równe	48-151		obok nr 97	Krzyż kamienny	315	kam.	ok. 1880 r.		
723	Równe	48-151		obok nr 100	Krzyż kamienny	320	kam.	ok. 1900 r.		
724	Równe	48-151		112	Dom	332/1	mur.	poł. XIX w.		
725	Równe	48-151		obok nr 113	Krzyż kamienny	335	kam.	1881 r.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
726	Równe	48-151		114	Dom	334/1	mur.	poł. XIX w.		
727	Równe	48-151		115	Dom	335	mur.	2 poł. XIX w.		
728	Równe	48-151		117	Dom	368	mur.	2 poł. XIX w.		
729	Równe	48-151		122	Dom	341/1	mur.	2 poł. XIX w.		
730	Równe	48-151		127	Dom	347/2	mur.	2 poł. XIX w.		
731	Równe	48-151		obok nr 127	Kapliczka	347/3	mur.	k. XIX w.		
732	Równe	48-151		obok nr 127	Krzyż kamienny	347/2	kam.	1889 r.		
733	Równe	48-151		obok nr 133a	Krzyż kamienny	351	kam.	1902 r.		
734	Równe	48-151		135	Dom	353	mur.	ok. poł. XIX w.		
735	Równe	48-151		136	Dom	354	mur.	k. XIX w.		
736	Równe	48-151		138	Dom	355	mur.	k. XIX w.		
737	Równe	48-151		139	Dom	356	mur.	1886 r.		
738	Równe	48-151		147	Dom	185/1	mur.	ok. poł. XIX w.		
739	Równe	48-151		wsch. część wsi	Krzyż kamienny	810	kam.	1915 r.		
740	Równe	48-151		płd. część wsi	Krzyż kamienny	745/1	kam.	poł. XIX w.		
741	Ściborzyce Małe	48-110			Układ ruralistyczny wsi			XIII w.		
742	**Ściborzyce Małe**	**48-110**			**Kościół parafialny pw. Św. Trójcy**	**150**	**mur.**	**1601-02 r.**	**430/58**	**08.10.1958 r.**
743	Ściborzyce Małe	48-110			Ogrodzenie kościoła parafialnego	150	mur.	XVII w.		
744	Ściborzyce Małe	48-110		6	Dom	133	mur.	ok. 1900 r.		
745	Ściborzyce Małe	48-110		8	Dom	135/1	mur.	ok. poł. XIX w.		
746	Ściborzyce Małe	48-110		8a	Dom	136	mur.	ok. 1880 r.		
747	Ściborzyce Małe	48-110		8a	Brama	136	mur.	ok. 1880 r.		
748	Ściborzyce Małe	48-110		obok nr 14	Kapliczka	703/1	mur.	ok. poł. XIX w.		
749	Ściborzyce Małe	48-110		20	Dom	145	mur.	ok. 1880 r.		
750	Ściborzyce Małe	48-110		22	Dom	146	mur.	ok. 1880 r.		
751	Ściborzyce Małe	48-110		obok nr 26a	Kapliczka	149/2	mur.	1 poł. XIX w.		
752	Ściborzyce Małe	48-110		27	Plebania	151	mur.	pocz. XX w		
753	Ściborzyce Małe	48-110		28	Budynek mieszkalno-gospodarczy	152	mur.	poł. XIX w.		
754	Ściborzyce Małe	48-110		33	Dom z bramą i furtą	157/1	mur.	pocz. XX w		
755	Ściborzyce Małe	48-110		33a	Dom	157/2	mur.	pocz. XX w.		
756	Ściborzyce Małe	48-110		42	Dom	166/2	mur.	k. XIX w.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
757	Ściborzyce Małe	48-110		naprzeciw nr 48	Krzyż kamienny	173	kam.	1905 r.		
758	Ściborzyce Małe	48-110		51	Dom	292/1	mur.	ok. 1880 r.		
759	Ściborzyce Małe	48-110		60	Dom	285	mur.	ok. 1860 r.		
760	Ściborzyce Małe	48-110		63	Dom	715/1	mur.	ok. 1900 r.		
761	Ściborzyce Małe	48-110		72	Dom	278/1	mur.	ok. 1880 r.		
762	Ściborzyce Małe	48-110		obok nr 80	Kapliczka	269	mur.	1 poł. XIX w.		
763	**Tarnkowa**	**48-118**			**Kaplica pw. śś. Filipa i Jakuba**	**20/3**	**mur.**	**1773 r.**	**797/64**	**13.04.1964 r.**
764	Tarnkowa	48-118		obok kaplicy	Krzyż kamienny	20/3	kam.	1877 r.		
765	Tarnkowa	48-118		przy szosie Głubczyce-Tarnkowa, obok cmentarza	Krzyż kamienny	57	kam.	1902 r.		
766	Tarnkowa	48-118		przy szosie Tarnkowa-Sławoszów, na zach. od wsi	Krzyż kamienny	10	kam.	XIX/XX w.		
767	Tarnkowa	48-118		2	Dom	22	mur.	k. XIX w.		
768	Tarnkowa	48-118		obok nr 3	Krzyż kamienny	75	kam.	1883 r.		
769	Tarnkowa	48-118		5	Dom	34	mur.	ok. 1880 r.		
770	Tarnkowa	48-118		23	Dom	59/1	mur.	k. XIX w.		
771	Tarnkowa	48-118		24-25	Dom	53/2	mur.	ok. 1900 r.		
772	Tarnkowa	48-118		26	Dom	52	mur.	1902 r.		
773	Zawiszyce	48-118			Kościół parafialny pw. św. Marii Magdaleny	211	mur.	1803-05 r., po 1945 r.		
774	Zawiszyce	48-118		obok kościoła	Krzyż kamienny	211	kam.	k. XIX w.		
775	Zawiszyce	48-118		5	Dom	567	mur.	k. XIX w.		
776	Zawiszyce	48-118		6	Dom	566	mur.	ok. 1880 r.		
777	Zawiszyce	48-118		obok nr 6	Krzyż kamienny	566	kam.	k. XIX w.		
778	Zawiszyce	48-118		8	Dom	203	mur.	ok. 1880 r.		
779	Zawiszyce	48-118		obok nr 10	Posąg kamienny	196	kam.	1 ćw. XX w.		
780	Zawiszyce	48-118		13	Szkoła katolicka, ob. budynek mieszkalny	205/7	mur.	ok. 1880 r.		
781	Zawiszyce	48-118		13a	Plebania	206	mur.	ok. 1880 r.		
782	Zawiszyce	48-118		15	Dom	212	mur.	ok. poł. XIX w.		
783	Zawiszyce	48-118		26	Dom	226	mur.	ok. poł. XIX w.		
784	Zawiszyce	48-118		29	Dom	230/1	mur.	ok. 1880 r.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
785	Zawiszyce	48-118		33	Dom	239	mur.	k. XIX w.		
786	Zawiszyce	48-118		34	Dom	241	mur.	ok. 1880 r.		
787	**Zawiszyce**	**48-118**		**39**	**Dom**	**243**	**mur.**	**poł. XIX w.**	**1747/67**	**10.03.1967 r.**
788	Zawiszyce	48-118		44	Dom	257/2	mur.	ok. 1880 r.		
789	Zawiszyce	48-118		naprzeciw nr 44	Kapliczka	245	mur.	1811 r.		
790	Zawiszyce	48-118		48	Dom	266	mur.	1900 r.		
791	Zawiszyce	48-118		59	Dom	288	mur.	ok. 1880 r.		
792	Zawiszyce	48-118		63	Dom	294/1	mur.	1869 r.		
793	Zawiszyce	48-118		67	Dom	307	mur.	ok. 1880 r.		
794	Zawiszyce	48-118		niedaleko nr 67	Krzyż kamienny	305	kam.	1902 r.		
795	Zawiszyce	48-118		71	Dom	303	mur.	1908 r.		
796	Zawiszyce	48-118		84	Dom	92	mur.	ok. 1880 r.		
797	Zawiszyce	48-118		85	Dom	299	mur.	ok. 1880 r.		
798	Zawiszyce	48-118		86	Dom	93	mur.	ok. 1880 r.		
799	Zawiszyce	48-118		87	Dom	94	mur.	ok. 1880 r.		
800	Zawiszyce	48-118		obok nr 87	Kapliczka	95/1	mur.	2 poł. XIX w.		
801	Zawiszyce	48-118		88	Dom	292	mur.	ok. 1880 r.		
802	Zawiszyce	48-118		91	Dom	95/1	mur.	ok. 1880 r.		
803	Zawiszyce	48-118		92	Dom	98	mur.	ok. 1880 r.		
804	Zawiszyce	48-118		98	Dom	104	mur.	1912 r.		
805	Zawiszyce	48-118		99	Dom	105	mur.	pocz. XX w.		
806	Zawiszyce	48-118		104	Dom	259/1	mur.	ok. 1880 r.		
807	Zawiszyce	48-118		obok nr 107	Dom	109	mur.	1879 r.		
808	Zawiszyce	48-118		109	Dom	113	mur.	k. XIX w.		
809	Zawiszyce	48-118		112	Dom	115	mur.	ok. 1880 r.		
810	Zawiszyce	48-118		obok nr 113	Kapliczka	118	mur.	ok. 1880 r.		
811	Zawiszyce	48-118		118	Dom	120	mur.	ok. 1880 r.		
812	Zawiszyce	48-118		122	Dom	123	mur.	1861 r.		
813	Zawiszyce	48-118		obok nr 131a	Krzyż kamienny	134/3	kam.	1915 r.		
814	Zawiszyce	48-118		obok nr 136	Krzyż kamienny	183/3	kam.	k. XIX w.		
815	Zawiszyce	48-118		przy szosie Głubczyce-Zawiszyce	Krzyż kamienny	461/3	kam.	XIX/XX w.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
816	Zawiszyce	48-118		przy szosie Głubczyce-Zawiszyce, bliżej wsi	Krzyż kamienny	548	kam.	1885 r.		
817	**Zopowy**	**48-145**	**Opawska**		**Kościół parafialny pw. Św. Michała Archanioła**	**226**	**mur.**	**1613 r., XX w.**	**1181/66**	**01.03.1966 r.**
818	Zopowy	48-145	Opawska	wokół kościoła	Mur kościelny	226	mur.	1 poł. XVII w.		
819	Zopowy	48-145	Opawska	obok kościoła	Krzyż kamienny	226	kam.	1892 r.		
820	Zopowy	48-145	Opawska		Cmentarz	284		k. XIX w.		
821	Zopowy	48-145	Opawska	6	Dom	217	mur.	k. XIX w.		
822	Zopowy	48-145	Opawska	obok nr 6	Krzyż kamienny	217	kam.	k. XIX w.		
823	Zopowy	48-145	Opawska	9	Dom	261/1	mur.	k. XIX w.		
824	Zopowy	48-145	Opawska	obok nr 11	Kapliczka	260	mur.	ok. 1880 r.		
825	Zopowy	48-145	Opawska	13	Dom	259	mur.	ok. 1880 r.		
826	Zopowy	48-145	Opawska	obok nr 15	Krzyż kamienny	256/1	kam.	k. XIX w.		
827	Zopowy	48-145	Opawska	19	Dom	253	mur.	ok. 1880 r.		
828	Zopowy	48-145	Opawska	21	Dom	252	mur.	ok. 1880 r.		
829	Zopowy	48-145	Opawska	25	Dom	250/1	mur.	(1740 r.?) ok. 1860 r.		
830	Zopowy	48-145	Opawska	obok nr 25	Kapliczka	250/1	mur.	ok. 1880 r.		
831	**Zopowy**	**48-145**	**Zamkowa**	**5**	**Dwór**	**41/3**	**mur.**	**1760 r., 1853 r.**	**988/65**	**03.05.1965 r.**
832	Zopowy	48-145	Zielona	obok nr 1	Kapliczka	153	mur.	ok. 1880 r.		
833	Zopowy	48-145	Zielona	5	Dom	204	kam.	ok. 1880 r.		
834	Zopowy	48-145	Zielona	obok nr 18	Krzyż kamienny/epitafium Josepha Lammela	202	kam.	1884 r.		
835	Zopowy	48-145	Zielona	22	Dom	159	mur.	ok. 1880 r.		
836	Zopowy	48-145		przy szosie Zopowy-Zubrzyce płd. część wsi	Krzyż kamienny	190/1	kam.	1912 r.		
837	Zopowy	48-145		na skrzyżowaniu przy szosie Zopowy Osiedle - Zopowy	Krzyż kamienny	23/2	kam.	XIX/XX w.		
838	**Zubrzyce**	**48-145**	**Długa**		**Kościół parafialny pw. śś. Piotra i Pawła**	**325/1**	**mur.**	**1583 r., XVIII w., 1896 r.**	**162/55**	**30.07.1955 r.**
839	Zubrzyce	48-145	Długa	obok kościoła	Mur kościelny	325/1	mur.	XVI w., XIX w.		
840	Zubrzyce	48-145	Długa	obok kościoła	Cmentarz	325		ok. poł. XIX w.		
841	Zubrzyce	48-145	Długa	na terenie cmentarza przykościelnego	Dom pogrzebowy	325	mur.	ok. 1880 r.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
842	Zubrzyce	48-145	Długa	na terenie cmentarza	Krzyż kamienny	325	kam.	1908 r.		
843	Zubrzyce	48-145	Ciermięcicka	3	Dom	475/1	mur.	k. XVIII w.		
844	Zubrzyce	48-145	skrzyżowanie ul. Długiej i ul. Ciermiecickiej		Figura św. Jana Nepomucena	879	kam.	k. XVIII w.		
845	Zubrzyce	48-145	skrzyżowanie ul. Długiej i ul. Ciermiecickiej		Krzyż kamienny	400	kam.	1914 r.		
846	Zubrzyce	48-145	Długa	11a	Dom	346	mur.	ok. poł. XIX w.		
847	Zubrzyce	48-145	Długa	18	Dom	296/3	mur.	k. XIX w.		
848	Zubrzyce	48-145	Długa	19	Dom	373	mur.	pocz. XX w.		
849	Zubrzyce	48-145	Długa	26	Dom	300	mur.	ok. poł. XIX w.		
850	Zubrzyce	48-145	Długa	30	Dom	302	mur.	k. XIX w.		
851	Zubrzyce	48-145	Długa	obok nr 30	Krzyż kamienny	301	kam.	1931 r.		
852	Zubrzyce	48-145	Długa	32	Dom	303	mur.	ok. 1930 r.		
853	Zubrzyce	48-145	Długa	33	Dom	337	mur.	ok. poł. XIX w.		
854	Zubrzyce	48-145	Długa	34	Dom	304/1	mur.	ok. poł. XIX w.		
855	Zubrzyce	48-145	Długa	naprzeciw nr 40	Remiza strażacka	341/2	mur.	pocz. XX w.		
856	Zubrzyce	48-145	Długa	41	Szkoła, ob. budynek mieszkalny	105/3	mur.	1889 r.		
857	Zubrzyce	48-145	Długa	44	Dom I	308/1	mur.	k. XIX w.		
858	Zubrzyce	48-145	Długa	44	Dom II	308/1	mur.	k. XIX w.		
859	Zubrzyce	48-145	Długa	45	Dom	103	mur.	k. XIX w.		
860	Zubrzyce	48-145	Długa	46	Dom	309	mur.	k. XIX w.		
861	Zubrzyce	48-145	Długa	obok nr 48	Krzyż kamienny	309	kam.	1882 r.		
862	Zubrzyce	48-145	Długa	49	Dom	101	mur.	1914 r.		
863	Zubrzyce	48-145	Długa	54a	Dom	312	mur.	k. XIX w.		
864	Zubrzyce	48-145	Długa	54b	Dom	312	mur.	k. XIX w.		
865	Zubrzyce	48-145	Długa	obok nr 70	Kapliczka	319/2	mur.	1 poł. XIX w.		
866	Zubrzyce	48-145	Długa	obok kapliczki obok nr 70	Krzyż kamienny	319/2	kam.	1 poł. XIX w.		
867	Zubrzyce	48-145	Długa	obok nr 72	Kapliczka	322	mur.	1 poł. XIX w.		
868	Zubrzyce	48-145	Długa	80	Plebania	324	mur.	k. XVIII w.		
869	Zubrzyce	48-145	Długa	obok nr 80	Krzyż kamienny	324	kam.	1889 r.		

L.p.	Miejscowość	Kod	Ulica	Numer	Obiekt	Nr. dz.	Mat.	Datowanie	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
870	Zubrzyce	48-145	Długa	84	Dom	326/1	mur.	k. XIX w.		
871	Zubrzyce	48-145	skrzyżowanie ul. Mostowej i ul. Pogodnej		Krzyż kamienny	328/1	kam.	1903 r.		
872	Zubrzyce	48-145	Pogodna	obok nr 3	Kapliczka	392	mur.	ok. 1880 r.		
873	Zubrzyce	48-145	Pogodna	8	Dom	111/1	mur.	poł. XIX w.		
874	Zubrzyce	48-145	Pogodna	obok nr 9	Krzyż kamienny	395	kam.	k. XIX w.		
875	Zubrzyce	48-145	Pogodna	10	Dom	110	mur.	poł. XIX w.		
876	Zubrzyce	48-145	Pogodna	13	Dom	397	mur.	poł. XIX w.		
877	Zubrzyce	48-145	Pogodna	13a	Dom	397	mur.	ok. poł. XIX w.		
878	Zubrzyce	48-145	Słoneczna	31	Dom	390	mur.	ok. 1880 r.		
879	Zubrzyce	48-145	Słoneczna	obok nr 31	Krzyż kamienny	391	kam.	k. XIX w.		
880	Zubrzyce	48-145		skrzyżowanie ul. Słoneczna i ul. Sportowa	Krzyż kamienny	378	kam.	XIX/XX w.		
881	Zubrzyce	48-145		przy drodze polnej, płn. część wsi	Krzyż kamienny	176	kam.	1922 r.		

5.5 Zabytki archeologiczne

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 ze zm.) wszystkie zabytki archeologiczne, bez względu na stan zachowania, podlegają ochronie i opiece. Na obszarach występowania stanowisk archeologicznych oraz w strefie ich ochrony, prowadząc inwestycje wymagające robót ziemnych, przed uzyskaniem pozwolenia na budowę lub przed rozpoczęciem prac ziemnych, należy przeprowadzić ratownicze badania archeologiczne w zakresie uzgodnionym z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Wyniki badań często stanowią jedyną dokumentację następujących po sobie faktów osadniczych na tym terenie. Pozwalają one skorygować, uszczegółowić i potwierdzić informacje uzyskane ze źródeł pisanych. Pozyskany w trakcie badań materiał ruchomy umożliwia uzupełnienie danych o kulturze materialnej mieszkańców. Należy przy tym pamiętać, że zasięg stanowisk archeologicznych został wyznaczony na mapach na podstawie badań powierzchniowych i niekoniecznie może dokładnie odpowiadać zasięgowi występowania pozostałości osadnictwa pradziejowego pod ziemią. Dlatego należy traktować go zawsze orientacyjnie, ponieważ może okazać się, że obiekty archeologiczne zalegają także w sąsiedztwie wyznaczonego na podstawie obserwacji powierzchniowej, zasięgu stanowiska. Niezbędne jest także określenie zasad ochrony zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w gminnej ewidencji zabytków, lub przeznaczonych do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, warunkach zabudowy i inwestycjach celu publicznego oraz respektowanie przez inwestorów zapisów dotyczących ochrony zabytków archeologicznych zawartych w opiniach i decyzjach właściwego miejscowo konserwatora zabytków, zgodnie z ustawą o ochronie i opiece nad zabytkami.

Obszar tzw. Bramy Morawskiej, do którego należy również Gmina Głubczyce charakteryzuje się częstym występowaniem zabytków archeologicznych, a co za tym idzie - są to tereny o dużym znaczeniu dla poznania historii osadnictwa. Brama Morawska stanowi naturalne obniżenie pomiędzy Karpatami Zachodnimi i Pogórzem Śląskim a Sudetami Wschodnim. Rozciąga się od Moraw do Śląska w kierunku północno-wschodnim na długości około 65 km. Od najdawniejszych czasów stanowiła naturalne przejście pomiędzy Sudetami i Karpatami. Przebiegały tędy najważniejsze trakty handlowe z południa Europy nad Morze Bałtyckie (np. szlak bursztynowy), a także szlaki z Polski do Czech.

Ogromna ilość odkryć archeologicznych w granicach współczesnej gminy miała miejsce jeszcze przed 1939 r. Choć pojedyncze znaleziska datuje się na paleolit, na żyznych ziemiach głubczyckich osadnicy pojawili się w neolicie, wędrując znad Dunaju przez Bramę Morawską. Z tej epoki pochodzi większość znalezisk. W Lisięcicach zlokalizowana jest grupa stanowisk paleolitycznych, w tym jedna osada, w Zubrzycach odkryto obozowisko z okresu górnego paleolitu, również w Zawiszycach i Ściborzycach Małych zarejestrowano ślady działalności człowieka w tej epoce. W ostatniej wspomnianej miejscowości natrafiono na ślady osadnictwa kultury magdaleńskiej (paleolit schyłkowy). Neolit natomiast wiązał się z występowaniem znalezisk kultury pucharów lejkowatych m.in. w Grobnikach, Kietlicach, Lisięcicach czy Królowych. W Ściborzycach Małych oraz Zawiszycach odkryto ślady osadnictwa i osadę kultury ceramiki wstęgowej rytej oraz kultury lendzielskiej.

Wraz z nadejściem epoki brązu w granicach obecnej gminy pojawili się przedstawiciele kultury łużyckiej, która rozwijała się w okolicach Kietrza i Głubczyc aż po

wczesną epokę żelaza (halsztat). Z nią związane są odkryte dwa cmentarze w Grobnikach oraz cmentarz ciałopalny w Bernacicach.

W okresie lateńskim epoki żelaza, w 2 poł. IV w. p.n.e., na Górny Śląsk poprzez Bramę Morawską przedostali się Celtowie. Podobieństwo do znalezisk z obszaru Czech pozwala przypuszczać, że pochodzili z plemiona Bojów, zaś ich bytność wiązało się z ożywieniem szlaku bursztynowego. Pozostawili po sobie głównie osady. Ich ekspansję zakłócił rozrost Cesarstwa Rzymskiego. Kolejne znaleziska, pochodzące z okresu wpływów rzymskich epoki żelaza, związane są z kulturą przeworską, której obecność odkryto w Grobnikach, Równe i Ściborzycach Małych. Pozostawiła po sobie ciekawy artefakt: złoty sygnet z gemmą karnelową z Głubczyc z I w. p.n.e.

W okresie wczesnośredniowiecznym, w latach 877-881, teren gminy Głubczyce został podbity przez państwo Wielkomorawskie księcia Świętopełka. Po jego upadku obszar został opanowany przez twórcę państwa czeskiego Wratysława I (905-921), zaś w 990 r. na blisko 50 lat został podbity przez Mieszka I z dynastii Piastów. Z okresu wczesnego średniowiecza zachowało się wiele reliktów osad, m.in. w Bogdanowicach, Biernatowie Małym, Głubczycach, Grobnikach, Krzyżowicach czy miejscowości Równe.

Tabela 4. Stanowiska archeologiczne zlokalizowane na terenie Gminy Głubczyce.

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
1	Bernacice	1	93	100-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
2	Bernacice	2	94	100-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
3	**Bernacice**	**3**	**95**	**100-36**	**ciałopalne cmentarzysko**	**łużycka**	**epoka brązu**	**A-280/70**
4	**Bernacice**	**4**	**96**	**100-36**	**osada osada -**	**- - łużycka**	**neolit epoka brązu pradzieje**	**A-284/70**
5	Bernacice	5	97	100-36	punkt osadniczy osada osada -	kpl łużycka przeworska -	neolit V okres epoki brązu wczesny okres wędrówek ludów, faza C3-D pradzieje	
6	**Bernacice**	**6**	**31**	**100-97**	**punkt osadniczy osada osada osada**	**- - łużycka lateńska**	**epoka kamienia, epoka brązu neolit IV-V okres epoki brązu okres lateński**	**A-279/70**
7	Bernacice	9	34	100-97	punkt osadniczy osada	- -	epoka kamienia C3-D	
8	Bernacice	10	35	100-97	punkt osadniczy		neolit	
9	Biernatów	1	4	98-36	ślad osadnictwa osada	- łużycka	neolit III okres epoki brązu	
10	Biernatów	2	5	98-36	punkt osadniczy	-	neolit	
11	Biernatów	3	6	98-36	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- -	epoka kamienia średniowiecze	
12	Biernatów	4	7	98-36	punkt osadniczy	-	paleolit ?	
13	Biernatów	5	8	98-36	cmentarzysko	-	?	
14	Biernatów	6	9	98-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	epoka kamienia pradzieje	
15	Biernatów	7	10	98-36	punkt osadniczy	-	pradzieje	
16	Biernatów	8	11	98-36	ślad osadnictwa	łużycka ?	_	
17	**Biernatów Mały**	**9**	**12**	**98-36**	**osada**	**puchary lejkowate**	**neolit**	**A-176/68**

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
18	**Biernatów Mały**	**10**	**13**	**98-36**	**osada osada punkt osadniczy osada**	**- łużycka - -**	**neolit epoka brązu okres wczesno średniowieczny okres średniowieczny**	**A-238/70**
19	**Biernatów Mały**	**11**	**14**	**98-36**	**punkt osadniczy osada punkt osadniczy**	**- łużycka -**	**neolit ? Późne średniowiecze pradzieje**	**A-374/73**
20	Biernatów Mały	12	15	98-36	osada osada	- łużycka	neolit ? ?	
21	Biernatów	13	16	98-36	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- -	neolit średniowiecze	
22	Biernatów	14	17	98-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	neolit okres rzymski	
23	Biernatów	15	18	98-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	neolit okres średniowieczny	
24	Biernatów	16	19	98-36	punkt osadniczy	-	neolit	
25	Bogdanowice	1	68	100-36	cmentarzysko	-	?	
26	Bogdanowice	2	67	100-36	osada i cmentarzysko? Punkt osadniczy	kpl -	neolit średniowiecze	
27	Bogdanowice	3	69	100-36	cmentarzysko ciałopalne	-	?	
28	Bogdanowice	5	70	100-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
29	Bogdanowice	6	71	100-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
30	**Bogdanowice**	**7**	**29**	**100-36**	**ślad osadnictwa cmentarzysko ślad osadnictwa**	**kpl ? Łużycka -**	**neolit epoka brązu XIV-XV w.**	**A-287/70**
31	Bogdanowice	8	72	100-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
32	Bogdanowice	9	73	100-36	ślad osadnictwa	-	średniowiecze	
33	Bogdanowice	10	74	100-36	cmentarzysko ?	-	neolit	
34	**Bogdanowice**	**11**	**28**	**100-36**	**ślad osadnictwa osada osada punkt osadniczy -**	**- łużycka łużycka**	**neolit-epoka brązu V okres epoki brązu okres halsztacki XIV-XV w. pradzieje**	**A-297/70**
35	Bogdanowice	12	30	100-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	łużycka -	epoka brązy XIV-XV w.	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
36	**Bogdanowice**	**13**	**31**	**100-36**	**osada** **punkt osadniczy**	**przeworska** **-**	**okres rzymski** **XIV-XV w.**	**A-300/70**
37	**Bogdanowice**	**14**	**32**	**100-36**	**punkt osadniczy** **punkt osadniczy** **-**	**-** **-**	**epoka kamienia** **neolit** **pradzieje**	**A-301/70**
38	Bogdanowice	15	33	100-36	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- -	epoka kamienia-epoka brązu pradzieje	
39	Bogdanowice	16	34	100-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	- łużycka	epoka kamienia epoka brązu	
40	**Bogdanowice**	**17**	**35**	**100-36**	**punkt osadniczy** **punkt osadniczy** **punkt osadniczy**	**-** **przeworska** **-**	**neolit** **okres rzymski** **okres wczesnośredniowieczny**	**A-299/70**
41	**Bogdanowice**	**18**	**36**	**100-36**	**osada**	**-**	**neolit**	**A-298/70**
42	Bogdanowice	19	37	100-36	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- -	pradzieje XIV-XV w.	
43	Bogdanowice	20	38	100-36	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia-epoka brązu	
44	Bogdanowice	21	39	100-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
45	Bogdanowice	22	40	100-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
46	Bogdanowice	23	41	100-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
47	Bogdanowice	24	42	100-36	ślad osadnictwa	-	?	
48	Bogdanowice	25	43	100-36	ślad osadnictwa punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy	- lateńska - - -	epoka kamienia okres lateński XI-XII w. XIV-XV w.	
49	Bogdanowice	26	44	100-36	ślad osadnictwa	-	XIII-XIV w.	
50	Bogdanowice	27	45	100-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	X-XI w. XIV-XV w.	
51	Bogdanowice	28	46	100-36	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.	
52	**Bogdanowice**	**29**	**47**	**100-36**	**osada** **osada** **osada** **osada**	**-** **łużycka** **przeworska** **-**	**neolit** **III-V okres epoki brązu** **wczesny okres wędrówek ludów, faza C3-D** **XIV-XV w.**	**A-243/70**
53	Bogdanowice	30	48	100-36	punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy	- - przeworska -	neolit epoka brązu późny OR XIV-XV w.	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
54	Bogdanowice	31	49	100-36	ślad osadnictwa punkt osadniczy	- -	epoka kamienia okres średniowieczny	
55	Bogdanowice	32	50	100-36	punkt osadniczy osada -	- łużycka -	neolit V okres epoki brązu/okres halsztacki C epoka brązu	
56	Bogdanowice	33	51	100-36	punkt osadniczy punkt osadniczy osada punkt osadniczy osada	- amfor kulistych kpl - łużycka	epoka kamienia neolit neolit epoka brązu IV-V okres epoki brązu	
57	Bogdanowice	34	52	100-36	ślad osadnictwa		epoka kamienia	
58	Bogdanowice	35	53	100-36	osada osada osada - punkt osadniczy	kpl łużycka przeworska - -	neolit epoka brązu późny OR pradzieje okres średniowieczny	
59	Bogdanowice	36	54	100-36	ślad osadnictwa osada punkt osadniczy	- lateńska -	neolit ? okres lateński XIV-XV w.	
60	Bogdanowice	37	55	100-36	ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- - -	epoka kamienia neolit XIV-XV w.	
61	Bogdanowice	38	56	100-36	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- -	neolit pradzieje	
62	Bogdanowice	39	57	100-36	punkt osadniczy osada	kpl łużycka	neolit V okres epoki brązu-okres halsztacki	
63	Bogdanowice	40	58	100-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	pradzieje XIV-XV w.	
64	**Bogdanowice**	**41**	**59**	**100-36**	**punkt osadniczy** **punkt osadniczy**	**-** **-**	**neolit** **okres średniowieczny**	**A-285/70**
65	**Bogdanowice**	**42**	**60**	**100-36**	**osada** **osada** **osada** **osada**	**kpl** **łużycka** **lateńska** **-**	**neolit** **epoka brązu** **okres lateński** **okres średniowieczny**	**A-436/77**
66	**Bogdanowice**	**43**	**61**	**100-36**	**osada** **osada** **punkt osadniczy** **ślad osadnictwa**	**kpl** **przeworska** **-** **-**	**neolit** **OR, faza C1-C2** **XIV-XV w.** **okres nowożytny**	**A-456/77**

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
67	**Bogdanowice**	**44**	**62**	**100-36**	**osada osada punkt osadniczy -**	**lateńska przeworska - -**	**okres lateński okres późnorzymski okres średniowieczny pradzieje**	**A-286/70**
68	Bogdanowice	45	63	100-36	punkt osadniczy osada	- łużycka	epoka kamienia-epoka brązu V okres epoki brązu/okres halsztacki C	
69	Bogdanowice	46	64	100-36	punkt osadniczy	-	epoka kamienia-epoka brązu	
70	Braciszów	2	18	101-35	punkt osadniczy	-	paleolit górny ?	
71	Braciszów	3	28	100-35	punkt osadniczy	-	paleolit ?	
72	Braciszów	4	29	100-35	osada punkt osadniczy	- lateńska	średniowiecze okres lateński	
73	Braciszów	5	30	100-35	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
74	Braciszów	6	31	100-35	punkt osadniczy	-	?	
75	Braciszów	7	32	100-35	ślad osadnictwa	-	neolit	
76	Braciszów	8	33	100-35	ślad osadnictwa	-	neolit	
77	Braciszów	9	34	100-35	punkt osadniczy	-	epoka kamienia	
78	Braciszów	10	35	100-35	punkt osadniczy	-	neolit	
79	Braciszów	11	36	100-35	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
80	Braciszów	12	37	100-35	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
81	**Braciszów**	**13**	**19**	**101-35**	**osada**	**-**	**neolit-epoka brązu ?**	**A-236/70**
82	Braciszów	14	20	101-35	osada punkt osadniczy	kpl -	neolit epoka kamienia	
83	Braciszów	15	21	101-35	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
84	Braciszów	16	22	101-35	ślad osadnictwa punkt osadniczy ślad osadnictwa	- - -	paleolit schyłkowy ? Neolit 2 poł. XIII-XIV w.	
85	Braciszów	17	23	101-35	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- kpl ?	epoka kamienia neolit	
86	Braciszów	18	24	101-35	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
87	Braciszów	19	25	101-35	ślad osadnictwa punkt osadniczy ślad osadnictwa	- - -	paleolit górny ? Neolit 2 poł. XIII-XIV w.	
88	Braciszów	20	26	101-35	ślad osadnictwa punkt osadniczy	- -	pradzieje XIV-XV w.	
89	Braciszów	21	27	101-35	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
90	Braciszów	22	70	101-35	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.	
91	Chomiąża	1	4	101-34	skarb monet	-	okres rzymski	
92	Ciermięcice	1	64	101-35	ślad osadnictwa	-	neolit	
93	Ciermięcice	2	65	101-35	ślad osadnictwa	-	neolit	
94	Ciermięcice	3	66	101-35	punkt osadniczy	-	epoka kamienia	
95	Ciermięcice	4	67	101-35	punkt osadniczy punkt osadniczy	przeworska -	wczesny okres wędrówek ludów, fazaC3-D XIV-XV w.	
96	Ciermięcice	5	68	101-35	punkt osadniczy	-	epoka kamienia	
97	Ciermięcice	6	69	101-35	punkt osadniczy punkt osadniczy	lateńska -	okres lateński XIV-XV w.	
98	Debrzyca	1	1	99-37	obozowisko ? ślad osadnictwa osada punkt osadniczy	przemysł grawecki ? - - -	paleolit mezolit neolit średniowiecze	
99	Debrzyca	2	2	99-37	ślad osadnictwa osada ? osada ?	- - -	neolit okres rzymski wczesne średniowiecze	
100	Debrzyca	3	3	99-37	punkt osadniczy osada	- łużycka	neolit -	
101	Debrzyca	4	4	99-37	ślad osadnictwa	-	neolit	
102	Debrzyca	5	5	99-37	osada	-	neolit	
103	Debrzyca	6	6	99-37	ślad osadnictwa	-	neolit	
104	Debrzyca	7	7	99-37	ślad osadnictwa	-	neolit	
105	Debrzyca	8	8	99-37	osada	ceramika wstęgowa	neolit	
106	Debrzyca	9	9	99-37	ślad osadnictwa	-	neolit	
107	Debrzyca	10	10	99-37	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- -	neolit okres rzymski	
108	Debrzyca	11	11	99-37	obozowisko	-	epoka kamienia	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
109	Debrzyca	12	12	99-37	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	mezolit neolit	
110	Debrzyca	13	13	99-37	osada	łużycka	epoka brązu	
111	Debrzyca	14	14	99-37	osada	-	neolit	
112	Debrzyca	15	15	99-37	punkt osadniczy osada ślad osadnictwa	- - -	paleolit neolit średniowiecze	
113	Debrzyca	16	16	99-37	cmentarzysko	-	?	
114	Debrzyca	17	17	99-37	cmentarzysko	-	II w. n.e.	
115	Debrzyca	18	18	99-37	osada ?	-	okres rzymski	
116	Debrzyca	19	19	99-37	ślad osadnictwa osada	- -	mezolit neolit	
117	Debrzyca	20	20	99-37	ślad osadnictwa	-	neolit ?	
118	Debrzyca	21	21	99-37	obozowisko	-	neolit ?	
119	Debrzyca	22	22	99-37	ślad osadnictwa	-		
120	Debrzyca	23	23	99-37	ślad osadnictwa	-	neolit	
121	Debrzyca	24	24	99-37	ślad osadnictwa	-	neolit	
122	Debrzyca	25	25	99-37	punkt osadniczy	-	epoka kamienia	
123	Debrzyca	26	26	99-37	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
124	Debrzyca	27	27	99-37	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
125	Debrzyca	28	28	99-37	ślad osadnictwa punkt osadniczy	- -	epoka kamienia XIV-XV w.	
126	Debrzyca	29	29	99-37	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.	
127	Debrzyca	30	30	99-37	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
128	Debrzyca	31	31	99-37	ślad osadnictwa	ceramika sznurowa	neolit	
129	**Debrzyca**	**32**	**44**	**99-36**	**osada** **punkt osadniczy**	**?** **?**	**neolit** **pradzieje**	**A-434/77**
130	**Debrzyca**	**33**	**45**	**99-36**	**osada** **punkt osadniczy**	**?** **?**	**neolit** **pradzieje**	**A-430/77**
131	Debrzyca	34	46	99-36	ślad osadnictwa	?	epoka kamienia	
132	Debrzyca	35	47	99-36	ślad osadnictwa	?	pradzieje	
133	Debrzyca	36	48	99-36	ślad osadnictwa	?	epoka kamienia	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
134	**Debrzyca**	**37**	**49**	**99-36**	**osada ? osada ślad osadnictwa**	**? przeworska późnośredniowieczna**	**neolit faza C1-C2 XIV-XV w.**	**A-81/2009**
135	Debrzyca	38	50	99-36	ślad osadnictwa	przeworska ?	okres wpływów rzymskich ?	
136	Dobieszów	1	5	100-35	grodzisko	-	?	
137	Dobieszów	2	6	100-35	ślad osadnictwa	-	?	
138	Dobieszów	3	7	100-35	ślad osadnictwa	-	średniowiecze	
139	Dobieszów	4	8	100-35	ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- - lateńska	neolit średniowiecze okres lateński	
140	Dobieszów	5	9	100-35	osada osada punkt osadniczy	- łużycka -	neolit epoka brązu epoka kamienia	
141	Dobieszów	6	10	100-35	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	okres rzymski średniowiecze	
142	**Dobieszów**	**7**	**11**	**100-35**	**osada osada**	**- łużycka**	**neolit epoka brązu**	**A-570/80**
143	Dobieszów	8	12	100-35	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
144	Dobieszów	9	13	100-35	ślad osadnictwa	-	pradzieje	
145	Dobieszów	10	14	100-35	punkt osadniczy	-	neolit-epoka brązu	
146	Dobieszów	11	15	100-35	osada	-	XIV-XV w.	
147	Gadzowice	1	1	99-35	cmentarzysko	łużycka	młodszy okres brązu	
148	Gadzowice	1	135	99-36	cmentarzysko	łużycka	epoka brązu	
149	Gadzowice	2	136	99-36	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
150	Gadzowice	3	137	99-36	osada	późnośredniowieczna	XIV-XV w.	
151	Gadzowice	4	138	99-36	ślad osadnictwa	późnośredniowieczna	XIV-XV w.	
152	Gadzowice	5	139	99-36	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- późnośredniowieczna	pradzieje XIV-XV w.	
153	Gadzowice	6	140	99-36	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
154	Gadzowice	7	141	99-36	ślad osadnictwa punkt osadniczy	przeworska późnośredniowieczna	faza C2-C3 XIV w.	
155	Gadzowice	8	142	99-36	ślad osadnictwa punkt osadniczy	- późnośredniowieczna	neolit XIV-XV w.	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
156	Gadzowice	9	143	99-36	ślad osadnictwa osada punkt osadniczy	? przeworska późnośredniowieczna	neolit faza D XIV-XV w.	
157	Gadzowice	10	2	99-35	ślad osadnictwa	-	neolit	
158	Gadzowice	11	3	99-35	ślad osadnictwa	-	neolit	
159	Gadzowice	12	4	99-35	ślad osadnictwa osada osada?	puchary lejkowate łużycka przeworska	neolit ? faza D	
160	Gadzowice	13	5	99-35	punkt osadniczy osada osada	puchary lejkowate łużycka przeworska	neolit V okres epoki brązu, halsztat faza C3-D	
161	Gadzowice	14	6	99-35	ślad osadnictwa punkt osadniczy	- -	neolit XIV-XV w.	
162	Gadzowice	15	7	99-35	osada ślad osadnictwa	łużycka -	? XIV-XV w.	
163	**Gadzowice**	**16**	**8**	**99-35**	**punkt osadniczy osada**	**puchary lejkowate łużycka**	**neolit okres halsztacki**	**A-861/89**
164	Gadzowice	17	9	99-35	osada punkt osadniczy	łużycka -	- wczesne średniowiecze	
165	Gadzowice	18	10	99-35	ślad osadnictwa	puchary lejkowate	neolit	
166	Gadzowice	19	11	99-35	osada	łużycka	okres halsztacki	
167	Gadzowice	20	12	99-35	punkt osadniczy osada	puchary lejkowate łużycka	neolit ?	
168	Gadzowice	21	13	99-35	osada	łużycka	?	
169	Gadzowice	22	14	99-35	punkt osadniczy osada osada	unietycka ? łużycka przeworska	wczesna epoka brązu epoka brązu okres rzymski	
170	**Gadzowice**	**23**	**37**	**98-35**	**ślad osadnictwa osada osada**	**puchary lejkowate łużycka przeworska**	**neolit epoka brązu faza C**	**A-53/2006**
171	Głubczyce	1	103	99-36	osada osada osada	łużycka przeworska w. średniowieczna	V okres epoki brązu okres rzymski IX-X w.	
172	Głubczyce	8	152	99-36	osada	-	okres rzymski	
173	Głubczyce	9	104	99-36	?	łużycka	_	
174	Głubczyce	10	105	99-36	cmentarzysko	łużycka	III-V okres epoki brązu	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
175	Głubczyce	11	106	99-36	osada	w. średniowieczna	X-XIII w.	
176	Głubczyce	12	107	99-36	osada	przeworska	okres rzymski	
177	Głubczyce	13	108	99-36	-	-	pradzieje	
178	Głubczyce	14	109	99-36	cmentarzysko	łużycka	-	
179	**Głubczyce**	**15**	**110**	**99-36**	**Stare Miasto skarb monet pozostałości mostu drewn.**	**- - -**	**średniowiecze po 1686 r. okres średniowieczny ?**	**199/56**
180	Głubczyce	16	111	99-36	-	-	okres rzymski	
181	Głubczyce	17	112	99-36	znaleziska luźne	-	epoka brązu	
182	Głubczyce	18	113	99-36	osada	puchary lejkowate	neolit	
183	Głubczyce	19	114	99-36	cmentarzysko	?	?	
184	Głubczyce	20	115	99-36	punkt osadniczy	późnośredniowieczna	XIV-XV w.	
185	Głubczyce	21	116	99-36	punkt osadniczy osada	przeworska późnośredniowieczna	faza D XIV-XV w.	
186	**Głubczyce**	**22**	**117**	**99-36**	**osada osada punkt osadniczy**	**puchary lejkowate łużycka późnośredniowieczna**	**neolitokres halsztacki XIV-XV w.**	**A-339/72**
187	Głubczyce	23	118	99-36	osada osada ?	przeworska średniowieczna	okres rzymski średniowiecze	
188	Głubczyce	24	119	99-36	osada	średniowieczna	średniowiecze	
189	**Głubczyce**	**25**	**120**	**99-36**	**ślad osadnictwa osada cmentarzysko**	**- późnośredniowieczna przeworska**	**neolit XIV-XV w. okres rzymski**	**A-38/65**
190	Głubczyce	26	153	99-36	ślad osadnictwa	-	epoka brązu	
191	Głubczyce	27	121	99-36	osada	późnośredniowieczna	XIV-XV w.	
192	**Głubczyce**	**28**	**122**	**99-36**	**ślad osadnictwa osada osada**	**- łużycka średniowieczna**	**neolit III-IV okres epoki brązu XIII-XV w.**	**A-79/2009**
193	**Głubczyce**	**29**	**123**	**99-36**	**osada punkt osadniczy**	**lateńska późnośredniowieczna**	**okres lateński XIV-XV w.**	**A-74/2009**
194	Głubczyce	30	124	99-36	ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- - późnośredniowieczna	neolit pradzieje XIV-XV w.	
195	Głubczyce	31	125	99-36	osada	późnośredniowieczna	XIV-XV w.	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
196	Głubczyce	32	126	99-36	ślad osadnictwa punkt osadniczy ślad osadnictwa osada	- łużycka w. średniowieczna późnośredniowieczna	neolit - X-XI w. XIV-XV w.	
197	Głubczyce	33	127	99-36	ślad osadnictwa osada osada	puchary lejkowate przeworska późno średniowieczna	neolit faza C1-C2 XIV-XV w.	
198	**Głubczyce**	**34**	**128**	**99-36**	**osada**	**lateńska**	**okres lateński**	**A-75/2009**
199	**Głubczyce**	**35**	**129**	**99-36**	**ślad osadnictwa osada osada punkt osadniczy**	**- lateńska przeworska średniowieczna**	**neolit okres lateński faza C1-C2 XIII-XIV w.**	**A-76/2009**
200	**Głubczyce**	**36**	**130**	**99-36**	**punkt osadniczy**	**lateńska**	**okres lateński**	**A-80/2009**
201	Głubczyce	37	131	99-36	osada	późnośredniowieczna	XIV-XV w.	
202	Głubczyce	38	132	99-36	ślad osadnictwa	przeworska	okres rzymski	
203	Głubczyce	39	133	99-36	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
204	Głubczyce	40	134	99-36	punkt osadniczy	późnośredniowieczna	XIV-XV w.	
205	Głubczyce	41	154	99-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	neolit OWR II w.n.e.	
206	Gołuszowice	6	144	99-36	ślad osadnictwa	?	pradzieje	
207	**Gołuszowice**	**7**	**145**	**99-36**	**osada punkt osadniczy**	**? ?**	**późny laten pradzieje**	**A-373/73**
208	Gołuszowice	8	146	99-36	ślad osadnictwa ślad osadnictwa punkt osadniczy	- - późnośredniowieczna	epoka kamienia pradzieje XIV-XV w.	
209	Gołuszowice	9	147	99-36	ślad osadnictwa osada	przeworska późnośredniowieczna	późny okres rzymski XIV-XV w.	
210	Gołuszowice	10	148	99-36	ślad osadnictwa ślad osadnictwa punkt osadniczy osada	- - średniowieczna późnośredniowieczna	epoka kamienia pradzieje XII-1 poł. XIII w. XIV-XV w.	
211	Gołuszowice	11	149	99-36	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
212	Gołuszowice	12	15	99-35	osada	ceramiki promienistej	neolit	
213	Gołuszowice	13	16	99-35	cmentarzysko szkieletowe	-	wczesne średniowiecze	
214	Gołuszowice	14	17	99-35	ślad osadnictwa	ceramiki sznurowej	neolit	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
215	Gołuszowice	15	18	99-35	punkt osadniczy	-	XII w.	
216	**Gołuszowice**	**16**	**19**	**99-35**	**osada osada punkt osadniczy**	**- lateńska -**	**neolit okres lateński XIV-XV w.**	**A-271/70**
217	**Gołuszowice**	**17**	**20**	**99-35**	**osada osada osada**	**- lateńska -**	**neolit okres lateński średniowiecze**	**A-437/77**
218	**Gołuszowice**	**18**	**21**	**99-35**	**ślad osadniczy osada osada osada**	**- łużycka lateńska przeworska**	**neolit V okres epoki brązu - halsztat okres lateński faza C**	**A-272/70**
219	Gołuszowice	19	22	99-35	osada osada	- -	neolit średniowiecze	
220	**Gołuszowice**	**20**	**23**	**99-35**	**osada osada**	**łużycka -**	**epoka brązu średniowiecze**	**A-455/77**
221	Gołuszowice	21	24	99-35	osada ślad osadnictwa	puchary lejkowate -	neolit XIV-XV w.	
222	Gołuszowice	22	25	99-35	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- -	pradzieje XIV-XV w.	
223	Gołuszowice	23	26	99-35	osada osada	łużycka -	? XIV-XV w.	
224	Gołuszowice	24	27	99-35	osada punkt osadniczy	łużycka -	III okres epoki brązu - halsztat XIV-XV w.	
225	Gołuszowice	25	28	99-35	ślad osadnictwa osada punkt osadniczy	- łużycka -	neolit epoka brązu XIV-XV w.	
226	Gołuszowice	26	29	99-35	ślad osadnictwa punkt osadniczy ślad osadnictwa	- - -	pradzieje XIV-XV w. XVI-XVIII w.	
227	Gołuszowice	27	30	99-35	osada	łużycka	okres halsztacki	
228	Gołuszowice	28	31	99-35	ślad osadnictwa osada punkt osadniczy	- przeworska -	neolit faza C3-D XIV-XV w.	
229	Gołuszowice	29	59	99-35	punkt osadniczy punkt osadniczy	przeworska -	faza C3-D późne średniowiecze	
230	Grobniki	2	51	99-36	ślad osadniczy	-	neolit	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
231	Grobniki	4	52	99-36	ślad osadniczy	-	neolit	
232	Grobniki	6	53	99-36	osada ? osada osada ?	- łużycka -	neolit - średniowiecze	
233	Grobniki	6	58	99-37	punkt osadniczy	łużycka	V okres epoki brązu okres halsztacki	
234	**Grobniki**	**7**	**54**	**99-36**	**cmentarzysko punk osadniczy ślad osadnictwa**	**łużycka przeworska późnośredniowieczna**	**IV-V okres epoki brązu faza C1-C2 XIV-XV w.**	**A-424/76**
235	**Grobniki**	**8**	**59**	**99-37**	**osada ślad osadnictwa**	**przeworska -**	**faza C-D XIV-XV w.**	**A-423/76**
236	Grobniki	9	60	99-37	ślad osadniczy ślad osadniczy	- przeworska	neolit okres rzymski	
237	**Grobniki**	**10**	**61**	**99-37**	**punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy**	**- przeworska - -**	**neolit okres rzymski wczesne średniowiecze średniowiecze**	**A-377/73**
238	**Grobniki**	**11**	**62**	**99-37**	**punkt osadniczy osada**	**puchary lejkowate łużycka**	**neolit epoka brązu**	**A-170/2013**
239	**Grobniki**	**12**	**63**	**99-37**	**punkt osadniczy osada**	**puchary lejkowate ? łużycka**	**neolit IV-V okres epoki brązu**	**A-168/2013**
240	Grobniki	13	64	99-37	osada	przeworska	faza C3-D	
241	**Grobniki**	**14**	**65**	**99-37**	**ślad osadnictwa osada ? osada**	**puchary lejkowate - łużycka**	**neolit wczesny okres epoki brązu IV-V okres epoki brązu**	**A-171/2013**
242	Grobniki	15	66	99-37	osada ? ślad osadnictwa	przeworska -	faza D XIV-XV w.	
243	Grobniki	16	67	99-37	ślad osadnictwa	-	neolit	
244	Grobniki	17	68	99-37	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- -	pradzieje XIV-XV w.	
245	**Grobniki**	**18**	**69**	**99-37**	**osada?**	**puchary lejkowate**	**neolit**	**A-381/2013**
246	Grobniki	19	70	99-37	punkt osadniczy osada osada	puchary lejkowate łużycka przeworska	neolit V okres epoki brązu-okres halsztacki faza C	
247	**Grobniki**	**20**	**71**	**99-37**	**osada**	**-**	**II poł. XIII w.**	**A-249/70**

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
248	Grobniki	21	72	99-37	punkt osadniczy ślad osadniczy	przeworska -	późny okres rzymski XIV-XV w.	
249	Grobniki	22	73	99-37	punkt osadniczy ślad osadniczy	puchary lejkowate przeworska	neolit faza D	
250	Grobniki	23	74	99-37	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.	
251	Grobniki	24	75	99-37	osada	-	XV w. ?	
252	Grobniki	25	76	99-37	osada osada	puchary lejkowate łużycka	neolit b. n.	
253	Grobniki	26	77	99-37	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
254	Grobniki	27	55	99-36	ślad osadnictwa	-	paleolit	
255	Grobniki	28	56	99-36	obozowisko ?	-	mezolit	
256	Grobniki	29	57	99-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
257	Grobniki	30	58	99-36	osada ? osada	- łużycka	neolit -	
258	Grobniki	31	59	99-36	skarb	-	starsza epoka brązu	
259	Grobniki	32	60	99-36	cmentarzysko	-	młodsza epoka brązu	
260	Grobniki	33	61	99-36	ślad osadnictwa	łużycka	epoka brązu	
261	Grobniki	34	62	99-36	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- -	neolit okres wpływów rzymskich	
262	Grobniki	35	63	99-36	cmentarzysko	łużycka		
263	Grobniki	36	64	99-36	skarb	-	okres wpływów rzymskich	
264	Grobniki	37	65	99-36	osada ?	-	neolit ?	
265	**Grobniki**	**38**	**66**	**99-36**	**ślad osadnictwa osada**	**puchary lejkowate łużycka**	**neolit III-IV okres epoki brązu**	**A-77/2009**
266	Grobniki	39	67	99-36	punkt osadniczy	lateńska	okres lateński	
267	**Grobniki**	**40**	**68**	**99-36**	**ślad osadnictwa osada**	**- łużycka**	**neolit V okres epoki brązu**	**A-265/70**
268	Grobniki	41	69	99-36	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
269	**Grobniki**	**42**	**70**	**99-36**	**osada punkt osadniczy**	**- -**	**neolit pradzieje**	**A-266/70**
270	Grobniki	43	71	99-36	ślad osadnictwa ślad osadnictwa punkt osadniczy	puchary lejkowate lateńska późnośredniowieczna	neolit okres lateński XIV-XV w.	
271	Grobniki	44	72	99-36	ślad osadnictwa osada	- przeworska	neolit późny okres rzymski	
272	**Grobniki**	**45**	**73**	**99-36**	**osada**	**lateńska**	**okres lateński**	**A-70/2009**

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
273	**Grobniki**	**46**	**74**	**99-36**	**ślad osadnictwa punkt osadniczy**	**lateńska średniowieczna**	**okres lateński II poł. XIII-XIV w.**	**A-422/70**
274	**Grobniki**	**47**	**75**	**99-36**	**ślad osadnictwa punkt osadniczy**	**- łużycka**	**Neolit epoka brązu - halsztat**	**A-267/70**
275	**Grobniki**	**48**	**76**	**99-36**	**osada**	**łużycka**	**okres halsztacki**	**A-265/70**
276	**Grobniki**	**49**	**77**	**99-36**	**ślad osadnictwa**	**-**	**neolit**	**A-269/70**
277	**Grobniki**	**50**	**78**	**99-36**	**punkt osadniczy punkt osadniczy**	**puchary lejkowate przeworska**	**neolit faza D**	**A-270/70**
278	Grobniki	51	79	99-36	punkt osadniczy osada	- późnośredniowieczna	pradzieje XIV-XV w.	
279	Grobniki	52	80	99-36	punkt osadniczy	puchary lejkowate	neolit	
280	Grobniki	53	81	99-36	ślad osadnictwa punkt osadniczy	- późnośredniowieczna	neolit XIV-XV w.	
281	Grobniki	54	82	99-36	ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada	lateńska przeworska późnośredniowieczna	okres lateński okres późnorzymski XIV-XV w.	
282	Grobniki	55	83	99-36	ślad osadnictwa osada	- późnośredniowieczna	neolit XV w.	
283	Grobniki	56	84	99-36	ślad osadnictwa punkt osadniczy ślad osadnictwa	- przeworska -	epoka kamienia faza D XIV-Xv w.	
284	Grobniki	57	85	99-36	ślad osadnictwa osada	puchary lejkowate -	neolit XIV w.	
285	**Grobniki**	**58**	**86**	**99-36**	**ślad osadnictwa osada osada**	**- przeworska -**	**neolit faza D okres średniowieczny**	**A-421/76**
286	Grobniki	59	87	99-36	osada osada osada	puchary lejkowate nowocerekwiańska ? łużycka	neolit I okres epoki brązu okres halsztacki	
287	Grobniki	60	88	99-36	osada osada	puchary lejkowate przeworska	neolit okres późnorzymski	
288	Grobniki	61	89	99-36	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
289	Grobniki	62	90	99-36	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
290	Grobniki	63	91	99-36	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
291	Grobniki	64	92	99-36	osada osada	- -	X-XI w. II poł. XIII-XIV w.	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
292	Grobniki	65	93	99-36	ślad osadnictwa osada	- -	pradzieje XIV-XV w.	
293	**Grobniki**	**66**	**94**	**99-36**	**ślad osadnictwa** **osada** **osada**	**-** **przeworska** **-**	**wczesna epoka brązu** **faza C1-C3** **XI-XII w.**	**A-78/2009**
294	Grobniki	67	95	99-36	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- -	epoka kamienia XIV-XV w.	
295	Grobniki	68	96	99-36	punkt osadniczy ślad osadnictwa osada	puchary lejkowate przeworska -	neolit okres późnorzymski XIV-XV w.	
296	Grobniki	69	97	99-36	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	puchary lejkowate ? lateńska	neolit okres lateński	
297	Grobniki	70	98	99-36	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.	
298	**Grobniki**	**71**	**99**	**99-36**	**osada**	**łużycka**	**epoka brązu**	**A-71/2009**
299	Grobniki	72	100	99-36	osada	łużycka	epoka brązu	
300	Grobniki	73	101	99-36	punkt osadniczy ślad osadnictwa	- lateńska	neolit okres lateński	
301	Grobniki	74	102	99-36	punkt osadniczy osada punkt osadniczy	lateńska - -	okres lateński XI-XII w. XIV-XV w.	
302	**Grobniki**	**75**	**150**	**99-36**	**osada** **osada**	**-** **przeworska**	**neolit** **OWR**	**A-248/70**
303	**Grobniki**	**76**	**32**	**100-37**	**osada** **punkt osadniczy**	**kpl** **-**	**neolit** **okres średniowieczny**	**A-282/70**
304	**Grobniki**	**77**	**33**	**100-37**	**osada**	**kpl**	**neolit**	**A-283/70**
305	Kietlice	1	61	98-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
306	Kietlice	2	62	98-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
307	Kietlice	3	12	97-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	pradzieje XIV-XV w.	
308	Kietlice	4	11	97-36	punkt osadniczy osada	- -	wczesne średniowiecze XIV w.	
309	Kietlice	5	63	98-36	ślad osadnictwa	przeworska	okres rzymski	
310	Kietlice	6	64	98-36	punkt osadniczy	-	epoka kamienia	
311	Kietlice	7	65	98-36	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
312	Kietlice	8	66	98-36	punkt osadniczy	-	neolit	
313	Kietlice	9	67	98-36	ślad osadnictwa	-	neolit	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
314	Kietlice	10	68	98-36	osada punkt osadniczy punkt osadniczy	łużycka - -	V okres epoki brązu-okres halsztacki wczesne średniowiecze średniowiecze	
315	Kietlice	11	69	98-36	punkt osadniczy	-	neolit	
316	Kietlice	12	70	98-36	punkt osadniczy	-	neolit	
317	Kietlice	13	71	98-36	punkt osadniczy	-	neolit	
318	**Kietlice**	**14**	**72**	**98-36**	**osada punkt osadniczy**	**puchary lejkowate łużycka**		**A-1137/2000**
319	Kietlice	15	73	98-36	punkt osadniczy osada punkt osadniczy	- łużycka -	neolit ? późne średniowiecze pradzieje	
320	Kietlice	16	74	98-36	osada	-	późne średniowiecze	
321	Kietlice	17	75	98-36	osada osada	puchary lejkowate łużycka	neolit ? Pradzieje	
322	Klisino	1	74	97-36	punkt osadniczy osada	- -	neolit okres rzymski faza B1	
323	Klisino	2	75	97-36	osada	łużycka	epoka brązu	
324	Klisino	3	76	97-36	osada	łużycka	epoka brązu	
325	Klisino	4	77	97-36	punkt osadniczy	przeworska	późny okres wpływów rzymskich	
326	Klisino	5	78	97-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
327	Klisino	6	79	97-36	punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy	- - przeworska -	neolit okres lateński okres wpływów rzymskich IV-V w. VII-VIII w.	
328	Klisino	7	80	97-36	cmentarzysko	-	okres lateński	
329	Klisino	8	81	97-36	punkt osadniczy	celtycka		
330	Klisino	9	82	97-36	punkt osadniczy	-	neolit	
331	Klisino	10	83	97-36	osada	jordanowska	neolit	
332	Klisino	11	84	97-36	osada	-	XIII w.	
333	Klisino	12	85	97-36	punkt osadniczy	przeworska	okres wpływów rzymskich	
334	Klisino	13	86	97-36	punkt osadniczy osada	celtycka -	późny okres lateński późny okres wpływów rzymskich	
335	Klisino	14	87	97-36	ślad osadnictwa	-	?	
336	Klisino	15	88	97-36	ślad osadnictwa	-	neolit	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
337	Klisino	16	89	97-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
338	Klisino	17	90	97-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
339	Klisino	18	91	97-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
340	Klisino	19	92	97-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
341	Klisino	20	93	97-36	ślad osadnictwa	łużycka	okres halsztacki	
342	Klisino	21	94	97-36	punkt osadniczy	- -	późny okres lateński lub wczesny okres wpływów rzymskich	
343	Klisino	22	100	97-36	punkt osadniczy punkt osadniczy -	- - -	neolit XIV-XV w. pradzieje	
344	**Klisino**	**23**	**101**	**97-36**	**punkt osadniczy osada punkt osadniczy**	**– przeworska -**	**neolit późny okres wpływów rzymskich XIV-XV w.**	**A-948/92**
345	Klisino	24	95	97-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	neolit okres lateński	
346	Klisino	25	96	97-36	punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy	- - -	neolit okres lateński okres wpływów rzymskich	
347	Klisino	26	97	97-36	punkt osadniczy	-	neolit	
348	Klisino	27	98	97-36	ślad osadnictwa	-	późne średniowiecze	
349	Klisino	28	102	97-36	punkt osadniczy	przeworska	okres wpływów rzymskich - faza D	
350	Klisino	29	99	97-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
351	**Klisino**	**30**	**103**	**97-36**	**osada punkt osadniczy punkt osadniczy -**	**celtycka - - -**	**okres lateński XI-XII w. XIV w. pradzieje**	**A-943/92**
352	Klisino	31	104	97-36	punkt osadniczy punkt osadniczy -	- - -	neolit XIV-XV w. pradzieje	
353	Klisino	32	105	97-36	punkt osadniczy osada	- -	pradzieje XIV-XV w.	
354	Klisino	33	106	97-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	X-XI w. XIV-XV w.	
355	Klisino	34	107	97-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	wczesne średniowiecze faza młodsza XIV-XV w.	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
356	**Klisino**	**35**	**108**	**97-36**	**punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy -**	**puchary lejkowate łużycka przeworska - -**	**neolit V okres epoki brązu/okres halsztacki C późny okres rzymski XIV-XV w. pradzieje**	**A-949/92**
357	Klisino	36	109	97-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	puchary lejkowate -	neolit XIV-XV w.	
358	Klisino	37	110	97-36	punkt osadniczy punkt osadniczy		neolit XIV-XV w. pradzieje	
359	Klisino	38	111	97-36	punkt osadniczy		pradzieje	
360	Klisino	39	112	97-36	punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy	– przeworska -	neolit późny okres rzymski późne średniowiecze pradzieje	
361	Klisino	40	117	97-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	puchary lejkowate przeworska	neolit późny okres wpływów rzymskich	
362	Krasne Pole	1	3	101-34	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	lateńska -	okres lateński okres późno lateński	
363	Królowe	1	37	98-36	ślad osadnictwa		neolit	
364	Królowe	2	38	98-36	punkt osadniczy		późny okres rzymski	
365	Królowe	3	39	98-36	punkt osadniczy		neolit ?	
366	Królowe	4	40	98-36	ślad osadnictwa		neolit	
367	Królowe	5	41	98-36	osada		wczesne średniowiecze	
368	Królowe	6	42	98-36	ślad osadnictwa		neolit	
369	Królowe	7	43	98-36	ślad osadnictwa		XIII/XIV w.	
370	Królowe	8	44	98-36	punkt osadniczy punkt osadniczy		neolit późne średniowiecze	
371	Królowe	9	45	98-36	punkt osadniczy		neolit	
372	Królowe	10	46	98-36	punkt osadniczy		neolit	
373	Królowe	11	47	98-36	osada punkt osadniczy		neolit późne średniowiecze	
374	Królowe	12	48	98-36	punkt osadniczy		neolit	
375	Królowe	13	49	98-36	punkt osadniczy		pradzieje	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
376	**Królowe**	**14**	**50**	**98-36**	**osada punkt osadniczy**	**- -**	**neolit pradzieje**	**A-457/77**
377	**Królowe**	**15**	**51**	**98-36**	**punkt osadniczy**	**-**	**neolit**	**A-582/80**
378	**Królowe**	**16**	**52**	**98-36**	**grób ? osada osada**	**lendzielska gr. ocieka puchary lejkowate przeworska**	**neolit neolit ?**	**A-614/84**
379	**Królowe**	**17**	**53**	**98-36**	**osada osada**	**puchary lejkowate przeworska**	**neolit późny okres rzymski**	**A-864/89**
380	Królowe	18	54	98-36	osada osada	puchary lejkowate łużycka	neolit -	
381	Królowe	19	55	98-36	punkt osadniczy osada	- przeworska	neolit faza D	
382	**Królowe**	**20**	**56**	**98-36**	**osada**	**puchary lejkowate**	**neolit**	**A-869/89**
383	Królowe	21	57	98-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	neolit okres rzymski	
384	Królowe	22	58	98-36	osada	puchary lejkowate	neolit	
385	Królowe	23	59	98-36	osada punkt osadniczy	przeworska -	okres rzymski, faza C2-C3 późne średniowiecze	
386	Królowe	24	60	98-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	pradzieje późne średniowiecze	
387	**Krzyżowice**	**1**	**56**	**100-35**	**osada punkt osadniczy**	**- -**	**neolit średniowiecze**	**A-347/72**
388	**Krzyżowice**	**2**	**57**	**100-35**	**punkt osadniczy ślad osadnictwa punkt osadniczy**	**- lateńska przeworska**	**neolit okres lateński okres późnorzymski**	**A-459/77**
389	**Krzyżowice**	**3**	**7**	**100-36**	**punkt osadniczy osada punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy**	**- - celtycka - _**	**neolit wczesny okres epoki brązu okres lateński okres przedrzymski okres średniowieczny**	**A-451/77**
390	Krzyżowice	4	8	100-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	kpl łużycka	neolit III-IV okres epoki brązu	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
391	**Krzyżowice**	**5**	**9**	**100-36**	**osada** **osada** **osada** **punkt osadniczy** **punkt osadniczy**	**-** **łużycka** **przeworska** **-** **-**	**neolit** **?** **okres późnorzymski** **okres wczesnośredniowieczny** **okres średniowieczny**	**A-219/70**
392	**Krzyżowice**	**6**	**10**	**100-36**	**osada** **osada** **punkt osadniczy** **punkt osadniczy**	**-** **łużycka** **-** **-**	**neolit** **epoka brązu** **okres rzymski** **XIV-XV w.**	**A-348/72**
393	Krzyżowice	7	11	100-36	punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy	- - - -	epoka kamienia-epoka brązu neolit pradzieje XIV-XV w.	
394	**Krzyżowice**	**8**	**12**	**100-36**	**punkt osadniczy** **punkt osadniczy**	**-** **celtycka**	**neolit** **okres lateński** **pradzieje**	**A-441/77**
395	Krzyżowice	9	13	100-36	punkt osadniczy osada punkt osadniczy	- przeworska -	neolit okres późnorzymski okres średniowieczny	
396	**Krzyżowice**	**10**	**14**	**100-36**	**punkt osadniczy** **punkt osadniczy**	**-** **-**	**okres późnorzymski** **okres średniowieczny**	**A-449/77**
397	**Krzyżowice**	**11**	**15**	**100-36**	**punkt osadniczy** **punkt osadniczy** **punkt osadniczy** **-**	**-** **-** **-** **-**	**neolit** **okres lateński** **okres średniowieczny** **pradzieje**	**A-233/70**
398	**Krzyżowice**	**12**	**16**	**100-36**	**osada** **osada** **punkt osadniczy**	**-** **łużycka** **-**	**neolit** **epoka brązu** **XIV-XV w.**	**A-244/70**
399	**Krzyżowice**	**13**	**17**	**100-36**	**punkt osadniczy** **punkt osadniczy** **punkt osadniczy**	**-** **-** **-**	**neolit** **pradzieje** **okres średniowieczny**	**A-466/78**
400	Krzyżowice	14	18	100-36	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.	
401	Krzyżowice	15	19	100-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	- lateńska	neolit okres lateński	
402	Krzyżowice	16	20	100-36	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- -	epoka kamienia-epoka brązu pradzieje	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
403	**Krzyżowice**	**17**	**5**	**100-36**	**punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy**	**kpl ? - -**	**neolit okres późnorzymski XIV-XV w.**	**A-454/77**
404	Krzyżowice	18	6	100-36	punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy	- lateńska -	neolit okres lateński XIV-XV w.	
405	Lenarcice	1	5	100-34	ślad osadnictwa	-	XIV-XV w.	
406	Lenarcice	2	6	100-34	ślad osadnictwa	-	XIV-XV w.	
407	Lenarcice	3	7	100-34	ślad osadnictwa	-	XIV-XV w.	
408	Lenarcice	4	8	100-34	ślad osadnictwa	-	XIV-XV w.	
409	Lisięcice	1	76	98-36	osada punkt osadniczy	- -	neolit VIII-X w. ?	
410	Lisięcice	2	77	98-36	cmentarzysko	łużycka ?	?	
411	Lisięcice	3	78	98-36	osada ślad osadnictwa	- celtycka	neolit okres lateński	
412	Lisięcice	4	79	98-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
413	Lisięcice	5	80	98-36	punkt osadniczy cmentarzysko -	łużycka przeworska ? -	? okres rzymski pradzieje	
414	Lisięcice	6	81	98-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
415	Lisięcice	7	82	98-36	osada punkt osadniczy punkt osadniczy cmentarzysko punkt osadniczy	- łużycka celtycka przeworska -	neolit ? okres lateński - wczesne średniowiecze	
416	Lisięcice	8	83	98-36	ślad osadnictwa	?	?	
417	Lisięcice	9	84	98-36	ślad osadnictwa punkt osadniczy punkt osadniczy	- - -	neolit epoka brązu średniowiecze	
418	Lisięcice	10	85	98-36	cmentarzysko ?	łużycka	?	
419	Lisięcice	11	86	98-36	punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy	- celtycka przeworska -	neolit okres lateński okres rzymski okres średniowieczny	
420	Lisięcice	12	87	98-36	punkt osadniczy	-	późne średniowiecze	
421	Lisięcice	13	88	98-36	ślad osadnictwa	-	neolit	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
422	Lisięcice	14	89	98-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
423	Lisięcice	15	90	98-36	ślad osadnictwa punkt osadniczy	- łużycka	neolit IV okres epoki brązu	
424	Lisięcice	16	91	98-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
425	Lisięcice	17	92	98-36	punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy	- celtycka przeworska	neolit okres lateński okres rzymski	
426	Lisięcice	18	93	98-36	punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy	- celtycka przeworska	neolit okres lateński okres rzymski	
427	Lisięcice	19	94	98-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
428	Lisięcice	20	95	98-36	ślad osadnictwa	przeworska	okres późno rzymski	
429	Lisięcice	21	96	98-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
430	Lisięcice	22	97	98-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
431	Lisięcice	23	98	98-36	osada	-	neolit	
432	Lisięcice	24	99	98-36	ślad osadnictwa	-		
433	Lisięcice	25	100	98-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
434	Lisięcice	26	101	98-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
435	Lisięcice	27	102	98-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
436	Lisięcice	28	13	97-36	punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy -	- przeworska - - -	neolit okres wpływów rzymskich wczesne średniowiecze XIV-Xv w. pradzieje	
437	**Lisięcice**	**29**	**14**	**97-36**	**Osada** **-**	**puchary lejkowate** **-**	**neolit** **pradzieje**	**A-224/70**
438	Lisięcice	30	15	97-36	punkt osadniczy punkt osadniczy -	- - -	neolit XIV-XV w. pradzieje	
439	Lisięcice	31	104	98-36	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
440	Lisięcice	32	105	98-36	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
441	Lisięcice	33	106	98-36	ślad osadnictwa	-	VIII-X w.	
442	Lisięcice	34	59	98-37	punkt osadniczy	-	neolit	
443	**Lisięcice**	**35**	**60**	**98-37**	**obozowisko** **osada**	**-** **-**	**paleolit** **neolit**	**A-225/70**
444	**Lisięcice**	**36**	**61**	**98-37**	**obozowisko**	**-**	**paleolit**	**A-226/70**

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
445	**Lisięcice**	**37**	**62**	**98-37**	**ślad osadnictwa**	**-**	**neolit**	**A-228/70**
446	**Lisięcice**	**38**	**63**	**98-37**	**obozowisko**	**-**	**paleolit schyłkowy**	**A-227/70**
447	Lisięcice	39	64	98-37	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- -	neolit późne średniowiecze	
448	**Lisięcice**	**40**	**65**	**98-37**	**osada**	**kpl**	**neolit**	**A-743/87**
449	Lisięcice	41	66	98-37	ślad osadnictwa	w. średniowieczna	X-XIII w.	
450	Lisięcice	42	67	98-37	osada ślad osadnictwa	- -	neolit pradzieje	
451	Lisięcice	43	68	98-37	ślad osadnictwa	-	pradzieje	
452	Lisięcice	44	69	98-37	ślad osadnictwa	-	średniowiecze	
453	Lisięcice	45	70	98-37	ślad osadnictwa	-	późne średniowiecze	
454	Lisięcice	46	71	98-37	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- -	neolit późne średniowiecze	
455	Lisięcice	47	72	98-37	ślad osadnictwa	-	późne średniowiecze	
456	Lisięcice	48	73	98-37	ślad osadnictwa	-	późne średniowiecze	
457	Lisięcice	49	74	98-37	ślad osadnictwa	-	późne średniowiecze	
458	Lisięcice	50	75	98-37	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- -	pradzieje późne średniowiecze	
459	Lisięcice	51	76	98-37	ślad osadnictwa	-	późne średniowiecze	
460	Lisięcice	52	77	98-37	ślad osadnictwa	-	późne średniowiecze	
461	**Lisięcice**	**53**	**78**	**98-37**	**osada** **osada**	**kpl ?** **łużycka**	**neolit** **epoka brązu**	**A-745/87**
462	Lisięcice	54	79	98-37	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
463	Lisięcice	55	135	97-37	ślad osadnictwa	-	neolit	
464	**Lisięcice**	**56**	**107**	**98-36**	**osada** **punkt osadniczy**	**puchary lejkowate** **-**	**neolit** **późne średniowiecze**	**A-174/68**
465	**Lisięcice**	**57**	**108**	**98-36**	**osada** **-**	**puchary lejkowate** **-**	**-** **pradzieje**	**A-182/68**
466	Lisięcice	58	109	98-36	punkt osadniczy punkt osadniczy -	- - -	neolit późne średniowiecze pradzieje	
467	Lisięcice	59	110	98-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	neolit późne średniowiecze	
468	Lisięcice	60	111	98-36	punkt osadniczy	-	neolit ?	
469	Lisięcice	61	112	98-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	pradzieje wczesne średniowiecze	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
470	Lisięcice	62	103	98-36	ślad osadnictwa	przeworska	okres rzymski	
47	Lisięcice	63	113	98-36	osada	-	neolit	
472	Lisięcice	64	114	98-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
473	Lisięcice	65	115	98-36	osada	-	neolit	
474	Lisięcice	66	116	98-36	punkt osadniczy	-	mezolit	
475	Lisięcice	67	117	98-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
476	Lisięcice	68	118	98-36	punkt osadniczy	-	VIII-X w.	
477	Lisięcice	69	119	98-36	ślad osadnictwa punkt osadniczy	- -	epoka kamienia neolit ?	
478	**Lisięcice**	**70**	**120**	**98-36**	**obozowisko**	**-**	**paleolit schyłkowy**	**A-183/68**
479	Lisięcice	71	121	98-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
480	Lisięcice	72	122	98-36	osada	-	neolit	
481	Lisięcice	73	123	98-36	punkt osadniczy	-	neolit ?	
482	Lisięcice	74	124	98-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	- puchary lejkowate	paleolit środkowy neolit	
483	Lwowiany	1	3	98-36	osada	puchary lejkowate	neolit	
484	Lwowiany	2	1	99-36	osada ślad osadnictwa ślad osadnictwa	puchary lejkowate - łużycka	neolit X-XIII w. -	
485	Lwowiany	3	2	99-36	ślad osadnictwa	-	XIV-XV w.	
486	Lwowiany	4	3	99-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	neolit XIV-XV w.	
487	Lwowiany	5	4	99-36	ślad osadnictwa osada	puchary lejkowate -	neolit XIV-XV w.	
488	Lwowiany	6	5	99-36	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- -	neolit XIV-XV w.	
489	Lwowiany	7	6	99-36	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.	
490	Lwowiany	8	7	99-36	osada	-	XIV-XV w.	
491	Lwowiany	9	8	99-36	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- -	pradzieje XIV-XV w.	
492	**Lwowiany**	**10**	**9**	**99-36**	**osada**	**łużycka**	**IV-V okres epoki brązu**	**A-72/2009**
493	**Lwowiany**	**11**	**10**	**99-36**	**ślad osadnictwa osada**	**- łużycka**	**neolit halsztat C**	**A-73/2009**
494	Lwowiany	12	11	99-36	osada ślad osadnictwa	łużycka średniowieczna	- XIII-XIV w.H499	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
495	Lwowiany	13	12	99-36	osada ślad osadnictwa	przeworska późnośredniowieczna	późny okres rzymski XIV-XV w.	
496	Lwowiany	14	13	99-36	ślad osadnictwa punkt osadniczy	- późnośredniowieczna	neolit XV w.	
497	Lwowiany	15	14	99-36	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
498	Lwowiany	16	15	99-36	ślad osadnictwa osada ?	- późnośredniowieczna	neolit XIV-XV w.	
499	Lwowiany	17	16	99-36	osada	-	neolit	
500	Lwowiany	18	17	99-36	osada	łużycka	V okres epoki brązu-okres halsztacki	
501	Lwowiany	19	18	99-36	osada	-	pradzieje	
502	Lwowiany	20	151	99-36	punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy	- łużycka -	neolit ? pradzieje	
503	**Mokre**	**1**	**2**	**100-34**	**grodzisko**	**-**	**wczesne średniowiecze**	**A-296/70**
504	Mokre	2	17	100-35	punkt osadniczy	-	średniowiecze	
505	Mokre	3	18	100-35	punkt osadniczy	-	średniowiecze	
506	Mokre	4	19	100-35	ślad osadnictwa	-	neolit	
507	Mokre	5	20	100-35	ślad osadnictwa	-	neolit	
508	**Mokre**	**6**	**21**	**100-35**	**punkt osadniczy** **punkt osadniczy**	**-** **-**	**neolit** **wczesne średniowiecze**	**A-447/77**
509	Mokre	7	22	100-35	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- -	pradzieje średniowiecze	
510	Mokre	8	23	100-35	punkt osadniczy ślad osadnictwa	- -	neolit okres rzymski	
511	Mokre	9	24	100-35	punkt osadniczy krzemienica ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- - - -	epoka kamienia neolit pradzieje XIV-Xv w.	
512	Mokre	10	25	100-35	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- -	neolit XIV-Xv w.	
513	Mokre	11	26	100-35	ślad osadnictwa	-	neolit	
514	Mokre	12	27	100-35	ślad osadnictwa	-	XIV-Xv w.	
515	Mokre	13	16	100-35	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	epoka kamienia okres rzymski	
516	Nowa Wieś Głubczycka	1	88	100-36	grodzisko ?	-	?	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
517	Nowa Wieś Głubczycka	2	89	100-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
518	Nowa Wieś Głubczycka	3	90	100-36	cmentarzysko	puchary dzwonowate ?	neolit	
519	**Nowa Wieś Głubczycka**	**4**	**66**	**100-36**	**punkt osadniczy osada cmentarzysko ? punkt osadniczy osada punkt osadniczy**	**- łużycka łużycka celtycka przeworska -**	**neolit epoka brązu epoka brązu okres lateński okres rzymski XIV-XV w.**	**A-369/73**
520	Nowa Wieś Głubczycka	5	91	100-36	cmentarzysko	łużycka	?	
521	**Nowa Wieś Głubczycka**	**6**	**65**	**100-36**	**punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy**	**- - łużycka -**	**epoka kamienia neolit ? XIV-Xv w.**	**A-444/77**
522	Nowa Wieś Głubczycka	7	75	100-36	osada osada punkt osadniczy	kpl łużycka -	neolit V okres epoki brązu okres średniowieczny	
523	Nowa Wieś Głubczycka	8	76	100-36	punkt osadniczy osada punkt osadniczy	- przeworska -	neolit wczesny okres wędrówek ludów, faza C3-D XIV-Xv w.	
524	Nowa Wieś Głubczycka	9	77	100-36	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- -	epoka kamienia-epoka brązu XIV-Xv w.	
525	Nowa Wieś Głubczycka	10	78	100-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	pradzieje XIV-Xv w.	
426	Nowa Wieś Głubczycka	11	79	100-36	osada osada punkt osadniczy	kpl łużycka -	neolit epoka brązu XIV-XV w.	
527	Nowa Wieś Głubczycka	12	80	100-36	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- -	neolit XIV-XV w.	
528	Nowa Wieś Głubczycka	13	81	100-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	- łużycka	neolit epoka brązu	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
529	**Nowa Wieś Głubczycka**	**14**	**82**	**100-36**	**osada osada osada osada**	**- łużycka przeworska -**	**neolit epoka brązu okres rzymski XIV-XV w.**	**A-370/73**
530	Nowa Wieś Głubczycka	15	83	100-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	- łużycka	? XIV-XV w.	
531	**Nowa Wieś Głubczycka**	**16**	**84**	**100-36**	**punkt osadniczy osada osada osada punkt osadniczy**	**- łużycka lateńska przeworska -**	**neolit epoka brązu okres lateński faza C3-D XIV-XV w.**	**A-367/73**
532	Nowa Wieś Głubczycka	17	85	100-36	osada osada osada -	kpl łużycka lateńska -	neolit epoka brązu okres lateński pradzieje	
533	**Nowa Wieś Głubczycka**	**18**	**86**	**100-36**	**punkt osadniczy osada**	**- łużycka**	**neolit V okres epoki brązu/okres halsztacki**	**A-368/73**
534	Nowa Wieś Głubczycka	19	87	100-36	osada punkt osadniczy	łużycka -	epoka brązu X-XI w.	
535	Nowa Wieś Głubczycka	20	92	100-36	ślad osadnictwa punkt osadniczy	- łużycka	neolit ?	
536	Nowy Rożnów	1	21	100-36	osada ślad osadniczy	kpl ? -	neolit epoka kamienia-epoka brązu	
537	**Nowy Rożnów**	**2**	**22**	**100-36**	**osada osada**	**- łużycka**	**neolit ?**	**A-242/70**
538	**Nowy Rożnów**	**3**	**24**	**100-36**	**osada osada osada punkt osadniczy -**	**kpl łużycka przeworska - -**	**neolit V okres epoki brązu - okres halsztacki wczesny okres wędrówek ludów faza C3-D XIV-XV w. pradzieje**	**A-241/70**
539	Nowy Rożnów	4	25	100-36	ślad osadnictwa osada punkt osadniczy	- przeworska -	epoka kamienia wczesny okres wędrówek ludów faza C3-D XIV-XV w.	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
540	**Nowy Rożnów**	**5**	**26**	**100-36**	**punkt osadniczy osada punkt osadniczy punkt osadniczy**	**- łużycka - -**	**neolit epoka brązu późny okres rzymski okres średniowieczny**	**A-215/70**
541	**Nowy Rożnów**	**6**	**23**	**100-36**	**cmentarzysko ? cmentarzysko punkt osadniczy punkt osadniczy**	**- łużycka celtycka -**	**neolit epoka brązu okres halsztacki XIV-Xv w.**	**A-461/78**
542	Nowy Rożnów	7	27	100-36	osada osada punkt osadniczy	łużycka lateńska -	epoka brązu II-I w. p.n.e. XIV-Xv w.	
543	Opawica	1	4	100-34	osada	-	XIV-XV w.	
544	Pielgrzymów	1	1	100-34	ślad osadnictwa	-	XIV-XV w.	
545	Pietrowice	1	47	101-35	ślad osadnictwa	-	neolit	
546	Pietrowice	2	48	101-35	ślad osadnictwa	-	neolit	
547	Pietrowice	3	49	101-35	ślad osadnictwa	-	neolit	
548	Pietrowice	4	1	101-34	punkt osadniczy	-	starsza epoka kamienia	
549	Pietrowice	5	51	101-35	punkt osadniczy ślad osadnictwa	- -	neolit okres późnośredniowieczny	
550	Pietrowice	6	50	101-35	ślad osadnictwa	-	I-II w. n.e.	
551	Pietrowice	7	2	101-34	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	łużycka lateńska	? Okres lateński	
552	**Pomorzowice**	**1**	**16**	**97-35**	**grodzisko**	**-**	**XIV-XV w.**	**A-318/70**
553	**Pomorzowice**	**2**	**17**	**97-35**	**grodzisko osada ? punkt osadniczy**	**- łużycka -**	**średniowiecze XIV-XVI okres halsztacki neolit**	**A-319/70**
554	Pomorzowice	4	18	97-35	ślad osadnictwa osada	- przeworska	neolit IV w.	
555	Pomorzowice	5	19	97-35	ślad osadnictwa punkt osadniczy	- -	neolit pradzieje	
556	Pomorzowice	6	20	97-35	punkt osadniczy osada osada punkt osadniczy	- łużycka przeworska -	epoka kamienia V okres epoki brązu IV w. okres średniowiecza	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
557	Pomorzowice	7	21	97-35	osada osada	przeworska -	IV w. XIII w.	
558	Pomorzowice	8	22	97-35	osada osada osada	puchary lejkowate przeworska łużycka	neolit faza C3-D ?	
559	Pomorzowice	9	23	97-35	ślad osadnictwa osada	- -	okres rzymski ? XIV w.	
560	Pomorzowice	10	24	97-35	grodzisko ?	-	średniowiecze ?	
561	Pomorzowice	11	25	97-35	osada	-	neolit	
562	Pomorzowice	12	26	97-35	osada osada osada ślad osadnictwa	przeworska łużycka kpl -	faza C2-C3 - neolit paleolit górny	
563	Pomorzowice	13	27	97-35	punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy	- przeworska łużycka	neolit IV w. ?	
564	Pomorzowice	14	28	97-35	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
565	Pomorzowice	15	29	97-35	osada	ceramika sznurowa	neolit	
566	Pomorzowice	16	43	97-35	punkt osadniczy punkt osadniczy	- łużycka	neolit ?	
567	Pomorzowice	17	30	97-35	osada ? osada punkt osadniczy punkt osadniczy	cykl kultur wstęgowych - - -	neolit V okres epoki brązu średniowiecze epipaleolit	
568	Pomorzowice	18	31	97-35	osada ? osada punkt osadniczy	- - -	neolit okres rzymski średniowiecze	
569	Pomorzowice	19	32	97-35	punkt osadniczy	-	średniowiecze	
570	Pomorzowice	20	33	97-35	punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy	- - -	XIV w. okres rzymski neolit	
571	Pomorzowice	21	34	97-35	osada punkt osadniczy punkt osadniczy	- - -	średniowiecze okres rzymski neolit	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
572	Pomorzowice	22	35	97-35	osada osada osada ślad osadnictwa	- - - -	neolit epoka brązu IV w. średniowiecze	
573	Pomorzowice	23	36	97-35	ślad osadnictwa punkt osadniczy	- -	średniowiecze neolit	
574	Pomorzowice	24	37	97-35	osada osada	przeworska -	okres rzymski średniowiecze	
575	Pomorzowice	25	38	97-35	osada osada	- -	neolit średniowiecze	
576	Pomorzowice	26	39	97-35	ślad osadnictwa osada	- -	neolit XIV-XV w.	
577	Pomorzowice	27	40	97-35	osada	-	neolit	
578	Pomorzowice	28	41	97-35	punkt osadniczy	-	neolit	
579	Pomorzowice	29	42	97-35	osada osada osada punkt osadniczy	- łużycka przeworska -	neolit V okres epoki brązu - halsztat C faza C1-C2 XIV-Xv w.	
580	Pomorzowice	30	44	97-35	punkt osadniczy	-	paleolit schyłkowy	
581	Pomorzowiczki	1	1	98-35	skarb monet	-	XVI-XVIII w. ?	
582	Pomorzowiczki	2	2	98-35	ślad osadnictwa	?	neolit	
583	Pomorzowiczki	3	3	98-35	ślad osadnictwa	ceramiki wstęgowej	neolit	
584	Pomorzowiczki	4	4	98-35	ślad osadnictwa	?	neolit	
585	Pomorzowiczki	5	5	98-35	ślad osadnictwa	?	neolit	
586	Pomorzowiczki	6	6	98-35	punkt osadniczy	w. średniowieczna	IX-XI w.	
587	**Pomorzowiczki**	**7**	**7**	**98-35**	**ślad osadnictwa osada ślad osadnictwa punkt osadniczy**	**magdaleńska pucharów lejkowatych przeworska ?**	**paleolit schyłkowy neolit faza D pradzieje**	**A-54/2006**
588	Pomorzowiczki	8	8	98-35	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	? późnośredniowieczna	epoka kamienia XIV-XV w.	
589	Pomorzowiczki	9	9	98-35	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	? późnośredniowieczna	neolit XIV-XV w.	
590	Pomorzowiczki	10	10	98-35	punkt osadniczy	?	neolit	
591	Radynia	1	3	100-34	ślad osadnictwa	-	średniowiecze	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
592	Równe	1	32	99-35	ślad osadnictwa	-	neolit	
593	Równe	2	33	99-35	ślad osadnictwa	-	neolit	
594	Równe	4	34	99-35	ślad osadnictwa	?	?	
595	Równe	5	35	99-35	ślad osadnictwa	-	neolit	
596	Równe	6	36	99-35	ślad osadnictwa	-	neolit	
597	Równe	7	37	99-35	ślad osadnictwa	-	neolit	
598	Równe	8	38	99-35	ślad osadnictwa	-	neolit	
599	Równe	9	39	99-35	punkt osadniczy	-	neolit	
600	Równe	10	1	100-35	osada	-	neolit	
601	**Równe**	**11**	**2**	**100-35**	**punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy**	**- - -**	**neolit okres lateński średniowiecze**	**A-584/80**
602	Równe	12	40	99-35	punkt osadniczy ślad osadnictwa	- -	neolit wczesne średniowiecze	
603	Równe	13	3	100-35	ślad osadnictwa osada ślad osadnictwa	- przeworska -	neolit faza C2-C3 XIV-XV w.	
604	Równe	14	41	99-35	ślad osadnictwa	-	neolit	
605	Równe	15	42	99-35	ślad osadnictwa	-	okres rzymski	
606	Równe	16	43	99-35	ślad osadnictwa	-	neolit	
607	Równe	17	44	99-35	ślad osadnictwa	-	neolit	
608	Równe	18	45	99-35	ślad osadnictwa	-	neolit	
609	Równe	19	46	99-35	osada	-	neolit	
610	Równe	20	47	99-35	punkt osadniczy	lateńska	okres lateński	
611	**Równe**	**21**	**48**	**99-35**	**ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa**	**- - -**	**neolit pradzieje XIV-XV w.**	**A-250/70**
612	**Równe**	**22**	**49**	**99-35**	**ślad osadnictwa osada osada ślad osadnictwa**	**- łużycka przeworska -**	**neolit III-IV okres epoki brązu faza A ? Średniowiecze**	**A-55/2006**
613	**Równe**	**23**	**50**	**99-35**	**ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa**	**- lateńska -**	**neolit okres lateński XIV-XV w.**	**A-448/77**
614	Równe	24	51	99-35	osada ? osada	- -	neolit XIII w.	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
615	Równe	25	52	99-35	osada osada	łużycka przeworska	V okres epoki brązu-okres halsztacki faza D	
616	Równe	26	53	99-35	ślad osadnictwa	?	epoka kamienia	
617	Równe	27	54	99-35	osada	późnośredniowieczna	XV w.	
618	Równe	28	55	99-35	ślad osadnictwa	?	epoka kamienia	
619	Równe	29	56	99-35	punkt osadniczy	?	epoka kamienia	
620	**Równe**	**30**	**57**	**99-35**	**osada ?**	**?**	**neolit**	**A-49/2006**
621	Równe	31	58	99-35	ślad osadnictwa	?	epoka kamienia	
622	Równe	32	4	100-35	punkt osadniczy ślad osadnictwa	- -	neolit pradzieje	
623	Sławoszów	1	11	98-35	grodzisko ?	-	wczesne średniowiecze ?	
624	Ściborzyce Małe	1	12	98-35	cmentarzysko ciałopalne	łużycka	epoka brązu - halsztat	
625	Ściborzyce Małe	4	13	98-35	ślad osadnictwa punkt osadniczy	? -	neolit okres rzymski lub wczesne średniowiecze	
626	Ściborzyce Małe	5	1	98-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	pradzieje późne średniowiecze	
627	Ściborzyce Małe	6	2	98-36	punkt osadniczy	-	neolit	
628	Ściborzyce Małe	7	14	98-35	ślad osadnictwa	-	XIII w.	
629	Ściborzyce Małe	8	15	98-35	punkt osadniczy	?	neolit	
630	Ściborzyce Małe	9	16	98-35	osada	-	późne średniowiecze	
631	Ściborzyce Małe	10	17	98-35	osada osada osada	cer. wstęgowe rytej ? późnośredniowieczna	neolit pradzieje XIV-XV w.	
632	Ściborzyce Małe	11	18	98-35	osada	przeworska	faza D	
633	Ściborzyce Małe	12	19	98-35	ślad osadnictwa osada punkt osadniczy	? przeworska w. średniowieczna	neolit faza D X-XI w.	
634	Ściborzyce Małe	13	20	98-35	osada punkt osadniczy	puchary lejkowate późnośredniowieczna	neolit XIV-XV w.	
635	Ściborzyce Małe	14	21	98-35	osada	późnośredniowieczna	XIV-XV w.	
636	Ściborzyce Małe	15	22	98-35	ślad osadnictwa	?	neolit	
637	Ściborzyce Małe	16	23	98-35	ślad osadnictwa	?	neolit	
638	Ściborzyce Małe	17	24	98-35	ślad osadnictwa	?	neolit	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
639	**Ściborzyce Małe**	**18**	**25**	**98-35**	**osada ? osada osada osada**	**? łużycka przeworska późnośredniowieczna**	**neolit V okres epoki brązu-okres halsztacki faza D XIV-XV w.**	**A-57/2006**
640	**Ściborzyce Małe**	**19**	**26**	**98-35**	**osada ? osada punkt osadniczy**	**? łużycka późnośredniowieczna**	**neolit V okres epoki brązu-okres halsztacki XIV-XV w.**	**A-56/2006**
641	Ściborzyce Małe	20	27	98-35	ślad osadnictwa		epoka kamienia	
642	**Ściborzyce Małe**	**21**	**28**	**98-35**	**osada**	**cer. wstęgowej rytej**	**neolit**	**A-50/2006**
643	Ściborzyce Małe	22	29	98-35	punkt osadniczy	późnośredniowieczna	XIV-XV w.	
644	**Ściborzyce Małe**	**23**	**30**	**98-35**	**ślad osadnictwa**	**magdaleńska**	**paleolit schyłkowy**	**A-52/2006**
645	**Ściborzyce Małe**	**24**	**31**	**98-35**	**punkt osadniczy**	**lendzielska**	**neolit**	**A-51/2006**
646	Ściborzyce Małe	25	38	98-35	osada	przeworska	OR faza C3-D	
647	Ściborzyce Małe	26	39	98-35	osada osada	łużycka -	? OR	
648	Ściborzyce Małe	27	40	98-35	cmentarzysko	łużycka	V okres epoki brązu	
649	Ściborzyce Małe	28	41	98-35	punkt osadniczy	łużycka	?	
650	Tarnkowa	1	32	98-35	ślad osadnictwa	-	pradzieje	
651	Tarnkowa	2	33	98-35	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
652	Tarnkowa	3	34	98-35	ślad osadnictwa	-	neolit	
653	Tarnkowa	4	35	98-35	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
654	Tarnkowa	5	36	98-35	osada ?	puchary lejkowate -	neolit XVI-XVIII w.	
655	Zawiszyce	1						
656	Zawiszyce	2						
657	**Zawiszyce**	**3**		**98-36**			**neolit epoka brązu średniowiecze**	**A-173/68**
658	Zawiszyce	4	23	98-36	grodzisko ?	-	?	
659	Zawiszyce	5	24	98-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
660	Zawiszyce	6	25	98-36	punkt osadniczy	-	varte	
661	**Zawiszyce**	**7**	**26**	**98-36**	**punkt osadniczy**	**-**	**pradzieje**	**A-171/68**
662	**Zawiszyce**	**8**	**27**	**98-36**	**osada osada**	**puchary lejkowate -**	**neolit średniowiecze pradzieje**	**A-172/68**

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
663	**Zawiszyce**	**9**		**98-36**	**nieokreślone**	**-**	**nieokreślone**	**A-213/70**
664	**Zawiszyce**	**10**	**29**	**98-36**	**osada punkt osadniczy**	**- -**	**neolit wczesne średniowiecze X-XI w.**	**A-862/89**
665	Zawiszyce	11	30	98-36	osada osada	- -	pradzieje średniowiecze	
666	Zawiszyce	12	31	98-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	pradzieje średniowiecze	
667	**Zawiszyce**	**13**	**32**	**98-36**	**osada osada ślad osadnictwa ślad osadnictwa**	**puchary lejkowate łużycka - -**	**neolit okres rzymski ? średniowiecze**	**A-860/89**
668	Zawiszyce	14	33	98-36	osada osada -	- - -	neolit późne średniowiecze pradzieje	
669	Zawiszyce	15	34	98-36	osada punkt osadniczy	łużycka -	? późne średniowiecze	
670	Zawiszyce	16	35	98-36	ślad osadnictwa osada punkt osadniczy	- łużycka -	neolit V okres epoki brązu-okres halsztacki późne średniowiecze	
671	Zawiszyce	17	36	98-36	punkt osadniczy	-	późne średniowiecze	
672	**Zawiszyce**	**18**	**19**	**99-36**	**ślad osadnictwa ślad osadnictwa**	**? przeworska**	**neolit faza D**	**A-168/68**
673	**Zawiszyce**	**19**	**20**	**99-36**	**ślad osadnictwa ślad osadnictwa**	**? ?**	**neolit ?**	**A-180/68**
674	**Zawiszyce**	**20**	**21**	**99-36**	**osada osada ślad osadnictwa**	**lateńska przeworska późnośredniowieczna**	**okres lateński faza C1-C2 XIV-XV w.**	**A-169/68**
675	**Zawiszyce**	**21**	**22**	**99-36**	**osada**	**przeworska**	**okres późnorzymski**	**A-177/68**
676	**Zawiszyce**	**22**	**23**	**99-36**	**osada osada**	**? łużycka**	**neolit ?**	**A-178/68**
677	**Zawiszyce**	**23**	**24**	**99-36**	**osada**	**nowocerekwiańska**	**I okres epoki brązu**	**A-181/68**
678	**Zawiszyce**	**24**	**25**	**99-36**	**ślad osadnictwa ślad osadnictwa**	**? przeworska**	**neolit okres późnorzymski**	**A-179/68**

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
679	**Zawiszyce**	**25**	**26**	**99-36**	**ślad osadnictwa osada ślad osadnictwa ślad osadnictwa**	**? łużycka w. średniowieczna późnośredniowieczna**	**epoka kamienia epoka brązu - halsztat X-XI w. XIV-XV w.**	**A-164/2013**
680	Zawiszyce	26	27	99-36	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	? przeworska	neolit faza D	
681	**Zawiszyce**	**27**	**28**	**99-36**	**ślad osadnictwa punkt osadniczy ślad osadnictwa**	**puchary lejkowate łużycka w. średniowieczna**	**neolit V okres epoki brązu-okres halsztacki IX-X w.**	**A-85/89**
682	Zawiszyce	28	29	99-36	ślad osadnictwa osada punkt osadniczy	– w. średniowieczna późnośredniowieczna	pradzieje wczesne średniowiecze późne średniowiecze	
683	Zawiszyce	29	30	99-36	osada	puchary lejkowate	neolit	
684	Zawiszyce	30	31	99-36	osada	łużycka	V okres epoki brązu	
685	Zawiszyce	31	32	99-36	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
686	Zawiszyce	32	33	99-36	ślad osadnictwa osada	przeworska średniowieczna	– XIII-XIV w.	
687	Zawiszyce	33	34	99-36	punkt osadniczy	?	epoka kamienia	
688	Zawiszyce	34	35	99-36	ślad osadnictwa	-	neolit	
689	**Zawiszyce**	**35**	**36**	**99-36**	**osada osada ślad osadnictwa ślad osadnictwa**	**puchary lejkowate łużycka w. średniowieczna późnośredniowieczna**	**neolit epoka brązu XI-XII w. XIV-XV w.**	**A-165/2013**
690	**Zawiszyce**	**36**	**37**	**99-36**	**osada osada**	**puchary lejkowate w. średniowieczna**	**neolit XIV-XV w.**	**A-166/2013**
691	Zawiszyce	37	38	99-36	ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- w. średniowieczna późnośredniowieczna	pradzieje XI-XII w. XIV-XV w.	
692	Zawiszyce	38	39	99-36	ślad osadnictwa punkt osadniczy	puchary lejkowate ? późnośredniowieczna	neolit XIV-XV w.	
693	Zawiszyce	39	40	99-36	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
694	Zawiszyce	40	41	99-36	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
695	Zawiszyce	41	42	99-36	punkt osadniczy	-	neolit	
696	Zawiszyce	42	43	99-36	osada	łużycka	epoka brązu	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
697	**Zawiszyce**	**43**		**98-36**			**okres wpływów rzymskich**	**A-170/68**
698	Zopowy	1	44	100-35	cmentarzysko	ciałopalne	epoka brązu-okres halsztacki	
699	Zopowy	2	45	100-35	ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- - -	paleolit ? epoka kamienia późne średniowiecze	
700	Zopowy	3	46	100-35	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	neolit średniowiecze	
701	Zopowy	4	47	100-35	wał obronny ?	-	?	
702	Zopowy	5	48	100-35	punkt osadniczy	-	neolit	
703	Zopowy	6	49	100-35	ślad osadnictwa	-	neolit	
704	Zopowy	7	50	100-35	ślad osadnictwa	-	neolit	
705	Zopowy	8	51	100-35	ślad osadnictwa	-	średniowiecze	
706	Zopowy	9	52	100-35	ślad osadnictwa	-	neolit	
707	Zopowy	10	53	100-35	osada	-	XIV-XV w.	
708	Zopowy	11	54	100-35	osada punkt osadniczy osada ?	puchary lejkowate łużycka -	neolit V okres epoki brązu-okres halsztacki XIV-XV w.	
709	Zopowy	12	55	100-35	osada osada	- łużycka	neolit V okres epoki brązu-okres halsztacki	
710	Zubrzyce	17	38	100-35	ślad osadnictwa osada ślad osadnictwa ślad osadnictwa	- łużycka - -	neolit ? po X w. XIV-XV w.	
711	Zubrzyce	18	39	100-35	punkt osadniczy	łużycka	?	
712	Zubrzyce	19	40	100-35	ślad osadnictwa punkt osadniczy	- -	epoka kamienia XIV-XV w.	
713	Zubrzyce	20	41	100-35	osada	-		
714	Zubrzyce	21	42	100-35	osada punkt osadniczy	przeworska -	faza C2-C3 XIV-XV w.	
715	Zubrzyce	22	43	100-35	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.	
716	Zubrzyce	23	2	100-36	ślad osadnictwa punkt osadniczy	- -	epoka kamienia-epoka brązu XIV-XV w.	
717	Zubrzyce	24	3	100-36	punkt osadniczy osada punkt osadniczy	- łużycka -	neolit epoka brązu XIV-XV w.	

ID	Miejscowość	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obszarze	Nr obszaru AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rejestru
718	Zubrzyce	25	4	100-36	punkt osadniczy punkt osadniczy	- łużycka	epoka brązu XIV-XV w.	
719	Zubrzyce	26	52	101-35	punkt osadniczy	-	paleolit górny	
720	Zubrzyce	27	53	101-35	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	neolit pradzieje	
721	**Zubrzyce**	**28**	**54**	**101-35**	**punkt osadniczy punkt osadniczy**	**- -**	**neolit ? Górny paleolit ?**	**A-221/70**
722	**Zubrzyce**	**29**	**55**	**101-35**	**punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy**	**krąg kultur naddunaj. kpl krąg kultur sznurowych**	**wczesny neolit neolit późny neolit neolit**	**A-218/70**
723	Zubrzyce	30	56	101-35	punkt osadniczy punkt osadniczy	- -	neolit XIV-XV w.	
724	**Zubrzyce**	**31**	**57**	**101-35**	**osada osada osada**	**kpl lateńska -**	**neolit okres lateński okres późnorzymski**	**A-446/77**
725	Zubrzyce	32	58	101-35	ślad osadnictwa	-	XIV-XV w.	
726	Zubrzyce	33	59	101-35	punkt osadniczy	-	epoka kamienia	
727	Zubrzyce	34	60	101-35	punkt osadniczy punkt osadniczy	kpl -	neolit XIV-XV w.	
728	Zubrzyce	35	61	101-35	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia	
729	Zubrzyce	36	62	101-35	punkt osadniczy	-	epoka kamienia	
730	Zubrzyce	37	63	101-35	punkt osadniczy	kpl	neolit	

5.6 Dziedzictwo niematerialne

W rozumieniu Konwencji UNESCO, której tekst został przyjęty na 32 sesji Konferencji Generalnej UNESCO w październiku 2003 r., dziedzictwo niematerialne to zwyczaje, przekaz ustny, wiedza i umiejętności oraz związane z nimi przedmioty i przestrzeń kulturowa, które są uznane za część własnego dziedzictwa przez daną wspólnotę, grupę lub jednostki. Dziedzictwo niematerialne to rodzaj dziedzictwa, który jest przekazywany z pokolenia na pokolenie i ustawicznie odtwarzany przez wspólnoty i grupy w relacji z ich środowiskiem, historią i stosunkiem do przyrody. Dla danej społeczności dziedzictwo niematerialne jest źródłem poczucia tożsamości i ciągłości. Dziedzictwo niematerialne w rozumieniu wspomnianej wyżej Konwencji obejmuje:

- ✓ tradycje i przekazy ustne, w tym język jako narzędzie przekazu,
- ✓ spektakle i widowiska,
- ✓ zwyczaje, obyczaje i obchody świąteczne,
- ✓ wiedzę o wszechświecie i przyrodzie oraz związane z nią praktyki,
- ✓ umiejętności związane z tradycyjnym rzemiosłem.

Krzyżujące się historyczne szlaki handlowe na terenie ziemi głubczyckiej i jej wielowiekowe przygraniczne położenie uczyniły z niej miejsce spotykania się wielu kultur: miejscowej - polskiej i czeskiej oraz napływowej - flandryjskiej, niemieckiej i żydowskiej.

Świadectwem tożsamości regionalnej jest charakterystyczna gwara łącząca elementy niemieckie i czeskie wzbogacone po wojnie językiem przesiedleńców z kresów wschodnich, stroje ludowe, kuchnia, zwyczaje i obrzędy.

Głubczyckie zwyczaje związane są przede wszystkim z obchodami świąt religijnych tj. Wielki Tydzień, majówki, Boże Ciało, Boże Narodzenie. Obowiązuje wtedy specjalny jadłospis i obrzędy. Unikalną tradycją w tym regionie jest pasyjna procesja mężczyzn, niosących ulicami miasta rzeźbę, przedstawiającą Chrystusa upadającego pod ciężarem krzyża. Żywą tradycją są dożynki. Po zakończeniu prac polowych każda wieś, co roku organizuje swoje „żniwniołki”, zabawy, pochody w których biorą udział barwni przebierańcy. W specyficzny sposób dekorowane są domostwa, płoty i ulice. Zwyczaje te tworzą specyficzną przestrzeń kulturową, są niematerialnym dziedzictwem łączącym wspólnotę gminną.

Obiektami kulturotwórczym na terenie Gminy Głubczyce są:

- **Powiatowe Muzeum Ziemi Głubczyckiej**. Placówka jest jednostką organizacyjną powiatu głubczyckiego i mieści się w budynku głubczyckiego ratusza. Muzeum jest kontynuatorem tradycji powstałego w 1910 r. Muzeum Miasta i Powiatu Głubczyckiego. Placówka ta mieściła się do 1916 r. w budynku gimnazjum przy klasztorze o. o. franciszkanów. W latach 1916-1922 zbiory przeniesiono do Nysy. Po zakończeniu tego okresu eksponaty powróciły do Głubczyc. Podczas II wojny światowej część zbiorów została rozgrabiona, część zaś trafiła do muzeów w Raciborzu i Opolu. Reaktywacja muzeum w Głubczycach nastąpiła dopiero w 2001 roku. Początkowo placówka mieściła się w budynku Zespołu Szkół Rolniczego Centrum Kształcenia Ustawicznego przy ul. Niepodległości 2. W 2008 roku zakończono remont pomieszczeń w głubczyckim ratuszu, gdzie przeniesiono większość zbiorów.
- **Miejski Ośrodek Kultury w Głubczycach.**
  Miejski Ośrodek Kultury jest organizatorem imprez cyklicznych, między innymi:
  - ✓ Przegląd Inscenizacji Bożonarodzeniowych "Do szopy Hej, Pasterze",
  - ✓ Ogólnopolski Konkurs Recytatorski - Eliminacje Rejonowe,
  - ✓ Wojewódzki Przegląd Zespołów Tanecznych - Estrada Eliminacyjna,

- ✓ Festiwal Kultury Powiatowej (co cztery lata),
- ✓ Głubczyckie Dni Kultury,
- ✓ Plenerowa Scena Głubczyckich Dni Kultury,
- ✓ Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy,
- ✓ Międzynarodowy Festiwal Młodych Pianistów wraz z PSM w Głubczycach (co dwa lata),
- ✓ Dni Miasta, Dożynki wraz z Urzędem Miasta i Gminy w Głubczycach.

- **Miejska i Gminna Biblioteka w Głubczycach.**
- **Stowarzyszenie Lokalne Grupa Działania "Płaskowyż Dobrej Ziemi".**
- **Stowarzyszenie Miłośników Muzeum i Ziemi Głubczyckiej.**

5.7 Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy

W krajobrazie kulturowym gminy Głubczyce dominuje zabudowa związana z rolniczym charakterem tych ziem, wyróżnia się ona silnie dużym zróżnicowaniem form i bogactwem detalu architektonicznego. Gmina może poszczycić się wieloma doskonale zachowanymi zagrodami, z budynkami mieszkalnymi, a nawet ogrodzeniami. Wiele obiektów nie było przekształcanych od dziesięcioleci, po dziś dzień spełniając swe dawne funkcje. Cenne są zespoły gospodarstw wzdłuż niektórych traktów komunikacyjnych, w centrach historycznych układów ruralistycznych oraz wiele pojedynczych obiektów ozdobionych wspomnianym detalem, który nie jest częstym zjawiskiem w przypadku zabudowy wiejskiej i wskazuje na silne związki okolicznych osad z Głubczycami oraz zamożności właścicieli dóbr.

Na szczególną uwagę zasługują doskonale zachowane układy ruralistyczne, których linia oraz wysokość zabudowy powinna zostać zachowana, podobnie jak kalenicowy układ budynków mieszkalnych. Duże znaczenie dla gminy mają też budynki mieszkalne, kaplice i budynki gospodarcze (spichlerze) przyozdobione ściankami szczytowymi o falistej linii, występujące bardzo rzadko.

Nieco odmiennie kształtował się krajobraz kulturowy miasta Głubczyce, w którym obecnie najcenniejsze są układy wzdłuż ulic Kochanowskiego, Niepodległości, Chrobrego oraz kompletne dzielnice zabudowy z okresu międzywojennego (ul. Słowackiego i Mickiewicza) z doskonale utrzymanymi willami, budynkami użyteczności publicznej oraz kamienicami.

Zjawiskiem niespotykanym poza ziemią głubczycką na tak dużą skalę są krzyże kamienne, pełniące nieraz rolę epitafium występujące na całym obszarze gminy. Stanowią one ważny element na stałe złączony z tradycją tych terenów, będąc obrazem życia i wiary mieszkańców.

Wśród zespołów rezydencjonalnych wyróżnia się doskonale zachowany pałac w Klisinie oraz Pomorzowicach, na uwagę zasługuje również zaniedbany park w Pielgrzymowie oraz zespół zamkowy w Grobnikach o bogatej historii. Dzieje joannitów związane z tymi dobrami stanowić mogą za pośrednictwem tego pałacu znakomity produkt turystyczny. Ponadto dziedzictwo kulturowe gminy Głubczyce sprowadzane było przez ostatnie lata do klasycznego kanonu zabytków, przy zatarciu tradycji przemysłowych. Wiele obiektów technicznych przestało istnieć, kolejne, takie jak młyny wodne w Biernatówku czy Nowej Wsi Głubczyckiej są wciąż zagrożone.

Do cennych zabytków należą również zespoły browarów i słodowni na obszarze miasta Głubczyce, szczególnie obiekty zlokalizowane pomiędzy ul. Niepodległości,

Sobieskiego i Andersa. Wśród zabytków techniki wyróżniają się też umocnienia i mury miejskie Głubczyc, wraz z zachowanymi basztami.

Istotnymi elementami dziedzictwa mogą się również okazać wyludnione osady przygraniczne, szczególnie Opawica i Pielgrzymowice – są to miejsca o bardzo silnym potencjale turystycznym ze względu na historię tych osad, ich położenie topograficzne i obecny, niepozbawiony uroku charakter. Podobnie niezwykle urokliwymi miejscami są wypełnione jedynie zabytkową zabudową, wkomponowaną w wąwozy płaskowyżu: północny skraj Ściborzyc Małych oraz północna część Klisina. Dużą wartość stanowić może zachowanie tych niewielkich układów i ich promocja.

6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń

Analiza SWOT jest metodą pozyskiwania oraz porządkowania danych służących lepszemu poznaniu badanej jednostki. Jej wyniki są wykorzystywane do określania celów i zadań dla danej miejscowości. Nazwa SWOT pochodzi od pierwszych liter angielskich słów wyznaczających badane zagadnienie i oznaczających:

- Strengths (mocne strony),
- Weaknesses (słabe strony),
- Opportunities (szanse),
- Threats (zagrożenia).

Czynniki analizowane w analizie SWOT dzielimy na: wewnętrzne - pozytywne i negatywne oraz zewnętrzne - pozytywne i negatywne.

Do czynników wewnętrznych pozytywnych (silne strony) zaliczymy te zasoby lub zjawiska, które służą rozwojowi miejscowości i na które wpływ ma bezpośrednio gmina poprzez swoje instytucje gminne, władze samorządowe, jak i mieszkańców. Do czynników wewnętrznych negatywnych (słabe strony) zaliczymy braki lub zjawiska, które w różnym stopniu utrudniają i ograniczają możliwość rozwoju miejscowości. Na ich występowanie również bezpośredni wpływ ma gmina.

Czynniki zewnętrzne pozytywne (szanse) to zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane staną się impulsem do rozwoju oraz osłabią zagrożenia. Czynniki zewnętrzne negatywne (zagrożenia) – to wszystkie czynniki zewnętrzne, które postrzegamy jako bariery rozwoju jednostki, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. O ile możliwość kreowania mocnych stron i niwelowania jest w zasięgu naszych możliwości – możemy podejmować określone decyzje, o tyle zarówno na szanse jak i zagrożenia nie mamy wpływu występują one w otoczeniu i na ich występowanie mają wpływ inne podmioty. Możemy je jednak wykorzystywać i dostosowywać się.

Tabela 5. Analiza SWOT gminy Głubczyce.

Mocne strony	• potencjał kulturowy, związany z nagromadzeniem zabytków, bogatą historią oraz atrakcjami kulturalnymi, • wysokie walory historyczne, artystyczne i kulturowe, • zachowana zabudowa mieszkalna wiejska z zachowanymi detalami architektonicznymi, cechami stylistycznymi, bądź o zróżnicowanych formach bryły, • obecność w gminie ośrodka miejskiego (Głubczyce) oraz położenie tuż przy granicy polsko – czeskiej, co może implikować wzmożony ruch turystyczny, dogodne położenie komunikacyjne, • opracowane plany zagospodarowania przestrzennego, • nieduża odległość od dużych ośrodków miejskich: ok. 65 km do Opola, 110 do Katowic oraz ok. 160 do Wrocławia, • duża ilość stanowisk archeologicznych świadczących o historii terenu.
Słabe strony	• niedostateczny stan zabezpieczeń antywłamaniowy i przeciwpożarowy obiektów zabytkowych, • brak oznakowania miejsc atrakcyjnych kulturowo i turystycznie, • brak oznakowania obiektów zabytkowych i miejsc historycznych,

	• brak rozwiniętej bazy noclegowej, • trudna sytuacja budżetu państwa, czego efektem są niedostateczne, w stosunku do istniejących potrzeb, środki finansowe przeznaczone na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, pomoc socjalną, edukację, kulturę i sztukę, bezpieczeństwo publiczne, a także zmniejszające się rozmiary przekazywanych do budżetów jednostek samorządu terytorialnego - dotacji i subwencji, • trudności finansowe właścicieli obiektów zabytkowych, • brak środków na prowadzenie dokładnych badań archeologicznych, architektonicznych i historycznych.
Szanse	• prace remontowo-konserwatorskie obiektów zabytkowych, • obiekty o znaczeniu zabytkowym, historycznym czy przyrodniczym powinny zyskać opisy prezentowane na tablicach, • wykreowanie atrakcyjnych ofert turystycznych dla osób przybywających do gminy, • wyznaczenie szlaków turystycznych, • uwzględnienie zagadnień z zakresu ochrony zabytków w programach rozwojowych gminy, • wydawanie publikacji w formie broszur, ulotek, folderów, stron internetowych, filmów związanych z dziedzictwem kulturowym gminy, • organizowanie imprez sportowo-kulturalnych zwłaszcza o zasięgu ponadlokalnym, • wykorzystanie funduszy europejskich, • zwiększanie udziału funduszy prywatnych w pracach związanych z ochroną zabytków (współpraca z obecnymi właścicielami nieruchomości), • rozwijanie świadomości kulturowo-historycznej i ekologicznej mieszkańców (budowa ścieżek edukacyjnych, montaż tablic informacyjnych przy zabytkach oraz tablic prowadzących do zabytków).
Zagrożenia	• rosnące koszty renowacji i konserwacji obiektów zabytkowych, • wysokie koszty zachowania odrestaurowanych zabytków, • skumulowanie wydatków związane ze złym i bardzo złym stanem obiektów zabytkowych zagrożonych destrukcją, • niedostatek środków publicznych na rewitalizację, • mała świadomość społeczna odnośnie walorów obiektów zabytkowych i ich znaczenia dla rozwoju gminy, • brak potencjalnych inwestorów.

7. Założenia programowe

Gminny Program Opieki nad Zabytkami gminy Głubczyce służy ochronie i wykorzystaniu lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego w różnych dziedzinach życia społecznego. Realizacja wyznaczonych celów wymaga przede wszystkim zmiany w świadomości, szczególnie w obszarze odpowiedzialności jednostki samorządu terytorialnego, podmiotów, instytucji i sfer funkcjonalnych, które odpowiadają za ochronę środowiska kulturowego i naturalnego, za ład i zagospodarowanie przestrzenne, a także wyznaczone kierunki rozwoju miasta. Ważne jest także, aby właściciele zabytkowych obiektów, zmienili swoje podejście, przyczyniając się w ten sposób do poprawy stanu zachowania wszelkich dóbr środowiska kulturowego i naturalnego.

Na podstawie przeprowadzonej oceny stanu dziedzictwa kulturowego gminy, oceny opracowań strategicznych dotyczących rozwoju społeczno - gospodarczego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy zostały opracowane cztery priorytety (poniższe tabele). Wyznaczone priorytety są zgodne z założeniami programowymi, które określone były w Programie opracowanym na lata 2014 - 2017, w celu zapewnienia ciągłości działań w obszarze ochrony i opieki nad zabytkami. Do realizacji priorytetów wyznaczono kierunki działania wraz z zadaniami. Czynności te osiągnięte zostaną w perspektywie długofalowej, wieloletniej, których ostatecznym rezultatem będzie przywrócenie zabytkom miasta właściwych im walorów historycznych i estetycznych.

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 ze zm.), Burmistrz zobowiązany jest do sporządzania, co dwa lata, sprawozdań z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami i przedstawiania ich Radzie Gminy. Wykonanie takiego sprawozdania, powinno być poprzedzone oceną poziomu realizacji Programu, uwzględniające wykonanie zadań, które zostały przyjęte do wypełnienia w czteroletnim okresie obowiązywania Programu oraz efektywność wcielenia ich w życie.

Poniżej zamieszczono zestawienie priorytetów, kierunków działań i zadań gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Głubczyce:`

- **Priorytet I: Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno - gospodarczego gminy**
- **Priorytet II: Promocja i popularyzacja dziedzictwa kulturowego**
- **Priorytet III: Edukacja i szerzenie wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym**
- **Priorytet IV: Rozszerzenie zasobu i ochrony dziedzictwa kulturowego**

Priorytet I: **Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno - gospodarczego gminy**	
Kierunki działań:	**Zadania:**
I.1 **Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania**	• Rewaloryzacja i rewitalizacja zabytkowych zespołów i obiektów poprzemysłowych z możliwością ich adaptacji do nowych funkcji (m.in. budynek słodowni przy ul. Słowackiego w Głubczycach), • Zachowanie i ochrona zabytkowego układu i zabudowy wsi - podejmowanie przez gminę starań o zachowanie i ochronę zabytkowego układu i charakterystycznej, zabudowy wsi, - wspomaganie prywatnych inicjatywy dążących do tego samego celu; - dążenie do zachowania XIX-wiecznego wyglądu oraz ukształtowania poszczególnych zagród z charakterystycznymi domami szczytowymi i bramami wjazdowymi; - na obszarach historycznie ukształtowanych centralnych części wsi zaleca się zachowanie zabytkowego układu ulic oraz uzgadnianie działalności inwestycyjnej z Opolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, • Utrzymanie w dobrym stanie zabytków stanowiących własność gminy (wpisanych do rejestru zabytków i ewidencji zabytków): - stworzenie harmonogramu niezbędnych prac przy obiektach zagrożonych i wymagających interwencji konserwatorskiej; - przeprowadzenie prace remontowych i konserwatorskich przy obiektach znajdujących się w złym stanie, a prezentujących znaczne wartości zabytkowe lub historyczne i walory architektoniczne; - określenie zasad i konsekwentne ich wdrażanie w zakresie umieszczania szyldów i reklam na obiektach zabytkowych, - nadzorowanie przestrzegania zakazu wykonywania na terenie stanowisk archeologicznych lub w ich obrębie nielegalnych poszukiwań, prac głębokościowych, wykonywania wykopów lub prowadzenia robót budowlanych bez zgody Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, • Kontrolowanie przez władze gminy dbałości o zabytki. - stosowanie okresowych przeglądów stanu zachowania i zabezpieczeń obiektów zabytkowych zgodnie z Gminnym planem ochrony zabytków Gminy Głubczyce na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych; - monitorowanie bieżących prac pielęgnacyjnych, porządkowych i zabezpieczających prowadzonych na terenie gminy parków, alei i cmentarzy. Uzupełnianie nasadzeń w zabytkowych alejach; - opracowanie planu systematycznych kontroli stanu utrzymania i sposobu użytkowania obiektów zabytkowych znajdujących się w zasobach komunalnych; - monitoring umów dotyczących sprzedaży zabytków osobom i przedsiębiorstwom prywatnym, pod kątem realizacji zobowiązań tych podmiotów względem zakupionych obiektów, • Ochrona obiektów zabytkowych – nieużytkowanych z terenu gminy: - stworzenie przez Gminę listy obiektów zabytkowych nie użytkowanych oraz udostępnienie tego typu informacji np. na stronie

	internetowej w celu znalezienia użytkowników lub właścicieli dla zdegradowanych obiektów; - podjęcie działań w celu znalezienia odpowiedzialnych użytkowników dla zdegradowanych i nieużytkowanych obiektów zabytkowych na terenie gminy poprzez przygotowanie oferty inwestycyjnej i udostępnienie jej na oficjalnej stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy w Głubczycach, • Zabezpieczenie obiektów zabytkowych przed pożarem, zniszczeniem i kradzieżą (montaż instalacji przeciwpożarowej i alarmowej, zabezpieczeń przeciw włamaniom, znakowanie i ewidencjonowanie zabytków ruchomych itp.), • Aktywne zachęcanie sektora prywatnego do zagospodarowania obiektów zabytkowych, • Dofinansowanie prac konserwatorskich i remontowych nie będących własnością Gminy poprzez stworzenie uchwały odnośnie dotacji na prace remontowo – konserwatorskie przy zabytkach.
I.2 Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego	• Uwzględnienie lokalnych zabytków architektury i budownictwa, a szczególnie dziedzictwa związanego z XIX - industrializacją (młyny wodne, browary, słodownie), czy wpisanych w miejscowy krajobraz krzyży kamiennych, • Ochrona panoram wsi o wartościach kulturowych, • Opracowanie odrębnego programu promocji atrakcyjnego dziedzictwa archeologicznego, obejmującego szlaki i oznakowanie najbardziej widomych w krajobrazie stanowisk oraz opatrzenie ich stosowną informacją turystyczną, stanowiskami wypoczynkowymi etc., • Dbanie o ład przestrzenny wsi i przeciwdziałanie rozproszeniu osadnictwa, w tym zachowanie relacji przestrzennych pomiędzy zabytkowymi zespołami; wypełnianie zabudową wolnych działek zgodnie z historyczną kompozycją otaczającego obszaru oraz gabarytami i formą znajdujących się na nim obiektów.
I.3 Podejmowanie działań umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami	• Współpraca z Urzędami Pracy w zakresie prowadzenia bieżących prac pielęgnacyjnych, porządkowych i zabezpieczających na terenach objętych ochroną, • Utworzenie w strukturze Urzędu Gminy stanowiska doradcy do spraw pozyskiwania środków finansowych na opiekę nad zabytkami. • Zachęcanie do zakładania i wspieranie gospodarstw agroturystycznych w zabytkowych obiektach, oferujących wypoczynek i rozrywkę w oparciu o lokalne tradycje, • Wpieranie rozwoju muzeów i izb regionalnych oraz stowarzyszeń i fundacji miłośników ziemi głubczyckiej; propozycja rozszerzenia jego formuły o kolejne elementy miejscowego dziedzictwa.

Priorytet II: **Promocja i popularyzacja dziedzictwa kulturowego**	
Kierunki działań:	**Zadania:**
II.1 **Promocja i popularyzacja zabytków nieruchomych**	• Publikowanie materiałów reklamowych i turystycznych opisujących istniejące zabytki na terenie gminy, • Opracowanie informatora o zabytkach i obiektach posiadających wartość historyczną, • Popularyzacja dobrych realizacji konserwatorskich i budowlanych przy zabytkach, • Popularyzacja dobrych praktyk projektowych przy zabytkach.
II. 2 **Promocja i popularyzacja spuścizny historycznej i krajobrazu kulturowego**	• Opracowanie mapy zabytków gminy, będącej przystępną i czytelną formą informacji wizualnej przeznaczonej dla mieszkańców i potencjalnych turystów, • Wytyczenie i opracowanie nowych, tematycznych szlaków turystycznych, promujących historię i bogactwo kulturowe gminy, np.: a) włączenie pałaców i dworów z terenu gminy do Szlaku zamków, pałaców i dworów Opolszczyzny, b) utworzenie ścieżki rekreacyjno-edukacyjnej szlakiem pałaców, dworów, zespołów folwarcznych i parków podworskich gminy, c) tworzenie ścieżek edukacyjnych (fragmenty dłuższych szlaków turystycznych) z włączeniem zabytków oraz stanowisk archeologicznych, zwłaszcza grodów, połączonych z innymi elementami krajobrazu kulturowego i przyrodniczego, d) szlak kapliczek, figur i krzyży przydrożnych oraz przydomowych z terenu gminy, • Ulepszenie istniejących już szlaków turystycznych polegające na stworzeniu ujednoliconego systemu tablic informacyjnych dotyczących historii obiektów zabytkowych położonych na trasie szlaków oraz informacji na temat wartościowych obiektów zabytkowych mieszczących się w okolicy, • Udział pracowników Urząd Gminy w szkoleniach związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego, jako merytoryczne wsparcie samorządów w skutecznym zarządzaniu dziedzictwem kulturowym, przez co jego efektywną ochroną i wykorzystaniem w rozwoju społecznym i gospodarczym, • Przygotowanie właścicieli obiektów zabytkowych do absorbcji środków z Funduszy Europejskich, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, • Organizowanie i dalsze dofinansowanie lokalnych inicjatyw związanych z propagowaniem tradycji, tożsamości, historii (współpraca ze stowarzyszeniami, szkołami, osobami fizycznymi) – jarmarki, spotkania, konkursy, wystawy, • Wprowadzenie tematyki ochrony dziedzictwa oraz historii regionu do szkół, • Opracowanie a także wspieranie publikacji (broszura, folder, przewodnik) obejmujących zagadnienia zawiązane z historią miejscowości, zabytkami oraz z zasadami ochrony dóbr kultury, • Opracowanie ujednoliconych tablic informacyjnych zawierających dane o historii wsi i obiektach zabytkowych na jej obszarze (np. przy wjazdach do miejscowości) oraz tablic z krótkim opisem przy obiektach zabytkowych,

	• Uczestnictwo Urzędu Gminy i Miasta w organizowanych przez Narodowy Instytut Dziedzictwa Europejskich Dniach Dziedzictwa – największego w Europie wydarzenia promującego dziedzictwo kulturowe, • Popularyzacja zabytków i zasobu kulturowego w środkach masowego przekazu (radio, telewizja, prasa).
II.3 **Ułatwienie dostępu do informacji o dziedzictwie kulturowym gminy**	• Aktualizacja i rozszerzenie informacji o obiektach zabytkowych na stronie internetowej Urzędu Gminy, • Udostępnienie wykazu gminnej ewidencji zabytków oraz gminnego programu opieki nad zabytkami na stronie internetowej gminy, wraz z informacją, jakie ma to znaczenie dla właścicieli owych obiektów i zespołów, do czego są zobowiązani, na co powinni zwracać uwagę, • Publikacja artykułów o tematyce historii regionu na internetowej stronie gminy po uprzednim uzyskaniu zgody od autorów, • Wygenerowanie mapy z zabytkami (na podstawie GEZ) oraz z elementami dziedzictwa do celów edukacyjnych i promocyjnych, • Informowanie właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskiwania dotacji na ich remont i rewaloryzację, • utrzymywanie aktywnej współpracy z regionalnymi mediami w celu upowszechnienia działań związanych z opieką nad zabytkami i lokalnych tradycji

Priorytet III: **Edukacja i szerzenie wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym**	
Kierunki działań:	**Zadania:**
III.1 **Szerzenie wiedzy - działania informacyjne**	• Udostępnianie zainteresowanym posiadanych informacji i dokumentacji historycznej bądź danych bibliograficznych, • Wypracowanie możliwości, publikacji krótkich artykułów o tematyce dziedzictwa kulturowego regionu na łamach popularnej regionalnej prasy codziennej, • Propagowanie wiedzy na temat lokalnej specyfiki budowlanej i zachowania ciągłości tradycji oraz idei jej poszanowania, • Organizowanie spotkań pracowników służb konserwatorskich z miejscową społecznością, • Tworzenie ścieżek edukacyjnych w celu uświadomienia roli zabytków w krajobrazie kulturowym, • Współorganizowanie wszelkiego rodzaju wystaw poświęconych historii regionu oraz ochronie obiektów zabytkowych, • Ochrona i promocja lokalnej tradycji oraz poszanowanie dla technicznego i przemysłowego dziedzictwa gminy, • Organizowanie pikników rodzinnych z elementami tradycji lokalnej połączonych z wycieczkami turystycznymi z przewodnikiem w celu umożliwienia zapoznania się przez uczestników z zabytkami na co dzień niezauważanymi.

III.2 Szerzenie wiedzy- działania promocyjne	• Organizowanie i wspieranie realizacji konkursów (np. z historii regionu) i wystaw (w szczególności fotograficznych i malarskich), • Opracowanie cyklu szkoleń wraz z materiałem poglądowym skierowanego do mieszkańców i właścicieli obiektów zabytkowych, mających na celu promowanie standardów w zakresie rewaloryzacji i remontowania obiektów zabytkowych oraz możliwości pozyskiwania funduszy na ten cel, • Ustanowienie i przyznawanie nagrody za osiągnięcia w dziedzinie rozpowszechniania i ochrony kultury materialnej gminy (w tym projektów maturalnych i prac magisterskich i dyplomowych), • Ochrona i promocja odrębnych cech lokalnych, pielęgnacja tradycji oraz poszanowanie dla technicznego i przemysłowego dziedzictwa gminy.
III. Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego	• Informowanie młodzieży szkolnej o zasobach krajobrazu kulturowego gminy oraz upowszechnienie tematyki ochrony dziedzictwa kulturowego, • Współpraca przy organizacji wycieczek po najciekawszych i najważniejszych miejscowościach w Gminie, • Współpraca przy organizacji szkoleń związanych z ochrona dziedzictwa kulturowego.

Priorytet IV: Rozszerzenie zasobu i ochrony dziedzictwa kulturowego	
Kierunki działania:	**Zadania:**
IV.1 Monitoring zasobów, systematyczna aktualizacja i uzupełnianie gminnej ewidencji zabytków	• Systematyczna aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków, • Współpraca z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w zakresie aktualizacji rejestru zabytków, • Rozpoznawanie i wprowadzenie do ewidencji zmian powstałych w wyniku rozbiórek, • Ochrona osi i panoram widokowych wsi o wartościach kulturowych celem ochrony przed kolidującymi inwestycjami, • Ochrona historycznych układów ruralistycznych z nawarstwieniami archeologicznymi, poprzez zachowanie historycznych parcelacji, układu dróg, form architektonicznych, • Zachowanie form krajobrazowych stanowisk archeologicznych (np. grodzisk) z zakazem zabudowy, • Ochrona dziedzictwa archeologicznego na obszarach objętych strefami ochrony i obserwacji archeologicznej oraz w obrębie stanowisk archeologicznych i ich sąsiedztwie bezwzględny wymóg przeprowadzania badań i nadzoru archeologicznego.

IV.2 Gromadzenie informacji i materiałów o przeszłości gminy	• Stworzenie ogólnodostępnego kanału zbierania informacji o zabytkach znajdujących się w rękach prywatnych, • Gromadzenie materiałów archiwalnych (tj. starych zdjęć, map itp.) ilustrujących dawny obraz przestrzeni gminy.
IV.3 Rozpoznanie badawcze poszczególnych obiektów, zespołów oraz obszarów zabytkowych	• Finansowanie wykonania kart ewidencyjnych zabytków nieruchomych dla obiektów zagrożonych, • Prowadzenie, wspieranie i w miarę możliwości finansowanie działań dokumentujących dziedzictwo kulturowe gminy (m.in.: badania archeologiczne, historyczne i archiwalne).

8. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

Podmiotem powołującym gminny program opieki nad zabytkami jest samorząd gminny. Realizacja programu odbywać się będzie poprzez zespół działań podjętych przez struktury gminy oraz (pośrednio) poprzez współpracę z podmiotami władającymi obiektami zabytkowymi. W kwestiach edukacyjnych i promocyjnych kluczową rolę będą odgrywać także mieszkańcy bezpośrednio nie związani z zabytkami i dziedzictwem kulturowym.

W odniesieniu do lokalnej społeczności pielęgnowanie tradycji zawartej w zabytkach ma ścisły związek z kształtowaniem poczucia własnej wartości. W odniesieniu do podmiotów gospodarczych dobra kultury jakimi są zabytki mają potencjalnie dużą wartość marketingową.

Zakłada się, że w realizacji powyżej zredagowanego Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami wykorzystane zostaną instrumenty prawne, finansowe i społeczne.

- Instrumenty finansowe:
  - ✓ Dotacje,
  - ✓ Subwencje,
  - ✓ Dofinansowania,
  - ✓ Nagrody,
  - ✓ Zachęty finansowe dla właścicieli obiektów zabytkowych,
  - ✓ Korzystanie z funduszy Unii Europejskiej.
- Instrumenty prawne:
  - ✓ Programy określające politykę państwa i województwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego,
  - ✓ Dokumenty wydawane przez Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wynikające z przepisów ustawowych,
  - ✓ Uchwały właściwych terytorialnie samorządów odnoszące się do zagadnień regulujących kształtowanie przestrzeni,
  - ✓ Uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zawierających ustalenia dotyczące ochrony obiektów zabytkowych,
  - ✓ Wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków najcenniejszych obiektów.
- Instrumenty społeczne:
  - ✓ Edukacja kulturowa,
  - ✓ Informacja,
  - ✓ Współpraca,
  - ✓ Współdziałanie z organizacjami społecznymi,
  - ✓ Działania służące tworzeniu miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.
- Koordynacja:
  - ✓ Strategie rozwoju miasta,
  - ✓ Plany rozwoju lokalnego,
  - ✓ Programy prac konserwatorskich,
  - ✓ Programy ochrony środowiska,
  - ✓ Studia i analizy, koncepcje zrównoważonego rozwoju,
  - ✓ Plany rewitalizacji,
  - ✓ Współpraca z ośrodkami naukowymi.
- Instrumenty kontrolne:
  - ✓ Aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków,

- ✓ Monitorowanie stanu zagospodarowania przestrzennego oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego.

9. Zasady oceny realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

Gminna ewidencja zabytków Gminy Głubczyce przygotowana została na podstawie art. 22 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o Ochronie Zabytków i Opiece nad Zabytkami. Obiekty kwalifikowane są do włączenia do tworzonej ewidencji na podstawie wartości estetycznych i stanu zachowania elementów zabytkowych. Wykonana została dokumentacja fotograficzna wszystkich wartościowych pod względem wartości historycznej obiektów.

Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Głubczyce po zaopiniowaniu przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zostanie przedstawiony Radzie Gminy w celu przyjęcia go uchwałą. Program został opracowany na okres czterech lat i stanowi dokument uzupełniający w stosunku do innych dokumentów planistycznych i aktów prawa miejscowego. Co dwa lata Burmistrz będzie sporządzał sprawozdania z realizacji zadań Programu i przedstawiał je Radzie Gminy.

Głównym odbiorcą programu jest społeczność lokalna, która bezpośrednio powinna odczuć efekty jego wdrażania. Dotyczy to nie tylko właścicieli i użytkowników obszarów i obiektów zabytkowych, ale również wszystkich mieszkańców. Program powinien służyć podejmowaniu planowych działań dotyczących: inicjowania, wspierania, koordynowania badań i prac z dziedziny ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego.

10. Źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Podstawową zasadę finansowania zadań z zakresu opieki nad zabytkami określa Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku. Zgodnie z zapisami zawartymi w rozdziale 7 w/w Ustawy, obowiązek sprawowania opieki nad zabytkami, w tym finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku spoczywa na osobie fizycznej lub jednostce organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do zabytku. Dla jednostki samorządu terytorialnego, posiadającej w/w tytuł prawny do obiektu, opieka nad zabytkiem jest jej zadaniem własnym.

Niniejszy rozdział wskazuje możliwości w zakresie pozyskiwania dodatkowych środków ze źródeł pozabudżetowych. Ponieważ program jest zbiorem celów i zadań dla gminy, jako terytorium administracyjnego, a nie wyłącznie dla władz, także źródła finansowania nie odnoszą się wyłącznie do środków, którymi dysponuje gmina. Zakłada się zatem, że źródłem finansowania zadań wskazanych do realizacji w Programie, będą zarówno środki, które pozostają w dyspozycji gminy, jak również inne źródła zewnętrzne.

Źródła zewnętrznego finansowania można podzielić na:

Źródła krajowe:

- dotacje Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- dotacje Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
- dotacje wojewódzkie, powiatowe, gminne
- inne źródła m.in.: programy operacyjne Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Źródła zagraniczne:

- źródła unijne w ramach funduszy strukturalnych.
- źródła poza unijne - Mechanizm Norweski i Mechanizm Finansowy EOG.
- inne źródła.

Informacje o zasadach i kryteriach dotyczących możliwości pozyskiwania środków finansowych na zadania związane z ochroną i opieką nad zabytkami znajdują się na podanych poniżej stronach internetowych.

- Informacje dotyczące programu operacyjnego „Promesa Ministra Kultury” – www.mkidn.gov.pl,
- Informacje dotyczące programu operacyjnego „Dziedzictwo kulturowe” – www.mkidn.gov.pl,
- Informacje dotyczące programu operacyjnego „Innowacyjna gospodarka”, projektu nr 6.4. Inwestycje w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym - www.interreg.gov.pl,
- Informacje dotyczące programów operacyjnych „Regionalne programy operacyjne” – www.interreg.gov.pl,
- Informacje dotyczące programu operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich” – www.minrol.gov.pl,
- Informacje dotyczące programu operacyjnego „Kapitał ludzki” – www.mrr.gov.pl,
- Informacje dotyczące programu operacyjnego „Infrastruktura i środowisko” – www.mrr.gov.pl,

- Informacje dotyczące programu operacyjnego „Europejska współpraca terytorialna” – www.mrr.gov.pl,
- Informacje dotyczące możliwości finansowania przy wykorzystaniu ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym - www.partnerstwopublicznoprywatne.info/ustawa_ppp.php,
- Informacje o źródłach unijnych w ramach funduszy strukturalnych - www.funduszeeuropejskie.gov.pl,
- Informacje o źródłach poza unijnych - http://www.eog2016.mkidn.gov.pl/.

Regulaminy dla każdego programu operacyjnego są opracowywane co roku. Wówczas ulegają zmianom terminy składania i rozliczania wniosków o dofinansowanie.

Z budżetu państwa, w ramach środków będących w dyspozycji Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków są udzielane dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Szczegółowe informacje są dostępne na stronie www.wuozopole.pl.

Dotacje:

Kwestie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytku w reguluje rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 6 czerwca 2005 r. (tj. Dz. U. z 2014 r. poz. 399).

Dotacja może zostać udzielona osobie fizycznej, jednostce samorządu terytorialnego lub innej jednostce organizacyjnej będącej właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru zabytków lub posiadającej taki zabytek w trwałym zarządzie. Udzielana jest na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych, planowanych do wykonania w roku złożenia wniosku lub następnym, bądź na zasadzie refundacji poniesionych już nakładów przed upływem 3 lat po wykonaniu prac. W przypadku refundacji kosztów prac wniosek powinien być złożony w roku następującym po roku, w trakcie którego zakończono wszystkie prace objęte pozwoleniem. Art. 77 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, określa szczegółowo wykaz działań, które mogą podlegać dofinansowaniu. Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane może obejmować wyłącznie nakłady konieczne poniesione na przeprowadzenie następujących działań:

1) sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich;

2) przeprowadzenie badań konserwatorskich, architektonicznych lub archeologicznych;

3) wykonanie dokumentacji konserwatorskiej;

4) opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich;

5) wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami prawa budowlanego;

6) sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrz;

7) zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku;

8) stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku;

9) odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki;

10) odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50 % oryginalnej substancji tej przynależności;

11) odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych odrzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych;

12) modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności;

13) wykonanie izolacji przeciwwilgociowej;

14) uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomych o własnych formach krajobrazowych;

15) działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu;

16) zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku wpisanym do rejestru, o których mowa w pkt. 7-15;

17) zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

Dotacja udzielana jest w wysokości 50% nakładów koniecznych na wykonanie powyższych działań. Wysokość dotacji może być zwiększona do 100 % nakładów koniecznych na wykonanie przez wnioskodawcę prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru jeżeli:

- zabytek posiada wyjątkową wartość historyczną, artystyczną lub naukową,
- wymaga przeprowadzenia złożonych pod względem technologicznym prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych,
- stan zachowania zabytku wymaga niezwłocznego podjęcia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych.

Powyższe powinny uzasadniać odpowiednie ekspertyzy. Łączna kwota dotacji nie może przekraczać wysokości 100 % nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót. Organy uprawnione do udzielania dotacji prowadzą wykazy udzielonych dotacji oraz informują się wzajemnie o udzielonych dotacjach. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego udziela osobie fizycznej lub jednostce organizacyjnej zamierzającej realizować działania o których mowa w art. 31 ust. 1a, dotacji na przeprowadzenie nadań archeologicznych, o których mowa w art. 31 ust. 2, oraz wykonanie ich dokumentacji, w przypadku gdy koszt planowanych badań i ich dokumentacji będzie wyższy niż 2% kosztów planowanych działań. (art. 82 a,1.) ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Dotacje Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Dotacja udzielana jest na zasadach określonych w art. 75, 76.1, 77, 78, ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz Rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Wniosek należy złożyć do 28 lutego, roku w którym ma być udzielona dotacja na dofinansowanie prac, które zostaną przeprowadzone, lub do 30 czerwca, roku w którym dotacja ma być udzielona na dofinansowanie prac przeprowadzonych w okresie 3 lat poprzedzających złożenie wniosku (refundacja). Wniosek znajduje się na stronie www.wuozopole.pl.

Dotacje Samorządu Województwa Opolskiego

Samorząd Województwa w ramach posiadanych środków udziela dotacji celowych na prace konserwatorskie i restauratorskie przy zabytku wpisanym do rejestru w drodze

konkursu. Zasady i tryb udzielania dotacji określa uchwała nr XXXII/345/2009 z dnia 17 grudnia 2009 r. Wniosek należy złożyć w terminie wyznaczonym przez Zarząd Województwa Opolskiego w ramach corocznie ogłaszanego konkursu.

Środki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Zasady i kryteria udzielenia dotacji na prace konserwatorskie i restauratorskie przy zabytku wpisanym do rejestru ustała uchwała nr 45/2007 z dnia 12.10.2007 r. Jednym z kryteriów jest ochrona przyrody oraz krajobrazu i leśnictwo - zachowanie cennych elementów przyrody oraz krajobrazu przez przywracanie walorów zabytkowym założeniom parkowym, pałacowo-ogrodowym i ogrodom.

Środki Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego to mechanizm, dzięki któremu przyznawane są dotacje ze środków budżetu państwa znajdujących w dyspozycji resortu kultury. W tym obszarze finansowanie zadań związanych o ochroną i opieką nad zabytkami odbywa się w ramach programu „Dziedzictwo kulturowe" Priorytet 1 „Ochrona Zabytków".

Celem priorytetu jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomych i ruchomych oraz ich udostępnianie na cele publiczne. Instytucją zarządzającą priorytetem jest departament ochrony zabytków. Do priorytetu nie kwalifikują się zadania, które są współfinansowane ze środków europejskich.

Szczegółowe informacje https://esp.mkidn.gov.pl/.

Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020

W tej perspektywie finansowej środki RPO WO 2014-2020 będą jednym z głównych źródeł dofinansowujących ochronę zabytków. Dokument określa najważniejsze dla rozwoju gospodarczo-społecznego woj. opolskiego obszary wsparcia, które będą współfinansowane z dwóch funduszy: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekty związane z ochroną zabytków będą realizowane w ramach Osi Priorytetowej V Ochrona Środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego.

Szczegółowe informacje www.rpo.opolskie.pl.

Środki Europejskiego Funduszu Rolnego Rozwoju Obszarów Wiejskich – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Leader

LEADER jest działaniem realizowanym w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, działania Osi 3 i 4. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014 - 2020 przewiduje wykorzystanie ponad 43 mld euro. W ramach działania LEADER będą wspierane operacje, których celem jest m.in.: zachowanie dziedzictwa lokalnego. Pomocy udziela się podmiotom z tytułu inwestycji w zakresie:

− remontu, przebudowy i wyposażenia obiektów pełniących funkcje publiczne, społecznokulturalne, rekreacyjne i sportowe, w tym obiektów zabytkowych;

− remontu, przebudowy i wyposażenia obiektów służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa kulturowego, tradycji, sztuki lub kultury; kształtowania przestrzeni publicznej;

− budowy lub remontu, przebudowy publicznej infrastruktury związanej rozwojem funkcji turystycznych, sportowych i społeczno-kulturalnych;

− zakupu obiektów zabytkowych lub charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie oraz ich adaptację na cele publiczne;

− odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historii, obiektów architektury sakralnej i miejsc pamięci.

Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2014-2020.

Program Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2014-2020 zostanie uruchomiony po jego zatwierdzeniu przez Komisję Europejską (1 poł. 2015 r.). W jego ramach wydzielono cztery osie priorytetowe:

- Oś priorytetowa 1 Wspólne zarządzanie ryzykiem.
- Oś priorytetowa 2 Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia.
- Oś priorytetowa 3 Edukacja i kwalifikacje.
- Oś priorytetowa 4 Współpraca instytucji i społeczności.

Szczegółowe informacje www.cz.pl.eu/pl.

Środki Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego jako operator Programu „Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego” ogłaszało nabory w nw. typach działań:

- rewitalizacja, konserwacja, renowacja i adaptacja na cele kulturalne historycznych obiektów i zespołów zabytkowych wraz z otoczeniem (zakup wyposażenia może stanowić integralną część projektu);
- budowa, rozbudowa, remonty i przebudowa instytucji kultury o znacznym potencjale wpływu na społeczno-ekonomiczny rozwój regionu (zakup wyposażenia może stanowić integralną część projektu);
- konserwacja zabytków ruchomych oraz zabytkowych księgozbiorów, zbiorów piśmienniczych, archiwaliów i zbiorów audiowizualnych, w tym filmowych (zakup wyposażenia i sprzętu służącego do konserwacji może stanowić integralną część projektu);
- rozwój zasobów cyfrowych w dziedzinie kultury, w tym: digitalizacja zabytków ruchomych oraz zabytkowych księgozbiorów, zbiorów piśmienniczych, archiwaliów i zbiorów audio, audiowizualnych i filmowych oraz tworzenie wirtualnych instytucji kultury (zakup wyposażenia i sprzętu służącego do digitalizacji może stanowić integralną część projektu).

11. Realizacja i finansowanie przez Gminę zadań z zakresu ochrony zabytków

W ostatnich latach władze samorządowe zrealizowały istotne dla wizerunku Gminy zadania, m.in.:

- realizowane są zadania określone w Strategii Rozwoju Gminy Głubczyce w Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r.,
- w roku 2017:
  - ✓ przeprowadzono prace konserwatorskie i remontowe Fontanny Poety Johannesa Reinelta zw. Philo vom Walde w Parku Miejskim w Głubczycach;
  - ✓ przeprowadzono prace konserwatorskie i remontowe Fontanny ze Zwierzętami w Parku Miejskim w Głubczycach;
  - ✓ wykonano naprawę i odtworzenia uszkodzonego fragmentu murów obronnych przy ul. Koszarowej w Głubczycach.
- w roku 2016:
  - ✓ przeprowadzono odbudowę wieży i hełmu Kościoła Parafialnego pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Bogdanowicach;
  - ✓ wykonano roboty remontowo-budowlane gontu baszty przy ul. Sienkiewicza w Głubczycach.

Działania Gminy idą w dobrym kierunku o ile, co warto zaznaczyć, kolejne projekty nie będą naruszać krajobrazu z zatopionymi weń zabytkami a współgrać z zabytkami i stanowić jedność między „starym a nowym”. Takie właśnie wytyczne powinny być zawarte w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Spis map

Mapa 1. Gmina Głubczyce.

Spis fotografii

Fot. 2. Klisino 15, budynek mieszkalny, 1925 r.
Fot. 2. Grobniki, ul. Dolna 1, zagroda (budynek mieszkalny wraz z bramą i furtą), pocz. XIX w.
Fot. 3. Bernacice 38, budynek mieszkalny, XIX w.
Fot. 4. Zawiszyce 122, budynek mieszkalny, 1861 r.
Fot. 5. Królowe 73, budynek gospodarczy, ok. poł. XIX w.
Fot. 6. Nowa Wieś Głubczycka nr 82, ul. spichlerz, XIX w.
Fot. 7. Bogdanowice3-3a, szkoła, obecnie budynek mieszkalny, 1828 r.
Fot. 8. Zubrzyce, ul. Długa 41, szkoła, ob. budynek mieszkalny, 1889 r.
Fot. 9. Zawiszyce 13, szkoła katolicka, ob. budynek mieszkalny, ok. 1880 r.
Fot. 10. Grobniki, ul. św. Jana 13, szkoła, k. XIX w.
Fot. 11. Głubczyce, ul. Niepodległości 12, Urząd Stanu Cywilnego, k. XIX w.
Fot. 12. Głubczyce, ul. Niepodległości 2, kamienica, k. XIX w.
Fot. 13. Głubczyce, ul. Kochanowskiego 1, Budynek administracyjny zakładu karnego, sądu i prokuratury, 1862-63 r.
Fot. 14. Głubczyce, ul. Kochanowskiego 3, Budynek penitencjarny zakładu karnego, 1862-63 r.
Fot. 15. Bernacie, kościół filialny pw. św. Trójcy.
Fot. 16. Bogdanowice, kościół parafialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego.
Fot. 17. Braciszów, kościół parafialny pw. św. Jana Nepomucena.
Fot. 18. Chomiąża, kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela.
Fot. 19. Debrzyca, kościół parafialny pw. św. Jakuba.
Fot. 20. Dobieszów, kościół filialny pw. śś. Piotra i Pawła.
Fot. 21. Głubczyce, kościół parafialny pw. Narodzenia NMP.
Fot. 22. Głubczyce, kościół pw. śś Idziego i Bernarda.
Fot. 23. Głubczyce, kościół parafialny pw. św. Anny.
Fot. 24. Gołuszowice, kościół parafialny pw. św. Marcina.
Fot. 25. Grobniki, kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela.
Fot. 26. Kietlice, kościół pw. św. Józefa.
Fot. 27. Klisino, kościół parafialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego.
Fot. 28. Krasne Pole, kościół filialny pw. św. Marii Magdaleny.
Fot. 29. Krasne Pole, kościół filialny pw. św. Marii Magdaleny.
Fot. 30. Krzyżowice, kościół filialny pw. Nawiedzenia NMP.
Fot. 31. Lisięcice, kościół parafialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego.
Fot. 32. Mokre, kościół pw. św. Maksymiliana Kolbe.
Fot. 33. Nowa Wieś Głubczycka, kościół filialny pw. Wszystkich Świętych.
Fot. 34. Opawica, kościół parafialny pw. św. Trójcy.
Fot. 35. Pielgrzymów, kościół pw. św. Józefa.
Fot. 36. Pietrowice, kościół parafialny pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa.
Fot. 37. Pomorzowice, kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela.
Fot. 38. Równe, kościół parafialny pw. śś. Piotra i Pawła.
Fot. 39. Ściborzyce Małe, kościół parafialny pw. św. Trójcy.
Fot. 40. Zawiszyce, kościół parafialny pw. św. Marii Magdaleny.

Fot. 41. Zopowy, kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła.
Fot. 42. Zubrzyce, kościół parafialny pw. śś. Piotra I Pawła.
Fot. 43. Grobniki, ul. Zamkowa 7, pałac, komturia joannitów.
Fot. 44. Klisino, Pałac, ob. Dom Opieki Społecznej.
Fot. 45. Lwowiany, dwór.
Fot. 46. Pielgrzymów 2a, dwór.
Fot. 47. Pomorzowice 1abc, pałac.
Fot. 48. Zopowy, ul. Zamkowa 5, dwór.
Fot. 49. Głubczyce, ul. Sobieskiego, Słodownia browaru Haudego.
Fot. 50. Głubczyce, ul. I Armii Wojska Polskiego 16, zespół browaru.
Fot. 51. Bernacice 3, młyn wodny.
Fot. 52. Królowe, młyn wodny usytuowany poza wsią.
Fot. 53. Nowa Wieś Głubczycka, remiza strażacka, k. XIX w.
Fot. 54. Zubrzyce, ul. Długa, remiza strażacka, pocz. XX w.
Fot. 55. Głubczyce, ul. Dworcowa 5, dworzec kolejowy.
Fot. 56. Głubczyce, ul. Sobieskiego, wieża ciśnień.
Fot. 57. Głubczyce, ul. Zakonna, mury miejskie.

Spis tabel

Tabela 1. Zabytki nieruchome gminy Głubczyce wpisane do rejestru zabytków.
Tabela 2. Stanowiska archeologiczne na terenie gminy Głubczyce wpisane do rejestru zabytków.
Tabela 3. Obiekty znajdujące się w Gminnej Ewidencji Zabytków gminy Głubczyce.
Tabela 4. Stanowiska archeologiczne zlokalizowane na terenie Gminy Głubczyce.
Tabela 5. Analiza SWOT gminy Głubczyce.

Bibliografia

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.,
2. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. 2014 poz. 1446 ze zm.);
3. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.- Dz. U. z 1997r. nr 78 poz. 483, ze zm.);
4. Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (t. j., Dz. U. 2012 poz. 642, ze zm.);
5. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j., Dz. U. 2016 poz. 778, ze zm.)
6. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r.- Prawo budowlane (t. j., Dz. U. 2016, poz. 290 ze zm.);
7. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r.- Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. 2016 poz. 672 ze zm.);
8. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t. j., Dz. U. 2015 r. poz. 1651 ze zm.);
9. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t. j., Dz. U. 2015 poz. 1774 ze zm.);
10. Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (t. j., Dz. U. 2012 poz. 406 ze zm.);

11. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t. j., Dz. U. 2016 poz. 239 ze zm.);
12. Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (t. j., Dz. U. 2012 poz. 987 ze zm.);
13. Ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (t. j., Dz. U. 2015 poz. 1446, ze zm.);
14. Ustawa z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (t. j. Dz. U. 2015, poz. 2058 ze zm.);
15. Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. 2011 nr 113, poz. 661);
16. Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (t. j., Dz. U. z 2014 r. poz. 399);
17. Materiały konserwatorskie udostępnione w siedzibie WKZ w Opolu;
18. Program opieki nad Zabytkami dla Gminy Głubczyce na lata 2014-2017;
19. www.nid.pl;
20. www.zabytek.pl;
21. www.nimoz.pl;
22. www.isap.sejm.gov.pl;
23. www.opole.uw.gov.pl;
24. P. Kopczyk, Historia stacji kolejowej w Głubczycach [w:] Świat kolei, 2013;
25. B. Piechaczek, Cmentarz w Głubczycach przy ul. Wrocławskiej. Analiza historyczno - artystyczna cmentarza i jego elementów;
26. A. Legendziewicz, B. Piechaczek, Program prac konserwatorskich i rewaloryzacyjnych w kaplicy św. Barbary w Grobnikach (pow. Głubczyce);
27. J. Królikowska, Głubczyce zapraszają, Głubczyce 2001;
28. W. Stangret, Badania archeologiczno-architektoniczne Bramy Grobnickiej w Głubczycach, woj. opolskie [w:] *Opolski informator konserwatorski,* Opole 2013, s. 183-196;
29. K. Maler, Zarys dziejów kościoła katolickiego na ziemi głubczyckiej od średniowiecza do 1945 r. [w:] Wrocławski przegląd teologiczny, R. 23, nr 1, 2015, s. 185-197;